

در کتاب مکتبہ عالیہ قادیان، جلد ۱۰، صفحہ ۲۴۰، کتاب مکتبہ عالیہ قادیان
یہ مکتبہ ضائع ہو چکی ہے لیکن بارہ ورق آخر کے ہیں

تمنزل الرحمۃ عند ذکر الصالحین

الحمد لله والمنة

کہ درین مکتبہ دینا فضیلت حضرت فقیر علی قادری صاحب نقشبندی
مجددی سجادہ نشین خاتما ذکر کورمی لکھنؤ ڈیرہ ایل خان

در مناقب قطب زمان غوث جہان حضرت پیر صاحب

فضل احمد مصوفی قدس سرہ کہ در سال ۱۲۳۰ ھ ہجرت کر دیا

در مطبعہ فیض عام لاہور طبع کر دیا

صحت نامہ کتاب تحفۃ المرشد از صفحہ ۶۵ تا صفحہ ۱۱۱

صفحہ	تفصیل	صفحہ	صفحہ
	دور رکعت	دور رکعت	۶۵
	ولا الیٰ صلعم	الیٰ الیہم	۶۵
	روسس الجبری	روسس الجبر	۶۹
	تفہیم	تفہیم	۶۹
	و علیٰ آلہ الصلوٰۃ	و علیٰ الصلوٰۃ	۷۱
	در حق	در حق	۷۱
	ادویا دینا	ادویا دینا	۷۵
	تام شد	تام شد	۷۲
	کہ بہر کہ	کہ بہر کہ	۷۳
	و لعل	و لعل	۷۳
	اول صد	اول صدق	۷۳
	ختم کبیر تام شد	ختم کبیر شد	۷۳
	ماہو	ماہو	۷۵
	اسی	اسی	۷۶
	مستغنی	مستغنی	۷۸
	دانست کہ این ختم را	دان	۷۶
	بزرگ میگردند	بزرگ گیرند	۷۹
	جمود ہر شب در روز شنبہ نسبت بایام دیگر صلوٰۃ	جمود روز	۸۰
	بینا بروح پر فتوح حضرت رسول مختار علیہ السلام		
	تہ صلوٰۃ و سلام الی دارالقراریہ سیرتہ و سوائے		
	توہ نامہ ہر شب		
	ہر شب	ہر شب	۸۰
	فضل	فضل	۸۳
	وفات	وفات	۸۳
	بجائزات	دقیقات	۸۵

صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۸۶	۱۹	تن روران	تن پروماں
۸۸	۲۱	عیان	روان
۹۰	۱۲	مرض	مرضت
۹۱	۲	وعدور	وعدور
۹۲	۱	خواستہ	خواستہ اند
۹۳	۱۰	ماشیر باقی	شرایط ذکر جہر و پاراندہ کہ دریں زمان مضمون داند ۱۲
۹۴	۱۸	حال	حماں
۹۵	۲۰	افہ	فدا
۹۹	۱۲	دیران	دبران
۱۰۲	۱۸	تقل	قل
۱۰۵	۲۰	بحکم	بخلم
۱۰۵	۲	گردند	کردند
۱۰۵	۳	گرہ	کرہ
۱۰۶	۱	گرگرت	کزتہ
۱۰۶	۱۹	خبر	ککی
۱۰۶	۱۶	گردم	دعا خیر
۱۰۶	۶	مقارنت	کردم
۱۰۸	۲	مقارنت	مقارنت
۱۰۸	۱۶	راز خاتم محوشد ایشان تبسم کرده فرمودند (ایں عبارت زاید است	روارا
۱۰۹	۱۶	دادہا	دادہا
۱۱۰	۵	المہ	المہ
۱۱۰	۱	کردوس	کردوسے
۱۱۱	۱۲	دورماہین	دورماہین
۱۱۱	۱۱	ویکی چنداں میرم	ویکی چنداں میرم
۱۱۱	۲۰	کردم	کردم

رتبیر بسم الله الرحمن الرحیم ولاتعسرتم بالحسیر

حمد ثنای بلا نهایت آن خداوند مبدعی را که از بدایت صبح وجود تا نهایت رول عدم هر چه
بهست در قیادشاهی اوست و شکر و سپاس بیغایت آن احد و صدی را که از پیشگاه عقل
تا پانگاه طبع هر که هست در تحت تصرف او در نواری اوست فردی است که افراد صبح ادر
تحت فهم و فهم نیاید احدی است که احاد فتمت شش در حد عقل و نقل بگنجد می است که حیوة جمیع
کائنات رشنه از فیض رحمت اوست عالمی است که جمله مخلوقات لفظه از دایره علم اوست
قادر می که جمیع مقدرات مقهور و مقصور قبضه قدرت اوست مریدی است که مجموع مراد است
رقی از کتاب شیت اوست تمیمی است که اختلاف لغات و اصناف خطرات پیش از ضماثر و بروز
اصوات سمعی شنوایی اوست بصیری است که حرکت مورچه صغری در تحت اثری منظر بینائی
اوست مشکلی است که طوق اقبال او در نواری او در گردن جمیع مخلوقات از زمین و سموات
طوقه گرداننده سیر گوانی اوست کتونی است که بیک از بیچون و بیچگون کن جمیع کلمات بلی است
و او است ولی تصدیق آفات موجود شده که لا اراد لقضائه ولا معقب لحکمه لیفعل
الله ما یشاء و یحکم ما یرید مشنومی در همه کار و در همه حالت که کارگر بی توسط است
ایش او بر عدم که رسید به رخت با نخطه وجود کشید و صلوات زاکیات و در و ناسیات بر آن
صاحب لسانی اعظم و سید ملوک و سلاطین عرب و عجم و بهتر و بهتر اولاد ابوالبشر حضرت آدم اعنی
جناب حضرت محمد مصطفی و احمد مجتبی صلی الله تعالی علیه و علی جمیع الانبیاء و المرسلین

وبارک وسلم و برآل و صحاب او که منار انوار ولایت و منار آثار هدایت اند نسبت ناطقه
 خوش سماع عاجز هیچ تو شد به لاجرم آغاز کرد ز منزه اختصار به اما بعد سگیوید بنده مسکین نظام الدین
 بلخی مزاری بن میر محمد عزیز انصاری متولی بن قاضی میر محمد امین انصاری متولی بن حاجی
 الحرمین الشریفین میر محمد یعقوب انصاری متولی روضه حضرت علی مرتضوی کرم الله
 وجهه الحکیم این کتابت مسمی به تحقیق المرشد در بیان مقامات و بعضی از احوال الطور
 و اوضاع پیر بزرگوار و مرشد عالی مقدار قطب الطریق و غوث الحقیقه بدر الزمان و شمس الاولیاء
 معدن الخیرات و البرکات منبع المکارم و الحسنات الناطق بالحق و الصواب مثل صده الأثر
 عمر بن الخطاب هو الشيخ الکامل و الکیل و الصابر المتحمل و الشاکر المتحمل مجد الوقت و غوث الدهر
 العالم الثری و العارف البخیر جناب قطب العالمین و غوث الحقیقین و برهان المسافرین الاخرین
 شیخ الاسلام و ... بر شاد الانبیاء و المرسلین عنی سینا و شینا و قبلتنا و اماننا و سولینا
 حضرت شیخ فضل احمد معصومی المعروف و الموصوف به حضرت جناب صاحب قدس الله تعالی
 سره العزیز و بیان اولاد کبار و بعضی از خلفاء نامدار ایشان کثریم الله سبحانه باید دانست که
 بار ما بخاطر فاطمه این کترین خادمان آن مخدومان خطور میکرد که بقدر وسع چیزی دین باب
 بیان کرده شود تا مریدان و دوستان ایشانرا سبب تسلی خاطر کرده و فرط خلق و هجوم عواقب
 و اثر و عام خلاق چند گاه این امر شریف و این سخن لطیف موقوف مانده بود و به مضمون کلی
 امر در حضور باوقاستها به تسلیت و تاخیر انجامیده درین ایام خسته فرجام و درین اوان
 سعادت انجام که سنه هزار و دو صد و چهل ام از هجرت نبوی بود علی صاحبها الصلوة
 و السلام که ناگاه و رود قدوم سمیت لزوم جناب عمده السالکین و زبدة الکاملین و تقویة
 الحقیقین و اسوة المذقیقین بران الولاية المحمدية حجة الشریفة المصطفویة المخدم الاکرم و
 الاعظم صاحب الجود و الاکرم و جامع الکلمات مستمع الحسنات و مورد العذبات الالهية و مبد العنایات
 الالاهية الغائصة فی حجج المعترف و المحقولات و المنقولات و الغائصة فی دقائق التصرف

و لفظ والالہیات سیدنا مولانا محمد رضا مطاعنا الکریم ابن الکریم اعظمی قطب برحق حضرت
 شیخ فضل حق جو صاحب الملقب بحضرت میان اولیائے علی اللہ تعالیٰ شانہ فی الکونین
 وسلم ہم اللہ تعالیٰ سبحانہ عن الافات والبلبات فی الدارین والملوین کہ
 ولدار شد و در بند و جانشین آنحضرت اندر رضی اللہ تعالیٰ عنہ وارضاه عننا کہ بختہ زیارت
 حضرت خواجگان و زارات بزرگان ماوراء النہر موجب استمداد مغل امد البکیر الاکبر الرحمان عالی
 حضرت مرالمومنین سید میر حیدر سلطان خلد الملک و سلطانیہ کہ بہ ملاقات شان اشتیاق تمام و صحبت
 شان آرزو کمال دستند اشتیاق افتاد و بہ زیارت حضرت فتم الخلاقہ و حضرت ام البلاد و بلخ یزید
 شد و درین اثناء بہ فقیر شفقت و امر فرمودند کہ این مقامات را کہ محل الہامات است و تا تمام افتادہ بنویس
 و با تمام آن بقدر وسع امکان کبوش ہر چند این حقرا کر وہ کار را یاد می آن نبود کہ این خطیب
 را باعث گرد و درین کار پس نظیر ناگزیر را بہ انصرام رسانیدہ لیکن بمضمون المامور معذور
 بقدر وسع امکان پیے زیادت و نقصان آنچه از صحبت آنجناب مشاہدہ نمودہ بود و چیز را کہ از
 ثقات شنیدہ بعد از ظلم آورده انشاء اللہ تعالیٰ تا وہ بستان را ذکر ایشان بہتر از باغ و
 بوستان و درین را گفت و گوئی آن عالیشان خوشتر ازین دان باشد و با لہ التوفیق بیت
 سلام کہ آن نقش کہ خاطر سنجاست آمد آخر پس پر وہ تقدیر بیرون

حضرت علی بن ابی طالب
 حضرت امیر المومنین
 حضرت علی بن ابی طالب
 حضرت امیر المومنین

باب اول در ذکر شریف حضرت ایشان علیہ الرحمہ والرضوان

بدانکہ نام غیبی فرجام سعادت انجام قطب عالم حضرت شیخ فضل احمد معصومی کہ لقب حضرت جو صاحب
 اندر قدس اللہ تعالیٰ سرور الاقدس و دلیل حضرت شاہ میان غلام محمد است کہ ما نیا بالہام ربانی و القا
 صحافی و عنایہ بنیارت رسول کریم آنحضرت و الثقات بی نہایت پیغمبر عظیم اوست اللہ علیہ وسلم
 خطاب بہ فضل احمد یافتہ اند و باین آئم و تقب در میان انس و جان شہرت گرفتند بیت سزود
 مرش خویشم تخلص از نقاب بہ ما ہتاب چو حاجت شب تجلی را و ایشان ولدار شد حضرت

بابت ذرات حضرت جو صاحب
 صاحب علم و دانش

شیخ شهید اکبر عمدة الواصلین قدوة العارفين ابو داود حضرت شیخ نیاز احمد اندلس سره و ہوا بن
 قدوة المحققین وغوث السالکین حضرت میر صفرا محمد بن سید العاشقین حضرت شیخ محمد فضل اللہ
 بن مال الحسناات الشواد حضرت شیخ عبدالقادر بن عارف الیقین حضرت شیخ محمد امین بن کاشف
 اسرار الخلاق حضرت شیخ شاہ عبدالرزاق کہ برادر کلان حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی حضرت
 شیخ احمد سرہندی قدس سرہ اندوہو بن عارف بالمدہ لعمد حضرت مخدوم شیخ عبدالاصد بن قدوة
 الواصلین حضرت شیخ زین العابدین بن سراج السالکین و بہاج العابدین حضرت شیخ عبدالحی
 بن حضرت شیخ محمد بن شیخ الاسلام حضرت شیخ حبیب الدین عارف العالم الکمال حضرت شیخ امام
 رفیع الدین احمد بن شیخ الاسلام حضرت خواجہ نصیر الدین احمد بن قطب الاولیا حضرت خواجہ
 سلیمان بن حضرت خواجہ یوسف بن حضرت خواجہ اسحاق بن حضرت خواجہ عبدالمدفار و قی بن
 حضرت خواجہ شعیب فاروقی بن امیر الامراء الخافقین حضرت خواجہ شہاب الدین احمد اللعوب بفتح
 شاد کالی بن حضرت خواجہ نصیر الدین بن حضرت خواجہ سلیمان بن حضرت خواجہ مسعود بن
 حضرت خواجہ عبدالواحد الاصفہان حضرت خواجہ عبدالواحد الاکبر بن حضرت خواجہ
 ابو الفتح بن حضرت خواجہ اسحاق بن حضرت خواجہ ابراہیم بن حضرت خواجہ ناصر بن حضرت
 عبدالمدین امیر المؤمنین حضرت عمر فاروق رضی اللہ تعالیٰ عنہ و عنہم جمعی بن خطاب بن فضیل
 بن عبدالعزیز بن ربیع بن عبدالمدین قرظہ بن رواج بن عدی بن کعب بن لوی بن غالب
 بن فہر بن مالک بن نضر بن کنانہ بن خزیمہ بن مدکة بن ابی اس بن مضر بن نزار بن کنانہ
 بن عدنان آبادی و نسبت کہ حضرت ایشان علیہ الرحمۃ از طرف پدر فاروقی و از جانب مادر سیدہ
 از انکہ والدہ حضرت خواجہ ناصر بن حضرت عبدالمدین حضرت عربت امام حسن رضی اللہ عنہم انہما
 طریقہ کہ عبدالمدین عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہما در وقت ولایت خود در بعضی از بلاد اسلام کی از درختران
 امام حضرت مذکور رضی اللہ عنہم گرفتہ بودند و عقیدہ خود آورده بودند چنانکہ والد شریف ایشان
 حضرت فاروق اعظم رضی اللہ عنہم ام کلثوم بنت حضرت فاطمہ الزہراء رضی اللہ تعالیٰ عنہا گرفتہ بودند

لعل
 ابن بنت شیخ ضعیف اللہ
 بن شہدہ الرضی امام
 محمد مسعود بن حضرت
 مجدد الف ثانی ابو داود
 لعل ابن بنت شہدہ
 الرضی امام محمد مسعود
 ابو داود
 لعل ابن بنت حضرت
 مجدد الف ثانی ابو داود
 بن ابی اسحاق بن القات
 المدسویہ محمد بن

یعنی ام کلثوم را
نیز کبشنده

وزید نام فرزندی از ایشان تولد یافته و این زید را در کوفه به علی عجلتو بگشتند و مادر زید ام کلثوم نیز
 این خواجہ ناصر از جانب مادری سید حسنی میباشند رحمۃ اللہ علیہ رحمۃ واسمہ قصہ این چنانست کہ
 حضرت فاروق رضی اللہ عنہ از زور و زورند کہ اولاد من با اولاد رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم شریک
 شوند ازین وجہ یکی از دختران حضرت علی کرم اللہ وجہہ بکرم نسبت کردند اما از اولاد نماند لهذا حضرت
 عبدالسالم بن عمر از زوی حضرت امام حسن را بگرفتند و از ایشان حضرت ناصر تولد شد چنانچہ این
 قصہ نسب را فقہا وی تا آثار ثانی ^{یعنی ام کلثوم مذکور} در بیان او و سہادت اولاد حضرت عمر سے ثابت میکنند ان ثلث
 فارجم الیہا فی الفصل السادس عشر فی الوصیۃ لا اولاد رسول اللہ صلی
 اللہ علیہ وآلہ وسلم و سئل الفقیہ ابو جعفر عن رجل اوصی لا اولاد رسول
 اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فذکر ابو قیس ابن یحییٰ کان الوصیۃ لا اولاد
 و یحسین و لا تلون لغيرهما فاما التمریۃ فهل یدخلون فی هذه الوصیۃ قال
 نصیب الی کل من یسب الی الحسن و یحسین و یطی بہما یدخل فی هذه الوصیۃ
 لانه کان للحسن بنت زوجت من ولد عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ نقل من فتاوی
 تا تاریخانی فی کتاب الوصایا و نیز خویشی و نسبتہا پویندی این حضرات عالی درجات با
 مساوات عالی صفات بسیار شده است چه در اسلامت و چه در اخلاف جناب حضرت امام ربانی
 مجدد الف ثانی قدس سرہ و والدہ ماجدہ حضرت جو صاحب علیہا الرضوان از نسأ عارفات و
 صالحات و قاضیات بودہ اند رحمہما اللہ تعالیٰ و وفات آن عقیقہ مخدرہ رحمہما اللہ تعالیٰ در سال ہزار
 و دو صد و چہار و ہزار ہجرت بودہ است و در طبعہ پشاور مدفون انہی بنت مشرف بمقام رضا حضرت
 شاہ محمد رسا بن قدوقہ العرفان حضرت خواجہ محمد پارسیان از مروج الشریعت حضرت شیخ عبید اللہ بن
 عروہ الدمشقی حضرت ایشان خواجہ محمد مصمم بن محمد و الفاضلانی و امام الربانی و فوت الصمدانی
 حضرت شیخ احمد سرہندی الفاروقی الشیب و الشیبی المذہب و القشیری الشرب بن حضرت
 مخدوم عبدالاصغر بن قدوقہ الاصلین حضرت شیخ زین العابدین الذکور الصدر قدس اللہ تعالیٰ

یعنی حضرت جو صاحب
 اطلاع آبار و احدی
 محمد بن عمر رضی
 عنہما
 تاریخ وفات آن عارف
 و کتب ذمورہ اند
 و فلت بخت ۱۲

ارواحهم و نیز حضرت ایشان علیه الرحمه والرضوان می فرمودند که این فقیر فضل احمد بن بنت بنت
 بنت حجة الله حضرت خواجہ محمد نقشبند بن عروۃ الملقی حضرت شیخ محمد معصوم بن حضرت مجدد الف
 ثانی قدس سره میباشد و نیز میفرمودند که این فقیر این بنت بنت عارف زکی حضرت شیخ محمد تقی
 بن بیل الله حضرت شیخ عبد الاحد الملقب ببیان کل بن خازن الرحمه حضرت شیخ محمد سمید بن حضرت
 مجدد الف ثانی قدس سره تعالی امر ارم میباشد و نیز فرمودند که بعد از حضرت شیخ میر صفرا احمد قدس
 ابن بنت عروۃ الملقی حضرت شیخ محمد معصوم بن حضرت مجدد الف ثانی اندر رحمۃ اللہ علیہم آمین و نیز
 میفرمودند که والد شریف من حضرت ابو داؤد نیاز احمد ابن بنت قدوۃ اہل اللہ حضرت شیخ محمد صنیع
 الملقب بقیوم زمان بن عروۃ الملقی حضرت شیخ محمد معصوم بن حضرت مجدد الف ثانی اندر قدس
 سره تعالی ارواحهم +

باب دوم در ذکر سلسلہ پیران حضرت ایشان علیه الرحمه والرضوان

برای کتب قطب العالم حضرت شاه فضل احمد معصومی رحمۃ اللہ علیہ در اول برید پیر ماورنود قطب العالم حضرت
 شاه محمد رسا قدس سره بوده اند در طریقہ نقشبندیہ و شب در روز خدمت شان حاضر بودند و چنان
 آداب بجای می آوردند که در حضور شان نمی نشستند و بغیر التفات نیکو داند آنچه که خدمت شان بود
 همه بخود گرفته بودند مثل آب طهارت و غیره و نماز تنجد به همراه ایشان آمده میگذاشتند و نماز عشاء را تکلیف
 شب بجماعه ادا کرده بخانه میرفتند و شب را بقیام در روز را بصیام میگذاشتند و با وجود کثرت سبب
 سعیش طاہری همه را ترک می نمودند چنانچه که از نسبت و چهار هزار روپیه و بیست و هفت تیر و نوری داشتند
 سوائی اسباب این تمامی را گذارستند و صحبت مرشد اختیار کردند و بودند بارها طریقه صالحه شان در ابتدا
 کار عرض مینمود که هرگاه شما این قدر شوق و محبت حق تعالی داشتید پس مرا چرا که در عقد خود در آمد
 که میگذاشت وقت نماز عبادت حق تعالی فارغ نمی باشید آخر الامر در آن صالحه را چنان کشش
 فرمودند که او نیز تمامی اوقات خود را صرف در طاعت الهی مینمود و از آن مقاله استخفاف فرمود

Marfat.com

میفرمودند که چنان غلبه محبت پیدا کنیم هر گاه ایشان لعاب دهن مبارک خود می انداختند میگفتم
 که بدین خود بگیرم من بسیار بارها آرزو کردم مامور نمیشدم علیها القیاس و بعد از وفات آن
 ذات بابرکات اخذ طریقہ قادریہ و حشیتیہ از خدمت حضرت شیخ عبدالمدنی بخاری الملقب بحضرت میر
 صاحب گرفتند که از خلفاء حضرت دلیل الدین حضرت خواجہ محمد سعید بن حضرت خواجہ مجدد الف
 ثانی قدس سرہ بود و آن جناب تسنناب حضرت ایشان قدس سرہ میفرمودند که فقیر خدمت حضرت
 میر صاحب را ہم علیہ الرحمۃ بسیار کرده ام و این ہمہ برکات کہ یافته ام از اثر التفات و صحبت ایشان
 است و جناب حضرت شاه محمد رسا موصوف علیہ الرحمۃ مرید الدین بزرگوار خود حضرت خواجہ محمد پارسا
 بوده اند و ایشان از پدر بزرگوار خود حضرت شیخ عبید المدوعم شریف خود حضرت خواجہ محمد نقشبند
 ثانی رخصت یافته اند و این برادر بزرگوار از پدر عالی تبار خود یعنی حضرت ایشان عروۃ الوثقی حضرت
 شیخ محمد معصوم رخصت یافته اند و ایشان از پدر بزرگوار خود حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ
 رخصت یافته اند و جناب حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان در طریقہ علیہ نقشبندیہ و قادریہ
 و حشیتیہ ازین اکابر کہ موصوف شدند ممنون مجاز و مخلص شده بودند و هر کدام ازین سلسلہ شریفہ
 را به یاران تعلیم میدادند اما طریقہ نقشبندیہ را بیشتر تعلیم میدادند و میفرمودند کہ درین فساد زمان و بعد
 عهد نبوت تعلیم این طریقہ علیہ او تعلیم طرق دیگر اولی و واجب است کہ التزام شریعت و متابعت
 سنت درین طریقہ از طرق دیگر بر وجه اتم و اکمل موجود است و معلوم است کہ هر که متابعت بیشتر کمال
 کمال بیشتر و هر که متابعت کمتر کمال کمتر و هر که هیچ متابعت نی آید کمال فی جہای احکام شریعت است
 چون شایع عام + بیرون مرد از راه شریعت یک گام + هر کس کہ سر از حکم شریعت پدید + و در سب
 اہل معرفت نیست تمام + و حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ در اول در طریقہ حشیتیہ شیخ بوده
 اند و مرید حضرت شیخ رکن الدین غزنوی کہ در طریقہ حشیتیہ مرضی بوده اند بود این شیخ رکن الدین
 از پدر خود حضرت شیخ عبدالقدوس غزنوی مجاز و مخلص شده اند و ایشان از حضرت شیخ محمد
 بن شیخ عارف و ایشان از جد بزرگوار خود حضرت شیخ احمد بن شیخ عبدالحق و ایشان از حضرت

شیخ جلال الدین پانی پتی و ایشان از حضرت شیخ علاء الدین علی بن احمد صابر و ایشان از
 حضرت شیخ فرید الدین مسعود الملقب بکجج شکر و ایشان از حضرت خواجہ قطب الدین بختیار او شکی
 الکاکی الدہلوی و ایشان از حضرت خواجہ عین الدین حسن السجری الحشتی البخیری و ایشان از
 شیخ الاسلام حضرت خواجہ عثمان ماروئی و ایشان از حضرت حاجی شریف زندی و ایشان از
 حضرت خواجہ قطب الدین موور و ایشان از حضرت شیخ الاسلام والادلیاء شیخ احمد
 جی الملقب بزنده فیل و ایشان از حضرت والہ ماجد خود سید ناصر الدین ابو یوسف آجٹی و
 ایشان از حضرت شیخ ابو محمد ہشتی و ایشان از حضرت شیخ ابواسحاق شامی و ایشان از حضرت
 شیخ علو دینوری و ایشان از حضرت شیخ بصری بصری و ایشان از حضرت شیخ حذیفہ ربیعہ و
 ایشان از حضرت سلطان ابراہیم بن ادریس ثنی و ایشان از جلال اللہ والدین حضرت خواجہ
 شیخ فضیل بن عیاض الکوئی و ایشان از حضرت شیخ عبدالواحد بن زید و ایشان از امام
 اتا عین حضرت شیخ حسن بصری رحمۃ اللہ علیہ و علیہم جمعین و ایشان از امیر المؤمنین و امام
 شیخ الشاہین حضرت علی مرتضیٰ کرم اللہ تعالیٰ وجہہ الکریم و ایشان از حضرت رسول اللہ صلی
 تعالیٰ علیہ و آلہ و صحبہ و امت و بارک و سلم رخصت یافته اند و بعد از انکہ مجد و معجز الفثانی و امام الربانی
 امی حضرت احمد سرہندی قدس اللہ سرہ العزیز سلوک طریقہ عالیہ ہشتیہ را بخدمت والد شریف خود
 با تمام رسانیدہ اند و مجاز و ترخص شدہ طریقہ انیقہ قادریہ را از جناب ملاذ الغریب و قطب الفقراء
 حضرت شاہ اسکندر قدس سرہ اخذ نمودہ مجاز و ترخص شدہ اند باین طریقہ کہ ہر مریضی اللہ عزوجل
 خیرقہ القادس یتیمہ حضرت شاہ اسکندر و ہوسن یدیا جدہ و شیخہ سید شاہ کمال
 کہتلی و ہوسن یدیا شیخہ شاہ فضیل و ہوسن یدیا شیخہ سید شاہ گدا
 رحمن ثانی و ہوسن یدیا شیخہ شمس الدین الثانی العارف و ہوسن
 یدیا شیخہ سید شاہ گدا رحمن کبیر اولی بن سید شاہ ابو الحسن و ہوسن
 یدیا شیخہ سید شمس الدین الصحرانی و ہوسن یدیا شیخہ سید فضیل و ہوسن

من يد شيخ سيد بها والدين وهو من يد شيخ شاة عبد الرزاق وهو من يد
 المباركة شيخه و ابيه حضرت عوث الثقليين شيخ عبد القادر حيله في رضي
 الله تم عنه وعنهم اجمعين بر ائمه حضرت عوث الثقليين الا اعلم رضي الله عنه را سلسله
 نسبت طريقت بر طرف است يك بر البر بزرگوار خود حضرت شيخ ابو صالح سيد موسى الملقب بمكلي
 دوست و ايشان از اولاد شريف خود خص شده اند حضرت سيد شيخ عبد الله و ايشان از اولاد
 ماجد خود حضرت سيد يحيى و ايشان از پسر بزرگوار خود حضرت سيد و اولاد ايشان از پسر بزرگوار
 خود حضرت موسى و ايشان از پسر بزرگوار خود حضرت سيد عبد الله و ايشان از پسر بزرگوار خود حضرت
 سيد موسى چون و ايشان از پسر بزرگوار خود حضرت سيد حسن شمشي و ايشان از پسر بزرگوار عالی
 تبار خود حضرت امام حسن و ايشان از اولاد ماجد خود امير المؤمنين حضرت علي بن ابي طالب رضي الله عنه
 و اولاد ماجد خود حضرت فاطمة الزهراء رضي الله عنها و حضرت امير و حضرت زهرا عليهم السلام
 و الثنا از بناب حضرت سيد المرسلين و خاتم النبيين عليه و عليهم الصلوات و التسليمات محازو
 رخص شده اند و در سلسله نسبت حضرت عوث الثقليين رضي الله عنهم حضرت شيخ ابراهيم
 سهارسون عالي المخزومي قدس سره سیرا سیرا بنظر لایقه که حضرت عوث الا اعلم قدس سره خود
 پوشیده رخص شده اند دوست حضرت شيخ ابراهيم سید سهارک بن علي المخزومي و ايشان از حضرت
 شيخ ابو الحسن بن محمد بن يوسف القرشي و ايشان از حضرت شيخ ابو الفرج الطوسي و ايشان
 از حضرت شيخ ابراهيم فضل بن عبد الواحد بن عبد العزيز الميموني و ايشان از دست حضرت ابو جبرئیل
 و ايشان از دست قیصر است سيد الطائفه حضرت شيخ ضياء البهاری و ايشان از دست مبارک
 حضرت شيخ نوري السعدي و ايشان از دست مبارک حضرت شيخ معروف کرخي رضي الله عنهم و
 غير و ايشان از انتساب در تصرف بر طرف است يك بر حضرت امام علي بن موسى الرضا رضي الله
 تعالى عنه که نشاء الله تعالى بهمان خواهر يافت و در حجر حضرت امام داود طحطاي که ايشان از
 دست قیصر است حضرت لبيبي صيب کجی رخصت یافته فرق پوشيده و اند و ايشان از پسر

حاشیه دست راست
 در سلسله نسبت حضرت شيخ ابراهيم سید سهارک بن علي المخزومي و ايشان از حضرت شيخ ابو الحسن بن محمد بن يوسف القرشي و ايشان از حضرت شيخ ابو الفرج الطوسي و ايشان از حضرت شيخ ابراهيم فضل بن عبد الواحد بن عبد العزيز الميموني و ايشان از دست حضرت ابو جبرئیل و ايشان از دست قیصر است سيد الطائفه حضرت شيخ ضياء البهاری و ايشان از دست مبارک حضرت شيخ نوري السعدي و ايشان از دست مبارک حضرت شيخ معروف کرخي رضي الله عنهم و غير و ايشان از انتساب در تصرف بر طرف است يك بر حضرت امام علي بن موسى الرضا رضي الله تعالى عنه که نشاء الله تعالى بهمان خواهر يافت و در حجر حضرت امام داود طحطاي که ايشان از دست قیصر است حضرت لبيبي صيب کجی رخصت یافته فرق پوشيده و اند و ايشان از پسر

مبارک امام التابعین حضرت شیخ حسن بصری و ایشان از دست مبارک حضرت شاه مردان علی
مرتضی کرم اللہ تعالیٰ وجہہ الکریم و ایشان از دست حق پرست مبارک حضرت پیغمبر صلی اللہ تعالیٰ
علیہ وآلہ وسلم رخصت یافته اند رضی اللہ تعالیٰ عنہم جمعین و بعد از آن کہ حضرت مجدد الف ثانی
قدس اللہ تعالیٰ سرہ بعد از چند گاہ بار اوہ زیارت حسین شریفین زادہما اللہ تعالیٰ
تشریفاً و تکریماً از بلدہ سرسند کہ وطن مولود و مالوف ایشان است بہ دہلی رسیدہ کہ کتبلی فرود
نام موضع قریب دہلی بہ ملاقات و ارادت حضرت خواجہ محمد باقی نقشبندی احراری قدس سرہ
مشرق شدہ از آن جناب معلی خطاب اخذ نسبت شریفیہ مطریقہ سننہ نقشبندیہ کہ نمک خوان مشایخ
است رحمہم اللہ منوودہ اند گنہ مرتبہ و صحبت با سعادت کثیر البرکت آن عالی حضرت رسیدہ اند و

از آثار انوار عنایت و ہدایت ایشان با وجود اویسی بودن یافته اند آنچه یافته اند بہیت

کار نہ این گنبد گردان کند	ہر چه کند بہت مردان کند
و این مردے تو بہ مروی گیسر	میرا گرفت در آن دم بیسر
تا کہ شوی زندہ جاوید از ان	با ہمہ گان قبلہ امید از ان

بدانکہ حضرت مجدد الف ثانی رحمت اللہ علیہ در طریقہ عالیہ نقشبندیہ مجاز و مخلص و خلیفہ شدہ اند
از دست حق پرست حضرت خواجہ محمد باقی الدہلوی اہل بیخ السمرقندی قدس سرہ و ایشان از
دست مبارک حضرت مولانا خواجگی کنگلی الکیٹھے و ایشان از دست مبارک الدین بزرگوار و حضرت مولانا
وردیش و ایشان از دست مبارک مال مابال خود حضرت مولانا محمد زبیر بخش داری و ایشان دست مبارک شیخ بزرگوار خود
نام اللہ اگر خواجہ عبید السہار شاشی ثم سمرقندی ایشان از دست مبارک حضرت امام مہام مولانا سید
چرخ فی الفزونی ثم حصاری و ہون یہ المبارک خواجہ بزرگوار الحق و الدین محمد بن محمد نقشبند بخاری و
ایشان از دست مبارک حضرت سید امیر کلال بخاری و ایشان از دست مبارک حضرت خواجہ
بابا محمد سماسی ابناری و ایشان از دست مبارک حضرت عزیزان خواجہ علی راہیمی بخاری ثم
خارزمی و ایشان از دست مبارک حضرت خواجہ محمود انجیر فسنوی ابناری و ایشان از دست

سے
خواجہ بزرگوار کس اتقلیب
فواجی شد از ان جهت کہ
و این مروی اگر قوی و کما
کردی! و حسن
سے
حضرت بزرگوار کس اتقلیب
برجانی صاحب تالیفات
شہود و ہر قدر حضرت کما
علامہ الدین عطار است
و از فلسفہ حضرت خواجہ
بزرگوار نقشبند قدس سرہ
است کہ از اشعار " "

مبارک حضرت خواجہ عارف دیوگری بخاری الملقب بہ ماہ تان و ایشان از دست حق پرست
 مبارک حضرت خواجہ خواجه جهان خواجہ عبدالحق مجددانی البخاری قدس سرہ اللہ تعالیٰ
 ارواحہم حضرت خواجہ محمد پارسائی بخاری قدس اللہ تعالیٰ سرہ العزیز در رسالہ قدسیہ خود نوشته
 اند کہ حضرت خواجہ باباؤالدین نقشبند را قدس اللہ تعالیٰ سرہ در طریقت نظر قبول بفرزندگی از
 حضرت شیخ طریقت خواجہ بابا ستماسی است کہ ایشان از خلفاء حضرت عزیزان خواجہ علی با
 یثینے اند کہ ایشان از خلفای حضرت خواجہ محمد انجیر فغنوی اند و ایشان از خلفاء حضرت خواجہ عارف
 دیوگری اند ایشان از خلفاء حضرت خواجہ عبدالحق الہ قدس اللہ تعالیٰ ارواحہم و نسبت اللہ صحت و تعلم ادب سلوک و تلقین ذکر
 ایشان بخدمت سیر کمال است رحمہ اللہ علیہ کہ یحییٰ از خلفاء حضرت محمد بائی مذکور اند نسبت آنحضرت خواجہ
 قدس اللہ تعالیٰ رود در سلوک بحقیقت از روحانیت حضرت خواجہ بزرگ خواجہ عبدالحق محمد بائی
 است قدس اللہ تعالیٰ رود چنانکہ ششم از آن در بیان آمد و حضرت خواجہ عبدالحق مذکور از
 خلفاء امام ربانی شیخ ابو یعقوب یوسف بن ایوب بھمدانی اند و خواجہ یوسف بھمدانی را در تصوف
 اقتساب شیخ طریقت حضرت شیخ ابو علی فارمدی طوسی است کہ از کبار مشائخ خواصان انوار و محبت
 الاسلام حضرت امام محمد غزالی را رحمۃ اللہ علیہ تربیت در علم باطن از ایشان است و حضرت ابو علی
 فارمدی مذکور را در تصوف اقتساب بدو طرف است یکی بشیخ بزرگوار حضرت شیخ ابو القاسم گرگانہ
 طوسی است کہ نسبت سلسلہ مشائخ ایشان بسلسلہ شیخ ابوعثمان منزلی و شیخ ابوعلی کلبت
 و شیخ ابوعلی رودباری قدس اللہ تعالیٰ ارواحہم بسید الطائفہ حضرت جنید بغدادی قدس سرہ
 ہے پیوند و دیگر نسبت شیخ ابوعلی فارمدی در تصوف بشیخ بزرگوار حضرت شیخ ابوالحسن غرقانی
 است قدس اللہ سرہ کہ پیشوای مشائخ و قطب زمان خویش بوده اند چون صد آن علمداریے
 گذشتہ صاحب دولتان حقیقی و کاملان راہ و ساکنان طریق اقتبای بسیار بوده اند و در دور کا
 انجیر کتر بل اعزاز من کہیں بیت الاحم گشتند لاجرم وقتما بودی کہ طالبان صادق بھدانہ
 در صحبت و متابعت یکی از کبار اہل دین و معتدات اہل یقین مرغ روحانیت ایشان از بضریر بشریت

شیخ عارف دیوگری بخاری
 شیخ باباؤالدین نقشبند بخاری
 شیخ محمد پارسائی بخاری
 شیخ محمد انجیر فغنوی بخاری
 شیخ عبدالحق دیوگری بخاری
 شیخ ابوالحسن غرقانی بخاری
 شیخ ابوالقاسم گرگانہ بخاری
 شیخ ابوعثمان منزلی بخاری
 شیخ ابوعلی کلبت بخاری
 شیخ جنید بغدادی بخاری

شیخ علی بابا
 شیخ یحییٰ
 شیخ محمد بائی
 شیخ ابوالحسن
 شیخ ابوالقاسم
 شیخ ابوعثمان
 شیخ ابوعلی
 شیخ جنید

شیخ ابوالحسن
 شیخ ابوالقاسم
 شیخ ابوعثمان
 شیخ ابوعلی
 شیخ جنید
 شیخ ابوالحسن
 شیخ ابوالقاسم
 شیخ ابوعثمان
 شیخ ابوعلی
 شیخ جنید

بواسطہ تسلیم تصرفات آن مقتدا بہ کلی بیرون آمدہ بودی بسے از کمال و کمال دیگر نیز تربیت
 و قبول یافتندی و بشرط صحت و سعادت خدمت ایشان رسیدندی و انوار علوم و معارف
 و احوال از ایشان اقتباس کردندی و نسبت انتساب ایشان در تصوف علم باطن مستود و حفا
 شدی و شیخ شہید محمد الدین بغدادی قدس اللہ تعالی روح اشارت باین معنی فرمودہ اند کہ
 در سند علم باطن ہر چند بواسطہ بیشتر اسانیدن عالی تزییر کہ شیخ عظام قدس اللہ تعالی
 از اولہم کہ مقتبسان انوار حقیقت انداز مشکوٰۃ نبوت علی صاحبہا الصلوٰۃ والسلام و لا غیر ہر چند
 انوار باطن ایشان را اجتماع بیشتر را در طالب بواسطہ آن روشن تر کہ نور علی نور ہند
 اللہ لنورہ من یشتاء و ازین جاہ است کہ ہمہ شاخ را رحم اللہ تعالی اتفاق است کہ حضرت
 شیخ معروف کرخی را قدس سرہ کہ سلسلہ اکثر شاخ ایشان می پیوند و انتساب در علم باطن
 بدو طرف است یکی بہ حضرت امام داؤد طائی است قدس سرہ کہ اورا نسبت درین معنی بہ
 حضرت شیخ حبیب عجمی است قدس سرہ و با بہ حضرت امام ہمام شیخ حسن بصری است قدس سرہ
 و ایشان بلا واسطہ بہ امیر المؤمنین حضرت علی است کرم اللہ تعالی وجہہ و ایشان را بکبرتہ سالک
 پیروی صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم و دیگر حضرت شیخ معروف کرخی را رحمۃ اللہ تعالی انتساب درین
 علم بہ حضرت امام علی رضابن حضرت امام موسی کاظم است رضی اللہ تعالی عنہما و ایشان را بہ پدر
 بزرگوار خود حضرت امام جعفر صادق رضی اللہ تعالی عنہ و عنہم و طریقہ ایشان طریقہ اہل بیت
 است ابا عن جد رضوان اللہ تعالی علیہم اجمعین چنانچہ مشہور است سلسلہ
 ائمہ اہل بیت را رضی اللہ عنہم از علم ظاہر و علم باطن علماء و کبراہ امت رضی اللہ عنہم بیانا نقل
 و نفاستہا و تعظیما نشانہا و علوہا سلسلہ الذہب می نامند و حضرت شیخ
 ابوالحسن غرقانی را قدس سرہ انتساب در تصوف بہ سلطان العارفین حضرت شیخ ابویزید
 بسطامی است قدس سرہ و در بیت ایشان در سلوک از روحانیت حضرت شیخ ابویزید است و اول
 شیخ ابوالحسن بغدادی و فاضل شیخ ابویزید بہ مدتی است و شیخ ابویزید انتساب در تصوف

حضرت امام جعفر صادق است مدعی و ترتیب ایشان هم از روحانیت حضرت امام
 جعفر است مدعی الله تعالی عنه و به نقل صحیح ثابت شده است که ولادت شیخ ابو یزید بعد از
 وفات حضرت امام جعفر صادق است رضی الله تعالی عنه و حضرت امام جعفر رضی الله عنه اقتساب
 در علم باطن بر او طاعت است یکی به پدر بزرگوار خود حضرت امام محمد باقر رضی الله عنه و حضرت امام
 محمد باقر را به پدر بزرگوار خود حضرت امام زین العابدین علی بن حسین است رضی الله عنه
 و امام زین العابدین مذکور را به پدر بزرگوار خود سید الشهداء حضرت امام حسین بن امیرالمؤمنین
 علی رضی الله عنه است کرم الله تعالی و به مدعی الله تعالی عنه و عنهم اجمعین و امیرالمؤمنین علی را
 رضی الله تعالی عنه حضرت رسالت پناهی است صلی الله تعالی علیه وسلم و دیگر حضرت امام جعفر
 صادق یا رضی الله تعالی عنه اقتساب در علم باطن به پدر ما و خود قاسم بن محمد بن امیرالمؤمنین
 ابی بکر صدیق است رضی الله تعالی عنه و قاسم بن محمد از کبار تابعین و فقهاء سبعین اند که
 از جناب کبیر و آراسته اند بحکم ظاهر و باطن و قاسم بن محمد مذکور را اقتساب در علم باطن حضرت سلمان
 فارسی است رضی الله تعالی عنه و حضرت سلمان فارسی را رضی الله عنه با وجود دریافت شرف
 صحبت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و تشریف التسمان صنا اهل البیت
 اقتساب در علم باطن حضرت امیرالمؤمنین ابی بکر صدیق رضی الله تعالی عنه و حضرت صدیق را بجناب
 آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم و همچنین بر اهل تحقیق بر آن از حضرت امیرالمؤمنین رضی الله عنه بعد از ولادت آنحضرت
 صلی الله علیه و آله و سلم اذ ان خلفای رسول الله صلی الله علیه و سلم که بر امیرالمؤمنین علی رضی الله
 عنه مقدم بوده اند بر هم نسبت باطنی ایشان تربیت یافته اند تا اینجا به کم در یاد و عبارت رساله
 قدسیر مذکور است که بر وجهین و تبرک و تقوی کلام صلحت انجام آورده شد باید دانست
 که حضرت ایشان صاحب راقه اسرار و روح العزیز با وجود اقتساب در تصوف
 در علم باطن این عزیزان موصوف تربیت از روحانیت جد بزرگوار خود حضرت محمد و انبیا فی
 روحانیت خود الوثقی شیخ محمد مصوم قدس سره بیان فرموده است که شبه و شکوک در آن را بفرمان

صلی الله علیه و آله و سلم
 این حدیث در حدیث
 زیاده از حدیث
 کرم الله علیه و آله
 سلمان فارسی رضی الله عنه
 گفت که سلمان
 اهل البیت محمد
 صلوات الله علیهم
 زدی منورین رضی الله عنهم
 صلوات الله علیهم
 این حدیث علی از خلفای
 پیش از آن نسبت کرده
 منتهی بخانه رسول
 صلوات الله علیهم
 آنکه در حدیث
 تصوف حضرت
 صلوات الله علیهم
 صلوات الله علیهم
 صلوات الله علیهم

چنانکہ این فقیر بارہا بمعنی را از زبان مبارک حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان شنیدہ
 است کہ از خطاب بر فضل احمد معصومی یافتہ بودند کہ ہم نسب ایشان بالیشان می پویند
 و ہم سلسلہ ایشان بالجملہ آنجناب انجو بہ روزگار و بوقلمون و ارو و یار بودند بیت
 تو بعد نماز زہر کوچہ پروں سے آئی من بیک چشم کد این سر را بہت گیرم
 رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ رحمۃ واسعۃ و انعمۃ و سرمدیہ

باب در بیان

شرح احوال حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان

بطریق اجمال باید دانست کہ جناب حضرت جیو صاحب قدس اللہ تعالیٰ سر و العزیز عالم بودند
 بعلوم ظاہری و باطنی و از کبار شایخ روزگار و از عظام بزرگان نامدار دہر و دیار بودند و از اول
 تا آخر عمر شریف توفیق استقامت بر جاوہ شریعت و متابعت سنت کہ بزرگترین کرامت ایشان
 محققان این طائفہ علیہ آنست یافتہ بودند درین کار کشیر الاعتبارشانے عظیم داشتند
 و هیچ کس را در باب استقامت بر جاوہ شریعت و اتیان سنت و اجتناب از بدعت اگر چه حسن
 مانند مثل ایشان درین روزگار کم اعتبار کسی ندیدہ است و در حقائق و دقائق و معارف
 و ظرائف این طائفہ علیہ لاشل و ضرب لاشل بودند بیت

توئی کان نمک ماؤ شور سبستان
 عنایت قوت گفتار کس نیست
 صفایں وادار او ترا آن
 جمالت طاقت دیدار کس نیست
 شتائے موت در عالم گنج
 چہ ہائے فہم و ہم آن نہ گنج

و آنجناب مستغنی الالقاب از آن بندگان در عالیجہ حضرت سبحان بودند کہ ہمیشہ ترس و
 ہیبت و خوف و خشیت حضرت مدتیہ جل سلطانہ ایشان را خاموش گردانیدہ بودند و چون حضرت

سے
 حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان
 لیکن بعضی علماء میگویند کہ
 آنرا بدعت حسنہ میدانند و با
 چنانکہ استحال منابو
 افکار و رسوم ما از قدام
 اللہ عزوجل و در ہم کرون
 بزرگوار و نثار و غیرہ از کس
 در حدیث

فنجی از تکلم و گفت گو باز مانده بودند با آنکه از قوام فصحا و از اعلام ملجا بودند و نطق به و سبحانه
 و به گفتار از و تملک و تقدس و باندیشه بقای او از خود فنا و مضمحل و تسلای شده بودند و به
 تیشته اندیشه ریشه نهال نفس ظلم و ستم پیشه را از باغ دل مبارک برکنده بودند و بحق سبحانه و
 تعالی حضور دائمی داشتند و آنس نبود در ایشان از اجزای او تعالی و در ایشان از خلق عظیم این بود
 که هیچ محبت نبود جز اندیشه ذات او سبحانه و بجز فکر صفات بی جهات او تعالی و اعتماد
 کلی با او بود تعالی و تقدس و از او را می طلبیدند و سخن از او می گفتند و سخن با او می گفتند و با او
 می زیستند و با او از عالم رفعتند

بچند دست سبوت سحر از جا خیسند و ای گل سوری عاشق بتو فردا خیسند و
 آفتاب را قدس سره اضطرابی بود بیگون و سکونی بود بی اضطراب نظری داشتند صحیح بی
 کسوت لبر دنیا و زبانی داشتند فصیح بینت زبان گویا و عیشی تمام و کمال و شوقی بی اندازه و
 فراستی صادق و رایت را نقد و کرامتی بجد استقامت و طاعت و سعادت بی منتها و نهایت داشتند
 در باب دنیا و اصحاب غنا مضمون متابعت نص مازاع البصر و ما طغی و در دیده بصارت
 و چشم بصیرت ایشان خوار و بی اعتبار بودند و آنرا در نظر حق بین ایشان برابر و یکسان
 می نمودند و پادشاه و گدا و سلطان و دو همقان در دربار عالی تبار ایشان کم از هم و یک تفرقه
 داشتند و آنجناب اشرف اهل محبت و از آل مروت بدوستی حق تعالی بودند و خبرند از شکر که
 در دنیا محبت و کسیت بیت

ببخیرند و لشکر نشین بود آومی بست و عالی موجود
 متوکل کار الخیرین ما صنع الله و محرم اسرار و الامتداد لیس الله وقت بودند کشفه صریح و الهام صحیح
 و در دست کلام و کرامت شاک و قوت باطن و استقامت ظاهر و معرفت در دو معرفت و در ظهور و ظهور سر وین بیان
 عین و دیده تعیین دیده داشتند که هر یک را در نزد اهل رمز و معانی معانی ملاحظه است
 با جمله هر که اهر چه بود از غیر و سعادت و توفیق و استقامت و حال و مقام و رتبه و بزرگی ایشان

علاسه
 علامه سید غنی است
 با او از معانی خود و از معانی
 بیخبرند و در معانی
 تو بست و در زبان
 و کل سوری بر زبان
 با او از معانی خود و از معانی
 بیخبرند و در معانی
 در معانی معانی است
 بتو فردا خیسند
 آن مضمون بیخبرند
 " محمد حسن کوزلی
 که سانی انظار مطلق
 سوزید کتاب معرفت در لغت
 کتاب حوائف و در شرح
 فصولی حکم و غیره است
 " محمد حسن

را آن همه بر کمال و تمام بود با وجود آن تشنه لب بودند و هل من مزید میگفتند اگر چه سبقت
 در بار او کشیده بودند لهذا متواصل الحزن و دائم الفکر و غم زده بودند بصفت
 هفت در بار او کشیده این نهنگ باز میگویی نخورم هیچ آب
 و اوقات شریف خود را در اتمام بو طائف طاعات و عبادات بی شائبه رسم و عادات صرف
 میداشتند و جز غم آن امور در کارهای رخصت از رسم ال عادت نمی برداشتند و بر وایت
 قیل و فتوی خلافیه کاری بستند همیشه در تحقیق مسائل دینی و عزائم کارهای عقبنی بودند و
 صحبت خاص ایشان اکثر اوقات بلکه تمام از علماء کبار حاضر بودند و با ایشان از علوم
 مباحثه در میان می انداختند و می شنیدند و شوق مندی شدند و خود نیز مناظره و گفت و گویا
 ایشان می نمودند و اظهاراً للشوای تقنیس میکردند و مرایشان را بجز حصول نیک و جات از
 راه علم و تقوی و زهد و عمل خیر فرصت کارهای دیگر برگز نبود و الا بقدر ضرورت و حاجت در بار
 سبیل قلت و قدرت و شد و زت و سال مائی سال ریاضات و مجاہدات محدودی نهایت
 کشیده بودند که طاقت در ایشان وقت و بزرگان زمان نبود که عشر عشر آن باز کشند و
 آن کار کنند الا من شاء الله سبحانه و تعالی که عبارت از محافظت سایر حدود و حدود است
 از امور مأموره بر بنده باطن تقوی که اشاره به نیت و اخلاص و مجاہده و محامه باشد و نیست
 در حق سالکان بار یافته این دو در حق ایشان بعینه ادا یافته بود تمام شد و نیست
 نماز هیچ عبادت که کردی از بر صدق ضا جز ابد بر مقرر است و نیست و نیست
 بیشک و بی ارتباب انتخاب را از سایر اهل این باب خدا متعالی که کریم مناب است مقام اعلی
 و مرتب اکمل و دائم که درین روز گذرانند و او را در روز اتفاق مردم آفاق و خفاقی که در خفاقی است
 قلب علی الاطلاق و غوث الاستحقاق بودند و االی مشرق و مغرب از سینه نور و نور
 برخشان و بخلا تا حد کاشخه قرغان و اور کنج و کمال و قدر بار و هرات تا حد کاشخه قرغان
 در صر و شام و مجاز و عراق و کنان از اول صلح مسکون بقدر استماع الی این حد و چون اسلام

له
 فیما یحفظه و انظر در از حد
 و حفظ فیما و می و انظر فیما
 و حفظ فیما و می و انظر فیما

در بار او کشیده بودند لهذا متواصل الحزن و دائم الفکر و غم زده بودند بصفت هفت در بار او کشیده این نهنگ باز میگویی نخورم هیچ آب و اوقات شریف خود را در اتمام بو طائف طاعات و عبادات بی شائبه رسم و عادات صرف میداشتند و جز غم آن امور در کارهای رخصت از رسم ال عادت نمی برداشتند و بر وایت قیل و فتوی خلافیه کاری بستند همیشه در تحقیق مسائل دینی و عزائم کارهای عقبنی بودند و صحبت خاص ایشان اکثر اوقات بلکه تمام از علماء کبار حاضر بودند و با ایشان از علوم مباحثه در میان می انداختند و می شنیدند و شوق مندی شدند و خود نیز مناظره و گفت و گویا ایشان می نمودند و اظهاراً للشوای تقنیس میکردند و مرایشان را بجز حصول نیک و جات از راه علم و تقوی و زهد و عمل خیر فرصت کارهای دیگر برگز نبود و الا بقدر ضرورت و حاجت در بار سبیل قلت و قدرت و شد و زت و سال مائی سال ریاضات و مجاہدات محدودی نهایت کشیده بودند که طاقت در ایشان وقت و بزرگان زمان نبود که عشر عشر آن باز کشند و آن کار کنند الا من شاء الله سبحانه و تعالی که عبارت از محافظت سایر حدود و حدود است از امور مأموره بر بنده باطن تقوی که اشاره به نیت و اخلاص و مجاہده و محامه باشد و نیست در حق سالکان بار یافته این دو در حق ایشان بعینه ادا یافته بود تمام شد و نیست نماز هیچ عبادت که کردی از بر صدق ضا جز ابد بر مقرر است و نیست و نیست بیشک و بی ارتباب انتخاب را از سایر اهل این باب خدا متعالی که کریم مناب است مقام اعلی و مرتب اکمل و دائم که درین روز گذرانند و او را در روز اتفاق مردم آفاق و خفاقی که در خفاقی است قلب علی الاطلاق و غوث الاستحقاق بودند و االی مشرق و مغرب از سینه نور و نور برخشان و بخلا تا حد کاشخه قرغان و اور کنج و کمال و قدر بار و هرات تا حد کاشخه قرغان در صر و شام و مجاز و عراق و کنان از اول صلح مسکون بقدر استماع الی این حد و چون اسلام

راجع الاسلام و المسلمین میدانستند و صحبت ایشان از طریق اکبر و انکار آنجناب راز هر بلائ و ستم
 قابل می شردند و از دعائی با برکات آن ذات ستوده صفات امیدوار و از غضب آن بزرگوار
 نامی ترسان و هر اسان بودند و آنجناب و الاخطاب حنفی مدعی و فاروقی النسب و نقشبندی بحسب
 و مجددی المنصب و معصومی القب و محمدی المشرک بودند و نیز سفینه بحر دیانت و سکنه اهل امانت و
 آبروی دین و ملت و بدرقه کرامات و آئینه مقامات و آفتاب جهان تاب عوالم ارضین و سماوات
 قلوب اهل طل و صد و مال و اول و آرزای جمعیت و اصحاب عاقبت باذن حضرت محمدیت صل
 و علما بودند که حضرت حق سبحانه و تعالی از کرم عمیم و فضل و لطف بییم خود ایشان راز بر این رخ
 خواطر پشیمان بر خلق خود از انس و جان ظاهر و آشکارا کرده اند و قبول عظیم و عظمت تمام
 قلوب سلیم اهل شریسم از خاص و عام فی الیالی و الایام نهاد و بر مرتبه قطبیت کبری و نورشیت
 عظمی از درجه ولایت صغری به علیا برود و در درجات و سطی مخصوص گردانید و باین صفت
 موصوف و باین اسم و سکه موسوم و در موسوم ساخت و جمیع طوائف مخصوصین مسلمین راز از علما
 و فقهاء و فضلاء و کبر و سلاطین و خواقین و امر او خوامین اهل سائر مسلمین راز فقر او و غنا
 و ذکر او نشی و اعلی و ادنی از اقطار ارض تا حد شمال از آفاق تا نفس اهل ماتحت این
 نه رواق باذن حضرت خلاق همه را توجه و مدست و بناگویی و رجوع بجناب عرش تاب آن
 کثیر الاحباب داد و قلوب جمیع طوائف نام راز خواص و عوام فی الیالی و الایام سحر سلطان
 همیت و قهرمان عظمت آن ذات با کثرت ساخت مضار قطب الوقت و سلطان
 الوجود و امام العابدین و حجة الصالحین و روح المعرفه و قلب الحقیقه
 و س الاسرار و خلقت الابرار و خلیفه الله فی ارضه و وارث کتابه و
 نائب رسول و الوجود المعجب و النور الصرف و سلطان الطریق و اهل
 الطریقه و محبت و زمانه و عر و نه الوثقی و کلمة العلیا و قیوم زمانه و معصوم
 دهره و آ وانه و حجة الحق علی الحق و السید و السند و المل کل اولیا زمانه

تمام این کتاب در
 ایشان ساکنی کرده
 که بلیغ و اخفی با نام
 دکل سازد و است
 در حسن

و افضل القیام عصره و اقرا نده و صاحب التملین فی کل المکان و
بارز السلوین فی اصل الزمان رضی اللہ تعالیٰ عنہ و عن آباء العظام
و اہل ہاتھ الکرام الی یوم القیام

باب چہارم

در بیان بعض از بشارات کہ حضرت ایشان را علیہ الرحمۃ و الرضوان

از عالم غیب شدہ است و بشارتی کہ خود بہ دیگران دادند بہ

حضرت ایشان علیہ الرحمۃ و الرضوان می فرمودند کہ بہ فقیر وقتی الہام شد کہ یا فضل احمد
حضرت یعنی حضرت جو صاحب مذکور

عفرت لك و لمن توصل بك بواسطہ اولیغس واسطہ الی یوم القیامۃ یعنی

مغفرت کروم مزار و مرآن کسانی را کہ متوصل شوند بتو بواسطہ یابے واسطہ تا روز قیامت می

گویند بزرگ ضعیف کاتب حروف غنی المدعنه کہ این سخن حق است و این بشارت بہ بزرگان

از ایشان بدگیران راست است المسمی اش چنان میشود کہ ہر کہ بتو متوصل شود باین طریقہ کہ

گفتار و کردار و احوال ترا کہ از روی علم و عمل و اخلاص تمام بجا آورد و بران باشد و بران از دنیا

روا لہبہ مغفورست کہ ان اللہ لا یطیع اجر الحسنین و کریمہ ان و عد اللہ

حقا و کریم رضی اللہ عنہم و رضوا عند ذالک لمن حشی ربہ و مانند انہا

دالالت بر این قسم مغفرت دارد پس زعم کے کہ مجرود دخول و توصل طریقت دانستہ بود و با شلزا

مغلوب الرجا و یا ایمین خیال میکرد و مائل شد فافهم فانه ینفعک ان شاء اللہ تعالیٰ

بجاء الہم ربی بہد اچنانچہ کہ این بشارت و الہام مجید بزرگوار جناب شان امام ربانی

مجدد الف ثانی رضی اللہ تعالیٰ عنہما ہم شدہ بود چنانچہ کہ در رسالہ سبہ و سما و مرقوم فرمودند و ان

یعنی ایمن از غیب
و عذاب حق تعالیٰ

عبارت را بعینہ برای تمین و تبرک می نویسد منها و اھا بنعمت ربك فحدث این
 در ویش روزی در طقیر یاران خود نشسته بود و نظر بر خرابیها و خود داشت و این نظری غالب
 آمده بود بحدی که خود را بمناسبت نام باین وضع می یافت در این اثنا بجا که من تو اصنع لله
 رفعا لله این دور افتاده را از خاک بر دست برداشتند و این در سر او در و اند غصفت
 لك لمن تو سل بك الی بو اسطیة او بغیرا واسطیة الی یوم القیمة و به تکرار
 این معنی تو آقمنه بحدی که گنجانش رب نامد محمد لله حمدا کثیرا طیبا مبارکاً علیہ و
 مبارکاً علیہ کما حجب ربنا و یرضی و الصلوات و السلام علی رسولہ
 محمد و آلہ کما یجری بعد از آن بافتا این واقعه ما مور ساختند بیت

اگر بادشاه بر در پییره زن بیاید تو ای خواجه سبلیت کن

ان ربك واسع المغفرة انتهى كلامه الشريف و هم میفرمودند که از بیت سال
 بلند شده بود که قطب ارشاد بودم و الحال دوازده سال شده است که در مقام امامم اکنون و
 شش سال شده است که در مقام وراثت ام و وراثت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
 میباشم الحمد لله علی ذلک و علی جمیع نعماته و هم میفرمودند که بسط زمان و طی لسان
 را برتر است که در اکثر اوقات و از زمان هر روز و دوازده بار تمام قرآن مجید را بحال و تمام بخوانم
 که تفسیری در لفظ و معنی و وقوف آن اصلا راه نمی یابد و هزار و دو صد مرتبه سوره یس در نماز و در
 کبیر هر روز و در روز جمعه یک هزار و پانصد مرتبه بخوانم به آیت ای و غیره در سنگام ختم کبیر تنها در حلقه
 صد هزار بار لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله تعالی علیه و آله
 و سلم را بخوانم و چون مؤون بخیر نمازم گوید از لفظ الصدا که منوز به شهادتین فرسیده فقیر
 یکبار تمام سوره تبارک را بخوانم و در حین پوشیدن جامه منوز استین جامه بر تا کرد و یکبار سوره
 حضرت یسین را بخوانم و ازین قسم بسط زمان را بسید میشود و معنی که از پشاور به بخارا و
 اول مرتبه آمده بودم چون نغز نیک علم رسیدم از آنجا تا ولایت تاش قورغان یک ختم کروم
 نام موضعی است ۱۲

یعنی خود امام ربانی
 بحد و الف ثانی ۱۲

عبارت را بعینہ برای تمین و تبرک می نویسد منها و اھا بنعمت ربك فحدث این

در ویش روزی در طقیر یاران خود نشسته بود و نظر بر خرابیها و خود داشت و این نظری غالب
 آمده بود بحدی که خود را بمناسبت نام باین وضع می یافت در این اثنا بجا که من تو اصنع لله
 رفعا لله این دور افتاده را از خاک بر دست برداشتند و این در سر او در و اند غصفت
 لك لمن تو سل بك الی بو اسطیة او بغیرا واسطیة الی یوم القیمة و به تکرار
 این معنی تو آقمنه بحدی که گنجانش رب نامد محمد لله حمدا کثیرا طیبا مبارکاً علیہ و
 مبارکاً علیہ کما حجب ربنا و یرضی و الصلوات و السلام علی رسولہ
 محمد و آلہ کما یجری بعد از آن بافتا این واقعه ما مور ساختند بیت
 اگر بادشاه بر در پییره زن بیاید تو ای خواجه سبلیت کن
 ان ربك واسع المغفرة انتهى كلامه الشريف و هم میفرمودند که از بیت سال
 بلند شده بود که قطب ارشاد بودم و الحال دوازده سال شده است که در مقام امامم اکنون و
 شش سال شده است که در مقام وراثت ام و وراثت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
 میباشم الحمد لله علی ذلک و علی جمیع نعماته و هم میفرمودند که بسط زمان و طی لسان
 را برتر است که در اکثر اوقات و از زمان هر روز و دوازده بار تمام قرآن مجید را بحال و تمام بخوانم
 که تفسیری در لفظ و معنی و وقوف آن اصلا راه نمی یابد و هزار و دو صد مرتبه سوره یس در نماز و در
 کبیر هر روز و در روز جمعه یک هزار و پانصد مرتبه بخوانم به آیت ای و غیره در سنگام ختم کبیر تنها در حلقه
 صد هزار بار لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله تعالی علیه و آله
 و سلم را بخوانم و چون مؤون بخیر نمازم گوید از لفظ الصدا که منوز به شهادتین فرسیده فقیر
 یکبار تمام سوره تبارک را بخوانم و در حین پوشیدن جامه منوز استین جامه بر تا کرد و یکبار سوره
 حضرت یسین را بخوانم و ازین قسم بسط زمان را بسید میشود و معنی که از پشاور به بخارا و
 اول مرتبه آمده بودم چون نغز نیک علم رسیدم از آنجا تا ولایت تاش قورغان یک ختم کروم
 نام موضعی است ۱۲

الشا حضرت محمد رضا طایفه زکریا نفس سر کزک زاعظم خلفانی حضرت بیومار ب و کشایان زنده و کا نکان نعل بیگانه زنده در هر دو گانه بخیر تمام قرآن شریف میگوید ۱۱ و ۱۲

کسب فرسنگ راه تخمیناً باشند با بند تر و در ثانی مرتبه پنجم بخارامی آمدم از تنگی تاشش قورغان تا
 باغات نو که نیم کرده راه بود یانی کیبا ختم قرآن مجید کردم و در مرتبه سیوم و چهارم که از پشاور به
 بخارا آمدم از تنگی تاشش قورغان تا باغات که نصف کرده باشد یا کم هفده ختم قرآن کردم
 بحمد الله سبحانه و تعالی که بسط زمان و طی لسان این فقیر را روز به روز زیاد است و این معنی
 مراد می را از کمال متابعت سید عالم صلی الله علیه و آله و سلم حاصل میشود و هرگاه که روح
 با قوت شود کارها بیک سانته کرده شود که مردم در سالها سال نتوانند کرد و لیکن هر وقت این
 معنی را از ما قبول ندارند و هرگز باور نکنند بدانکه این مذکور سهیل کار است و کارهای دیگر پیش
 اند که نظریان این کارها فضول اند و از مبحث خارج رانم حروف میگوید که این سخن طی لسان
 حضرت ایشان مردم چند بار تجربه هم کردند چنانچه که در روز میر غلام معصوم المشهور به میر جویداماد و حلیفه
 آنحضرت که ذکر ایشان در باب خلفاء است اله تعالی مذکور کرد و روزی در محفل بتقریبی بیان
 کرامات و خوارق عادات آنحضرت مینمودند و در آنمیان بیان بسط زمان و طی لسان حضرت
 ایشان نیز به زیارت آوردند که حضرت ایشان بار حق سبحانه طی لسان کرامات فرموده که در
 دو گانه کلان هر روز بعد از نماز پیشین تا اول وقت عصر دوازده صد بار سوره سین مبارک
 میخوانند و روز جمعه پانزده صد بار ششصد و آن مجلس نشسته بود گفت که دیگر آنچه که در باره حضرت
 جویداماد بگویند قبول کنم اما این خواندن سوره تسیس قبول نکنم که این قدر در اینقدر حال
 است مگر آنکه بعضی از من حضرت حبیب صاحب با و از بلند بخوانند من بشنوم و بشمارم بعد از آن
 تصدیق سخن شما خواهم نمود و اگر مجرد دعوا باشد پس من هم دعوا میکنم که من هر روز نیز از باب
 ختم قرآن مجید میکنم میر جویداماد کور از سخن او ساکت شدند و آمده قصه برگزیده را بحضرت
 جویداماد عرض نمودند و گفتند که دوباره آن شخص چشم خود دوچار نموده نمیتوانم مگر آنکه حضرت بخنور
 آنکس با و از بلند بخوانند که تا او بشنود و بشمارد جناب حضرت ازین سخن اعراض فرمودند چونکه
 میر جویداماد از کار آن شخص بیان نمود فرمودند که از آنکار فقیر کرده شمارا با آنکارا چه عرض هر چند

جناب ازین سخن ابامی فرمودند میر جو الملاح زیاد می نمودند چونکه میر جو را بر حضرت ایشان حق
 پیرزاده گی بود لا علاج قبول نمود و فرمودند که آنکس را بعد از نماز عصر بجا بقیه یاران در مسجد
 حاضر سازید میر جو ازین معنی چون گل لبگفتند و آن شخص را بعد از نماز عصر بجا بقیه یاران که
 زیاد از کس بود حاضر آوردند حضرت ایشان بیک کس از آن حلقه نشینان فرمودند
 که تا تسبیح در دست گرفته درود شریف اللهم صل علی سید المخلوق محمد و آله و سلم
 صد بار تا او از بلند بخواند خود حضرت به صوت بلند بفرموده سوره سیس مبارک مشغول شد و پناهنده
 که یاران همه می شنیدند و آن شخص منکر هم می شنید و شمار نمینمود قاری درود شریف یک صد بار
 درود شریف خواند جناب حضرت جیو صاحب یازده بار سوره سیس مبارک خوانده بودند که هیچ
 تغییری در لفظ و اعراب و وقوف راه نیافته بود آن شخص منکر بشاگرد این کرامات از جناب
 چون نمک می گدخت بعد از فراغ حضرت نادم گردیده تائب شد و از میدان حلقه بگوشان
 گشت بیت

مشرق و مغرب بود یک گام او باوجان کن مندا می نام او

و هم میفرمودند که طریقه فقیر درش شریعت است نه ماوراء آن و من فضلی ام نه کسیت و هم میفرمودند
 که این فقیر بخود دین بارگاه نیامده است و حال آنکه پیرا کشان کشان آورده اند هر او است
 است نه مرید بیت

من در باخت بسیار خود میروم از قفاے او آن دو کسند عنبرین میبرد کم کشان کشان
 و هم میفرمودند که هر کالائی که متقدین را بعد از جماعه مقطوعین حاصل شده است فقیر ابا آن
 مخصوص گردانیده اند و هم می فرمودند که هر که این فقیر را کم کند یا هیچ چیز را نیاید و هر که این کمینه
 رایافت همه چیز یافت اگر چه فی الغر چیزی ندارد بیت

گر طلب کاری مشو و ورا از کمال لن محمد بعدی و لیا مرشداً
 و هم میفرمودند که مرید مقلد را چاشنی و بهره از مقام قرب و درجه تحقیق خواهد بود و مجرد داخل شدن

بدره چو کوه
 که میر جو را بر حضرت ایشان
 حق پیرزاده گی بود لا علاج
 قبول نمود و فرمودند که آنکس
 را بعد از نماز عصر بجا بقیه
 یاران در مسجد حاضر سازید
 میر جو ازین معنی چون گل
 لبگفتند و آن شخص را بعد
 از نماز عصر بجا بقیه یاران
 که زیاد از کس بود حاضر
 آوردند حضرت ایشان بیک
 کس از آن حلقه نشینان
 فرمودند که تا تسبیح در دست
 گرفته درود شریف اللهم صل
 علی سید المخلوق محمد و آله
 و سلم صد بار تا او از بلند
 بخواند خود حضرت به صوت
 بلند بفرموده سوره سیس
 مبارک مشغول شد و پناهنده
 که یاران همه می شنیدند و
 آن شخص منکر هم می شنید و
 شمار نمینمود قاری درود
 شریف یک صد بار درود شریف
 خواند جناب حضرت جیو صاحب
 یازده بار سوره سیس مبارک
 خوانده بودند که هیچ
 تغییری در لفظ و اعراب و
 وقوف راه نیافته بود آن
 شخص منکر بشاگرد این
 کرامات از جناب چون نمک
 می گدخت بعد از فراغ
 حضرت نادم گردیده تائب
 شد و از میدان حلقه بگوشان
 گشت بیت

نایب
 حضرت شیخ
 زحانی که در
 این کتاب
 از حضرت
 شیخ زحانی
 نقل شده است
 و در این کتاب
 از حضرت
 شیخ زحانی
 نقل شده است
 و در این کتاب
 از حضرت
 شیخ زحانی
 نقل شده است

در طریقه فقیر خالی از عنایتی نیست

بهر ناقابل از صحبت نیکان مشهور هجور شود و سیاهی چون شود لاله از پریشم دور

و هم میفرمودند که هر که با مورات مامل نموده همه را به تمام و کمال ادای نماید اذکار اولیاء شود و لیکن

درین روزگار مرید کم است و همه نفس خود پیرایند و پیردای پیر ندارند و هم میفرمودند که در طریقه فقیر

با وجود علم قلیل و عمل اندک کمالات بسیار بدست می آید و سر که مداومت باین طریقه نموده نماید

علم لدنی حاصل آید و همه فرمودند که مرید در او دل نپنجه و راوشنی حال رهن رضا نم که بصیرت

و کرد ازین گوشه مردود و مقبول گردد و پنده بصلای آید و شقی سعید گردانند انشا الله تعالی و هم میفرمودند

که هر که راهی سخت پیش آید و یا مضطر گردد و بکار خود در ماند و یا ظلم و گمراهی و گناه کاری لطالت

و غفلت و وسوسه شیطان ویرا فرو گیرد و باید که بر رابطه فقیر گوشه آن بلیه دفع گردد و کار او تجویز

بر آید یعنی رابطه حفظ صورت پیر است در نظر و خیال و اگر فقیر را ندیده باشد فرزندان و یایکی

از خلفا فقیر پیوند و عقید و محکم بند نیز این حکم دارد انشا الله تعالی و هم میفرمودند که من مشیر

شده ام که فردای یوم ششم بر میان من همه به شفاعت من اگر چه گناهکار بیکار باشند بهشت

رونده امید است که دو روز رخ را نه بنیند و نسوزند و اگر بوعده وان هنگام ادواردها

بر آتش روید در آتش نسوزند چنانچه زبانی دو روز بر آتش می در آید و حال آنکه آتش از ایشان

ایشان از آتش خبر ندارند و به معنون جبر یا مو من فان نوسک اطفاء فارسی به

شادمانی و آسالی عبور از مقام پرستور مکنند و هم می فرمودند که مرا بشارت داده اند که فردا

قیامت و دستان و غلصان خود را بجای شفاعت کنم بلکه شمس مردم روزگار خود را از مسلمین و

مسلمات به شفاعت من و عده کرده اند که در بهشت درآوند باذن صالت یوم الدین

تعالی و تقدس و بصداقه حبیب و متابعت نبیه صلی الله تعالی علیه

و علی آله و سلم منقول است از ثقات کن منبگام که حضرت ایشان علیه الرحمة و الرضوان

درین خوردی در گاه واره بودند شیرین بی نماز نامی خورده اند و کفش بهشتی و دوزخی را

تذکره علم حجت ۱۲
حضرت شیخ صاحب
نسخه و کتب از خود باه
مینه نمودند که حق تعالی
غنیتر است از عالم
نموده انانی در کتاب
علم لدنی داده است نماز
استاد عالمی پیر امام
نموده و سایر باریت کلمات
فرد و علم کامل زیاده از
شهر علمان رسیده
۱۲ کتبات نقل
چشم حسن
نسخه رابله
سید محمد توفیق حضرت
توفیقاً حضرت شیخ صاحب
مجموع بر سایر کتب است
توفیقاً حضرت شیخ صاحب
انتفاعی در
حجت

جہادی کردہ اند و بازی و مالایعنے ہرگز دست نہروہ اند و از اول بلاغت تا آخر عمر نماز قضا کرد
 اند و ظلات شیع و گناہ عمد آنکر وہ اند گویند کہ در آن سہنگام آنجناب کہ در گاہ وار و بودہ اند
 بزرگوار ایشان حضرت شاہ محمد رسا بماور حضرت ایشان کہ دختر ایشان است میفرمودند
 کہ فسر زندی غلام محمد بزرگ خواہد شد و زود است کہ نگشت نمای و ہر دو یار کرد و از وی
 ہرگز گناہ کبیرہ بل صغیرہ عمد ^{بہ عفتک بہ صاحب} ابو قحسین نیاید انشاء اللہ تعالی وی شیخ العالم خواہد شد و
 را دیدم وی بنیم کہ از و اح کبراء طریقت مثل حضرت خواجہ عبدالحالی عجدوانی و حضرت
 بہاؤ الدین نقشبند و حضرت مجدد الف ثانی و حضرت خواجہ محمد معصوم و حضرت قیوم مان
 شیخ صبغۃ اللہ وغیر ہم قدس اللہ تعالی ارواہم تربیت کردند خواہند کرد وی اویسی خواہد بود
 و امام زمان خود و وارث حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خواہد گردید و نیز مراد انانیدہ اند
 کہ فرزند شمشاخ بخارا خواہد شد و در آنجا زیادہ از دیگر بلاد نشاء و نماہ خواہد یافت حضرت والدہ
 ماجدہ حضرت ایشان بعرض پدر بزرگوار خود رسانیدہ اند کہ مادر سر ہند میباشیم از نیجا بخارا دو
 راہ است این چگونہ بود ایشان فرمودہ اند کہ ^{بہ حضرت شاہ محمد رسا} ذالک تقدیر العزیز المحکم عاقبت چنان شد

کہ در ازل چنان بود رباعی المؤلف

ای آنکہ ترابہ قرب حق است مکان
 ہم سہ ازل کوئی و ہسم راز اب
 در شرع توئی ثابت و در راہ روان
 ہم طی لسان داری و ہم بسط زسان
 رحمۃ اللہ تعالی علیہم اجمعین الی یوم الدین

باب پنجم

در بیان عبادات و عادات یومی و سلی و صورت لطیفہ و سیرہ
 بخائیں بابہ عن و عن حضرت شیخ محمد رسا صاحب است ۱۲

بہ حضرت شاہ محمد رسا
 شیخ بہار شریف
 باندہ آفر کوئی و در راز

شریفہ حضرت ایشان علیہم الرحمۃ والرصوان - بدانکہ

عمل حضرت ایشان ماقدس سرہ ہر لمحہ و در کلی و جزئی آیات باہرات و احادیث شریف
نبوی بود آنچه کہ در مقامات و کتب و ابواب احوال و اقوال و نسبتہای حضرت امام ربانی و مجدد
ثانی و عروۃ الوثقی حضرت ایشان خواجہ محمد معصوم قدس سرہ نوشتہ بود کل و تمام عمر حضرت
ایشان ماقدس سرہمان احوال و نسبت بلکہ از انہا زیادہ داشت زیرا کہ نسبتہا و فیض کہ در زمان
حضرت خواجہ عبدالحق عجدوانی کہ بودہ اند در وقت حضرت خواجہ بزرگ بہا و الدین نقش بند
از آن زیادہ شد و بعد از آن در وقت حضرت خواجہ عبید المدا از آن زیادہ شدند و بعد از آن
در وقت وزمان حضرت مجدد الف ثانی و حضرت ایشان صد چندان از آن زیادہ شدند این
تا وقت حضرت ایشان ماقدس سرہم العلیہ زیادتی نسبت بتلاحق افکار و مباح الطار است
لیکن چیز کم و بیش از احوال و اطوار آنحضرت نوشتہ می آید تا مخلصان از آن بہرہ و مریدان
را از آن فائدہ برسد باید دانست کہ عاوت با عاوت حضرت ایشان چنان بود کہ در ستاو
صیف قبل از نصف الیل بر می خواستند و آیات مسنونہ آنوقت مثل ان فی خلق السموات
والارض الخ و احادیث ما توره آن زمان مثل الحمد لله الذی احیانا بعد
ما ماتنا الیہ البعث والنشور و غیر ہم خواندہ بہ تہیہ و ضوح پر و خند بول
کرده استبراً فرمودہ و ضوراً مستقبل القبلہ بار عایت کسین و آداب و سجات بجا آورده بہ نماز تہجد
مشغول میشدند و در وقت وضو چار و رومال کلان و گردن مبارکے بستند برای احتیاط
تا آب و قطرات از عضو بار جبار نچکند کہ در آب مستعمل فقہاء را اختلاف است ہر چند کہ در وقت
طہارت چنان ہر عضو را میمالیدند کہ گویا خشک میکردند و نماز تہجد آنحضرت مع تہیہ الوضوہ و واژو
رکعت میبود و گمانہ اول مخفف ادا میفرمودند و در آن قرأت قلبی و قل ہو امید بود و در باقی
سورۃ بس میخواندند تا کہ صلوات تسبیح در وقت سحر گاہ بمع صلوات الصبح میخواندند اگر شب تا تابستان

۵
مراد فیض احوال است

میبود بعد از ادای نماز تجمید بر اقبه مشغول میشدند و یا که امام خلص اصحاب در الوقت حاضر میبودند و
 آنها میپرداختند و اگر شب زمستان میبودند بدو گانه کلان مشغول میشدند تا صبح صادق صادق
 و گاه قبل از صبح فارغ میکردند خود را و اندک بر همان محل دست زیر سر کرده چشم می
 پوشیدند و خواب میکردند تا بتجدد بین النومین واقع شود و گاهی تجدید وضو فرموده و گاهی بهانه
 وضو تجمید سنت فخر را در خانه اداء فرموده روانه مسجد میشدند اصحاب و یاران که برای ایشان
 بر سر دروازه آمده می نشستند همراه میشدند و کسیکه در راه سلام میداد و جواب آنها میدادند مجبور
 دخول آنحضرت مسجد چون همه یاران حاضر و منتظر نشسته میبودند مؤذن اقامت میگفت
 نفس نفیس خود امام میشدند و قراءت طوال مفصل بتبریل اداء میفرمودند و تبریل را معنی اداء
 حروف و رعایت وقوف ملاحظه میفرمودند چون آنحضرت در اداء قراءت و شنوایند سنت
 میشدند تقریبان همه در گریه میشدند چنان قرآن مجید میخواندند آهسته آهسته و نرم نرم اگر کسی
 میخواست که حروف را بشمارد نمیتوانست و اگر چه امی و ناخوانده میبود معنی و مضمون آنرا میدانست
 چون سن شریف آنحضرت از استین تجاوز شده بودند و اسنان مبارک خصوصاً علیا افتادند
 از برای احتیاط شاید که در اداء حرفی از حروف نقصان پذیرد یکی از حضرت مخدوم زاده گان
 که در سن کبیر میبود و هر همه عالم و حافظ و قاری بودند امام میفرمودند و در عدم حضور ایشان
 یکی از خلفا که عالم و عال میبود امام میفرمودند بعد از ادای صلوة سه استغفار و یکبار اللهم
 انت السلام خوانده هر یک شصت شصت مرتبه خوانده در همان مکان نشسته کلمه توحید
 سه بار و اللهم اجرنا من النار و اللهم ادخلفی و زوجنی محجور عین
 مستوجب قوم همیشه دعا میخواندند و در دعاء بسیار دعا میخواندند و تطویل میکردند خاص بوقت نماز
 اثر اجابت و قبولیت را انتظار میفرمودند بعد از فراغ دعاء کلمه سبحان الله و الحمد لله
 و الله اکبر هر یک سی و شش بار و آخر لا اله الا الله و حده لا شایک له الملك
 و له الحمد بیده الحین عجیب و همیت و هو علو کل شیء قدیر یاران بر جدا جدا
 این بیان خوانند

سلام میدادند و جواب همه را خود اداء میفرمودند باز در میانها مجید یاران و مریدان مراقبه می فرمودند
 تا بر آمدن آفتاب عالم کتاب بقدر دوستی نیزه بعد و قاری خوش الحان و مقرر فصیح اللسان
 قرآن مجید میخواند بقدر دورنح یا بلع پاره دعا می فرمودند نماز اشراق بمح یاران مشغول
 میشدند نماز اشراق را چهار رکعت اداء میفرمودند دو رکعت بنیت اشراق و قرائت آن سه مرتبه
 میس میبود و دو گانه ثانی بنیت استخاره و قرائت آن مخفف میفرمودند مثل دو گانه اول
 بتجد قرات آن میبود و در حلقه آنحضرت یاران و مریدان در پیشاور عشیرات و بنجارا شریف بیات
 و گاهی بالوف میبودند اما این الوف در روزهای اول که به بنجارا شریف داخل میشدند بعد از
 فراغ اشراق یاران و طرفه دست مابسته استاده میشدند و سلام میدادند آنحضرت بمح
 فرزندان و خلفاء کبار و در میان گذشته و جواب سلام همه را داده و خل چله خانه خود بمح فرزندان
 و غیره صاحبزادگان و خالص خلفاء و باقی یاران بر در چله خانه و طرفه صفها بسته می نشسته و
 آنحضرت بتوجه آنها مشغول میشدند و بهر یک خاص توجه عنایت میفرمودند و بعضیها و نسبت
 مشرف میساختند و در اثناء توجه او عمیه مآثوره و غیره اداء میفرمودند حضرتان مخدوم زادگان و
 صاحبزادگان و خلفاء را توجه بوار و نوبت نبود و دیگر یاران که بر سر دروازه چله خانه نشسته
 میبودند بنوبت و بوار میبود و چون کثرت اهل توجه میبودند مخدوم زادگان کلان بعد از گرفتن
 توجه خود با در و دیگر چله خانه مانده بودند تا یاران توجه میشدند و مشخص از اعیان و خواجها زادگان
 بنجارا شریف منصور خواجها نام باین خدمت مقرر بود که بر در چله خانه می نشست و دو نفر را
 یکی ازین صنف دومی را از ان صنف به ترتیب میگذاشت تا رفته رفته بچیزد چون بیرون
 میشدند و نفره میگذاشت و چون سحکس نمی ماند و همه خلاص میشدند آخر خود بیرون
 شده توجه می گرفت علامت فارغ و خلاص از درون شدن خواجها بند کور هر چند که از امر او علما
 و اعیان و خواجها زاده گان میبودند و عذر خواج در س گوی بیان اظهار میدادند منصور خواج
 میگذاشت که سینه حضرت امیرالمومنین سلطان امیر حمید رغازی خلد الله و سلطانه را عاوت

باسماوت چنان بود که بعد اداء صلوة صبح مراقبه نشسته و اشراق را خواند و بر آتوبه بخدمت
 حضرت ایشان می آمدند و در واسطه شخص بعرض اقدس آنحضرت رسانند که این نیازمند
 درگاه بندگیست و حوائج مسلمانان مشغول است اگر توجیه این مخلص را هم مثل فرزندان خلیفه
 گان خاصان پیار و بدین نوبت شود جناب حضرت عرض حضرت امیر را مقرون با حاجت
 فرمودند چون با تمام امیر رسید خوش وقت شدند روز دویم نهایت خشنودی آمدند و عادت شان در
 سستی مرتبت بود و قتیکه در خانقاه می درآمدند یاران که صفهاست برای انتظار توجیه نشسته می بودند
 برای تعظیم ایشان که امیر مسلمانان و سید بودند برخواستند چون امیر بنا بر عادت خویش جلای
 در خانقاه درآمدند یاران برات تعظیم امیر برخواستند امیر بنا بر استماع و خیر اجازت بمضمر خواهد
 و بیان شوند و منصور خواجه ملازمین ماجرای یسح خبر و اثر و برادر زعم و گمان آنکجا این شخص
 هم خبر باشد ناگاه بر سین بل کینه امیر دست خود زده و گریبان جامه و پیرا دریده از دست گرفته
 پس کرده و گذاشت که داخل چله خانه شوند و بر کی بقر شنده الیترنگ گفت که نمبین که بدو
 نوبت ننگیدارم حضرت باوب تمام الحمد لله گفته نشستند ارکان دولت و غیره مردمان همه در
 تعجب ماندند چون گفتگو قریب دروازه چله خانه شده بوز یاران که داخل چله خانه بودند این
 ماجرا بعرض اشرف آنحضرت رسانند حضرت ایشان خود به زبان مبارک خود فرمودند امیر
 اندرون بیایند چون امیر داخل چله خانه شد خند امیر را کردند که منصور خواجه را خیر اجازت نه
 رسیده بود امیر فرمودند هیچ واقعه نیست گریه کردند و حمد الهی بجا آوردند و گفتند که احمد اسد الامام
 مبارک دولت ما چنین شیخ اجل و اکمل اند که مثل چنین سلطان ذی شانزاد در بانان فیض
 آستان شان ننگیدارند و حضرت ایشان شکرانه به درگاه گمانه به تقدیم رسانده فرمودند که البته
 مد که درین وقت در امان ما چنین سلطان طالب حق است که مذلت خانه فقرا را رعایت
 دارین خود سید اند سبحان الله چنین پیرا چنین رسیدی باید الغرض چون آنحضرت از توجیهات
 مریدان فارغ میشدند از رستان مینو و قریب بزوال و اگر تالستان میبود و چه سحر کبری
یعنی وقت صبحی ۱۲

این کلمه است
 ما را در این
 جا که در
 خدمت آن
 حضرت
 امیر
 فرمودند
 که این
 نیازمند
 درگاه
 بندگیست
 و حوائج
 مسلمانان
 مشغول
 است اگر
 توجیه
 این
 مخلص
 را هم
 مثل
 فرزندان
 خلیفه
 گان
 خاصان
 پیار و
 بدین
 نوبت
 شود
 جناب
 حضرت
 عرض
 حضرت
 امیر
 را
 مقرون
 با
 حاجت
 فرمودند
 چون
 با
 تمام
 امیر
 رسید
 خوش
 وقت
 شدند
 روز
 دویم
 نهایت
 خشنودی
 آمدند
 و
 عادت
 شان
 در
 سستی
 مرتبت
 بود
 و
 قتیکه
 در
 خانقاه
 می
 درآمدند
 یاران
 که
 صفهاست
 برای
 انتظار
 توجیه
 نشسته
 می
 بودند
 برای
 تعظیم
 ایشان
 که
 امیر
 مسلمانان
 و
 سید
 بودند
 برخواستند
 چون
 امیر
 بنا
 بر
 عادت
 خویش
 جلای
 در
 خانقاه
 درآمدند
 یاران
 برات
 تعظیم
 امیر
 برخواستند
 امیر
 بنا
 بر
 استماع
 و
 خیر
 اجازت
 بمضمر
 خواهد
 و
 بیان
 شوند
 و
 منصور
 خواجه
 ملازمین
 ماجرای
 یسح
 خبر
 و
 اثر
 و
 برادر
 زعم
 و
 گمان
 آنکجا
 این
 شخص
 هم
 خبر
 باشد
 ناگاه
 بر
 سین
 بل
 کینه
 امیر
 دست
 خود
 زده
 و
 گریبان
 جامه
 و
 پیرا
 دریده
 از
 دست
 گرفته
 پس
 کرده
 و
 گذاشت
 که
 داخل
 چله
 خانه
 شوند
 و
 بر
 کی
 بقر
 شنده
 الیترنگ
 گفت
 که
 نمبین
 که
 بدو
 نوبت
 ننگیدارم
 حضرت
 باوب
 تمام
 الحمد
 لله
 گفته
 نشستند
 ارکان
 دولت
 و
 غیره
 مردمان
 همه
 در
 تعجب
 ماندند
 چون
 گفتگو
 قریب
 دروازه
 چله
 خانه
 شده
 بوز
 یاران
 که
 داخل
 چله
 خانه
 بودند
 این
 ماجرا
 بعرض
 اشرف
 آنحضرت
 رسانند
 حضرت
 ایشان
 خود
 به
 زبان
 مبارک
 خود
 فرمودند
 امیر
 اندرون
 بیایند
 چون
 امیر
 داخل
 چله
 خانه
 شد
 خند
 امیر
 را
 کردند
 که
 منصور
 خواجه
 را
 خیر
 اجازت
 نه
 رسیده
 بود
 امیر
 فرمودند
 هیچ
 واقعه
 نیست
 گریه
 کردند
 و
 حمد
 الهی
 بجا
 آوردند
 و
 گفتند
 که
 احمد
 اسد
 الامام
 مبارک
 دولت
 ما
 چنین
 شیخ
 اجل
 و
 اکمل
 اند
 که
 مثل
 چنین
 سلطان
 ذی
 شانزاد
 در
 بانان
 فیض
 آستان
 شان
 ننگیدارند
 و
 حضرت
 ایشان
 شکرانه
 به
 درگاه
 گمانه
 به
 تقدیم
 رسانده
 فرمودند
 که
 البته
 مد
 که
 درین
 وقت
 در
 امان
 ما
 چنین
 سلطان
 طالب
 حق
 است
 که
 مذلت
 خانه
 فقرا
 را
 رعایت
 دارین
 خود
 سید
 اند
 سبحان
 الله
 چنین
 پیرا
 چنین
 رسیدی
 باید
 الغرض
 چون
 آنحضرت
 از
 توجیهات
 مریدان
 فارغ
 میشدند
 از
 رستان
 مینو
 و
 قریب
 بزوال
 و
 اگر
 تالستان
 میبود
 و
 چه
 سحر
 کبری
یعنی وقت صبحی ۱۲

انما از نما و غیره را خوانده شانه به ریش مبارک میفرمودند موامی که از ریش مبارک جدا میشدند جدا
 در خاطر مخلصان نگاه میکردند بعد از جمع هر کس آن موئی مبارک را برای تبرک میگرفتند دور
 حاشی از آنها مدو استعانت میخواستند چنانچه که از آن موامی تبرک که حال نزد مخلصان می
 بود دور روز ما تبرک مخلصان و غیره برای زیارت می برآوردنشان میدهند مجروحان فرغ
 وضوء تحت الوضوء را در همان مکان بلا توقف و سخن در میان ناکرده میخوانند بعد دستار
 مبارک از سر فرو آورده چنانچه که بسته میبودند همان طریقه پنج پنج راجد اجدامی کشادند
 باز چین چین کرده استقبال قبله شده می بستند و گاه گاه بپیر جویا یعنی میر غلام معصوم بستن
 می فرمودند و در وقت بستن در دو مبارک و سوره و ارضی میخوانند بعد عصا را به دست
 گرفته روانه مسجد مبارک بعد پامان که بر سر دروازه آمده بر ارفاقت انتظار بپیر معبر و نذر روانه
 می شدند در وقت فرج از خانه پائے چپ را بیرون کرده و در وقت دخول خانه و مسجد
 با دست راست را اندرون کرده و ادعیه سنونه آن وقت را خوانده تحتیه المسجد مشغول میشدند بعد
 چهار رکعت سنت فی الزوال را خوانده گاه به قراءت خفیف یعنی به چهار قل و گاهی بقراءت
 طویل یعنی بسورت بس چهار رکعت سنت قبل ظهر را میخوانند بعد مگر تجیری میگفت بعد خود
 بنفس نفس خود امام شده یا یکی از مخدوم زاده های کبار را پیش کرده قراءت آنرا
 بطول مفصل اداء میفرمودند بعد مجروحان فرغ از فرائض اللهم انت السلام الخ
 خوانده دو سه بار که استغوا الله خوانده اشتغال بسنت تم میکردند بعد چهار رکعت دیگر میخوانند
 بعد دور کعبه میگردیدند حفظ الایمان می خوانند که در فضا نمل این دو
 رکعت آمده سهر که این دو رکعت را بعد النهم به این نیت خوانده
 باشد او را بمسلیه می اورا خواهند بخشید بعد روبرو قبله دعا کرده دست برداشته
 و کلمات سبحان الله و الحمد لله و الذاکر را سی سه بار خوانده متوجه قدم میشدند حافظ و قاری سوره
 انا فتنار میخوانند عالمی و فاضله قراءت کدانی از کتاب فقه فارسی که مسائل واضح و بهمان

استحانت خوانستن
 به تبرکات
 قایده سنت
 چنانچه در یک خفیف
 ایشان یعنی حضرت پنج
 اعم محمد رضا و عانی از پیری
 بسیار تبرکات حضرت ایشان
 موجود بود و در زمان پیری
 ایشان مبارک و موئی از ایشان
 در زمان مبارک حضرت
 مبارک پیران مبارک
 حضرت ایشان حال
 موجودند
 محمد حسین

بیت
 ای ایوبه که با حسن
 یعنی خلفا شریف
 محمد حسن

بیان داشته برای شنوایان یاران میخوانند بعد که کتب شریف جناب امام ربانی مجدد
 الصناعاتی حضرت شیخ احمد سرسندی را میخوانند بعد از فراغ دعا خوانده برمی خوانند باز
 یاران صفهاست دو طرفه استاده میشوند حضرت ایشان از میان می گذشتند باز به چله خانه
 در بخارا شریف و در پشاور اگر استمان میبود در تمامه غنی زیر زمین که برائے خود ساخته
 بودند برای سفر تا استمان پشاور داخل میشدند و اگر زمستان میبود در حجره همان خانه در آمد
 به دو گانه کلان مشغول میشدند تا به عصر و روزهای جمعه در وقت نماز سابق قبل مسجد جامع
 بعد اصحاب تشریف میفرمودند و در آخر نماز سبب ضعف بدن و مرض ترک فرموده بودند
 وجه ترک دیگر هم بود که در مسجد جامع پشاور پنج و شترت سوال فقراء و قیل و قال
 و خطی رقاب عوام و خواص میکردند و نیز طالب علمان مذاکره و قلم و اله در حقیقت مجاوله و
 مبارزه بل مصاربه و محاربه میخوانند و بهر نام والا غزل خانی ثانی افغانه و دست و پای
 کوبی در قفس و لغزها و غیره کارهای نامشروع میکردند و نیز خطیب جامع علم داشت و نماز ترک
 کرده تا بل زیاده اذان میشد و در بخارا شریف خانقاه حضرت ایشان از اندرون و بیرون
 کلان دو وسیع نیز مسجد جامع پشاور بود و تمام ایشان قدس سره الغرض بعد از فراغ دو گانه
 کلان هر کسی که در آنجا از فرزندان و غیره نیازمندان حاضران میبودند و میکنایند از باز
 بخانه منیع آستانه تشریف فرموده و تلاوت حضرت قرآن مجید با وجود حفظ دیده میفرمودند
 که این ثواب روبرت جدا شود باز به همان وضوء نظر اکثر همیشه و اگر گاهی حاجت میشد نماز و وضوء
 فرموده و گانه تحت الموضوء او فرموده روانه مسجد شریف میشدند و ادب قول بعد از اجابت سلام یا اللہ یا
 گانه تحت مسجد مشغول میشدند بعد چهار رکعت سنت عصر را میفرمودند و ثنویان اقامت میکرد
 بعد نماز را همان نحو با وسط مفصل ادا میفرمودند بعد رو با قلم کرده دست برداشته
 دعا میفرمودند و باز راقبه در همان مکان نشسته بود و آن بجز میفرمودند و بقیه قاری فریاد میفرمودند و گاهی
 حاضر میکرد و قطار میفرمودند یا آب در گرمای بیچاره اطفال میفرمودند و ثنویان سکونت بعد فراغ از میز

حضرت شیخ امام ربانی
 زحمانه بر کوفتی میفرمودند
 که شنوایان سائلین
 فقه و صوفی در این
 وقت جبر آن بوده
 که کس را طلب علم
 که فرض است بجا نشود
 و تمسک این دو فن از
 جهت آنست که تشکیک مردم
 بجهت سائلین آن
 میبود

ع
 بکنایه بعد مسجد خود
 میخوانند و در مسجد
 حافظ از صاحب را
 حافظ خود میفرمودند
 که عالم خود نیز خود
 بر می و عطا طلب میکردند
 پیشتر حضرت حافظ
 میفرمودند و در علوم بود
 از می و در خود فرمودند
 طلب میفرمودند و
 میبود

Marfat.com

فرو آمده اقامت میکرد و باز شروع در نماز خود یا به فرزندان امامت کرده بعد از فراغ فرض زود
 نسبت بلافاصله استاده میشدند و نیز الکسی گاه بعد از سنت و گاه پیش از سنت میخوانند
 بعد از فراغ سنت در همان مکان و همچون بنیت ده بار کلمه لا اله الا الله و حده
 لا شریک له الحمد و معیت و معیت بار کلمات اللهم ادخلنی الجنة واللهم اجر فی من
 النار را خوانده دعا دست برداشته مستقبل قبله می فرمودند و باز به نوافل او امین غیره
 مشغول میشدند بعد از فراغ نوافل و خواندن او عیبه ماثوره آن وقت اگر در پشاور
 میبودند آنکه ناشسته آنچه روزی برای ریل و عیال نچته میشد کمتر نگاه میداشتند از آن
 اظهار میفرمودند در مسجد و باز به گانه کلان مشغول میشدند و اگر در بخارا تشریف
 میداشتند بعد از فراغ نوافل مغرب بهمان خانه تشریف آورده طعام را با یاران و صحاب
 خاص تناول میفرمودند و باز به نوافل و غیره او را داشتند سیر و نماز امین سید امیر
 حیدر سلطان چنین عرض و مقرر کرده بودند که آنچه تبرک سر قوط و آتش حضرت ایشان با
 هر روز بار سیده باشد شام به شام آنحضرت عرض و التماس ایشان از مقرون با حاجت فرمود
 هر روز بدست یکی از یاران خود میفرستادند هر چه که خود تناول میفرمودند از قسم طعام هندوستان
 یا ترکستان آنچه که نچته میشد بدون تکلف حضرت امیر بخار و جناب ایشان هر روز پنج اشرفی
 طلا میدادند روزی هم به خادم دویم رود سیوم بصومی سویم اینچنین بوار هر که را میخواستند
 تبرک فرستادند باز صوفیان در میان خود مابوار غلو کردند تا اشرفی شد حضرت ایشان
 چون جناب صوفیان دیدند خادم خود را موقوف نموده باسید جواب فرستادند که کجا از
 ملازمان سرکار مقرر کنید که تبرک می برده باشد چنین کردند عادت بادشاهان خراسان
 چنان بود که برای زیارت و توجه گرفتن بعد از شام به خدمت حضرت ایشان می آمدند
 و روزی از برای شست و جابه خود ما شرم میداشتند که بخانه کسی برعد و شها غیر بر خانه خود ما
 جاده غیر و نذل شاه محمود و شاه زمان و شاه شجاع الملک شاه ایوب و شاه سلطان علی و شاه

بہمان در سپران تیمور شاہ در آن و شاہ کامران پسر محمود شاہ دو گج شاہ را دنا و آنچه کہ
 باوشامان ترکستان بودند روزانہ برای اخذ توجہ می آمدند مثل امیر معصوم شاہ مراد غازی و
 سعید امیر المومنین امیر حمید سلطان الغرض بعد از فراغ انظار و توجہات بہمان و حضور
 و گاہی تجدید حضور فرمودہ روانہ خالقہ میشدند بہ مجرب و دخول یاران صحبہا بہ استادہ می
 شدند و ہمہ سلامہا میدادند جواب سلام ہمہ را دادہ چہار رکعت سنت عشاء را دادہ فرمودہ نمودن
 اقامت میگفت باز خود با یکی مخدوم زاوہ مارا امام فرمودہ قراءت آنرا اوساط مفصل
 خواندند بعد از آن فراغ شدہ بار استغفار خواندہ و کلمہ اللہم انت السلام الخ را خواندہ آیہ
 الکرسی را گاہ پیش و گاہ پس از سنت خواندہ قیام اللیل را چہار رکعت میخواندند بسورہ کلان
 سورہ حم سجده و سورہ دخان و سورہ ملک و سورہ مزمل بعد کہ تسبیحات را ہر یک سی و دو
 بار خواندہ و آخر لا الہ الا اللہ و حمدہ الخ را بر و قبلہ دست برداشتہ دعاء میفرمودند بعد از ادا
 دعا و بطرف قوم میفرمودند و قاری از ہر جا یک رکوع قرآن مجید میخواندند و دعا خواندہ درون
 خانہ فیض استانہ میشدند و یاران ہمہ بہ ہمراہ می آمدند و آنحضرت بر سر دروازہ استادہ
 میشدند و یاران ہر یک جدا جدا سلام میدادند و از پیش رو مبارک آنحضرت میگذاشتند چون
 فارغ از سلام میشدند آنحضرت چند حرف سخن از تصوف و حکایت بزرگان و وعظ نصیحت
 بہ یاران فرمودہ و درخواست قیام آخر سلام و دعا دادہ درون حرم سرای میشدند فرزندان
 و صاحبزادہ نامی قوم و بعضی خاص اصحاب و بعضی خدام تا اندرون دروازہ خاصان ہر
 یک فرقتند باز قری ہر آہا استادہ شدہ و اگر کدام امر و حاجت میبود باہا فرمودہ باز سلام
 دیگر دادہ داخل حرم مبارک میشدند بہ مجرب و دخول آنحضرت حضرات مستورات ہر ہمہ دست بہتہ
 استادہ میشدند و سلام اورا آنحضرت میدادند و باز آہا اگر بشہاء زستان میبود کبجرات
 مستورات از انخت و نہات و غیرہ مخلصات توجہات میفرمودند و تالستان رہ زینہ توجہات
 میفرمودند بعد از فراغ توجہات فوافل پیش از رسیدن سال مبارک متین استادہ

لہ
 چنانچہ شیخ امام محمد رضا
 صاحب بلد تاربان
 سکونت اندرون
 دروازہ می رفتند
 بچین

و بعد از شصت سال سن مبارک رسیدن نشسته میخوانند اما بسیار میخوانند در شب روز پانصد
 رکعت میرسد در همین وقت بسیار میخوانند بعد طعام حاضر می آورند قدری طعام تناول
 فرموده بعد ازل و عیال باز نیت صوم میفرمودند خوراک بسیار اندک بود بعد از بلوغ
 صوم آنست بسیار فرمودند عمر مبارک به هشتاد و سه رسید به دو هفتاد و سال جنب شان
 شامل میفرمودند نیم پاوشاوری میبود الغرض در شب و روز از نیم پاه زیاد نمیبود
 نیم پاوشاوری عبارت یازده تکه است که مشقال باشد بعد بر سر فرش مبارک
 برآمده بود عین ماثوره خواب را خوانده دست مبارک است راز بر سر کرده خواب میفرمودند بایه
 داشت که دو گانه کلان عبارت از آنست که سالک راسته مرتبه است ابتداء و توسط و
 انتها معین در حق مبتدی ذکر لطائف است و نیز برای متوسط انفع نفعی و اثبات تجسس است
 و بجهت نیت سودمند صلوة بطول قرائت است لهذا حضرت ایشان ماصلوت بطول
 قنوت باین طریق مقرر فرموده بودند که نیت دو رکعت نفل بسته میکردند و در آن قرائة
 سورت یس میکردند و سوره سطوره مکرر میفرمودند تا بحدیکه باین رتبه رسیدند بود که هر روز
 پندارده صد و پندارده جمع یک و نیم هزار بار رسانیده بودند و در رکوع و سجده کلمه مبارک
 بتجیدی خوانند هزار بار و این خواندن در یک وقت میسر و اداء نمیشد باوقات مذکور
 میخوانند بعد صلوة ظهر و بعد از نماز شام و در وقت سحر و در تابستان ما بعد از فرائع و چهار
 مردان هم میخوانند اگر به قیام استاده میشدند بعد از پیشین تا نماز دیگر استاده میبودند اگر
 به رکوع میبودند بعد از مغرب بعشله بر رکوع میبودند و اگر به سجده میبودند از نصف شب
 تا به صبح صادق سجدة السلاوة میخوانند اما مقصد معلوم کرده سوره بس در خارج صلوة
 بعد از ظهر نماز دیگر خوانده معلوم میکردند که چند خوانده شده اند بهمان قیاس در صلوة معلوم
 میفرمودند و یا در خارج صلوات ساعت بخومی از غمی مانده سورت یس خوانده یعنی در
 کیسالت بخومی در خارج صلوة چند بار خوانده میشود بهر همان قیاس در صلوة قیاس

صلوات حضرت ایشان
 در وقت صبح و وقت
 از هفتاد و سال تا هشتاد و سه
 کرده بودند و در وقت
 از هفتاد و سال تا هشتاد و سه

صلوات حضرت ایشان
 در آن وقت صبح و وقت
 بعد از آن از هفتاد و سه سال
 بودند از هفتاد و سه سال تا هشتاد و سه

صلوات حضرت ایشان
 تمام حضرت ایشان
 در آن وقت صبح و وقت
 از هفتاد و سه سال تا هشتاد و سه

صلوات حضرت ایشان
 از آن وقت صبح و وقت
 از هفتاد و سه سال تا هشتاد و سه
 در آن وقت صبح و وقت
 از هفتاد و سه سال تا هشتاد و سه

کرده میشود و اگر چنان می فرمودند که یکی از خاص اصحاب مقرر و بان خدمت سرفراز
 می فرمودند و امر میکردند که در خارج ماسوره بیست و پنج خوانیم و تو سحر کلمه مبارک طیبه لا اله الا الله
 محمد رسول الله را که در یک هزار بار تکرار کلمه طیبه و خود چند بار تلاوت سورت یس میفرمودند
 و آن بار و اصحاب تکرار کلمه طیبه میفرمودند چون یک هزار بار میخواند مسکینت یک هزار و اگر
 دو می خواند دو هزار و اگر هزار می رسید مسکینت سه هزار شد چهار بار آنحضرت چو مشغول و
 عادت شریفه که بر آن عدد داشتند سلام داده از دو گانه فارغ میشدند اما حضرت
 رب العالمین مقربان و اولیاء خود را قوت طی لسان و زبان داده است چنانچه حضرت
 عزت موسی علی نبینا و علیه السلام تورات را که مشتمل بر هزار سیپاره بود هر سیپاره مشتمل
 بر هزار سورت و هر سورت مشتمل بر آیت و هر آیت مقدار سوره بقره بود در یک رکاب یک
 بشروع میکرد و تا رساندن قدم ثانی بر رکاب ثانی با خمیر ساند بنوعیکه لفظ به لفظ حاضران
 میشنیدند و همین مقدار از جناب امیر المومنین حضرت علی رضی الله عنه در تلاوت قرآن
 مجید میگذاشت که برگذاشتن یک پاء در رکاب و لدل آغاز میفرمودند و در رکاب ثانی با خمیر
 میکردند بنوعیکه حاضرین هر حرف جدا جدا می نمودند از نیکه علماء امتی کاتبان بنی اسرائیل حدیث
 بنویست و آنچه که مدد معاشش ظاهر می در سر کار بادشاهان خراسان هدیه و نیاز حضرت
 ایشان بعد از اول تا آخر مبلغ شصت هزار روپیه معتمد بود مبلغ بیست هزار روپیه جاگیر
 است و در بیات در پشاور مقرر بود که باسم فرزندان خود در سر کار بادشاه کرده بود و مبلغ
 ده هزار روپیه بر ذریه غاز سجان برای صاحبزاده های قوم خود و غیره علماء و مخلصان و
 میدان جناب شان مقرر فرموده بودند ازین مبلغ بیست هزار و ده هزار نیاز حضرت ایشان
 بادشاه کرده بود و ده هزار روپیه شاه محمود بادشاه بجز حضرت مخدوم زاده حضرت میان فضل
 حق صاحب خاص هدیه و نیاز مقرر فرموده در پشاور بموجب از بیست هزار روپیه و بیات
 و قراء داده بود در خالصه قراء لاله و کاله و چکها و تو جمع کندهی و حل بوره و غیره کبری بزم
 جمع قریه ۱۱

این
 تکرار کلمه طیبه
 شصت و شش
 می باشد
 در
 بیات

و شکر پوره دور زبان و دستان و رسول و در دو آیه عمراء حکرام و شرفی و مروت و آنچه که
 بادشاه و امراء ترکستان داده بودند در سجده شریف زمین و النازی و در کسی چند پارکال
 و درام البلا و بلخ و در حضرت مخدوم زاده حضرت میان فضل حق صاحب ایمن در بلخ امیر
 الخوین سید امیر حیدر سلطان قریه سجت شاه داده اند و در جلالت آباد مخدوم زاده گلان
 قریه کنده باغ و حضرت میان فضل حق صاحب قریه بدی خلیل شواربی مقرر بود باید
 که آن عالی حضرت رفیع منزلت پاک طینت فرشته خصلت میانه قدم گندم گون و بلند
 بینی و دراز لجه و رفیق الامال و کشاده ابرو و سیاه چشم و نکمین و جو و خوش ترکیب و زیبا
 ترتیب و اعتدال الاجزاء و الهیبت بودند و گوشهای مبارک ایشان گلان و درمان مبارک
 ایشان فراخ و دستها مبارک ایشان دراز و موکے بدن شریف ایشان بغایت اندک
 بوده شیر اندام و متقلب القدم بودند و کسے لاغر بودند از اثر ریاضات و میان دو کتف
 ایشان پهن و کشاده بود و سر مبارک ایشان در فایه اعتدال بود و خورد و نه بسیار بزرگ
 و پاهای ایشان نیز در حد وسط بود و رخساره بنور ایشان در فایه صفا و جلا بود و در پیشانی
 مبارک ایشان از اثر سجود نقش هویدا بود چنانچه همه حاضران معلوم بود و در جوانی دندان
 نامی سفید و براق و خوش ترتیب داشته اند و کسی را زهره آن نبود که چشم مبارک ایشان
 تاب و مقاومت نظر توانست کرد هر چند که دیده را فرو خابانیده به علم و تبسم تکلم می نمودند با جمله
 بیچکس را در آن زمانه حسن و لطافت و ملاحظت و صباحت و فصاحت و بلاغت و
 انوار و اطوار و خوبی و بی عیوبی و حسب و نسب و دیانت و استقامت با ایشان مشارکت
 و مخالفت نبود بیت

علیه
 بیخ حضرت علامه
 صاحب البشاری
 در سجده شریف
 در حضرت بیخ مبارک
 بیان حدیث و غیره

فک
 دل ایات از زبان
 در نظر چشمش
 شمس خورشید
 در هر باره

بود خردان بهالم بے نهایت دلی شلی تو زیبا در جهان نیست

جمله خردان دیدم اما تو چینی دگری

و اکثر لباس ایشان در ترکستان کمه و یاسبز و یا تکال و یا سیاه و یا کبود بود و در تابستان

مدام لباس سفید خالص بروج مسنون می پوشیدند و بان آستین ایشان فرخ بود و گاه
 را خورومی بستند و بدستور علماء پیچ بر بالاس پیچ می نهادند و ش بین آستین می گشتند
 و مدام نعلین می پوشیدند و سفر و حضر و گاه گاه در زمستان موزه سیاه می پوشیدند و بر
 سر مبارک همیشه روبروفتی سنت داشتند و مریدان را بران تحریص می کردند و تمیص پیش
 محکم در همه اوقات می پوشیدند و بر سر مبارک تاتی داشتند سبز یا سفید یک رنگ خاص
 و گاه مئی پوشیدند و پشمینه در کتبی کردند خصوصاً در تابستانها و چون لباس نو می پوشیدند
 کهنه را به درویشان میدادند و اکثر لباس خود را بخلفا و مریدان بروج تبرک میدادند و جای
 را بسیار در بر میگذاشتند و زوز و دهر که انعام می کردند زیرا که ایشان کریم بودند و کریم را
 همیشه کار کرم است و سخن بنیایت کرمی گفتند و بلند هرگز نمی شنیدند و خنده ایشان مدام
 تبسم بود و سخن را بر فقی و زمی و آهسته و فکر و ملاحظه و آگاهی و بروج مسنون ادوی
 می کردند و فحاش و لعان و بهیوده گوئی و بد خوئی و جنگ جوئی و مالینے و نحو گوئی
 و لغو گوئی اصلاً و قطعاً چه از روی عمد و چه از وجه سهو نبودند بلکه مدام را از این اطوار
 و اوضاع بکلی منع می کردند و پائی مبارک را اگر چه در خلوت مابوده کم درازی کردند
 مدام در مجالس نشستن ایشان مثل جلوس تشهد نماز بود چه ایشان پیوسته حفظ آداب
 می نمودند و از پی ادبی بکلی احتساب نمی نمودند و چنان حرکت و سکت داشتند که بهکس یا
 بی هیچ وقت نقره طبع طاری نمیشد و مال و کلال عارض نمی گردید و هر چیزیکه خداستالی
 از فتوحات غیبیه و کماتبات حضوریه با ایشان عطا فرموده بود همه را صرف استحقاق چه
 از خویشان چه از غیر ایشان ادا می نمودند و بیگانگان می نمودند و وزیر می کردند و در مدت
 حیات و زندگی خود از کسی بنی در ویزه و طمع نه کرده اند و یاران را ازین منتهی منع می کردند
 گفتند که بیت

هرگز از کس طمع نه ساخته اند

آنها نیکو حق شناخته اند

فایده
 در این سخن کلان و در
 در تمام عمر خود را در
 مسکنت و سکنت
 سیرت و سیرت
 مدام خود را در
 مدام خود را در
 مدام خود را در

و این بیت را میخوانند که بیت

گر طمع از در آن خالق نسیم داری
بر در حسانه مخلوق چرا می آئی

و هرگز لطافت زمان نامحرم و سپهران صاحب جمال در مدت عمر خود به قصد و احتیاط نظر فر
کرده اند و مردم را ازین فتنه قویّه بکلی منح می کردند و می گفتند که در حدیث صحیح آمده است
که النظر سهم مسمومه من سهام الابلیس یعنی نظر کردن بر نامحرم تیری است از

تیرهای زهر آلوده شیطان بیت

بنامحرم نظر دل را کند کور
د دولت خانه قرب انگند دور

سوتبان کم نگرمانشوی کورول
کور شود از نظر چشم سگی سلخه

و در این اوقات روزه دار و مرتاض بودند چه در سفر و چه در حضر و چه در گرمای عظیم و چه در
سرمای عظیم و اگر به ناگاه بیماری می شدند هم دل ایشان در روز طعام نمی طلبیدند اگر چه در آن
اوان روزه نیگرفته و در بیماریهای سخت نماز جماعت را ترک میکردند و تمام جمعه جماعت را
اهتمام مینمودند و هیچ قدر ترک نمیکردند مگر نماز جمعه را در حال مرض صعب و در حین سفر چون
در شهری و قریه نبودند که در میان می بودند ناچار ترک میشد و با وجود آن مبلغ و حسرت می خوردند
بر وقت آن از جهت آنکه برگزاردن جمعه حریص بودند و اگر جمعه از ایشان به ناگاه فوت میشد ضمن
نماز پیشین راتنهائی میگزاردند و جماعت آن را کرده است سگفتند با وجود آنکه حریص نماز
جماعت داشتند و در نمازهای تراویح ختم قرآن مجید هرگز ترک نمی کردند و اکثر اوقات
خود سماع میشدند و با هم لقمه میدادند زیرا که ایشان حافظ کلام الله بودند و اکثر اوقات
مانان در ماه های رمضان بهارک سه ختم قرآن در نماز تراویح تمام می یافت و گاه هر شب
یک سوره و یک ربع ختم می شد و در شب مسیت و هجرت ماه مبارک رمضان ختم تمام می
یافت و آنجا که سیادت آب تسبیحات تراویح نیست میخوانند و کسی را نیگذاشتند که بلند
گوید و او از برود و دریا که ایشان ذکر اعلانیه سنگفتند و مریدان را از آن منع میکردند و کرده است

و این بیت را میخوانند که بیت
گر طمع از در آن خالق نسیم داری
بر در حسانه مخلوق چرا می آئی
و هرگز لطافت زمان نامحرم و سپهران صاحب جمال در مدت عمر خود به قصد و احتیاط نظر فر
کرده اند و مردم را ازین فتنه قویّه بکلی منح می کردند و می گفتند که در حدیث صحیح آمده است
که النظر سهم مسمومه من سهام الابلیس یعنی نظر کردن بر نامحرم تیری است از
تیرهای زهر آلوده شیطان بیت
بنامحرم نظر دل را کند کور
د دولت خانه قرب انگند دور
سوتبان کم نگرمانشوی کورول
کور شود از نظر چشم سگی سلخه
و در این اوقات روزه دار و مرتاض بودند چه در سفر و چه در حضر و چه در گرمای عظیم و چه در
سرمای عظیم و اگر به ناگاه بیماری می شدند هم دل ایشان در روز طعام نمی طلبیدند اگر چه در آن
اوان روزه نیگرفته و در بیماریهای سخت نماز جماعت را ترک میکردند و تمام جمعه جماعت را
اهتمام مینمودند و هیچ قدر ترک نمیکردند مگر نماز جمعه را در حال مرض صعب و در حین سفر چون
در شهری و قریه نبودند که در میان می بودند ناچار ترک میشد و با وجود آن مبلغ و حسرت می خوردند
بر وقت آن از جهت آنکه برگزاردن جمعه حریص بودند و اگر جمعه از ایشان به ناگاه فوت میشد ضمن
نماز پیشین راتنهائی میگزاردند و جماعت آن را کرده است سگفتند با وجود آنکه حریص نماز
جماعت داشتند و در نمازهای تراویح ختم قرآن مجید هرگز ترک نمی کردند و اکثر اوقات
خود سماع میشدند و با هم لقمه میدادند زیرا که ایشان حافظ کلام الله بودند و اکثر اوقات
مانان در ماه های رمضان بهارک سه ختم قرآن در نماز تراویح تمام می یافت و گاه هر شب
یک سوره و یک ربع ختم می شد و در شب مسیت و هجرت ماه مبارک رمضان ختم تمام می
یافت و آنجا که سیادت آب تسبیحات تراویح نیست میخوانند و کسی را نیگذاشتند که بلند
گوید و او از برود و دریا که ایشان ذکر اعلانیه سنگفتند و مریدان را از آن منع میکردند و کرده است

در کتب فقہی گفته اند و نماز لیلۃ الرغائب را که جمعه اول ماه رجب است و نماز بر امت را که در شب پانزدهم ماه شعبان مبارک است تنهایی جماعت اندا میکردند و از جماعت آنکه مکروه تحریمی است در کتب فقہی کجلی مردم از آن منع می کردند و معتقد بودند که فرض جماعت و نفل با جماعت از جابل و تلپیس تلپیس است چه در کار است که کسی عبادت کند که خالی از خلل و عاری از عطل نباشد و هر روز سوائی قرائت طی لسانی چند جزو از روئے کلام المتلاوت میگردند و از ثواب علیحدہ است میفرمودند و ختم احزاب و ختم کبیر و ختم صغیر نیز بسیار میکردند و دیگر اوراد و وظائف و ادعیہ ماثورہ دور و مائے مبارکہ در سفر و حضر بسیاری خواندند که احصائی آن مستحضر بود و نماز ملا نوافل را در شبان روزی تخمیناً از پانصد رکعت بیشتر در اکثر اوقات میگزارد و در دو رکعت نماز و گانه کبیر هر روز هزار و صد مرتبه تمام سوره حضرت یس را میخواندہ اند و در روز جمعه یک هزار و پانصد بار میخواندند و نیز هر روز پانصد بار و سوره الم نشرح هزار بار و حصن الحصین و قصیدہ بروہ و قصیدہ امالی و در اوائل کافیم و غیرہ ادعیہ ماثورہ کہ انشا اللہ تعالیٰ بتفصیل در آخر ہمہ را خواہم نوشت ہر روز می خواندند و کوا این دیگر وظائف ہم داشتند کہ جدا آہنہا را میخواندند و این معنی را در محل جمع علماء و مجلہ شنیدہ ام چنانچہ اسلامی رعایت و قوف و بی تصحیح حروف و بی ترتیل و آہستگی و در حضور و گاہی برگزادہ نمی یافتہ است و کلمہ تجید را بعد از ہر تسبیح نماز و ارکان آن وہ بار و در سجده اول ہزار بار میخواندند و باسنہ زندان و صوفیان و باران طعام در یک جای میخوردند و اول طعام بسم اللہ و در اوسط آن یا واجب یا ماجد و یا واحد یا احد یا صمد و در آخر آن الحمد للہ رب العالمین و در و ما میگفتند و می فرمودند کہ کشتہ الایدی فی الطعام برکتہ قضیۃ مقررہ است و لغتہ را خورد می گرفتند و درست و بیجائی می خوانیدند و روزی لغتہ مانو و زود می خوردند و خلوت سیر آن را پر سیدم فرمودند کہ رسیدم کہ درگ ناگہانی فرو گیرد و من بہ طعام خوردن مشغول باشم و طعام اندک میخورند و در شبان روزی از یک بار زیادہ آب طعام

تلفیح کرده است
کلمت کریمہ
کاغذ نجیح
و صاحب کتب
در ذراعی کتب
شاید کتب
عربی در کتب
مستخلص
کنند کہ
مسیرین کہ
و سایر
و در کتب
قال المصنف
و بعد از
و بعد از
و بعد از
و بعد از
و بعد از
و بعد از
و بعد از
و بعد از
و بعد از
و بعد از

از آنرا میگویند و منیع آن بمانند کمال میسائل است و بعد از آن در جلد دوم ہم تمیزی کرده و بعد از آن در جلد اول از آن طلب و غیر آن ۱۲ محمد مسن ۱۲

نمی خوردند و میوه و چیزهای لذیذ اصلا نمی خوردند و تکلف در طعام و شراب و لباس
 هرگز نمی کردند و الا ایالی در زندگانی داشتند و خواب ایشان اندک بود و از برای تپ و
 بیدارها تقوید میدادند اما آیت و اسماء الصلواتی نوشتند بلکه نام مائی مبارک شایخ را
 از برای تقوید تعیین میکردند و میفرمودند که از مجربات است که نام مبارک شیخ محمد صادق
 بن حضرت محمد و الف ثانی را قدس سرها نوشته برگردن هر بیماری که بر بند انشاء
 تعالی صحت یابد خصوصا از برای جن زده و زیان داشت از مجربات است و آنجناب
 سیادت مآب دائم الاوقات با طهارت بودند و اصلکای طهارت منسوب بودند و بی وضو
 هرگز خواب نمیکردند و بعد از نقض وضو تا حاضر شدن اسباب طهارت تیم نمیکردند و
 وضو را به کمال و تمام و اسبلاغ اوجی نمودند و فوته برگردن مبارک می بستند تا آبهای
 مستعمل به بدن و یا بر لباس ایشان نرسد و درین باب ایشان و اولاد ایشان
 بسیار اهتمام و احتیاط تمام داشتند و در مدت عمر خود عیب کسی و غیبت کسی نه کرده اند و گناه
 کبیره اصلا از ایشان به وقوع نیامده است بلکه صغیره عمدانیز صادر نشده و اکثر خلق عالم
 ایشان را فرشته روی زمین می گفتند روزی این محقر در بخارای تریف به بعضی از یاران
 ایشان در مجمع بعضی از علماء کبار آنجا بروم و طبعیت گفت که پیر بزرگوار خود را بگوئید که نزد
 فرشتگان آسمان که خویشان ایشان اند بروند و آنجا سکونت نمایند و عبادت کنند
 کسی که در صورت بشر باشد و در تشریح از وی صفات بشریت به وقوع نیاید و می باشد
 مگر آنکه و حال آنکه این بزرگوار عالمی مقدار به کمال و تمام از صفات بشریت برآمده به
 صفات ملک و روحی داخل شده است در روی زمین با چنان انوار و آثار سین درین فساد
 زمان میان رومان پریشان چه میکنند بیت

ملک را با فلک و میندگی هست زمین را با همین اقوام بدست

بر یک انسان مستجابی کردند بالاخر این خیر طبعیت اثر را به سمع بندگان اشرف اعلی رسانیدند

در وقت ملاقات آن نوات ستوده صفات باین بندہ شرمندگی خطاب مستطاب کرده
 فرمودند کہ فلانی ما شنیدیم کہ تو مارا چنان گفتہ با ما بجز گناہ و نامہ تباہ و عصیان فراوان
 و غفلت و پریشانی و سہو و نسیان و خطا و نقصان و دیگر چیزی نمیباشد و تو از کمال عقیدہ
 و حق باطن راست و کمان نیک کردی حضرت سبحانہ و تعالی جلشانہ بمظنون ظنوا المؤمنین
 خیرا بر تو امید است کہ حسنہ نو پسید و ما را ازین قیود جسمانی و ہواہمائی طبیعت و انسانی
 و نزعات بے غایات شیطانی بہ غایات ربانی امید است کہ نجات حاصل شود و این
 بگفتند و از دیدہ گان مبارک ایشان اشک روان شد بعدہ این صلح خوانند کہ مصرع
 چو بید بسایمان خویش می لرزم و نیک مستحب و ادب از ایشان ہرگز بوقوع نمی
 آمد و مدام عزیمت در ہر گاہ اختیار کردہ بودند و دعائی نماز نامی را در اکثر اوقات خصوصاً
 در بلاد ما دراز و بسیار میکردند چنانکہ کہ قریب ہر وقت اشراق عائد میکرد و روزی بعضی
 از یاران بعضی ایشان رسانیدند کہ حضرت تم دام غم نہ کم فاتحہ را دور و دراز می خوانند
 و جبہ بعضی از یاران ملال میشود چہ میشود کہ دعا را کوتاہ خوانند ایشان فرمودند کہ خوب
 شدہ است بعد ازین انشاء اللہ تعالی موافق طبع ایران خواہیم کرد و چون باہر آمدند
 باز دعائی نارسا بیشتر از بیشتر می خوانند و باز بعضی از ایشان جرات و گستاخی کردہ -
 بعضی رسانیدند کہ از اول ہم دعا را ترش شد فرمودند کہ بہ فقیر چنان معلوم میشود فاتحہ
 را کوتاہ می خواندہ باشم و چون گفتند شنیدہ باران ایشان درین شان بسیار شد آن
 عالیشان با ایشان تند شدہ فرمودند کہ ہر کس کاری داشتہ باشد بغایت فقیر گاہ بخورد
 و خود فاتحہ خواندہ بکار خود برود این منع کردن شما را ازین لغت مناجات الہی
 عز اسمہ بدان میماند کہ شخصے با حلال خود صحبت بیکر و دوران استار کہ انزال واقع میشد
 کہ خلاصہ لذت است بوالفصلی گفت کہ ہر تہی این کمن عیبیہ کہ مرعی مرادی بجز
 رضائی پرنداشتہ باشد و شما کہ بر پی مراد است خود برید و خود تیری بکار میبرید برید ہوتے خود

آید خبر بر این فقیر پس اینمہ شورش چہ راست علمائے مجاہدین اللہ تعالیٰ گفته اند کہ من احب شیاً
 لعیسایہ فاعنا محبوبہ ذالک العین و چون یاران از ایشان این نصیحت سعادتی نشان
 از صدق شنیدند ہمہ تائب و مستغفر شدند و از حرکات بی برکات خود پشیمان گردیدند و آن
 جناب سیادت تائب در دعا ما پیوستہ است حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم عموماً دعائے خیر
 میکردند و میگفتند کہ اللہم اغفر لامت محمد اللہم ارحم امة محمد اللہم تجاوز
 امة محمد عن محمد علیہ الصلوٰۃ والسلام و نیز می گفتند اللہم ارحم امة
 محمد صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم و آلہ و اصحابہ رحمۃ عامتہ بالجلد در وقت
 دعا و مناجات ادعیہ ماثورہ را بسیار میخواندند کہ اگر تمام آن را بیان کنم کتاب دراز شود و از
 مقصود بازمانم و در مناجات نخی در وقت دعا فرمودند و میفرستند و مستغرق بودند و تعظیم تمام
 مالاکلام می نشستند و اکثر اوقات از بیت الہی جل سلطانہ رنگ بشیرہ نوریہ ایشان
 را تغیر عظیم میشد و زبان مبارک ایشان در آن زمان مشاہدت نشان از گفتار میماند و
 زبان نیز بانی و بلسان الہام ترجمانی تکلم می کردند و گاہ در آن وقت قبم نمیدادند خداوند
 جل و علاکہ بر آنحضرت در آن حضور چہ ماروی میداد و چہ لذت در آن مناجات از عنایات
 حضرت قاضی الحاجات حاصل میکردید کہ رباعی

بد حال سنجہ بسیج حسام

باجلہ حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان خیر خواہ ہمہ بودند و بیچاکس و ناکس بدخواہ و بد
 روا در نبودند و آسرا مردم را ہرگز فاشس میکردند و تمام و خبرس را بد می دیدند و دیدہ و راناویدہ
 و شنیدہ و رانا شنیدہ می انگاشتند و چنان جبار و علم و تواضع نسبت با ایشان غالب بود کہ
 مافوق آن تصور نبود و گاہ گاہ در خلوت ہما می نشستند و ہند کہ اگر در مشرق کسی از مریدان
 من بود کہ کار نامناسب میکردہ باشد و من در مغرب باشم امید از خدا تعالی است کہ مرا
 چہ ان کلام اطلاع بخشند چون است کہ بعضی از یاران بی پروائی مای خواہان میکنند چون

نویسند کہ در حاجت است
 حضرت علی بن ابی طالب
 سنت است و این است
 پس

بلکہ خلاف شرع شریف در بعضی وقت ہا از ایشان بوقوع می آید و تو بہ و استخار
 ناکر وہ بہان بے باکی و ناپاکی نزد فقیر کے آئینہ و در حلقہ در ایشان
 می نشینند۔ و توجہ بگیرند و گمان میکنند کہ فقیر از آن معنی واقف باشم و در از غیب
 بران عمیب الہام نہ کردہ باشم حاشا و کلا ثم حاشا و کلا بلکہ پستراحوال شامت کمال
 ایشان میکنم و اطہاران اطوار خبیثہ آن اقوام پریشان نمینمایم و بہ پرودہ ستاری مسطور
 و بقطیفہ غفاری معذور من اللہ العفویر با نطائفہ نعماء الہی را کفور مسارت نمینمایم
 کہ توفیق و امانت نسبت بان فرقہ بی نکاست و با کجبت عنایت نماید بیت
 مصانت نیست کہ از پرودہ برون افتد را و در مجلس ندان خبری نیست کہ نیست
 داین بیت حضرت خواجہ حافظ شیرازی را قدس سرہ درین باب بچخوانند و میفرمودند کہ اے
 یاران از خدا تعالی ترسید پیش از آن روز کہ وی شمار اترساند و نسبت ہا و تعالی و عبادانہ
 سجائہ و تقدس خصوصاً میشد خود ہا و ب زندگانی کنسید کہ بیچ بے اوب بجد از سیدہ است
 و نخواہد رسید کہ بنامی طریقت بر اوب است کہ الطریقۃ کلہا ادب قضیہ مقررہ بزرگان
 است رحمہم اللہ و معنی ادب آن نیست کہ نزد فقیر آمدہ سر خورد اتم کردہ نشیند کہ آن نیز بے
 اوبے دیگر است بلکہ معنی ادب درین باب آنست کہ از حکم شریعت غرادر طریقت بیضاویدہ و
 دانستہ بیز شرعی نہ بر آید و بخلاف شرع بے باکانہ قدم نہ نہید و از جلال و عظمت خدا تعالی
 ترسیدہ کہ ویر گیر است و ان لبطن ربک لشدید ایدر اور قرآن خبر داده است و از روح پر
 فتوح حقو رسالت پناہی علیہ وسلم شرم کنید کہ در ہمہ احوال شما بالعد وصال
 و در جمیع اوقات شما در ہمہ مکان و زمان حاضر و ناظر است و ہر گاہ کہ امت گناہی را مرتکب
 شود آنحضرت نمکین خواہند شد زیادہ ازین چہ بے ادبی باشد کہ از برای مرا نفس کشیم
 کہ رسول کریم را از ہناک گردانند و در حضور رواج انبیا و اولیا و حضرت لایکہ ارض سما
 علیہم السلام گناہ کنند و شرم کنند و این کمال بے ادبی خواہد بود انحصار من الایمان و

فائدہ
 کتاب ادب بجا رسیدہ

ف
 بیخبر از حدیث علیہ السلام
 در بیان زمان عالم
 تاریخ ۱۱

و چون کے شب ایمان را بر ہم زند و حیاتی را کہ دلیل تلبیان و سرکشی است پیش گیر و خود معلوم است کہ باو شاء تعالی باغی و طاعی را در روزخ برود عذاب کند پس چه توقع ثواب و فیوضات باشد آنکس را کہ حق ترین اہمقان است قال فی احیاء العلوم الا حق من اتبع ہواہ و تمیخی علی اللہ المعصۃ سے

گر حفظ مراتب نہ کنی زندگی

و آن جناب قدس سرہ را در سخن گفتن من و مانعی گفتند فقیر گفت و فقیر شقید میفرمودند و اطہار و ولایت و خرق عاودہ و کرامت و کشف و دعوی حال و کمال از ایشان در مجالس بہ وقوع نمے آمد و بہ ترک دعاوی و کتمان عملے زیادہ از حد یکوشیدند و انصبار و انظار خاص و عام اہل روزگار میپوشیدند و گاہ گاہ بر بیل ریزد و ایما بکدامی کہے خواستند ازین باب چیزی میگفتند و تاکید میکردند کہ تا ما زندہ ایم از او پشیدہ داریدی فرمودند و ہر جبذہ سلیمان کہ تکلیف طعام میکرد در خانہ وی فرستند و طعام ویرا میخوردند و بیچ کس و بیچ چیز را عیب و امانت و تحقیر و تصغیر نمی نمودند و صاحب طعام را طلبیدہ پس خوردہ خود را از جہت تبرک باو دادہ و از کار وی و اخلاص وی خورسند شدہ بہت وار بہر گاہ حضرت باری در حق وی و فرزندان وی و عای با برکت و رحمت میکردند و بر جکس و بیچ چیز افتخار و مہامات نمی نمودند و کہے را در حضور وی میخوشنا نمی گفتند و دل بیچ مخلوقے را از انسان و حیوان نمی آزرند و ہر کسیکہ بطور خود از ایشان پیہ سخنید چیزی باو دادہ آن کہینہ را از سینہ او دفع میکردند و آن آزار را از آن خدا میزدند و در زمین نمودند و ویرا ہما کہن از خود راضی میساختند و بزیا رت اہل استبورا پارہند یہ فتنہ و و علمائی کہ در اخبار و آثار دین باب وارد شدہ است بسیار سخنیدند اولاً چیزی از قرآن رو برو قرآن بزرگ نشسته پشت بہ قبلہ آمہستہ میخوانند و در مراقبہ میشدند و ثانیاً از جابر خواستہ بودہ قبلہ شدہ از جانب پشت آن عزیز و علت کردند و حالیکہ قائم بودند و دعائی نیز از برا

زیارت ابن
عبود

مردگان در آن زمان فراوان میگردند و حالیکه تمام تقویم تمام تقویم تکلم کسے ناکرده
 از مقبره بیرون می آمدند و در ایام متفکر و محزون و مستغرق بودند و حساب عدد ترکی نئے
 داشتند و تمام بازار نیز فتنه و از صحبت خلائق رسیده بودند و وحدت و عزت میگردیدند و
 دائم به مجاہدہ و ریاضت و عبادت بودند و به طرف کس در پنج و نقره و اشال آنها بے
 ضرورت استعمال میگردند و تمام در سفر با ابرق از همراه داشتند و بان وضوء میگردند و با دشمن
 و گدا و فقرا و امراد سلاطین و رعایا و خواجہ و بندہ و صالح و طالح به لطف و رحمت و عنایت
 ایشان برابر بودند و یکے را از دیگری ممتاز نمی نمودند مگر سادات و اہل علم و شایخ را کہ از دیگران
 مستثنی میگردند و عزت و تعظیم و احترام و تحريم نسبت بان طائفه علیہ واجب تعظیم مینمودند
 و در راه رفتن التفات بجهات کترے نمودند و در کار با سلب اختیار کرده بودند و اگر هر که بر
 میگفت براه وی میرفتند و دل و پراخوش میگردند و نفس مروح را از نفس نفس خود عزیزتر
 میدانستند و خوردن و فعل و خوش خلق و خوش صورت و شیرین زبان و نرم گوی و زیباخوی
 و عطر بوی بودند و بمشورت دوستان و دانا و بمصیحت مہمان دل و بنا و بی استخارہ های
 مستعد و بی الہامات متحدہ و سپیکاری را اختیار مینمودند و در ساجد و خواتم و بیوت و
 مقابر اہل اہل در و خول اول پامی راست می نهادند و در خروج اول پامے چپ بیرون
 سے نهادند و در متو صنا و بلد و خانہ ہنر و طالمان و جباران بالکس
 قدم مینہادند یعنی در دخول اول پامی چپ و در خروج اول پامے راست
 بیرون می نهادند و سر بر ہنہ کرده طعام نمی خوردند و شراب نمی آشامیدند و بی طہارت و بی تقویم
 طعام نمی خوردند و بی طہارت بودن را بدی دیدند و اگر روزی مثلاً چند بار طہارت ایشان
 رو بہ نقصان می آورد و در حال طہارت میگردند و در کت نماز شکر و ضوئی گذارند و نماز
 تو اہل را و دعائی مانورہ راہ گزارند سفر و حضر و حال صحت و مرض و در حین قیض و بسط
 ترک میگردند و تمام بخوانند و تسبیح در دست اصلا نمی گرفتند و تمام عقد انال یہین کت

۱۰
 بخاندان ساکنان
 زیر کت و قفسہ ایشان
 بسیار چیزهای شریف
 بنویسند و در اجابت
 روزی ۱۲

۱۱
 زیر کت صاحب کت
 بہت بہت دان
 منہ بہت کت
 اولی است

تسبیحات و ذکر تہلیل میخوانند و نماز مائمی توائل و اور او بار بار اثر بسیار حاصل می شود و غرض از آن
 شہید شدن را دوست میداشتنند و مدام در همین فکر و آرزو و قصد بودند و چند مرتبه به کفار هندی
 غز کرده اند و به این نسبت از ولایت بیرون آمد و انذوق الدما جبرایشان که شیخ اکبر و شہید
 اعلی حضرت شیخ شاه نیاز احمد در حتمه المد علیہ نیز شہید شده اند و مدام در آرزوی شہادت و
 در گورستان بقیع مدینه منوره مدفون شدند بودند و همیشه قصد و آرزوی زیارت حرمین
 شریفین زاد ہما المد تعالی تشریفاً و تکریماً داشتند و ازین باب تکلم و ترغیب بہایران می
 کردند و خود ہر زمان آن دُبر ول مبارک داشتند و از جهت شادی دل فرزندان و مریدان
 و ولایت بیرون اہل عالم و مردم بی نہایت این سفر مبارک را موقوف ماندہ بودند و اگر چه
 در طایر و صورت این امر خلیفہ نصیب آسجناب نشدہ بود لیکن از بہ دل و معنی ہزاران ہزار
 حج اکبر از آن جناب ولایت تاب بہ ظہور پیوستہ بود بیت
 در کعبہ چہ پیروی ولی را در یاب بہتر ہزار کعبہ آمد یک دل
 و دعاء ایشان در اکثر اوقات این بود کہ اللہم ارزقنی شہادۃ فی سبیلک و حمل
 صوتی ببلد رسولک صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم آسجناب صلی اللہ علیہ و آلہ
 بوضع مائمی بارتیجائے اسید و اربودن و از وعید ہمارا و سبحانہ ترسان ذہل لسان بودند
 و در دل ما حبیب و بر در ما طلبیب بودند و بہ صدق و صفا و علم و حیاء و اخلاص و تقوی
 و جود و سخا و ہمد و وقار کافر بر لیا و عار و رعایا ثابت قدم و درین امور مذکورہ از قرآن مجید
 و از نظیر مثل بنیکر بودند و ہمیشہ از خدا تعالی در جمیع احوال و الطوار صنی و شاکر بودند
 و ہرگز از قسمت و تقدیر او سخا و در پنا و پیر شکایت و حکایت تقریر نیکو نہاد بیان میمان
 باہل دینانی نورند و در سبہ و وجہ و سعادت رضا و مولی از ہر آن سگفتند و بہتر
 او کالج و تقضای اورا صنی و بہ بلا سہا و صبار و بہ تمام او شاکر و بذکر او نشتند و بودند
 اللہ بکاف عبیدہ سگفتند من لہ العولی ظلہ العلی عنایت میفرمودند و در حدیث صحیح

حج اکبر از آن جناب ولایت تاب بہ ظہور پیوستہ بود بیت
 در کعبہ چہ پیروی ولی را در یاب بہتر ہزار کعبہ آمد یک دل
 و دعاء ایشان در اکثر اوقات این بود کہ اللہم ارزقنی شہادۃ فی سبیلک و حمل
 صوتی ببلد رسولک صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم آسجناب صلی اللہ علیہ و آلہ
 بوضع مائمی بارتیجائے اسید و اربودن و از وعید ہمارا و سبحانہ ترسان ذہل لسان بودند
 و در دل ما حبیب و بر در ما طلبیب بودند و بہ صدق و صفا و علم و حیاء و اخلاص و تقوی
 و جود و سخا و ہمد و وقار کافر بر لیا و عار و رعایا ثابت قدم و درین امور مذکورہ از قرآن مجید
 و از نظیر مثل بنیکر بودند و ہمیشہ از خدا تعالی در جمیع احوال و الطوار صنی و شاکر بودند
 و ہرگز از قسمت و تقدیر او سخا و در پنا و پیر شکایت و حکایت تقریر نیکو نہاد بیان میمان
 باہل دینانی نورند و در سبہ و وجہ و سعادت رضا و مولی از ہر آن سگفتند و بہتر
 او کالج و تقضای اورا صنی و بہ بلا سہا و صبار و بہ تمام او شاکر و بذکر او نشتند و بودند
 اللہ بکاف عبیدہ سگفتند من لہ العولی ظلہ العلی عنایت میفرمودند و در حدیث صحیح

است که هر که تمام بهمت دنیاوی خود را در گذارسته یک مهم آخرت را اختیار کند حضرت پروردگار
جلشانه تمامی بهمت دنیاوی او را نیز کفایت کند سگفتند و این بیت را درین باب
میخوانند که بیت

فایده
اختیار یک عمر آخرت
در بی حصول بهمت دنیا

تو بندگی بگرد ایان بشر طمزد مکن که خواجه خود روش بند پروری و اند
و به عمارت و زینت دنیا اصلاً و قطعاً التفات و دل برداشتنند و بدنی دیدند و اگر دیگری بگوید
منع نمی کردند و می فرمودند که لولا الحماقه مخترتة الدنیا یعنی هر آنکه اگر احمقان
نمی بودند که عمارت نمیکردند هر آنکه خراب میشد آبادانی دنیا چه دو مان تجارت آن مشغول
است عاقل و دانا از مالا بدسته نیا و هرگز کار نکند و هم میفرمودند که بعضی از مردویشان
گمان میکنند که عمارت بدست خواهد بود و مہیات مہیات نه چنان است که ایشان گمان میکنند
بلکه تعمیر عمارت دنیا ظاهر سبب تخریب عمارت باطن است بیت

هر که در بند عمارت می شود هر چه دارد حسب عمارت می شود
و مشایخ و پیران و استاذان و علما و سادات راعزت و حرمت و تعظیم و تکریم بسیار میکنند
و به بریدان و یاران درین باب تاکید بسیار مینمودند و امانت را هرگز خیانت نه کرده اند
و دروغ اصلاً نگفته و بهرل دروغ قطعاً بر زبان ایشان جاری نشده بلکه در هر کار صدق
داشتند چه جد و چه بهرل ایشان راست گفتار و راست رفتار و راست کردار بودند که
هرگز ریا و عجب و حسد و کبر و کمین و حقد و نخل و روقی از اوقات و انگیز ایشان نشده است
و صلح و همای خویشان مثل ایشان هیچکس بجای نمی آورد و اکثر خیرات و صدقات و نذرت
و تحفه و هدایا که از هر جامی آمد به خویشان و اقربایان خود از دور و نزدیک پنهان از نظر
مردمان میدادند و سنت نمی نهادند و او را ایذا و جفا از روی جلا و خفا میدادند و هر چند جفا از
خویشان خود بیشتر میدیدند و فاد و مرقت و کرم و اکرام و عطا و انعام نسبت باو بیشتر
از بیشتر می نمودند و فتوحات را بیکو قسم و پریا و کوه صرف میکردند و از اسراف و سوا

فایده
نزدت عمارت

Marfat.com

معمور پر پزیرگی مینووند و آن شرک خفی است میگفتند و از مال دنیا هیچ چیز را ذخیره نکرده و در انبار یعنی نهادند و پیش پیش روز مزره که می آمد همه را خرج میکرد و ندو نگاه نمی داشتند هر چند که در بعضی وقت ماصد صدر و سپه بلکه هزار هزار روپیه می آمد و از اجناس متاع و هر چیز از خوردنی و پوشیدنی و کار آمدنی که ذلک همه را انعام می دادند و مستحقان صرف می نمودند و از اسباب سوئی مال بدست میسپید چیز همراه ایشان نبود و از چیز نام بود ایام سوء و جار سوء و صاحب بطلال در همه احوال بالعذو و الاتصال به حضرت ذوالجلال و الافصال پناه میطلبیدند و دعائی که در اخبار و آثار نقل از علماء کبار درین باب آمده است بسیار میخواندند و نبوت را افضل از ولایت است اگر چه ولایت خود آن نبی باشد میگفتند و بر این اعتقاد و اقرار بودند و برین از عالم رفتند و عقل انبیاء علیهم الصلوٰة و السلام بر از عقل اولیاء کس السلام ابرهم و عقل اولیاء برتر از عقل دیگران است میگفتند و دائم از خوف حالت ترسان و هراسان بودند و بیاران خود میفرمودند که تکیه بر بزرگی ما نکنید و کل خود را اندک دانید و استغفار بسیار کنید و از خلاف شریعت و از بے ادبی طریقت دور باشید و فقر و فاقه و ریاضت و عبادت را دولت دارید و بار خود را بر گردن مردم نه نمیدوبی ضرور در خانه کس همان مشوید و از هر کس و ناکس نان مجزید و نان خود را از هیچ کس دریغ مذارید و بار مردم را بر پشت داری کشید و این بیت را درین باب می خوانند

هر که عاشق شدا گرچه نازنین عالم است نازکی کی راست آید بارے مجاہد کشید
 روزی باین محقر مهربانی کرده فرمودند که با بوی تو خوب که هیچ سرور برگ و مال و زرا
 دنیا نداری بعد از آن این بیت را خوانند که بیت
 عاشق تو خوشی که سر نداری مجلس تو خوشی که زرنه داری
 هر کس که فقیر دلم را دو بیچاره بودی را دوست میداشتند و از جباران و متکبران بزرگان

از علی دنیا هیچ چیز را
 ذخیره نمی کند
 بزرگ افضل است از
 بجهنم مذوق
 با بی محب و الفت
 مس سحر تحقیق آن در
 مذکور است از
 فقیر دوست داشتن مان
 انبیای زمان اورا
 و نظیر خصوص
 از هیچ دامن
 صلح علی و ابراهیم
 بنامی این زبان که
 تصوف و وصول
 مال آنکه فقیر
 انقاص می کند
 و نظیر کنند که
 خان تکیه
 بیگانه است از
 بیگانه است از

دیناویر اسید پیر روز در بخارا تخت روان ایشان بر داشته از بازار گیتان بخارا سگینه اینید در آن آنا بار شاه
 و امر او ارکان دولت ادب استتعال ایشان پایوه آمد و سلام کرد و آنجا حوازی را می زی بود که بالباس بدله ایشان
 سلام کرد آن عالی حضرت جواب سلام وی به تبسم و نظر رحمت ادا کرده تا از آنجا غایب
 شدن بروی بچنان بلطف میگراستیند و تبسم مینمودند گوید استند که اینجا پادشاه که بود و
 پادوبان کدام بود و بیاران میفرمودند که هوش در دم و نظره قدم و سفر در وطن و خلوت
 در سخن را بخود لازم گیرید و نیز کلمه یاد کرد و باز گشت و یادداشت را که از کلمات مصطلحه
 این اکابر است به یاران تا کید التزام آن می نمودند و دائم بابا و او با شید و مشغولی کنید
 می گفتند و اگر کسی میگفت که فلان کس شمارا بدی گوید و امانت میرساند می گفتند که دست
 گفته است و این همه بدی در شان من موجود است بلکه صد چندان گمان وی بدی در من

است میفرمودند و درین باب این رباعی را میخوانند که رباعی

از هیچ کس خوشتر با حرم	از هیچ کس به نیتم الا حرم
هر چند به حال خوشتر می نگرم	یک جبه نیز روزم قوم با بگرم
داین رباعی را درین معنی نیز می خوانند در وقت می نمودند که رباعی	پرسد ز حرام کانس و کوفه ما
می خندد روزگار و می گیرد عسر	بر طاعت و بر نماز و بر روزگارانما

داین رباعی می خوانند که رباعی

گر طاعت خود هم بر وی نمانی	و آن زمان بنم پیش کس بر خوانی
آن سگ صد سال آرسنه در زندانی	از تنگ بر آن مان نه زند و ندانی
دوزی کاتب این حروف معنی الله است این رباعی را از خود گفته از نظر ایشان گذر نهد	که رباعی
مانیم که از زبان عالم بدتر	ما چون حسن وی آب مردم گوهر

Handwritten marginal notes in smaller script on the right side of the page.

هر کس دارد بر عالم بهزی ۴ مانع کند و اگر ندانیم هر چه و این فروبیت را از خود گفته نیز از نظر
سپارک ایشان گذرانند که بیت

سخت در کارم که الطوار اخص خاص من در غور کردار مردار اعلم عام نیست
ایشان استخوان کرده پسند کردند و این مهران خوانند که ۶

ای وقت تو خوش که وقت ما خوش کردی

بعد از آن در حق فقیر و غایب خیر کرده فرمودند که بحمد الله و المنة و لعنة الله سبحانه
و بصدقة حبیبه صلی الله تعالی علیه و سلمه که شمار نوعی از فناء نفس و سخومی از

نیستی و کمال این طائفه علیه حاصل شده است و خرابی رو داده اسید از خداست که از نیم خراب
تر گردید آنحضرت قدس الله تعالی سره الاقدس مدام نفس نفس خرم را از همه کس که ترسید استند
و عجز و بیچارگی را دوست میداشتند و کسیکه درین کار گذارد داشت ویر بسیار دوست میداشتند

و طاعت و عبادات خود را با وجود کثرت و بنیاتی آن اصلا در نظر نمی آوردند و ما فضلها نیم
سگفتند و آیه قل بفضل الله و برحمته و بذاک فلیفرحوا همیشه مد نظر اسید ایشان

بود و غایب اللهم اعفرانک اوسع من ذنوبی و رحمتک ارحی عندی من
عملی مدام چشم داشت آنجناب بود و این بیت را میخوانند که بیت

خارم هیچ گونه تو شتر راه بجز لا تقنظوا من رحمة الله

مع ذلک لطاعات و عبادات و عزائم امور از همه عرض تر و زیاده کنند هر بودند که فتوح بان
اسمه هرگز راه نییافت روزی این مقرر عنقر الله ذنوبه و ستی الله عیب و خلوت

خاص ایشان نزد آن عالم ایشان آمد و دید که تنها نشسته اند و بخود زمزمه دارند و دست برد
زده این بیت نام علی را میخوانند که بیت

نیسازم چه پیر این نیسازم به عریانی جنونی کرده ام پدایه شهری نه بیابانی
و این بیت را نیز میخوانند که فرد

جنون عشق را پیدائی کر دم چه میگردم
 و چون سرورین صحرای میگردم چه میگردم

و نیز گفته اند که بسیت

تقدیر بیک تاقه نشاید و محصل
 سلامتی صدوش تو و سلامتی قدم را

و نیز گفته اند که

من ازان شهر کلام نه ازان ده که تویی
 با همه خلق جهان دار و مدارے دارم

و در آخر این دو بیت را گفتند که بسیت

سپروم بتو نایب خویش را
 تو دانی حساب کم و بیش را

بیاوروم از خانه چیزی سخت
 تو ادوی همه چیزین چیزت

بعلا ازان دست به دعا برد آورده دعائی نیز از سر صدق و اخلاص یاد کردند بعد از فراغ

دعا التماس کرده فرمودند که شما نیز دعا کرویم و اثر قبول آن بر ما ظاهر شد امید داری

از عنایت باری عز اسمه آنست که آن دعائی بابرکت و رحمت در آفرت من در کلاب

اعتبار اوست برمی کند باذن الله سبحانه انشا الله تعالی و تقدس دوران

روز چهارم جزیل از رب حلیل محض فضل و کرم بی نقصان و علیل من کتر اول قلیل

اول دلیل در رسد بسیت

میتوانی که دهی اشک مرا حسن قبول
 ایچو در ساخته فقط سره باران را

و آنجناب بیجاوت بیماران ازل اسلام من الخواص و العوام بسیار میفرمودند و بیمار را اول

آسامی میدادند و سخنان خوش که دل وی شاد میکردید می گفتند دست رحمت بر دست

و سر روی می نهادند و ویرا دعا میکردند و بروی از کلمات قرآنی از برای شفای بخوانند و ایمان را

بیجاوت بیمار ترغیب میکردند و درین باب ایشانرا که میفرمودند و بشارت حدیث شریف این

عادتون الم یصن رایباران اعلام می کردند اگر آن بیمار وفات می یافت یا فی روی چون

آنجناب را خبر می کردند بجهانزه وی حاضر میشدند و بروی نماز می کردند دعائی مغفرت بخواند

و در شان و کسان او را دلاری میداوند و دعای صبر و سلامت از برای اهل مصیبت بخوانند
 و چون بوی خوش بنام ایشان میرسد صلوات بخوانند و از احوال بیوه گان و یتیمان
 و اسیران و مسافران اهل اسلام نیک خبردار بوند و تهنید و تهنیت و تهنیه میخوانند و هر یک
 بقدر روح احوال و ایشار چیزی میدادند و در کارها تعجیل نمیکردند و اگر در جایی ضرورت و کار ضروری
 و در رنج او بلانا و مصائب و آلام و اسقام کمال صبر نمودند بلکه در اکثر جاها شکر گذارند
 و میفرمودند که این همه افعال و مرضای اوست تعالی و تقدس و رضای مولی از همه اوست
 است و وی تعالی محبوب است از محبوب هر چه صادر شود وی نیز محبوب است و در ماه نای
 دوازده گانه هر آنچه از پیران خود و طالبات و او را و تملقین و تسلیم گرفته بوند همه را به تمام کمال
 بجای آورند و ترک اصلاحی نمودند و اگر بسبب قنوت و ترک ترک میشد بسیار اندوه ناک و
 غصه مند میگردد و قضای آنرا او میفرمودند و استغفار میکردند و در ماههای رجب و رجب بر
 روز صدبار استغفر الله ذالجلال و الاکرام من جمیع الذنوب و الاثم بخوانند و
 به یاد آن بخوانند این تا کی میگردد و در ماه نای شعبان العظیم هر روز صدبار در و شریف
 اللهم صل علی سیدنا محمدن النبی الاحی و آله و سلم را بخوانند و یاران را نیز بخوانند
 آنرا میفرمودند و در ماه نای مبارک رمضان هر روز صد مرتبه سوره اخلاص بالتسمیه تسبیح
 فرمودند و نور گل می آورند و میفرمودند که ماه رجب ماه خدای تعالی است درین ماه از بند
 زمین استغفار بدگاه حضرت غفار است و ماه شعبان ماه حضرت پیمبر است صلی الله علیه
 و سلم درین ماه انسب و الیق کثرت صلوات است بکفرت خواجگان علی و آله و صحاب الف
 الف صلوات و سیمات و التسلیمات و البرکات و ماه مبارک رمضان ماه امتان حضرت پیمبر
 زمان است صلی الله تعالی علیه و آله و آله و سلم پس درین ماه سوره اخلاص مناسب است که
 بند و از اخلاص خلاص از شرک و نفاق گردد و حیرت و نفاق با حضرت خلاق علی الاطلاق جل
 جلاله و راه الانفس و الآفاق فایز گردد و به کمال عبودیت و مقام عبودیت که فوق مقام ضار

است وبالآزادان مقام نسبت میرسد نسبت

بند چون صدق بیاورد بدرگاه احد عاقبت از دره اخلاص ز صدیقان شد

چون بخواجی متناقض شد و کذاب و میسم در دره دین بقیان سائق زندیقان شد

بالمجده حضرت ایشان علیه الرحمة و اگر عنوان مظهر نور و انوار و مظهر سرور و اسرار و منبع سعادت

و معدن استقامت و استطاعت و سرچشمه و فواید عین العلم و وحدت و صفای بودند آنچه از

اخلاق حمیده و اوصاف مجیده و اطوار سالکین و انوار و آثار غار ضنین و دوا صلیب بود همه ما به تمام

و کمال بالغند و الاصل برای رضائی حضرت ذوالجلال شریک و همه و خیال و نه برای برای دنیا

و زرو مال بجای آورند و هر آنچه از افعال رویه و اطوار و

اخلاق در تولید بود هر یک را از جهت ترس و خشیت حضرت صمدیه جل و علاترک میکردند و کلی

از آن اجتناب می نمودند فکان رضی الله عنہ عین النور و نور العین و انسان

الکامل و الفرض و الجامع و جمع الجمع و جامع المقامات و الامع الالهات

و منبع الکرامات و معدن السیادت و السعادت و برون السلف

و سلطان الخلف و صاحب الولاية الاصلية و مخزن الاسرار الالهية

و قدوة العلماء الصالحين و زبدة الکبراء الواصلين المشرف بمقام

الرضاء و العبدية و المبتدأ عن الاوهام و انحنیالات و الصندیة و المعراء

من اللذایب و الغیبة و الغیمة و لقیة الصالحین و نقیة المنفحین و طریف

الطرفاء الزمان و شریف الشرفاء المکان فی تلك الزمان رحمت الله

تعالی علیه رحمة و اسعته بیت

آنچه اسباب جمال است رخ خوب ترا برود و کمال است که با شیخ

باب ششم

در بیان سلوک و طریقه علیہ رحمت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان

باید دانست کہ آنجناب قدس سرہ در یکی از رسائل خود نوشته اند کہ بعد از حمد و صلوات عیاش
 این چند سطر آنچہ چون بعضی از ایمان التماس ازین فقیر حقیر خادم در گاہ احد فضل احمد
 کردند کہ سبقہای طریقه نقشبندیہ را بہ ترتیب از ابتدا تا انتہا باید نوشت ہر چند کہ جناب حضرت
 مجدد الف ثانی و ولہ از مجددان ایشان عرۃ الوتقی حضرت خواجہ محمد معصوم قدس اللہ تعالی
 سر عماد گیر ابناء و خلفاء ایشان اجمالاً و تفصیلاً و مکتوبات و رسائل خود ما بیان طریقت نوشته
 اند کہ حاجت بہ بیان کردن و نوشتن دیگران نیست ولیکن اجابتہ لالتماس الملکس چند
 سطور بی زیادت و نقصان و مستور در بیان طریقه مبارک نقشبندیہ نوشتہ میشود تا فایده
 آن عام تر و نفع از برای ساکنان طریق برود چرا کہ چون طالب پیش شیخ باید باید کہ شیخ
 اول دو رکعت نماز استخارہ بگذارد و در رکعت اول بعد از الحمد قل یا ایہا الکفرون و در
 رکعت دوم بعد از الحمد سورۃ احسلاص یکبار بخواند و تہمہ دعای استخارہ را کہ اللہم انی
 استخیرک بعلمک واستقارک بقدرتک است یکبار تا آخر بخواند و سید
 استخارہ را کہ اللہم انت ربی لا الہ الا انت است نیز تا آخر یکبار بعد از صلوات
 و قبل از اللہم اغضری بخواند و بعد از آن متوجہ قلب خود شود و ہر گاہ کہ اقبال قلب معلوم کرد و در یکی
 نترسید و بجز اقبال تفسیر کمال نیز قدیم مقام تھا بہت دست اور طریق مسالک بردہ استغض اللہ تعالی ربی
 من کل ذنب و اتوب الیہ راستہ بار بخواند بعد از آن ببرد گوید کہ بگوئی خداوند من تو بہ
 میکنم از ہر گناہی کہ کردم دانستہ و ندانستہ ظاہر و پنهان از صغیرہ و کبیرہ از ہر توبہ کہ کردم من برید

میشوم در طریقه خواجہ بزرگ حضرت بہاء الدین نقشبند و مجدد الف ثانی حضرت شیخ احمد سرہندی
 و عروۃ الوثقی حضرت ایشان محمد معصوم و حجتہ العالیہ حضرت شیخ احمد سرہندی و عروۃ الوثقی حضرت
 ایشان محمد معصوم و حجتہ العالیہ حضرت محمد نقشبند و روح الشریعت حضرت شیخ عبید اللہ و حضرت
 خواجہ محمد پارہ و حضرت شاہ محمد رسا و حضرت شیخ عبدالعزیز دست فضل احمد و خاں شمیم بجا از آن
 بہ طریق تعلیم ذکر مشغول شدہ بمریدان و ہر کہ در زیر پستان چپ از دو انگشت پایاں تر مقام
 قلب است باید کہ مرید زبان را بکام چسپانیدہ بہ طریقی کہ لفظ اللہ را بزبان دل بگوید یعنی این
 خیال کند کہ دل من اللہ ہے گوید بعد از آن شیخ قلب خود را بہ طرف قلب سالک متوجہ کند و قلب
 اورا کشش کند بہ خیال نہ بہ حرکت اعضاء جوارج بمقدار اربع سپارہ قرآن خواندن و یا بقدر
 نیم سپارہ خواندن نشیند و متوجہ شود بعضی از مریدان مستہند کہ در اول توجہ متاثر میشوند و بعضی بیرون
 و لیکن بعضی از ایشان کہ بدیری متاثر میشوند آن علامت نقصان استعداد ایشان نیست چہ گوی
 باشند تمام الاستعداد نیز کہ باین حال مبتلا شوند بہر حال شیخ توجہات از ایشان در بیخ نثار و انظار
 بہرہ مند خواهند کرد و باید کہ طالب را فرماید کہ شب و روز بر زمین سبق خود معین و مشغول
 باشد و چنان بزرگ را دوست نماید کہ تا ذکر و حضور ملکہ دل او شود چنانکہ سمع صفت سامع
 و بصر صفت باصرہ و اگر تکلیف ذکر را از خود دور کند دور نہ شود و سالک تمام الاستعداد و قدرت
 تہ چلہ امید است کہ بفرمان قلب مشرف گردد و بعضی از مریدان باشند کہ باندک مدت بفرمان قلب
 مشرف میشوند و این بیت و بارہ ایشان انگاہ صدق می آید کہ بیت

اگر این لحظہ ممکن کار شب نیست ز بخت مقبلان آنہم عجب نیست

و ولایت این لطیفہ زیر قدم مبارک ابوالکشمیر حضرت آدم صغری الصداست علی بنیاد علیہ الصلوٰۃ و السلام
 و رنگ نور این لطیفہ بعد از تصفیہ تام بہ رنگ زر و کشف سالک ارباب عالم میشود و این سالک یا
 این زمان آدمی الشوب خواهند گفت و بعد از گذشتن تہ چلہ سالک را لطیفہ روح قیام
 کند و مکان این زیر پستان راست است مقابل قلب باید کہ چنان بزرگ را لطیفہ روح مدعا

شیخ
 و در بعضی نسخہ ہا این
 طور مذکور است و گویج
 قیام این سالک برین
 وقت ابوالکشمیر
 علی الصلوٰۃ و السلام
 سالک آدمی الشرب
 خوانند گفت ۱۲

ن
 قیام علی

نمایه و رنگ نور این لطیفه بعد از تصفیه تمام نور سرخ کشف ساکک ارباب علم خواهد شد و ولایت
 این لطیفه زیر قدم مبارک حضرت ابراهیم خلیل است یعنی اعلیٰ الصلوٰۃ والسلام و این
 ساکک را این وقت ابراهیمی الشرب خواهند گفت و بعد از گذشتن یک چله ساکک را
 لطیفه ستر تعلیم کند و مکان او در میان وسط سینه و قلب است باید که ساکک برای این لطیفه
 نیز بطریق سابق مداومت نماید و ولایت این لطیفه زیر قدم مبارک حضرت موسی است
 علی بنیاد و علیہ الصلوٰۃ والسلام و رنگ نور این لطیفه بعد از تصفیه تمام رنگ سفید کشف
 ساکک ارباب علم خواهد شد و این ساکک را درین وقت موسی الشرب خواهند گفت
 و بعد از گذشتن یک چله ساکک را لطیفه خفی تعلیم کند و مکان این لطیفه در میان وسط سینه و لطیفه
 روح است و ولایت این لطیفه زیر قدم مبارک حضرت عیسی است علی بنیاد و علیہ الصلوٰۃ والسلام
 و رنگ نور این لطیفه بعد از تصفیه تمام رنگ سیاه شهود و کشف ساکک ارباب علم خواهد شد و این
 ساکک را درین زمان عیسی الشرب خواهند گفت و بعد از گذشتن یک چله ساکک را لطیفه خفی
 تعلیم کند و مکان این لطیفه در وسط سینه است و ولایت این لطیفه زیر قدم مبارک حضرت سید
 المرسلین است صلواتی علیه و علیهم و آله و صحابه وسلم و رنگ نور این لطیفه بعد از تصفیه
 تمام رنگ سبز کشف معلوم ساکک ارباب علم خواهد شد و این ساکک را درین وقت محمد
 الشرب خواهند گفت هر گاه که لطائف پنج گانه که گفته تصفیه یا فتمند ساکک درین وقت داخل
 در دایره ولایت صغری خواهد شد و سیرالی الله نیز زمان با تمام خواهد رسید و پرتبه علم ائین
 خواهد پوست و تجلی افعال ظهور خواهد کرد و شروع فناء النفس از همین مقام است باید که ذکر را
 جل گوید و از دل گوید بعد از آنکه بخشد باین طریقه که اسم مبارک الله را معنی بی چونی
 و بی چگونگی بعد از توجهات با کلیه نقاب در دل گذراند و معنی حاضر و ناظر تصور کند و هیچ
 صفت ملاحظه در بین اسم مبارک را بعد از توجه مذکور همواره در دل حاضر دارد و باید که ساکک
 چشم خود را کشاده و در هر روز گردن بومی نیز خم نه باشد که آن سبب اطلاق خلق است بر

در سینه کشف نور
 از سبب تعیین این کلمه
 زیر قدم حضرت خلیل
 است علی بنیاد و علیہ الصلوٰۃ
 والسلام این کلمه را
 برای الشرب گویند

ف ولایت صغری
 ف علم ائین
 ف سیرالی الله
 ف تجلی افعال
 ف شروع فانی النفس

ف هر روز چند
 تم بخند ۱۲

بر ذرا و حضرت خواجہ بزرگ بہاؤ الدین نقشبند قدس را ازین طور ذکر منع کرده اند و حضرت شاہ
 ولایت تفسی کریم اللہ تعالیٰ وجہ الکریم مردی را دیدند کہ سر و گردن خود را شہب از آختہ بود فرمودند کہ سر و دست کنند و سر گردن بردار
 سر و گردن خنجر در آمد و ازالہ این است کہ حال او را کس نہ اند بلکہ از نظر خود نیز پنهان کند و این را وقت قلبی نامند
 این ذکر الف با طریقت است کم بجای بیس کہ مولوی طریقت خواہد گردید از مشغولی بسیار
 و گمان نہ کنی کہ این کار سهل مرتبہ است بلکہ سالک درین وقت منظر صفت جلال و جمال خواہد
 گردید چو بل آ ورون ذکر ہر لطیفہ از لطایف عالم امروزہ ہزار سالہ را قطع میکنند شہور است
 کہ سیرانی اندر را بہ پنجاب ہزار سالہ راہ شاخ عظام رحیم اللہ تعالیٰ تعبیر کردہ اند پس ہر کہ
 این لطائف پنجگاہ عالم امر را کما حقہ سیر نماید و سلوک در نزد فرادہ آفرت فی یوم کان مقدار
 خمسین الف سنہ آن پنجاب ہزار سالہ را بروی آسان شود و اولادشوار خواہد بود بیت
 آنکس کہ بخورد و از می داز عشق نہ سوزد بیچارہ مگر سوسختش ورتہ گور است
 بعد از آن شیخ این سالک را سبق نفی و اثبات تعلیم کند و طریق آن است کہ سالک نفس خود را
 در زیر ناف حبس کند و لا را بہ خیال از زیر ناف بکشد و بہ فرق سر رساند و آلا را از فرق سر بہ
 خیال بہ کتف راست برساند و الا اللہ را از کتف راست بہ خیال قلب زند و باز آلا را از سر
 شروع کند و بہ دستور سابق تمام کند و باز از سر شروع کند و بہ دستور سابق تمام کند و باز از سر فر
 شروع و بہ دستور سابق ختم کند او گاہ مرتبہ بہ مرتبہ و ہر نفس کہ بہ طاق طاق کہ این را وقت
 عدوی نامند یعنی بر عدو ذکر واقف باشد بعد از آن پنج مرتبہ گوید و بعد از آن ہفت مرتبہ بہ ہمین
 طور آہستہ آہستہ تا بیت و کیار و ہر جلس نفس برساند و بعد از آن ہر قدر کہ بخوشی دیارہ کند
 بہتر است و اگر در ہر جلس کردن بسیار شغقت میرسیدہ باشد باید کہ برو کہ بیت و یک کہ محل
 نتیجہ است کفایت کند بہر حال ہر قدر کہ اختیار کند و دیارہ نماید میباید کہ ختم بر طاق کند و جلس
 نفس در ذکر گفتن شرط نیست اما مفیدست و معنی آن چنین ملاحظہ کند کہ لایست آ کہ بیح
 مقصود الا اللہ بجزوات پاک و بیچون او و چون نفس ما سردہر باید کہ محمد رسول اللہ

توقف قلبی

ت سیرالی اند پنجاب
ہزار سال راہ

ت طریق نفی و اثبات

ت وقت عدوی

صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم را بزبان گوید و بعد از آن گوید کہ خداوند مقتصد
 من توئی و رضائی تو و باز بچس نفس شروع کند و ہر گاہ کہ نفس را از گذار و باز ہمین
 کلمات مذکورہ را گوید و سبب یاد کہ در شبان روزی نفسی و اثبات را از پانصد بار کم نکند و اگر زیادت
 ازان گوید انفع و بہتر است بیت

تا بہار و ب لائرو بے راہ نرسی در سرمای الالامد

آما در غیب علیا در نفسی و اثبات بکلمہ طیبہ لا الہ الا اللہ آن است کہ ہر چہ در ویدہ کشف شود
 سالک در آید و ہر چند تخریب حرف و بی کیف محض نماید ہمہ را باید کہ سالک در تحت لا داخل کند
 و در جانب اثبات غیر از کلمہ بکلمہ استثنیٰ کہ بمواطات قلب صادر شود و اورا نصیب نباشد و ہم حضرت
 ایشان علیہ الرحمۃ و الرضوان میفرمودند کہ ہر گاہ کہ فضل اللہ بجانہ و بصدقت حبیبہ صلی اللہ
 علیہ وسلم معاملہ نفسی و اثبات بانجام رسید و سینہ بی کینہ کشت این زمان این سالک را خلاصی
 تام از شر اعداء نفس و شیطان میسر خواهد شد و سیرت اللہ با تمام خواهد رسید و از علم الیقین
 بہ عین الیقین مستحق خواهد گردید و استہلاک تام نصیب او خواهد شد و این حالت معبر لغتائے
 نفس است و بعد از آن شیخ میباید کہ این سالک را از فکر بہ فکر و آرد و معنی تفکر فرود رفتن است
 از باطل بسوی حق و جذبہ قوی درین مقام روی خواهد داد و معنی جذبہ غلبہ سئل دل است
 بہ اللہ تعالیٰ بر سبیل ذوق و مراقبہ حقوق باصل تعلیم کند چہ اصل انسان عدم است و در
 مراقبہ این فکر کند کہ من ایچ فیتم ہر چہ بہت است برکت این فکر چندان آگاہی انسان
 ماسوی برسالک رود و ہد کہ شرح نتوان کرد و درین وقت و در حق سالک این بیت
 صادق می آید کہ بیت

در و دیوار جو آئینہ شاز کثرت شوق ہر کجانی گرم روی ترا سے سببیم

درین وقت برکت مراقبہ سالک را شہود و وحدت در کثرت میسر خواہد شد و از کثرت ہمین
 مراقبہ چنان محویت اورا حاصل خواہد شد کہ این را نیز فراموش ساختہ زوال عین و اثر

فت سیرتی اللہ
 فت استہلاک
 فت عین الیقین
 فت قنائے نفس
 فت بیان و فکر
 فت معنی جذبہ
 فت مراقبہ حقوق باصل

فت شہود و وحدت در
 کثرت

خود مشاهده خواهد کرد چنانکه عزیز می فرموده است قدس سره بیت
 تو دروگم شو کمال این است و بس تو باش اصلاً وصال این است و بس
 و حقیقت فنا فی الدردین موطن جلوه خواهد نمود و مخصوصاً از فنا زوال گرفتاری طلال است
 و حصول گرفتاری بابل چه فنا عبارت از نسیان ماسواست از باطن ساکک بیت

فنا فی الدردین

کمتر زرق شوقی بتوان بود و طلب صد تیشته می خورد که رساند لبی به لب

فنا بقا

و چون فنا می آمد حال شد آنگاه در میدان تجا خواهد فرساید و از مرتبه استهلاک گذشته در مقام

فنا استحال

استحال خواهد پوست و این مرتبه را حاصل خواهد نمود و اکنون او را در مقام تجلی ذات روی خواهد

فنا تجلی ذات

داد و در مرتبه حق ایستادن متحقق خواهد شد و این مقام شریف را یادداشت گیرند و در عرف اصحاب

فنا حق ایستادن

گرام علیهم التحیة والسلام احسان نامند و یادداشت عبارت از دوام توجه و آگاهیت بی مزاحمت

فنا یادداشت

فتور و غفلت و حقیقت ذکر قلبی نیز عبارت از حضور و شهود است بجناب حضرت حق سبحانه و تعالی

فنا حقیقت ذکر قلبی

و هم حضرت ایشان عالیة الرحمۃ والرضوان میفرمودند که این فقیر را اجازت تعلیم طریقه عالیة قادریه

فنا بیان طریقه قادریه

از پیران خود نیز هست باین طریقه که ابتدا سلوک طریق مذکور شروع از نفسی و اثبات است

باین نوع که لا را از قلب شروع کنند با حرکت نرد سر را به طور وارثه گردانیده بر لطیفه روح

منه آرند یعنی لا اله الا الله را تمام بر مکان لطیفه روح میکنند والا اله را از لطیفه روح شروع کرده بر قلب

ببطریق ضرب میزنند چنانکه عزیز میفرماید قدس سره بیت

تیغ لا در قتل عنبر حق براند پس اگر ما بعد لا دیگر چه ماند

ماند الا اله باقی حسبله رفت شاد باش ای عشق شرکت سوزت

و باز لا را از قلب شروع کرده بطور سابق بر قلب تمام می کنند و این شروع را تمام را با نفس

نفس باید کرد تا فایده آن اتم و اکمل باشد و چه مقدار که بر این ذکر اختیار کند ختم بر طاق کند که

این را وقت عدوی می نامند و آهسته آهسته تا به بیت و یک مرتبه رساند که آن محل توجیه است

و زیاده از آن هر قدر که اختیار کند بهتر است و نفع چه هر قدر که زیاده کند همان مقدار تصفیه زیاده

میشود و فتاویٰ محویت روی میدهد و ثمره مراد از شجره پرثه ذکر حضرت رب العباد اورا حاصل
خواهد شد انشاء الله تعالی بیت

ذکر که ذکر ماتر جان است پاکه دل ز ذکر رحمن است

و هم میفرمودند که اجازت تعلیم طریقه عالیست باین فقیر این نوع از پیران فقیر از مشایخ بزرگوار خود نیز است

و سلوک طریقه مذکوره باین فقیر باین نوع از پیران رسیده است که این طریقه لطیفه

دارد و هر آن که زیر ناف است و آنکه بطرف چپ ناف است آنکال نام دارد و آنکه بطرف

راست ناف است پنکال نام دارد و در میان هر دو لطیفه مذکوره در زیر ناف لطیفه ایست که

سنگ منہ نام دارد بطریق خیال سیر این لطایف باید کرد که از کذا و طریق نفی و اثبات آن

این است که اول جلوسه را رعایت نمود و کلمه لا را بعد طول از ناف کشیده بگفت راست

ارو و اگر از کتف راست بفرق سر رساند و در آنجا نفس بگیر گرفته الا الله را به قوت تمام و ضرب

شدید از فرق سر بر دل ضرب کند و در حین گفتن لا اله چنان تصور کند که محبت غیر خدا را جلشاند

از دل بیرون نموده در پس پشت انداختم و معنی این کلمه را چنان تصور کند که نیست هیچ

معبودی و مقصودی و موجودی جز ذات پاک خدا تعالی و بعد از آن شیخ اسم سمیع و بصیر و علیم

را به طریق عروج و نزول بر می تسلیم نماید مرید باید که با تمام مذکوره به طریق مذکور عروج نموده

باز بپس طریق علیم و بصیر و سمیع نزول نماید بچنان عروج و نزول بیکرود باشد ثم و ثم با ملاحظه معانی

آن تا فتاویٰ و تجاویز آن روی و در انشاء الله تعالی و بعد از آن شیخ سالک را پاس القاسم تعلیم

نمائید باین طریقه که در هنگام خروج نفس لا اله گوید بخیال و هنگام دخول نفس الا الله گوید نیز

بخیال با تصور معنی آن و در حین لا اله نفی محبت ماسوی الله نماید و در حین گفتن الا الله

محبت حق تعالی را در دل خود اثبات نماید و بعد از آن اورا در حالات اربعین نشانم و چند چیز را

رعایت فرماید اول صوم ددام و بعد از آن قنوت طهارت و کلام و ترک صحبت عوام در آنجا باشد

خود علی الله و ادب نگاه داشته کن او باللیالی و الایام و در صورتی بر ددام و نمازهای نافله و

طریقه عالیست

پاس انفس

طریقه عالیست

طریقه عالیست

دعا می مانورده و آنچه شرائط این راه باشد همه را به قدروح بجای آور تا کار او بر آید چرا که بر سالک
 لازم است که اول همه شرائط آداب سلوک را دانسته تمام بجای آورد و بعد از آن بکار شود خصوصاً
 اینکترین آن شرائط و ضرورتترین آنها طلب رزق حلال است که نه جزو تنها لغت است
 و یک جزو باقی سایر عبادت و عبودیت و معنی عبارت اداء و طاعت بندگیت بر حسب شریعت
 و معنی عبودیت حضور و آگاهی دل است بر نعمت تعظیم حضرت صمدیت و مانیان صدق مقال در همه
 حال بر سالک ستوده و خصال لازم است بلکه الزم چه بعضی از کبریا هم المذنبان فرموده اند
 که هر سالکی که دروغ گوی باشد جنب طریقت باشد و طهارت معرفت وی شکسته و دین وی
 و نقصان بود و بیعت

ث فرق عبادت و
 عبودیت

گر راست رو باشی و در بند مسانی
 به زانکه دروغت دهد از بند رمانی
 زانکه دروغت دهد بر سالک طریقه طلب رزق حلال و صدق مقال هر دو بمنزله جمل اند که طیران
 بسوی عالم قدس نمایند از خدا متعالی چه ضرع تمام طلب رزق حلال و صدق مقال کرد و باشد
 که چون یکی ازین دو مفقود گردد سالک با زان پرور از عالم لاهوت بماند و به عالم ماسوت بهوت
 افتد و ربح القهقری شود و نعوذ بالله من ذالک بیعت

همین دو شرط برابر ایگان از کفنه سالک
 و نیز سالک میباید که همیشه در اتباع شریعت غرا بگوشد و تا سراپا خود را در شریعت کم نسازد و خبری
 از طریقت و حقیقت آن نخواهد یافت بیعت

اسرار طریقت که مراد اول جان است
 هرگز نتوان یافت بجز راه شریعت
 و بی شریعت در طریقت و رمان بدان ماند که شخص در معرکه قتال بی سلاح و آلت جنگ
 در آید رباعی

احکام شریعت است چون شارع عام
 هر کس سر از حکم شریعت بچسب
 بیرون مروارید شریعت یک گام دور
 در بند بیابان معرفت نیست تمام

زیر آن شریعت طریقه مسلوبه کہ بنی است صلے اللہ تعالیٰ علیہ وسلم و بمیتا بعت بنی سحکس ولی نشدہ
است و نخواہد شد بیت

محال است سعدی کہ راہ صفنا توان رفت جز در پے مصطفیٰ
باید دانست کہ درین رسالہ اسنچہ مکتوب شد و در بیان طریق بسط یافت مناسب حال مردان
و تمام الاستعداد آن است و الامر میدان و کم استعدادان عمر ما درین صرف میکنند تا از ہزاران
ہزار یکے بر مقصود اصلی پے میسر نہایت

اوحد شصت سال تحستی دید تاشبے رومی نیک تحستی دید
چونکہ درین فساد زمان حرارت دل عشاق بر دوت پیدا کرده است و ہمتہای طالبان بلکہ اکثر
ساکنان لبت شدہ تا اگر باین دولت بی نہایت بنوازند و باین سعادت بیخایت برسانند

مصرعہ

این کار و دولت است کنون تا کار رسد

بیت

بجد و جہد کس عاشق نہ گردد کہ عشق ایمان بود عظامی است
مع فلک از برای درغیب و تشویق طلب تحریر نموده شد و اللہ بیہدی الی سبیل
الرشاد و جناب حضرت عروۃ الوثقی قدس سرہ فرمودہ اند کہ مرید این راہ و بالجلہ خاک و بی
وجود شدہ بنحوت این طائفہ قیام نماید و با کلیہ درین راہ اقدام نند و الا ہوس این راہ و
مصاحبت این بزرگوار آن نکنند کہ درین صورت احتمال صغر غالب است و نفع موقوف پس
ہنگی بہت گماشتہ خود را درین امر شریف مصروف داشتہ بر پنج معمول بر ذکر مشغول باید شد
و مضمون سندر کردہ سینہ پر سینہ اخذ نمودہ بہ عمل باید آورد تا برکات جلیہ و تاثیرات قویہ روی دہد و
تعمیر افتہ والا این چنین اشتغال و اذکار علی العموم و بالاتفاق شائع و مروج است کہ میت
کہ نہیںانہ و یا از شنیدن کیبار یاد و پار و ریافت میکنند خود سری خوشترن درمی و مخدوم نزلوگی

در هیچ کار بکار نمی آید و هیچ گره از چهره دل ازان بر نمی کشاید بلکه علی الاکثر با لکنس نقصان
 و ضرر میماند و سستی در طلب از شامت آن روی میسر در چنانچه گفته اند بیت
 هر که او از خویش کاری می کند بخت و دولت را سراسر می کند
 لهذا از برای تحصیل این نسبت ترمیم بصحبت اختیار که مالک و متصرف دولت و سعادت اندنود
 آمد و بعد از دریافت این دولت عظمی و سعادت مقصومی و سعی در نگاه داشت این نسبت شریفه
 باید نمود و بذل و افتقار تمام از حضرت حق سبحانه و تعالی فی الیالی و الایام باید طلبید که تا این
 نسبت پرافت خالی از ظرفیت و تسردی و دائمی شود و اوام حضور و شهود اول ذکره اعظم بر
 و صفت چو فی لغت بچگونگی میر گرو و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العلمین بیت
 اندک پیش تو گفتم غم دل ترسیدم که دل آزرده شوی و نه سخن بسیار است
 والسلام علی من اتبع الهدی والتزم متابعت المصطفی علیه و علی آله الصلوات
 و التسلیمات الغلی

باب هفتم

در بیان نمازهای نافله مأموره حضرت ایشان علیه الرحمه و الرضوان
 باید دانست که حضرت ایشان قدس سره العزیز در یکی از رسائل خود نوشته اند که بعد از حمد
 و صلوة و تبلیغ و دعوات سیکو پید بندہ ضعیف خداوند قوی و احد فضل احمد بلقته الله
 الی کمال الرشد که معلوم است در زمان و جمیع محبان و مخلصان بارسلاک الله تعالی و
 ابقا کس و او صلک الی غایت ما یتمنا کس یتمنی که ایق و انسب بر آه کس باشد نوشته
 میشود و کوشش بهوش باید که آتماع نمایند بیت

نصیحت گوش کن چنانکه از جان دو تتر و دو
 جوانان سعادتمند و پسندیدہ پیر و انار
 اول طلب رزق حلال بر مسلمان طالب کمال لازم است و در جناب قدس حضرت الہی
 جلشانہ بالتجاہ تمام طلب رزق حلال کردہ باشند و با سبب ظاہری کمال احتیاط اختیار کنند
 و جائیکہ شبہ داشته باشند تا قدرت و توانائی دارند دست بآن شبہ نیندازند لکن طعام حلال
 طامان و جباران و شکبران و فافلان را نخورند زجر الہم و تو بیجا لا حول الہم و اللو الہم بہتر
 باشد کہ شوکت فقر و فقر خواهد بود و دوم صدق مقال در ہمہ احوال بر میدارند کہ در وضع گوئی
 را خیر و برکت و نور و حضور نبوی و بیوم ہم صحبت نیک و دانا و دلہامی کرم را سرگردانہ بیت
 تحت بر عظمت پر صحبت این حرف است کہ از صاحب جنس احترام کشید
 چہارم علم آموزند کہ عامی را معرفت و قرب و حضور و ترقی و سعادت در آنحضرت جل و علا
 اصلاً حالکونہ عاصیا و جاہلا نبود کما قال رسول اللہ صلی اللہ تعالی
 علیہ وآلہ وسلم ما اتخذ اللہ ولیا جاہلا قو نیگیر و اللہ تعالی بر دوستی نماند
 را در حال نماندانی برگزیدہ

حق کجا ہمراہ ہر احمق شود

پہنجم آداب شریعت و طریقت بہ تمام تعلیم گیرند و عمل آرند کہ بیچ نماند ان و بی اوب بجد از سیدہ
 است و نخواہد رسید باید دانست کہ افضلترین آداب و اولترین این رعایت نمازهای نوافل
 است کہ بتقرب عبدی الی بالنوافل در شمار آمدہ است و این را قرب نوافل گویند و معنی
 نفل در لغت عرب قرب و زیادتی است و در شرع معنی نفل قرب حق و زیادتی است بر
 فرائض و واجبات و دیگر این کہ اول چیزی کہ بعد از توحید روز قیامت آہنا و صدقہ نماز
 از بندہ پرسیدہ میشود نماز است پس اول شروع از نماز پنج وقتہ را با جمیع شرائط و ارکان
 ان بر جماعت ادا نمایند و ہرگز ترک جماعت نکنند لکن بجزیر اول را با امام از دست نہ ہند کہ تجس
 الاولی جنس من الدنیا و صافیہا در خبر دست آمدہ است و نیز معنی باید کہ نماز جماعت را در

من بیان نفل در لغت
 در شرح -

در سجده کنند که لا صلواته بجمارا المسلمین الا فی المسجد الا فی المسجدا نیز در حدیث آمده است و قول
 بچه از بزرگان است که رباعی

هر که درین مقام طاعت نکند
 پنج وقت نماز با جماعت نکند
 هر نفسی و فجر اگر به سحر ناید
 پنجغیر ماوراء شفاعت نکند

و محبت سنتهای حضرت رسول الصلی الله علیه وسلم باید بود و از اول و جان حکم و بندگی شریعت
 عزار قبول باید نمود و از کل بدعت ما دور باید بود و اگر چه آن را حسن خوانند که کل بدعت منافی است
 واقع شده است قیاس و اجتهاد و تدوین کتب و سخنان در حقیقت بدعت نیستند که در وقت
 اصحاب و تابعین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین واقع شده اند و این مضر در دین ندارند
 از بدعت ضلالت بدعت اعتقادی است و مراد از بدعت حسنه بدعت در عبادت است مثل
 نماز نفل به جماعت و فرض به جماعت در حق مرخص و بلند گفتن تسبیح تراویح و تکبیر تشریح و
 تشویب و مانند آنها و اما بدعتی که داخل در عبادات و اعتقادات نباشد بلکه از روی رسم مردم
 و عادات باشد از بدعت مباحه که بنده وی ازین حکم خارج است و از محسوس گوئی و عیب جوئی و
 غیبت کردن مسلمانان سخن لغو و بالاین نیز احتساب باید نمود که این اشذلی آدبی است و
 دل را میزند و طالب را از طلب بازماند و خراب و آبر سازد و دیگری باید که یاران و دوستان
 جمیع اوقات خود را مصروف در طاعت و عبادت و یاد آکسوفت جلشانه دارند که وجودشان
 از برای عبادت و ذکر سبحان آفریده شده است که قوله تعالی و ما خلقتنا لنعبد الا الله

الاسعید رنی و قرآن مجید و فرقان تمیید آمده است بمیت

صلحت و بین این است که یاران همه کار

و اگر از خود سطره یاری گسیرند

کار این است و غیر این همه بیسج ۴ اکنون آیدیم به بیان حرف اوقات که تفصیل ذکر آن باید
 شنید سالک بیاید که فرض نماز با او را به جماعت او کرده و در راقبه شود تا بر آمدن آفتاب

قدر یک نیزه یا دو نیزه در جاس خود نشینند و بعد از آن چیزی از آیت قرآن مجید خوانند
 دست بردارند و در دو بعد از آن از جابر خاسته دو رکعت نماز اشراق بخوانند و رکعت اول
 بعد از سوره فاتحه آیت الکرسی یکبار و سوره حضرت یس تا آیت لا الی ایله ایلهم چون
 یکبار بخواند و در رکعت دوم از آیت و نفخ فی الصوم تا آخر سوره مع سوره و اشش
 یکبار بخواند و بعد از دو رکعت نماز اشراق مذکور دو رکعت نماز استخاره بخواند و معنی استخاره
 طلب خیر است از احدی تعالی مقتضای مقام عبودیت و در رکعت اول نماز استخاره
 بعد از الحمد سوره قل یا ایها الکفرین یک بار و در رکعت ثانی بعد از سوره فاتحه قل
 هو الله احد یکبار بخواند و بعد از تشهد و در دو رکعت اول از اللهم اغفر لی گفتن در نماز استخاره
 باید که این دعا را که سید استغفار است یک بار بخواند که اللهم انت ربی لا اله الا انت
 خلقتنی انا عبدک وانا علی عهدک و وعدک ما استظمت اعوذ بک
 من شر ما صنعت ابوء بک بنعمتک علی و ابوء بذنوبی فاغفر لی فانک
 لا یغفر الذنوب الا انت و بعد از سلام نماز و ادون دعای استخاره را بخواند و آن
 این است که بسم الله الرحمن الرحیم اللهم انی استخیرک بعلمک و استقدرک
 بقدرک و اسئلك من فضلك فانک نقدر و لا اقدر و تعلم و لا اعلم
 و انت علام الغیوب اللهم ان کنت تعلم انما ریه الیوم و اللیله
 من العمل الی عمل کان دینیاً او دنیاویاً خیر لی فی دینی و معاشی و
 عاقبت امری او عاجل امری و آجله فاقدیره لی و یتراه لی مثربارک
 لی فیر ورن کنت تعلم انما رید الیوم و اللیله من العمل الی عمل کان
 دینیاً او دنیاویاً شیء لی فی دینی و معاشی و عاقبت امری او عاجل امری
 و آجله فاقدیره لی و اقدیره لی العین حیث کان ثم ارضنی به و صلی الله تعالی
 علی سیدنا و نبینا مولینا محمد و آله و صحبه و بارک و سلم و بعد از فراغ نماز

فی نماز استخاره

فی سید استغفار

دعای استخاره

من
تفصیل در بیان
فایده نماز و اشکال
نمای نوشته خواهد شد

استحاره اگر از علم ظاهر خبردار باشد باز به مراقبه مشغول شود و عاقلانه آنرا در وظایف مأموره که دارد بخواند
والا در تحصیل علم فقه و حاجت مشغول شود و اگر این مرد کاسب است به کار خود و در شکل کار مشغول است

که دست بکار و دل بایا بیت

دویم همه جا با همه کس در همه حال
میدار نهفت چشم دل جانب یار

و اگر درستان باشد بجز نماز و فرغ نماز مشرق و استخاره بیک نماز چاشت بخواند قائل از دو رکعت شروع تا دراز دو رکعت است و اما در طریقه

این فقیر شست رکعت خوانده می شود بدین طریقه که چهار رکعت چهار رکعت بیک سلام بخواند رکعت اول بعد از سوره فاتحه پنج رکعت

رکعت نهم بعد از فاتحه و آن یکبار و دو رکعت ثالثه بعد از فاتحه و اول یکبار و دو رکعت رابعه بعد از فاتحه و

والم نشرح به ترتیب یکبار می بخواند و در چهار رکعت باقی مانده در هر رکعت بعد از سوره الحمد سه سوره

انما عظیمناک رهفت باری بخواند و با چهار قل را یکبار می بترتیب بخواند مخیر است و لکن طریقه اولی

معمول تر است و اولی را چون از نماز چاشت فارغ شود باز بسبوق ذکر خود مشغول شود هر سبقتی

که بود باشد از ابتداء ذکر قلب تا انتهای سلوک بعد از فرغ او را و مشغولی باز بکار روزگار خود

برود که لطفه دل و عیال خود را و آن این نیز عبادتی است علائمه و اگر محرو است به بیگان

و بکیان و تمییز آب و همد و خدمت کند که کثرت بسیار ازین کار نسبت بحال او خواهد بود

که المخلوق کلهم عیال الله تعالی و ثواب بسیار و اجر بی شمار مرا و حاصل خواهد شد که گفته

اشهر که یک حاجت بنده ممکن را بر آورد روز قیامت خداوند تعالی صد حاجت او را از کرم

بیعت خود بر آورده خیر خواهد گردانید انشاء الله تعالی و چون قریب به نیم روز شود اندک طعام

و شراب بقدر حاجت بخورد اگر صائم نباشد و بعد از آن به نیت او است قیلول بکنند و سنی

قیلول خواب اندک است در نیم روز و اگر درستان باشد حاجت قیلول نه وارد و چون زوال شود

در اول وقت زوال میباید که وضو کرده دو رکعت نماز شکر و صنو بگذارد و در مسجد شتاب در رکعت

نماز تحته مسجد بگذارد و در کتب فقهیه علمیه است که نیت مسجد است و در ردی کیا بگنجدن کنایه است آن قبل از

اول نماز است به این چهار رکعت نماز نیت اول بگنجد که حضرت محمد و اهل بیته ثانی قدس سره فرموده اند

که حضرت پیغمبر ما علیه وعلی آله الصلوٰۃ والسلام از زمان بعثت تا زمان رحلت سنت زوال را ترک
 نکرده اند و قراءت آن موافق وقت است انتہی کلام قدس سرہ بلفظہ و قراءت سنت
 زوال چهار قل را در رکعت بہ ترتیب یکبار بخواند بہتر است و بعد از ادا دو رکعت نماز سنت مؤکدہ
 ظہر چهار رکعت نماز سنت زواید بخواند و قراءت آن را نیز چهار قل باید کرد و بعد از فراغ نماز ظہر
 سورۃ الفاتحہ بخواند و یا کہے و غیر بخواند وی بسنور و بعد از آن چند مسئلہ از روئے کتاب صلوٰۃ
 مسعودی و باعمدۃ الاسلام بخواند و بعد از آن چیزی از کتاب مکتوبات قدسی آیات حضرت مجدد
 العثمانی قدس سرہ و یا کتاب مکتوبات حضرت عروۃ الوثقی بخواند و یا کہے بخواند کہ وی شنود
 البیت معین است و بعد از آن اگر ما مور بہ نماز دو گانہ حضرت نباشد بازشل اول روز بہ سبق
 باطن خود مشغول شود مثل ذکر قلب و یا تہلیل و یا مراقبہ و غیرہ اما نماز عصر و اگر این مرد منتہی باشد بہ
 نماز دو گانہ حضرات باید کہ مشغول شود و نماز دو گانہ کلان بخواند و ترتیب آن از اول تا آخر این
 است کہ شیخ را باید کہ منتہی را دو گانہ کلان تطہیم کند و مہماید کہ دو رکعت نماز نیت کند و در رکعت اول بعد از
 سورۃ فاتحہ آیت الکرسی را سہ بار و سورۃ حضرت یس را دو بار بہ تمام بخواند و در سجد اول نماز کلمہ تجید سبحان
 اللہ و انعم اللہ و لا الہ الا اللہ و اللہ اکبر را سیصد بار بخواند و در رکعت سیصد بار بخواند و در
 رکعت دوم آیت الکرسی را یکبار و سورۃ حضرت یس را نیز یکبار و از قل یا ایہا الکافرون تا سورۃ
 ناس نیز یکبار بخواند و لیکن سورۃ اخلاص را سہ بار بخواند و در ہر ہر ہر ارکان صلوٰۃ دو گانہ مذکورہ کلمہ
 تجید را شل صلوٰۃ تسبیح وہ بار مہماید بخواند تا چہل روز پیوستہ چنین کند و چون شروع در چہلہ بودیم کند
 و در رکعت اول سورۃ حضرت یس را ہمیت بار بخواند و در سجدہ اول نماز کلمہ تجید را پانصد بار بخواند و
 چون شروع در چہلہ سیوم کند و در رکعت اول سورۃ حضرت یس را سہ بار بخواند و در سجدہ اول نماز کلمہ
 تجید را مئید بار بخواند و چون شروع در چہلہ چہارم کند و در رکعت اول سیرۃ حضرت یس را چہل بار
 بخواند و در سجدہ اول نماز کلمہ تجید را ہزار بار بخواند و در روز ما جمعہ سورۃ حضرت یس را پنج بار بخواند و چون
 از نماز دو گانہ فارغ شود از روئی قرآن مجید یک جز یا بیشتر تلاوت کند کہ ثواب آن ملاحظہ است

ناس بار بخواند و بعد از آن نماز وتر بخواند اگر اعماد بسوزنی نداشت باشد و الا از البتة در سجده
 خواند که افضل است و قرات آن در رکعت اول بعد از فاتحه سج اسم کیار و در رکعت ثانیة بعد از
 فاتحه قل یا ایها الکفرون کیار و در رکعت سیوم قل هو الله احد را یکبار بخواند و گاه گاه در نماز وتر در رکعت
 بعد از فاتحه اما از لناه کیار و در رکعت دوم قل یا ایها الکفرون کیار و در رکعت سیوم محو قین یکبار
 بخواند و در رکعت سنت مؤکده نماز بیداد و مغرب در رکعت اول بعد از فاتحه قل یا ایها الکفرون و در
 رکعت ثانیة بعد از فاتحه سوره اخلاص بخواند و در رکعت نماز سنت مؤکده نماز پیشین و خفتن به
 رکعت اولی بعد از فاتحه قل اعوذ ب الفلق و در رکعت ثانیة بعد از فاتحه قل اعوذ ب الناس بخواند
 و در چهار رکعت نماز سنت مؤکده ظهر و سنت نماز جمعه و فرض احتیاطی نماز جمعه در هر که ام آنها بعد از فاتحه
 چهار قل به ترتیب کیاری بخواند و بعد از فراغ نماز خفتن در خانه خود آمد و چیزی طعام بقدر حاجت
 خورد و لا اقل صد قدم راه رود که تا سنت بجا آید که اذا تغذت و اذا تعشی فحکم است و بعضی
 از حکما نیز گفته اند که اذا تغذت بیت فتم و لو کنت علی رؤس الغنم و اذا تعشیت فدر رو کشت
 علی رؤس العباد یعنی هر گاه که چاشت گاه چیزی بخوری پس میاید که اندک بخواب روی اگر چه
 بر بالاشی سر که سفند ان باشی و دیگرهای نیابی و هر گاه که در شب نگاه طعامی بخوری پس میاید که
 و در بخردی اگر جنبی که باشی بر بالاشی دیوارهای باریک در شب تا یک این مهالند است بر اتیکه
 بر چنین حالی ترک نباید کرد خواب و مشغول طعام خوب منجم شود و قوت معازمه بی قوت نشود که تربیت
 بدن بر آدمی فرض است و بعد از آن زود بخواب رود با طهارت و رو بسوی قبله کرده دست راست
 بر روی نهاد و دستخوار و کلر رو کف و شهادتین و در رو خواند و آگاه بوده از نگاه باز بملتت اخیر
 شب بیدار شده و او میباید تا قره خواند و وضوء کامل کرده دو اوزه رکعت نماز تهجد به شش سلام را
 بکنند و اگر حضرت سبیس را از حفظ می دانست باشد و شبانه در از باشنده و در
 هر رکعت بعد از سوره فاتحه کیار سوره حضرت سبیس را بخواند و یاد او از خود تقسیم کرده بخواند و اگر وقت
 تنگ باشد و یا سوره حضرت سبیس را از حفظ نمی دانست باشد میاید که در هر رکعت بعد از فاتحه سوره

من فرض احتیاطی
 جسم

اخلاص راسته بار بگزاند و چون از نماز تجمیع فارغ شود انگاه به توبه و استغفار و ذکر و راقبه مشغول شود و سید استغفار
 را مفتاد و بار بخواند بهتر باشد که المستغفرین بالا اصهار و اقصاه است و بعد از فراغ استغفار و از کما
 و افکار کمتر بخوابد و در آن نماز تجمیع بین، النورین واقع شود که این نیز سنت است و چهار رکعت نماز تجمیعات
 نیز در هر روزی باید که بخواند و باشد بعد از نماز چاشت و یا بعد از ظهر و یا در سحر گامی قبل از تجمیع یا بعد
 آن باین طریق که چهار رکعت نماز به یک سلام گذارد و بعد از نماز قبل از تجمیع کلمه بتجید را که سبحان الله
 و الحمد لله است تا آخر نماز و بار بخواند و در رکعت اول بعد از فاتحه یکبار سوره و ششم بخواند و این
 کلمه مذکوره را بعد از آن ده بار بخواند قبل از رکوع و چون رکوع کند بعد از تسبیح رکوع این مذکوره یا
 ده بار بخواند چون از رکوع بقومه رود و بعد از ربنا لک الحمد گفتن باز این کلمه مذکوره را ده بار بگوید
 چون از قومه بعباده رود و بعد از فراغ تسبیح سجده باز این کلمه مذکوره را در عین سجده کردن و
 بار بگوید و چون از سجده اولی بجلسه رود باز این کلمه مذکوره را ده بار بگوید و در طبع و چون از
 جلسه بعباده و ثانی رود باز در آنجا این کلمه مذکوره بعد از تسبیح سجود و ده بار بگوید و باقی آن سه
 رکعت مثل رکعت اولی و ششم قرائت کند و در آن سه رکعت باقی مانده کلمه مذکوره را ده بار
 بعد از ادای قرائت و در رکوع وجود و قومه و جلسه بخواند با جمله سالک نمازهای طولانی الصلوات
 درین محل ما بخواند و تلاوت قرآن مجید بسیار کند و تبحر کلمه طیبه که الله الا الله محمد رسول
 الله صلی الله تعالی علیه و آله و سلم بسیار نماید عدد اول تئیل هر روزی پنج هزار است و اکثر
 موافق گنجشش اوقات است و اگر سیر شود صد هزار بار و الا مفتاد و هزار بار تئیل کند و در
 نماز است و در و در شریف اللهم صل علی سید الخلق محمد و آله و سلم با هر روز پنجاه
 بار باید تا آنکه از ضرورت بیاست این طریق است و باید که نافه کند تا نتیجه دهد معنی نافه آنکه یکم خواندن
 و یکبار خواندن و دیگر در و در مثل صلوات خمس و دلال الخیرات در و در و در و در و در
 در و در سفارش در و در حاجات و غیره با هر قدر که توفیق یابد و خستنیار کند و در است چه
 در غیرت آید است که فردای قیامت در و در دستن کاین شفاعت خاصه حضرت را علیه

بیان تسبیح

بیان در و در

و علی الصلوة والسلام دریا بند و درین باب دعه بسیار است که بیان آن مستحذر است و چون
 سالک این راه هر گاه که ازین وظایف طاعات و عبادات و اذکار و انکار که ذکر یافت فارغ شد
 و هر فرزند واجب و سنت و مستحب که در قول و فعل و نیت بعمل آورده و هر سنه که از وی توفیق
 خداوندی بکل سلطان به وقوع آمد بگویند که ثواب این همه را به روح پر فتوح حضرت سید المرسلین
 علیه و علیهم الصلوات و التسلیمات گذرانیم و فرستادم و بعد از آن باز گوید که این ثوابی را که به
 طفیل آنحضرت صلی الله تم علیه وسلم بر من حاصل شد این ثواب را نیز به جناب حضرت مقدس
 بنوی صلی الله تم علیه وسلم گذرانیم این قول را تادم باز تکرار کند و در مرتبه ها نزد هم بگوید که ثواب
 این بر حسنات را که بطفیل آنحضرت صلی الله علیه و سلم الصلوة والسلام من حاصل شد بار و اح پاک
 جمیع حضرات انبیاء و المرسلین و حضرات خلفاء راشدین و جمیع اهل بیت و صحت آنحضرت علیه و علیهم
 الصلوة و التسلیمات و جمیع اهل حقوق خود و جمیع المؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات بخشیم
 و در حق این نقیر نقیر فی فضل احمد حسن الله الال و الرشد نیز دعا کند که حضرت حق سبحانه و تعالی
 برکت و عیاریت او این حقیر را کمال قرب خود و عظمه فرماید و از آن منزه گمان گرداند که لا خوف
 علیهم و لا هم یحزنون در حق ایشان نازل شده است آمین و رب العالمین صیت
 هر چه جز عشق خدای حسن است گر شکر خورون بود جان کسندن است
 بهما خدای هر چه پرستند بیح فیت بی دولت است آنگه به بیج اختیار کرد
 و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین و السلام علی من اتبع الهدی

باب هشتم

در بیان ختمات معموله و نامنوره از حضرت ایشان علیه الرحمه و الرضوان
 باید دانست که حضرت ایشان علیه الغفران من الله سبحان بهر یکا ہی روزی جمعه و در شب

بعد از اذان نماز عصر تا نماز شام ختم کبیر و ختم صغیر داشتند و هرگز ترک نیکر و نند و ثواب ختم کبیر را
 به روح پرستوح حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم و آل و اصحاب ایشان و عنوان است
 تعالی علیه جمیع میگذرانند و ثواب ختم صغیر را که عبارت از ختم خواجگان است قدس الله
 سر از هم بار و ارج حضرت مشایخ خود میگذرانند و در هر امری که ضرورت و حاجت می افتاد استعانت
 از ارواح طیبه ایشان میفرمودند و طلب استعانت می نمودند به مضمون خبر صادق که اذ احتیاج
 فی الامور فاسئلینوا من اهل الصلوة و خلفاء و یاران از انیز به موافقت نمودن این دو
 ختم ترغیب و تاکید تمام می نمودند و بعد از فراغ ختم تویز و یا آنقدر و یا شکر و یا هر چیز که شیرین بود
 به باران تقسیم کرده می دادند و بعد از اذان مغرب اکثر اوقات طعام به تکلف مثل برنج
 و یا شیر با می خوب باین نیت میدادند و نمازنده بودند اب ایشان و تاکید ایشان به فرزندان
 و یاران این بود اکنون طریقه ختم کبیر و صغیر را بیان نمایم تا معلوم همه محبان ایشان گردد
 اول صد بار درود بخوانند و بعد از آن صد بار سوره فاتحه الکتاب بخوانند با تهنوت و تسبیح و بعد از آن
 صد بار آیت الکرسی بخوانند و بعد از آن صد بار سوره الم نشرح بالتعویذ و تسبیح بخوانند و بعد از آن صد بار
 سوره لایلاف را با تسبیح بخوانند و بعد از آن آیه کریمه لا اله الا انت سبحانک انی کنت
 من الظالمین را پانصد بار تا هزار بار بخوانند و بعد از آن سوره احسان را با تسبیح هزار بار
 بخوانند و بعد از آن کلمه طیبه لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله تعالی
 علیه و علی آله و سلم را هزار بار بخوانند و بعد از آن این است و عدد او سده آن
 از دویست تا بیست هزار است و عدد اکثر آن هفتاد هزار تا صد هزار بار است می باید که
 موافق توفیق و وقت و جماعت کار کنند و بعد از آن باز صد بار درود بخوانند تا این جا
 ختم کبیر نام شد و بعد از فراغ ختم کبیر ختم صغیر شروع کند و طریقه آن این است که اول
 هفتاد بار سوره فاتحه با تهنوت و تسبیح از جانب راست حلقه صد ایشان هفتاد نفر از ایشان بخوانند
 و بعد از آن صد بار درود بخوانند و بعد از آن هشتاد و یک بار سوره الم نشرح بالتعویذ و تسبیح بخوانند

و استعانت از اهل
 قبور جاوید است

و ختم صغیر

Marfat.com

بجواز ان هزار بار سوره، خلاص را بالتسمیه بخوانند و بعد از آن بخت بار سوره فاتحه را با تلوذ و تسمیه
از جانب چپ حلقه درویشان بخت نفر از ایشان بخوانند و بعد از آن صد بار درود بخوانند تا بختم
ختم صغیر تمام شده اگر کسی ختم نامی دیگر را باذن ایشان بیک درصتی بود و در الا خوش نمیدیند
و میفرمودند که به سلوک کوشیدن و ازین کار با چشم پوشیدن بسیار کب انفع خواهد بود و اما کتاب
حرفی عنی آمده چند ختم را از ایشان اجازت گرفته بود عادت و کافه که هر که اذن بهم امر نمایم گویا ایشان مرده باشند
اگر مسلمانی از همین طریق ایشان از روی این ختمات متمتع آید باشد چون نظریه بر این نسخه تحفه الی شریفه خواهد من
در حیوة باشم خواهه با شتم و می را اجازت و اوم که هر کدام ازین ختمات عالیات را اختیار کنند و کل
می آورده باشند کمبذ امید است که مراد بر آید و لیکن بشرط آنکه مراد عامی خیر کند و به فاتحه و استغفار
یا کند و بالله التوفیق اکنون شروع بهر که ام آنها کنم تا بهر بار روشن گرد و اول طریق ختم کبیر
حضرت فوٹ الاعظم رضی اللہ عنہ این است اول صدم و یازده بار درود بخوانند و بعد از آن
کلمه تمجید سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوه الا بالله
العلی العظیم را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن یا شیخ عبد القادر حیلانی شیخ الله
اغثنی یا ذن الله یا عبد الله را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن سوره حضرت سید را بخوانند
بخوانند و بعد از آن سوره الم نشرح را با تلوذ و تسمیه صد و چهل و یک بار بخوانند و بعد از آن یا باقی
انت الباقی را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن سوره استعاض را بالتسمیه صد و یازده بار بخوانند
و بعد از آن یا قاضی الحاجات را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن یا حافظ البلیات را صد و یازده
بار بخوانند و بعد از آن یا کافی الیهجات را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن یا رافع الدرجات
را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن یا حل المشکلات را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن یا
شافی الامراض را صد و یازده بار بخوانند و بعد از آن یا محیب الدخوات را صد و یازده بار
بخوانند و بعد از آن یا صد و یازده بار درود بخوانند تا با ختم کبیر تمام شده ختم صغیر حضرت فوٹ الاعظم
قدس سره این است که اول درود بخوانند و بعد از آن حسبتنا الله و نعم الوکیل یا نص

بگفتن یا شیخ
عبد القادر حیلانی
شیخ شریف
است ۱۲

ختم صغیر فوٹ
اعظم

بار بخوانند و بعد از آن باز صد بار در روز بخوانند تا اینجا ختم صغیر تمام شد باید دانست که هر که این هر دو ختم
 حضرت عونت الا عظمی را صحنی الهی در وقت در آمدگی خصوصاً از برای دفع اعدائی وین دنیا
 هر روز تا چهل روز مداومت نماید ایست که همه مراد او حاصل شود و دشمنان محترم گردد و اگر هر شب بعد از
 نفلت مداومت می نموده باشد خلق مسخر او گردند و محبت او در دلهای مردم بجای گیرد و همه او را دوست
 دارند و از شر کما نفس و شیطان خداوند تاملی او را برکت این دو ختم شریف در امان دارد و جن و
 ملائکه زمین را به بنید و بیسالم ارواح آشنائی او را پیدا شود انشاء الله تعالی و طریقه ختم کبیر
 حضرت خواجه محمد باقی دلیلی تمس سره که در طریقه نقشبندی مرشد حضرت مجدد الف ثانی از قس
 سره در این است اول با نصد بار در روز بخواند بعد از آن بسم الله الرحمن الرحیم را دوازده هزار بار
 بخواند و بعد از آن سوره فاتحه کتاب را چهل و یک بار بخواند و بعد از آن سوره انعام را چهل
 و یکبار بخواند و بعد از آن سوره حضرت یونس علیه السلام را بیست و یکبار بخواند و بعد از آن
 سوره حضرت ابراهیم علیه السلام را هفت بار بخواند و بعد از آن سوره نمل را سه بار بخواند و بعد از آن
 سوره طه را بیست و یکبار بخواند و بعد از آن سوره فرقان را صد و هشتاد بار بخواند و بعد از آن سوره
 روم را بیست و یکبار بخواند و بعد از آن سوره حضرت یس را هفتاد بار بخواند و بعد از آن بر حرم را
 دوازده بار بخواند و بعد از آن سوره انعام را تا آخر هفتاد و نه بار بخواند و بعد از آن سوره طلاق را
 سه بار بخواند و بعد از آن سوره الم نشرح را هفتاد و نه بار بخواند و بعد از آن سوره اذا زلزلت الهی
 را چهار هزار بار بخواند و بعد از آن سوره الم ترکیف را هزار بار بخواند و بعد از آن سوره اذا جاء نصر الله
 را چهل و یکبار بخواند و بعد از آن از پانصد بار در روز بخواند و در اول هر سوره که بخواند نوبت
 را ترک نکند و هر دو میباید خواند تا سوره و هر دو امین از تجربات است انشاء الله تاملی تا اینجا این ختم کبیر است
 در روز و صد بار و سوره فاتحه دوازده بار سوره اخلاص دوازده بار یا غیاث المستغیثین هفتاد
 صحن ایاتک لعبدا و ایاتک مستغین دوازده بار و در آخر سوره بارگوب انوار فراح حضرت آدم
 و حضرت نوح و حضرت ابراهیم و حضرت موسی و حضرت عیسی و حضرت محمد مصطفی علیه السلام و بنیاد او را

من برای دفع اعداء

من برای تسخیر خلق

من ختم الواعظین

Marfat.com

آخر الصلوات و سلام و حضرت خواجہ عبدالخالق مجدوانی و حضرت شاہ نقشبند قدس سرہما بگذارند و این
 ختم حضرت ابوالعزم می نامند برای کشایش کار را مجرب است و تمول حضرت ایشان ما است
 قدس سرہ ختم صغیر حضرت خواجہ محمد باقی دہلوی قدس سرہ این است کہ اول در دو صد بار بخوانند و یا
 باقی انت الباقی را پانصد بار بخوانند و باز در دو صد بار بخوانند و ختم کبیر حضرت مجدد الف ثانی و حضرت
 عروۃ الوثقی و حضرت خازن الرحمۃ رحمہم اللہ تعالی ہمان ختم کبیر است کہ حضرت ایشان علیہ الرحمۃ
 ہر شب دو شبند و مجرب عمل می آید و در صد باب نوشته شد اما ختم صغیر حضرت مجدد الف ثانی قدس
 سرہ این است کہ اول در دو صد بار بخوانند و پانصد بار کلا حول فلا قوۃ الا باللہ و بر سر ہر صد
 مرتبہ العلی العظیم را پراہ کنند و باز در دو صد بار بخوانند بہر اثر خصوصاً برای دفع وساوس
 شیطان و دفع شر نفس امارہ و سایر دشمنان دین و دنیا از مہجرات است و طریق ختم صغیر حضرت
 عروۃ الوثقی قدس سرہ این است کہ اول صد بار در دو صد بخوانند و پانصد بار کلا اللہ انت
 سبحانک الی کنت من الظالمین بخوانند و آں صد بار در دو صد بخوانند و طریقہ ختم صغیر حضرت
 خازن الرحمۃ سلخ محمد سعید بن امام ربانی قدس سرہما این است کہ اول صد بار در دو صد بخوانند
 و بعد از آن پانصد بار رب اغضبی و ارحمینی انت ارحم الراحمین بخوانند و بعد از آن باز
 صد بار در دو صد بخوانند و طریقہ ختم کبیر حضرت خواجہ محمد نقشبند الملقب بچو آمدہ و حضرت شیخ
 صیغۃ المد اللقب بقیوم زمان قدس سرہما این است کہ بہر غرضی کہ پیش آید و بچہ نصرت و
 طفرایتن پادشامان اسلام و دفع اعداء دین و دنیا بعد از فراغ نماز اشراق تا سہ روز قبل
 آید از مہجرات است اول صد بار در دو صد بخوانند تا تسمیہ بعد از آن کل طیبہ کلا اللہ الا اللہ محمد
 رسول اللہ ما میت بار بخوانند و بعد از آن کریم و ما ارسالتک الارحمۃ للعالمین را و بار
 بخوانند و بعد از آن کریم کلا اللہ الا اللہ انت سبحانک الی کنت من الظالمین را صد بار بخوانند
 و بعد از آن کریم فاللہ حنیفا حافظا و ہوارحم الراحمین را پنج بار بخوانند و بعد از آن
 کریم و سئل من القرآن ما ہو شفاء و رحمۃ للمؤمنین را پنج بار بخوانند و بعد از آن

سند برائی حصول
 ہر مراد

ختم کبیر حضرت
 خواجہ محمد نقشبند
 ثانی
 من بلاغہ بر ہم صحت
 دفع اعداء و طفر

رب انى صنى الض و انت ارحم الراحمين رانچ بار بخوانند و بعد از آن سبحان الله و الحمد لله
 و لا اله الا الله و الله اكبر لا حول و لا قوة الا بالله العظيم پنج بار
 بخوانند و بعد از آن لا اله الا الملك الحق المبين و محمد رسول الله صادق
 الامين را صد بار بخوانند و بعد از آن لا حول و لا قوة الا بالله لا ملجاء و لا منجاء
 من الله الا اليه رانچ بار بخوانند و بعد از آن كريم ان الله هو الرزاق ذو القوة المتين
 رانچ بار بخوانند و بعد از آن كريم حسبي الله لا اله الا هو عليه توكلت و هو رب
 العرش العظيم رانچ بار بخوانند و بعد از آن سورة فاتح الكتاب را با تقوؤ و تسميه پنج بار بخوانند و
 بعد از آن آية الكرسي رانچ بار بخوانند و بعد از آن كريم و من يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه
 من حيث لا يحتسب و من يتوكل على الله فهو حسبه ان الله بالغ امره قد جعل
 الله لكل شىء قدرا ما زود بار بخوانند و بعد از آن كريم لا يجلها لوقتها الا هو ارحم
 و كيا بخوانند و بعد از آن سورة الم نشرح را با تقوؤ و تسميه پنج بار بخوانند و بعد از آن سورة لا ايلاف
 را با تقوؤ و تسميه يازده بار بخوانند و بعد از آن سورة اذا جاء نصر الله را با تقوؤ و تسميه
 پنج بار بخوانند و بعد از آن سورة فلق را با تقوؤ و تسميه پنج بار بخوانند و بعد از آن سورة ناس را
 با تقوؤ و تسميه پنج بار بخوانند و بعد از آن سورة يا ايها المزمحل را يكبار بخوانند تا اين ختم
 كبير تمام شد و طريقه ختم صغير حجة الله حضرت خواجه محمد نقشبند قدس سره اين است كه اول
 در و صد بار بخوانند و بعد از آن كريم و ما ارسلناك الا رحمة للعالمين را با صد بار
 بخوانند و بعد از آن صد بار در و بخوانند و طريقه ختم صغير حضرت قيوم زمان خواجه شيخ محمد
 صبغة الله قدس سره اين است كه اول صد بار در و بخوانند و بعد از آن با صد بار كلمه طيبه
 لا اله الا الله محمد رسول الله را بخوانند و بعد از آن با صد بار در و بخوانند و طريقه
 ختم صغير حضرت شيخ عبدالواحد الملقب ببيان گل قدس سره اين است كه اول در و صد بار
 بخوانند و بعد از آن بسم الله توكلت على الله لا حول و لا قوة الا بالله را

من ختم صغير حضرت خواجه
 محمد نقشبندى

من ختم صغير حضرت
 شيخ صبغة الله قدس سره

من ختم صغير حضرت شيخ
 عبدالواحد الملقب ببيان
 خواجه ويل الزمان

با قصد باز خواندن و باز صد بار درود بخوانند باید دانست که هر چند اگر منزل از حضرت ایشان
 قدس اجازت و رخصت گرفته باشد اما جناب ایشان غیر ختم کبیر حضرت سید الرسلین صلی الله
 تعالی علیه وسلم و ختم حضرت خواجگان و ختم حسد بنا الله کلا حول ولا قوة الا بالله ولا اله الا
 انت سبحانک انی کنت من الظالمین نمیفرمودند و این سید محمد غوث طریقہ نقشبندیہ
 محمودیہ ہم داشتند از نزد و بنابر جناب حضرت مجدد الف ثانی قدس سره رسیده اند چنانچه
 که در یکی از رسائل خود نوشته اند بدین عبارت که چون در سر رسید رسیدم در آنجا از اولاد شیخ
 اکبر مجدد الف ثانی قدس سره دو عزیز بود یکی قیوم الزمان شیخ محمد صنبه اند دوم دلیل
 اند شیخ عبدالاحد صحبت آنها رسیدم مراد حضور در وضع بزرگوار خود بوده تو جهات میفرمودند
 و مضامیر سامند و نیز سید معز اند صحبت حضرت شیخ یحیی اعلی که از خلفاء این طریقہ علیہ اند
 رسیده اند انهم همان رساله نوشته اند ختم حضرت سید العاشقین شیخ محمد فضل اند حضرت ایشان
 صد بار در و اول و صد بار در و اول و صد بار آخر در چنان استغفر الله و اتوب الیه یا نصی
 بار ختم حضرت ایشان صد بار در و اول و صد بار آخر در میان یا نصی بار کلمه طیبه لا اله الا
 الله محمد رسول الله و نیز کاتب حروف معنی الله عنہ از جناب کتاب سیادت تاب
 حضرت ایشان علیہ الرحمۃ و الرضوان نماز کن فلکون را که معمول و مامور جناب حضرت غوث الاعظم
 رضی الله تعالی عنہ بوده است و حضرت سید محمد غوث قادری پشاور بن حضرت سید
 حسن بن حضرت سید عبد العزیز بن حضرت سید محمود قادری قدس الله تعالی ارده اہم نیز به عمل
 می آورده اند اجازت عامہ در گذردن آن و تعلیم آن برودمان از ان حضرت گرفته بودند جناب
 ولایت تاب باین نماز که استحسان میکردند و تلقی به قبول آن مینمودند و میگفتند که الحق احکام
 یقیمہ این نماز و الافراط لاشک و لاریب خود ظاهر و باہر است و آن نماز را این طریقہ باید خوانند که
 اول چهار رکعت نماز بر قصد و نیت همان حاجت که دارد و بخواند که نیت کند در رکعت اول بعد از سوره
 فاتحہ و آخر من امری الی الله ان الله یصیر بالعباد ما یشاءون و در رکعت ثانیہ بعد از

این سخن را رسول
 صلی الله علیه و آله و سلم
 فرمودند و این
 سخن را رسول
 صلی الله علیه و آله و سلم
 فرمودند و این
 سخن را رسول
 صلی الله علیه و آله و سلم
 فرمودند و این

من ختم حضرت شیخ محمد
 فضل

من ختم حضرت چوہدری
 شافعی

من نماز کن فلکون
 من محمدی نماز

از حضرت سید محمد غوث
 قادری
 فرمودند و این
 سخن را رسول
 صلی الله علیه و آله و سلم
 فرمودند و این
 سخن را رسول
 صلی الله علیه و آله و سلم
 فرمودند و این

فاتحه الی اللہ تعالیٰ اموس را صد بار بخوانند و در رکعت سیوم بعد از فاتحه بعضی من
 اللہ و فتح قریب را صد بار بخوانند و در رکعت چهارم بعد از فاتحه انا فتحنا لک فتحا
 مبینا را صد بار بخوانند و بعد از سلام داوود غفرانک ربنا و الیک المصییر را صد بار بخوانند
 و بعد از آن سر توبه بخوانند و صد بار استغفر اللہ الذی کال الالهوا محی القیوم و
 التوب الیہ را بخوانند و بعد از آن سوره سجده برواسته صد بار اللهم صل علی محمد و
 علی آل محمد علی اهل بیدته الابرار جمعین را بخوانند و هر حاجت و مطلب که در خاطر
 دارند بخوانند انشاء اللہ تعالیٰ بخوبی برآورد شود و این از برای تمام نجات موجب است
 خصوصاً برای دفع اعدا چون چل روز بر علی آرد بانکه ست و ششم منکوس و منکوس
 و غائب و غایب گردد و حکم اللہ سبحانه الواحد القهار و اگر موافقت مینموده باشد در شان
 روزی دو بار عام بخواند باشد جمیع غلایق مستخر او گردند و جن و موکلان ارض در کار او شوند
 انشاء اللہ تعالیٰ آمین

فهرست
 تاریخ ششم
 تسبیح خلق

کارند این گنبد گردان کنند هر چه کنند میت مروان کنند

باب نهم

در بیان خیرات و برایتیکه حضرت ایشان علیه الرحمه و الرضوان در
 ماه های دوازده گانه از برای ترویج ارواح شریفه بزرگان دین رضوان

اللهم علیهم اجمعین سکر وند

باید دانست که آنجناب ولایت ماب استغنی الا تعاب از کمال مرصی که بر اعمال افعال نبرد استند

پنج دقیقه از وقایع ثواب و سیح حقیقی از حقائق این باب را فرود گذارست نمیکردند حتی که از برای
 ترویج ارواح شریفه بزرگان دین رضوان الله تعلقه علیهم اجمعین که پس پرده شده
 بودند در هر سال در هر کدام ماهی و روزیکه وفات یافته اند صدقه و ختم بر روح پرستوج
 آن بزرگ گیرند و ثواب آن صدقه راجع ثواب ختمات بر روح شریف او می گذرانند
 و استغاثت در امور ازان انالی قبور می طلبند خصوصاً در روز مولود شریف و عرس مبارک
 حضرت سید المرسلین علیه و علیهم الصلوات و التسلیمات الی یوم الیقین در کمال عظمت
 حشمت و عزت و کتیم و تواضع و تحکیم اگر صد مار و پیه و کلهاتنگه به دست حق پرست حاضر می
 داشتند فرج میکردند آن سعادت را آن بند سبید بخوبی میگذازانند در آن باب از پرتل
 ثواب صرف مینمودند و به علماء و فضلاء و صوفیاء و غامیان و دانشنا و بیگانه طعمهای به تکلف
 بادشانه و طوکانه پزنده میدادند و قند و شکر و حلوا و نبات و دیگر سیوه ما و سنبوسه و غیر ما هر چه
 موجود میشد در لکنند ما کشیده بان جماعات باین نبات لمد و نه الله سخنچرانیدند و اگر نقد
 نداشتند قرص کرده این امر شریف را به انعام میرسانیدند چنانکه در یکی از رسال حضرت
 ایشان علیه الرتمه و الرضوان این معنی را به تفصیل نوشته اند این محقر نقل آزار سبیل تمن
 و تبرک دین جا ذکر خواهد کرد و آن این است الحمد لله و سلا علی عبادہ الذین
 اصطفی بعد از محمد و صلوات باید دانست که عرس مبارک حضرت سید المرسلین صلی الله
 تعالی علیه و علیهم و علی آله و سلم الی یوم الیقین بموجب اکثر روایات تاریخی معتبره اهل اسلام
 از اهل سنت و جماعت کثریم الله سبحانه روز و شبانه دوازدهم شهر ربیع الاول بوده است
 و اهل دین امر شریف سبتر تاریخ ماه است و نزد بعضی از بزرگان علیهم الرضوان روز نیز چهار
 و دوازدهم ماه ربیع الاول بر روزیکه باشد خواهد دو شنبه و سه شنبه و یا شنبه
 عرس مقدس باید کرد و حضرت محمد و العن ثانی قدس الله تعالی سره العزیز رعایت روز که
 عمارت از دو شنبه است نیز بگذرد اند چنانکه غمهای کبیر که در بان ایشان در هر بیگانه و دو شنبه

من استخوانه از اهل
 قبر

من ترس کردن انبیا
 در ایام جاویدت -

میکنند و ثواب آن ختم کبیر را بجنب حضرت مقدس نبوی علیه و علی آله الصلوٰة والسلام بگیرانند
 بین سبب است و سواى نعمات مذکوره بالنظر بجزر زمانى غیر از جمعه در دو شریف بروح پر فتوح
 اطهر آنحضرت صلی الله تعالی و آله و سلم بسیارى فرستاده اند و در روزهای جمعه مرا ایشان را در دو
 بسیار فرستادن خود معلوم است که فضائل آن در احادیث صحیح و شریفه بسیار وارد شده است
 البته آن را به کمال و تمام بجای آوردند و هرگز ترک نمى نمودند و اما در دو بسیار را که در هر
 شب در دو و شنبه آنحضرت صلی الله تعالی علیه و آله و سلم میفرستادند این امر شریف را خود ما
 اختیار کرده بودیم اند از جهت رعایت و حال مبارک پس فضیلت بسیار خواندن در دو صلوٰة در
 شب در دو جمعه بموجب امر حدیث شریف است و فضیلت در دو خواندن بسیار در شبهای و
 روزهای دو شنبه بالنظر بجزر زمان و شبها به سبب تولد و ارتحال جناب حضرت مقدس
 نبوی است علیه و علی آله الصلوٰة والسلام چه مشهور است که تولد و وفات آنحضرت هر دو واقعه
 در روز دو شنبه در دوازدهم ماه ربیع الاول بوده است در روز یکم آفتاب در دوازدهم برج
 حمل بوده و الله اعلم و عمل این کترین است فضل احمد نیز چنین است که هر شب جمعه در دو
 به شب و روزها هر عملیکه اطلاق حسنه در شرع بروی کرده شود به توفیق الله سبحانه
 و تصدقت حبیبه صلی الله علیه و سلم که حضرت پروردگار جل شانه از فضل خود ادا می
 کنند حتی آن تو ایهامی نمازهای فراموش هم هر چه جناب حضرت مقدس نبوی صلی الله تعالی
 علیه و آله و سلم بگیرانند و ده بار میگردانند و تکرار می نمایند یعنی چنین میگویم که ثواب مجموع این
 حسنات را بروح پر فتوح حضرت کائنات علیه فضل الصلوٰة و کمال انقیاد گذرانیدم و بخشیدم
 از جهت رعایت ادب منی گویم چرا که چیزی را که فرد بکلان برد گذرانیدم گفتن مناسب است و
 چیزی را که کلان بخورد عطا کند بخشید گفتن انسب خواهد بود مثل مشهور است که از کلان بخشیدن

ف شنبه
 در دو جمعه و دو
 و شبها آن
 در دو بسیار خوانند
 ۱۲

ف
 ترتیب بخشیدن
 ثواب اعمال ۱۲

است بیت

بخشش وجود از کلان زیب
 در میدان در جوان زیب

Marfat.com

و باز گویم که به فضل این گزرا نیدن ثواب بجناب حضرت مقدس هر ثوابی که حاصل شد
 نیز بر روح پر فتوح حضرت مقدس صلی الله علیه و آله وسلم گذرانیدم و همین عبارت مذکوره را در باب
 سکار می نامیم و در مرتبه یازدهم می گویم که هر ثوابیکه مرا به فضل آن حضرت صلی الله تعالی علیه و آله وسلم
 حاصل شد ثواب آن مجموع را به ارواح شریفه حضرت انبیاء و المرسلین علی بنیما و علیهم الصلوات
 و التسلیمات و بار و اح پاک حضرت خلفاء الراشدین و حضرت امامان دین حسین و جمیع ازواج
 طهارات و اهل بیت آن سرور و جمیع اولاد و نبات کرمان آن حضرت و جمیع اهل بیت
 و جمیع مشایخ و استاذان و جمیع اجداد و اهل حقوق خود و جمیع المؤمنین و المؤمنات و المسلمین
 و المسلمات گذرانیدم و بخشیدم رضوان الله تعالی علیهم اجمعین الی یوم الدین باین است
 که در غره ماه ربیع الاول وصال حضرت مولانا محمد زاهد و محقق واری ره بوده است و وفات
 و وصال خواجہ بزرگ حضرت بهاء الدین نقشبند قدس الله تعالی سره العزیز در روز و شب
 سیم ماه ربیع الاول در سال هفتصد و نود و یک از هجرت بوده است و در چندم ماه ربیع الاول
 وصال حضرت خواجہ ابو علی فارسی طبرستانی را به بوده است و در نهم ربیع الاول وصال عروۃ الوثقی
 شیخ محمد مصوم بن حضرت مجدد الف ثانی قدس سرهما و وصال برادر کتان ایشان حضرت
 شیخ محمد صادق علیه الرحمۃ بوده است و در دهم ماه ربیع الاول وصال حضرت خواجہ محمد پارسا بن
 حضرت شیخ عبید الدین حضرت عروۃ الوثقی قدس سرهما بوده است و در دوازدهم ماه ربیع الاول
 وصال خواجہ جهان حضرت خواجہ عبدالخالق مجدوانی قدس سره بوده است و در هفدهم
 ماه ربیع الاول وصال حضرت خواجہ محمود انجیر صنوی قدس سره وصال حضرت شیخ محمد علی
 و شیخ محمد فرخ که بر دوین حضرت مجدد الف ثانی قدس سرهما بوده اند بوده است و هر دو برابر
 نهم و سالی تو با وفات کرده اند و در نوزدهم ماه ربیع الاول وصال مرحوم الشریعت حضرت شیخ
 عبید الدین حضرت عروۃ الوثقی قدس سرهما بوده است و در شب شنبه سلخ ماه ربیع الاول
 و در سال هشتصد و نود و پنج از حضرت وفات و وصال حضرت خواجہ عبید الدین احرار الشاشی

ن
 در ماه ربیع الاول سن ۱۰۰۰
 از سواد حضرت مقدس صلی الله علیه و آله وسلم

نم السمرقندی قدس سره بوده است و در نهم ماه ربیع الثانی وصال حضرت فیوم زمان شیخ
 محمد صبیح الدین حضرت عروة الوثقی قدس سره ما بوده است و در شب و دو شنبه یازدهم ماه ربیع
 الثانی در سال پانصد و شصت و یک از هجرت وفات و وصال حضرت نوح الاعظم سید محی الدین
 شیخ عبدالقادر جیلانی رضی الله عنه بوده است و در هفدهم ماه جمادی الاول وصال معین حضرت
 میر صفیر احمد علیه الرحمة که جد شریف این فقیر فاضل احمد اند و در هفدهم ماه جمادی الثانی وصال حضرت خواج
 محمد بابای سماعی بخاری قدس سره بوده است و در پانزدهم ماه جمادی الثانی وصال حضرت سید
 امیر کلال است قدس سره در روز و دو شنبه بیست و دویم ماه جمادی الثانی در سال سیزدهم
 از هجرت وفات و وصال امیر المؤمنین حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه بوده است و در بعضی
 از روایات پانزدهم ماه جمادی الثانی گفته اند و السلام و در نوزدهم ماه جمادی الاول وصال
 حضرت شیخ سیف الدین بن حضرت عروة الوثقی قدس سره ما بوده است و ایشان در سال هزار و
 نود و شش از هجرت وفات کرده اند و در بیست و چهارم ماه جمادی الاول در سال صد و هشتاد و یک
 پیاده و هفت و یا هشت از هجرت وفات و وصال حضرت قاسم بن محمد بن حضرت ابوبکر صدیق رضی
 الله عنهم و در بیست و پنجم ماه جمادی الثانی وصال حضرت خواجہ محمد باقی دلبازی ابلخی السمرقندی قدس
 سره بوده است و در بیست و نهم ماه جمادی الثانی وصال خازن الرحمة حضرت شیخ محمد سعید بن
 حضرت مجدد الف ثانی قدس سره ما بوده است و در سیوم رجب وصال سید العاشقین
 حضرت محمد فضل المقدس سره بوده است و در دویم این فقیر فضل احمد و در هفدهم ماه رجب در سال
 بیست و هفتم از هجرت وصال حضرت سلمان فارسی رضی الله عنه بوده است و در پانزدهم ماه رجب
 وصال عارف بالله الصمد حضرت مخدوم شیخ عبدالاحد بن حضرت شیخ زین العابدین قدس سره ما
 بوده است و در بیست و نهم ماه رجب وفات و وصال حضرت خواجہ علاؤ الدین عطار قدس سره بوده است
 چهل و ایشان در شب چهارشنبه بیست و نهم ماه رجب در سال شصت و دو از هجرت وفات کرده اند وصال
 نائل الحیات النوار حضرت شیخ عبدالقادر بن حضرت شیخ محمد امین قدس سره ما نیز بوده است که

من
 در ماه ربیع الثانی
 و در بیست و نهم
 در راه جمادی الاول
 یک برس است
 جمادی الثانی بیست و نهم

در بیست و چهارم ماه
 جمادی الثانی وصال
 فقیر صاحب محمد رضا
 فاضل زکریا بوده
 در ماه ربیع الثانی بیست و نهم

که ایشان بدسیوم این فقیر زینال احمد در روز دوشنبه شب است و سیوم ماه رجب در سال صد و شصت و
 چهار از هجرت و نالت و وصال حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه بوده است و در شب است و هفتم ماه
 رجب در سال پانصد و سی پنج از هجرت و وفات و وصال حضرت خواجه یوسف همدانی قدس سره
 بوده است و در پانزدهم ماه شعبان در سال دو صد و شصت و یک از هجرت و وفات و وصال
 سلطان العارفين حضرت شیخ ابویزید بسطامی قدس سره بوده است و در نوزدهم شعبان
 وصال مرحومی شیخ جیواسط علیه الرحمته و در شب است و دویم شعبان در سال هزار و ده از هجرت
 وفات و وصال حضرت خواجه مولانا محمد اکتلی قدس سره بوده است و در سیوم ماه مبارک
 رمضان وصال سیده النساء حضرت فاطمة الزهراء رضی الله تعالی عنها بوده است و در جذب
 القلوب آورده اند که وفات حضرت زهرا رضی الله عنها در روز سه شنبه سیوم ماه رمضان در
 سال یازدهم از هجرت بوده و قبرشان در مدینه در قبرستان بقیع به نزد قبر حضرت امیر المومنین
 عباس بن عبدالمطلب است رضی الله تعالی عنها و در پنجم ماه مبارک رمضان وصال حضرت
 بی بی خدیجه اکبر بوده است رضی الله تعالی عنه و در هفدهم ماه رمضان وصال ام المومنین
 حضرت عایشه صدیقہ رضی الله تعالی بوده است و در شب است و یکم ماه رمضان در شب کئین
 در سال چهلیم از هجرت وصال حضرت امیر المومنین علی مرتضی کرم الله تعالی وجهه الکریم بوده است
 و در شب است و یکم ماه رمضان نیز وصال حضرت شیخ عبدالقدس سره که پیر و ستگیر این فقیر بودند
 بود در غره ماه شوال وصال حضرت خواجه عارف ریوگری قدس سره بوده است و در هفدهم
 ماه شوال وصال رئیس الشهداء شیخ فضل معصوم است برادر این فقیر فضل احمد بودند علیه الرحمته
 و در شب است و دوم ماه شوال وصال پیر و ستگیر حضرت شاه محمد ساقی سره است که ایشان و الیه
 شریف حضرت والده ماجده این فقیر فضل احمد و در شب است و هشتم ماه ذی القعدة در سال هفتصد و پانزده
 از هجرت وفات و وصال حضرت عزیزان خواجه علی را بنی قدس سره بوده است و در نوزدهم ماه
 ذوالحجه و در بیست و نهم ذی الحجه در سال سی و پنجم از هجرت وصال حضرت امیر المومنین عثمان و الیه

ف
 در ماه شعبان سیوم ماه مبارک

ف
 در ماه رمضان مبارک
 پنج خرس اند ۱۲

ف
 در ماه شوال سیوم ماه مبارک

ف
 در ماه ذی القعدة مبارک
 خرس است ۱۱
 در ماه ذی الحجه مبارک
 خرس اند ۱۲

رصنی المدقالی عنده بوده است و در روز پنجشنبه بیست و چهارم ذوالحجه در سال هشتصد و بیست و دو از هجرت
 وفات و وصال حضرت خواجه محمد پارسای بخاری که خلیفه حضرت شاه نقشبند است که قدس سرها بوده است
 و در بیست و هشتم ذوالحجه روز جمعه در سال بیست و چهارم از هجرت وصال حضرت امیر المومنین عمر فاروق
 بن خطاب رصنی المدقالی بوده است و در بیست و نهم ذوالحجه وصال حضرت شیخ عبدالاحد المشهور
 ببیان کل قدس سره بوده است و در دهم ماه محرم الحرام روز جمعه و یازدهم در سال شصت
 و یکم از هجرت وصال حضرت امام حسین رصنی المدقالی بوده است و نیز در دهم ماه محرم الحرام روز
 شانزدهم در سال چهارصد و بیست و پنج از هجرت وصال حضرت شیخ ابوالحسن خرقانی قدس
 سره بوده است و در نهم ماه محرم الحرام وصال شهید اکبر شیخ نیاز احمد است علیه الرحمه که ایشان ولده
 ماجد شریف ابن فقیر فضل احمد و در نهم ماه محرم الحرام وصال حضرت مولانا محمد درویش
 بوده است قدس سره روحه العزیز و در بیست و نهم ماه محرم الحرام وصال حجة الله حضرت خواجه محمد
 نقشبند بن حضرت عروة الثقی قدس سرها بوده است و در نهم ماه صفر و سال هشتصد و بیست و
 چهارم از هجرت وصال مولانا یعقوب مرخی قدس سره بوده است و در بیست و هشتم ماه صفر
 سال پنجاهم و لقبولی در سال پنجاه و پنجم از هجرت وصال حضرت امام حسن رصنی المدقالی عنده
 بوده است و نیز در بیست و هشتم ماه صفر در سال هزار و سی و چهارم از هجرت وصال حضرت محمد
 الف ثانی قدس سره بوده است باید دانست که درین تواریخ ماههای دوازده گانه و هر چه
 موافق توفیق و وقت و حال باشد باید که طعام سخته و یا چیزی نقد به نیت صدقه روح شریف
 آن متوفی مذکور کس محتاج داده و چندانکه از قرآن مجید خوانده بر روح شریف آن میت
 بزرگوار باید بخشید و آنگه روز عرس هر بزرگی صدقه بجهت که کند یا قرآن خواند بخشد یا یک اهل
 بیت و فرزندان آن عزیز یا در ثواب صدقه و دعا و تلاوت قرآن و استغفار و تهلل در سال
 آن داخل گردانند و شریک بر کمال خوشنودی روح پاک آن بزرگ متوفی خواهد شد اگر مستبر
 شود درین مذکورات هر کدام در شب حلوا یا سوزه یا شکر بقدر وسیع بر روی ایشان بدهند و دعا

در ماه صفر سنه ۱۰۲۳

در روز طعام مای رنگ رنگ و مختلف به تکلف بدرویشان پهنیت خیرات ایشان بخوراند وقت
 و برات نمایند بنیت آن سیت و خوشنودی روح شریف او خصوصاً که روز عرس مبارک حضرت
 رسالت پناه صلی الله تعالی علیه و آله وسلم که موافق قدرت و توانائی و لائق اخلاص و عقیده
 محبت سعادت دین البتہ حاصل باید کرد

که کار این است و غیر این همه هیچ

ابیات

مال اول و عیال حبان ما	ایچندای تو حسان و مان ما
مهربان ز مادر و پدر	آن رسولی که افضل البشری
با دبر روح سید مختار	صلوات حسدا هزار هزار
با دپیوسته تا به یوم تناد	هم بر آل و اصحاب و اولاد

باب دهم

در بیان بعضی از وصایا و نصائح ضروری که حضرت ایشان علیه السلام

و الرضوان به فرزندان و یاران در بعضی اوقات و از زمان کرده

بودند

باید دانست آنجناب ولایت تاب در یکی از رسائل خود نوشته اند که فرزندان و یاران این فقیر را
 بیاورد که هیچ کاری را بی استخاره و بی اقبال تاب نکند هر کاری بورد باشد اول و در کحت نماز استخاره
 بخوانند و بعد آن دعای استخاره را که بالاند کور شدیم بیاورد که خوانند و در آن کار بعد از آن شروع

کنند و اگر آن کار از بزرگ و معتبر باشد تا هفت بار میباید که استخاره بکنند و بعد از استخاره که کنند
 مستوجه قلب خود شوند و اگر اقبال را معلوم کردند در آن کار اقدام نمایند و الا موقت بروقت دیگر
 کنند و بعد از استخاره هر کسی که خوب دوست باشد و قابل و دانا و عالم مستحق و تجربه کار و هر
 در بار بود نیز مشورت کنند تا او چه چه میفرماید زیرا که امام موریم با استخاره و مشورت که در کلام محمد و
 شاورهم فی الامور آمده است بیت

هر که او در امر دین را غیب بود مشورت در کار ما واجب بود

و بحکیم پس را بی شرعی نرنجانند که آن و بیال عظیم است و بعد از کفر ازین قبیح تر هیچ عملی نخواهد
 بود و البته این نصیحت را فرزندان و یاران هر وقت ازین فقیر یاد دارند
 گر حفظ مراتب نه کنی زندیقتی

و همه اهل حقوق را راضی دارند و از حقوق اهل حقوق بهر پر هیزند و سخن فال گوئی و تنجیم و کاهن و
 سمال و امثال آنها اصلا و قطعا باید که اعتقاد نکند بلکه اگر میتوانند نهی سنگر کنند و او را ازان
 کار مانع آیند و به قناعت و رزق اندک و عیال کم و مال قلیل و تنهایی و تنگبالی و گریه و اندوه و در
 محنت و بلا و ابتلا و محبت و ذوق و شوق حضرت حمدیه و سر رشته امور اخروی هم امکان فوئی
 و عاوت کنند که صوفیگری و دین داری بی اینها نمیشود و غریبه و نامرادی و بیچاره گی و نیاز مندی
 و تفرغ و داری راز و دست پرچ وقت میباید که ندرهند و در ذکر هر و علانیه مشایخ وقت پرچ
 گاه حاضر نشوند و عمل به غزویت نمایند و از خصمت بقدر طاقت حتی الامکان در هر زمان و
 مکان دور باشند و از صحبت سیاه دلان و سپاهیان و تو انگران و طفلان و گولان و
 عولان و دیوانگان و بیباکان و ناپاکان و بدان و مسندان و فاسقان و مبتدعان و
 بد مذمبان و خدابی خبران و فریب سیرتان و کوفهان و کاهلان و تن روران و جاهلان و بیسبان
 دور باید بود و هر سیز باید کرد و چنانچه کسی از شیخ و زندگان میرسد از طبعی و انسی این طوائف
 مذکور چنان میباید که سید بیت

نسخه مشایخ حاضر
 در کتب

Marfat.com

کم گریز از شیر و اثر و ماسے نر
 و آشنایان و ز خویشان کن حذر
 و تاملتوانند از صحبت اہل اللہ و اہل کمال و علماء و مستقی و صلحاء و بلند مرتبت هیچ وقت دور نباشند
 و جان خود را شمار ایشان کنند کہ رضای جانان درین راه در با خاتن جان است بیت
 و در دست آوار گے ہی خواہد رفتن جان ہمسازہ افتادہ است
 و بہر کس کہ از مومنان سخن کنند بزمی و رفیق سخن کنند و بہر کس کہ ملاقات نمایند بخوش
 خلقی و جب کشادہ و تبسم ملاقات کنند بقریب نصیحت حدیث شریفہ در خاطر آمدتیں کا و تمیناً
 نوشتہ میشود میباید کہ بہ گوش ہوش اصحاب نمایند حضرت ابو ذر غفاری رضی اللہ عنہ کہ صحابہ بزرگ
 و از اصحاب صفہ صفاست میفرمایند کہ اگر کردند مرا حضرت رسول اللہ صلی اللہ تعالی علیہ وآلہ وسلم بہ
 ہفت چیز نگی آنگہ دوستدار سائلین را و نزدیک شود ہم نشینی کن با ایشان دویم بہ بین و نظر کن
 بسوی کسی کہ فرو تراست از تو دور و بیا و نظر کن و بین بسوی کسی کہ بالاتر است از تو دور و بیا
 سیوم صلہ رحمی بجا آر و پیوند کن با خویشان اگر چه ایشان قطع کنند رحم را و پشت و ہند ترا میباید
 کہ تو از طرف خود نترس و نہ اندر پیوستگی کردہ باشی و همچون ستر سبان غافل و جاہل میباید کہ قطع
 رحم نہ کنی چہارم سوال از کسی کن و از هیچ کس نہ چہیز مطالب بگرد اگر زیاد تر بر زمین افتد
 کسی را گوی کہ آزا گرفتہ بہ بیت

گرچہ گرد آلود فقرم شرم با و از ہستم کہ باب چشمہ خورشید و امن تر کس نہم
 پنجم سخن حق بگویی اگر چه کسی را تاخ امیہ قل الحق و لو کان صوا ششم ترس از امر معروف و نہی
 منکر کردن اگر چه خلق ترا ملاست کنند و بد بینند مغفم بسیار سخنان کا حول سلا قوۃ ان
 باللہ العلی العظیم را خصوصاً در آن حال کہ شیطان غالب آید و معنی کا حول سلا
 قوۃ کا باللہ انیت کہ نیست هیچ حلیہ فلاسی مرندہ را از سلا کربہ عصمت و ہی نقت
 خدا تعالی نیست هیچ قوت عبادت و طاعت مرندہ را اگر بہ توفیق و عنایت و ہدایت خدائے
 تعالی کہ بلند مرتبہ بزرگ است و یاران لہے باہر کہ این نہ خصلت را کہ از صفات شریفہ انبیاست

علیہم الصلوٰت و التسلیمات حجتیہا کہ ما را بہ متابعت این بزرگواران امر کرده اند و از مخالفت
 ایشان ہنری فرمودند چرا کہ عقول بابی تا نید انوار نبوت ازین کار سزودل ست و انہم بابی توسط
 وجود انبیا علیہم الصلوٰت و التسلیمات و التحیات و البرکات ازین معاملہ دور خصلت اول ترین
 است از مہبت و عظمت و جلال خدای تعالی در پنهان و آشکارا دویم خصلت راست و درست
 گفتن است و بر آن بودن و از حد اعتدال تجاوز نہ کردن در حالت خشم و خوشنودی یعنی
 آدمی چون راضی می باشد از کسی مدح او نمیگوید و عیب او میپوشد و چون در خشم می آید
 برخلاف آن میرو و پس می باید کہ اندر ہر دو حال کیسان باشد خصلت سیوم اقتصاد و میانہ
 روی است و رعایت اعتدال در حال درویشی و توانگری و این عبارت را دو معنی شامل است
 یکے آنکہ رزق کے کفاف بود کہ نہ فقیر و نہ غنی باشد و دیگر آنکہ در حال غنا و فقر بر طریقہ اعتدال
 مستقیم باشد یعنی باید کہ در حال فقر سخط و جرع و فرع نہ کند و در حال غنا تکبر و غتو و غلو و کفران
 نعمت نوزند تا کہ ہلاک نشوند خصلت چهارم پیوند با خویشان و اقربایان و مومنان کنند
 اگرچہ ایشان قطع کنند و پشت دهند خصلت پنجم عطا کنند بکسی کہ محروم گردانیدہ است ایشان را از
 عطا خصلت ششم عفو کنند و در گذرند از کسی کہ ظلم کرده است و حق ایشان و بدی پیش
 برود با ایشان خصلت ہفتم میباید کہ خاموشی ایشان مدام فکر باشد یعنی چون خاموش باشند
 بہ تحصیل معرفت کوشند و چشم از ما سوا پوشند خصلت ہشتم میباید کہ نطق ایشان مدام ذکر باشد یعنی
 چون سخن کنند از ذکر و غیر خالی نہ باشد و لغو و فحش و فضول و ناقبول و نامقبول در آن راہ
 نیاید کہ تا سبب آفت سردی و حسرت ابدی نہ گردد

سخن برای تو گویم غموشش برکت تو باشم

لہذا بعضی از بزرگان سنگ یزد مدام بدان نداہند تا سخن پریشان از ایشان برہو قوع نیاید۔

رباعی

ایز چو بنا کرد بہ قدرت تن و حبان در ہر صغوی مصلحتی کرد عیان

گر سفیدی ندیده بودی ز زبان
مبوس کنی کرد به زندان و مان
خصلت نهم سبباید که هر نظری که در کائنات و موجودات کند به نظر عبرت کننده نه نظر شهوت
و غفلت و آفت بیت

انیت کمال مرود و انابه یستین
در هر چه نظر کند حسد را بسیند
چنانچه کریمه فاعته و ایا اولی الالبصار را اشاره بان است و نصیحت و مجازان کریمه
و مخلصان فقیر را لازم است که لغزشهای خود را از همه اشیا کریمه بدتر و اندر چه اگر کسی خود را
درین راه از کافر فرنگ و قاذورات بهتر تصور کند بیچ مراد و رسد و از جمیع سعادتها محروم ماند

بامارسیه نشین و با خود منشین

تا چنین اعمال خود را ما چیز دستن در نظر اعتبار و مقدار نیاوردن نیز از ضروریات و لوازمات
این راه جا نگاه است - بیت

طاعت ناقص با موجب عفران نشود
را منیم گرد و عسالت عصیان نه شود
و وصیت دیگر اینکه یاران پیش قدم را عزت و خدمت کنند و از نفس خود مهربان تر باشند
و به سهل خطای جدائی از ایشان خستیار نه کند و از خلفا فقیر بر کجا که باشند توجه گیرند و یکی را بر
دیگری ترجیح و اختیار نکنند که اهل امر همگی اندو یکی همه اند و دیگر اینکه هر که استلاص کیش و مخلص
این فقیر است و از طریق فقر کاری دارد و دل گیر از مری و طریق نشده است میباید که
همه اولاد این فقیر را در عزت و تعظیم و محبت و خدمت و مهربانی و مهمانذاری برابر و مکیان
و نذر در میان اولاد و نهان و خرمی و پسک ازین فقیر فرق نه کنند که درین امر کمال خوشنودی
و صفا سازی این فقیر است و نگونید که نیکو کرد و بد کرد و اندو کسیکه از برای خدا کسی را دوست
داشته باشد به بی آنکس نظر چر کنند که او را چه مزر خواهد داشت آن برمی او چنانکه گفته اند

بیت

من
مهره ای که بر سر اولاد
شیخ خود را در تعظیم و محبت
برابر اند و فرق نکنند

Marfat.com

تو خدای شواگر خود همه عالم دریاست
 بر کسکه هر چه میاید از اخلاص خود میاید و هر کس که هر چه گم می کند از بی اخلاص و شکالی و بد
 اعتقاد می خود گم می کند بیت

بهشت و دوزخیت با تو تو از خود دور می جویی
 بهشت خوبی نکوی تست دوزخ خودی به است

و دیگر معلوم اولاد فقیر بوده باشد که شکر می باید که بجز محبت ذات اقدس الهی جلشانه هیچ
 برادری و مقصودی نباشد و کار ما را الله و فی الله سبباید کرد و از هیچکس چنین طمع و توقع نیاید بنور
 و دائم با قناعت و خداترسی و حق پرستی و شریعت پروری باید بود و از رضایندی فقیر و کله و بار فقیر
 بیرون نیاید رفت و به دنیا و ثروت و صلوات آن و عزت خلایق و تقدیم بر اقران فریفته
 نباید شد و از امانت و مجالست که گفته خاطر نماید گردید و آرزو خاطر و عمارت سازد و خلفا و بریدان
 فقیر به سهل باعث نباید شد و حق اولاد و امی جیو علیه الرحمه بر همه شما بیان لازم است
 و باید دانست که این دانی جیو کلان مرض حضرت ایشان بوده اند و غلام مصطفی بر او رضاعی
 و صالحه همشیره رضاعی آن حضرت بوده اند که حضرت ایشان نهایت آداب دانی جیو بجای
 آوردند و هر روز وقت صبح سلام ایشان می رفتند و نهایت شفقت به آنها می کردند
 چنانچه در مواجب که از سر کار با و شاه از برای حضرت ایشان مقرر بود حصه اولاد دانی جیو
 کلان را برابر فرزندان خود کرده بودند البته از خدمت ایشان خود ما را تا مقدر است
 در تلخ ندارید و خواه اولاد اخوی سلام مصطفی باشند و خواه اولاد همشیره صالحه بودند باید
 که دوست دارید و خدمت و مهربانی بجا آرید که درین امر کمال خود شتوی این فقیر است
 و دیگر اینکه در هیچ وقت از اوقات چه در سحر تا وقت نامی و چه در زینهار و صلواتها از هیچ
 کس مدد و اعانت جز حضرت حمیدیت جل شانہ نخواهید و در حال سفر و حضر و خلا و ملا و قیصر
 و اسب و غنا و فقر و کار خدای تعالی با شهید و همه ما با وی و از وی دانید و از غیر و غیریت استی

من
 از قول او این بیت
 ما بقول او برابر فرزندانی خود
 کرده بودند کلام مصنف
 کتاب است از کلام حضرت
 بیو صاحب این ازان
 از قول حضرت بیو صاحب
 شرح شده
 محمد حسن

و انانیت بیزارباشید و از کارهای و تن پروری و بد خوئی و پیکوئی و خلاف شریع و هر آن
 نفس و غرور جوانی و مخدوم زادگی پر بیز کسبید و از سخن فضول و تکلم نامعقول دور باشید
 که البته در سخن گفتن آفت است و در صحت و خاموشی سخات و عافیت از دروغ و غیبت و مالاکت
 و خش و لغو و کبر و عجب و نخوت و رفونت بجنب باشید که نتیجه آن جز خسروان وقت و مال
 شما و هر چیز نخواهد بود و در تجر مال جمع کردن و زینت و آرایش و اسائش دنیا حسابتن و
 حظوظ و لذات فانیه خواستن و قار شمارا از اولهائی بریدان و مخلصان هر برود هر گاه که شمارا
 بریدان بیامان یا بندم بر اعقتا و کردند و رفتی رفتی بی اخلاص طریق پیدا کنند لهذا
 خراب و ابر و خایب و خاسر گردند و شما هم سبک و بی آبرو و مطعون خلایق خواهید شد
 و چون شما با وجود مخدوم زادگی و مخدومیت خادم الفقرا و ناصر الدین و المتقوی باشید
 ایشان از احوال و اطوار شما شرم کرد و از بیچارگی و نامرادی شما چاره و مراد یافتم
 سر توفیق و اخلاص و سلوک آیند و عورت و نفاست شما ازین راه ظاهر گردد و در ترقی
 آید و کار دین و دنیاوی شما نیک گردد و چنانکه گفته اند بیت

مقتدا چون در شریعت قائم است تا عیش را بیل طاعت و ایم است

مقتدا چون از شریعت گشت دور مقتدی دارفت اندر دین مستور

حال ستمگر با آن کمال فاستقم بودش خطاب از ذوالجلال

و چون شما این وصیت نامی فقیر را عمل ننموده همه را به کمال و تمام سبب آری پیدا است که به

زودی بقصد رسید و انسان کامل و فرد جامع و مظهر کل گردید انشا الله تعالی بیت

اینچنین گفته است پیر مسنوی کامی برادر هر چه کاری بر روی

گردستان گرداگر کم رسد بومی رسد

گر تو بوی هم نیابی روی درویشان بس است

نژاده بجز غیب بر اعمال و افعال غیر مال شما چه نوشته آید که هر چه درین باب گفته شود

مہوز مستحسن نوزیبا تراست ۶

انہرچ پیر و سخن دوست نوشتراست

والسلام علی من اتبع الهدی والتزام متابعت المصطفیٰ علیہ و
علی آلہ واصحابہ من الصلوات المکملہا ومن التسلیمات اتمہا

باب یازوم

در بیان بعضی از کلمات قدسیہ کہ از حضرت ایشان علیہ الرحمۃ

والرضوان در بعضی اوقات و از زمان این بندہ شرمندہ

پریشان و بیامان شنیدہ است

حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان معین سر مووند کہ قرن اصحاب پنجم علیہ و علی آلہ
الصلوات والتسلیمات از جمیع وجوہ خیر است البجا سخن کردن از فضول است کہ سابقان سابقان
اند و در حینت نعیم مقربان حضرت صمدیت بل و علاہ ایشان اند کہ اتفاق کوه کوه و ہبہ بگردان
بد شمشیر ایشان نرسد واللہ تخفیف بر جہتہ من بیشاء و ہم میفرمودند کہ احوال و مواجہہ
کہ اورا مستحق بہ حقیقت معتقدات علماء اہل سنت و جماعت شکر اللہ سہیم میسر و مقرر نمودن
معنی را جز استدراج محض ہیچ نمیدانم و جز عزرائلی ہیچ نمی انگاریم و با این دولت اتباع
فرقتا جمیع اہل سنت ہرچ بدہند سنت میداریم و شکر بجائی آریم و اگر ہمین را بدہند و ہیچ
ان احوال و اذواق و مواجہہ نہ ہنہا کہ نداریم و آن را ہیچ و شاکریم و اگر این را بگریزند

و همه را در پهنی چندان دادند و بختی و شقاوت ما خواسته اند استدران محض در حق ما یقین
 یافته لغو بالله من قلك و هم معین سووند که بجز و در هوای بسیار بچین و بی غایت
 است که از آن نذلت و خواری است حتی که بسیاری از بادشاهان امیران و بزرگان با وجود
 شوکت و شمت فراوان بسبب عجز و بجز خدا و ذلیل شده اند پس مناسب آنست
 که آدمی هو او آفت ما را دور دارد که او لشش آب گنده بود و آخرش پراگنده خواهد شد

بیت

دین کشان میروی امروز بر زمین فردا عبادت قالب است اندر هوا رود
 و هم میفرمودند که معنی راقبه در حقیقت سکوت و خوردن و سخن بر چیزی نیست و معنی راقبه
 آن است که خوردن ظاهر و باطن از امور ناشایسته و خلاف شرع نگاه دارد و چنانچه در
 صحبت امرا و سلاطین از آنچه ترک ادب است خوردن نگاه میدارند و هم می فرمودند که از صغر
 سن و خوردن باز می دانم که هر که به فقیر استیزه کرده است مغلوب شده است و کار او پیش

زفت است ۶

با درویشان هر که در افتاد بر افتاد

و هم میفرمودند که بعضی از مردمان گمان میکنند که ما منکر طریقه جبریه باشیم نه چنان است که ایشان
 میپندارند همین مقدار است که ذکر چهار شرط است اول زبانی باید که پاک از دروغ و غیبت
 و لغو و آفت باشد دوم درونی باشد که خالی از حرام و شبهت بود سیوم سری که خالی از ریا
 و سمیت و عاری از کرم و حلیت و بری از توجیه غیر حضرت صمدیت بود بل سلطان چهارم در جامی
 ذکر گوید که خالی از ظلم و فساد و از باب غفلت و اصحاب بدعت بود و در از قدم نهادن در آن
 صاحب جمال و زمان تا محسوم بود و هر شیخ که رعایت این امور نکرده مینوود باشد ما منکر اطوار
 و احوال او نیستیم که به سلسله ما و طریقه ما چون بروقف شرع شریف باشنند بر حق اند و هم میفرمودند
 که هر چند متابعت بیشتر کمال بیشتر بود و چند بیشتر متابعت بیشتر چنانکه حق سبحان و تعالی

فردا عبادت قالب است اندر هوا رود
 کد این سخن از کجاست

نیت متابعت و کمال رانیز نهایت نیت و در معنی این آیت کریمه و اعمد ربك حتى
 یاتیک الیقین دو معنی می فرمودند یکی آنکه بندگی کن پروردگار خود را تا روز مرگ که آدمی
 مکلف است به بندگی تا آن غایت دوم آنکه بندگی کن پروردگار خود را تا که یقین و
 مشاهده حال کردی برکت طاعت حقانی و بی نفاق آنگاه بی تکلف در سنج بندگی خواهی
 کرد که مقصود از سلوک طریقه صوفیه یقین کامل حاصل کردن است یعنی تحصیل از وی یقین
 است در عقائد شرعی تا از مضیق استدلال بعضی کشف آیند و از اجمال تفصیل که
 آیند و دیگر مقصود از سلوک تحصیل تسیر و آسانی است در ادای احکام فقهیه ضروریه و از ازاله
 عسر که از اماره گی نفس میخیزد نه امر دیگر در آن چنانکه بعضی چنان تصور کرده اند و بره

اوام و خیالات رفته بیت

خیالات ناوان خلوت نشین
 بهم برزند عاقبت کهن روین

و هم میفرمودند که هر که خواهد که بمقام مشاهده رسید میباید که مجاهده را از دست نهد که مشاهده
 بی مجاهده صورت نگیرد چنانکه عمل سلیم بدست نمی آید و کسیکه این معنی بغیر این ملاحظه نماید
 احمق بود و احمق دوستی حق را که لایق نبود که ۴

حق کجا همراه بر احمق شود

و هم می فرمودند که چون اعتراض حضرت حق سبحانه و تعالی با بنده همراه شود زبان او در اولها
 حق بر طعن در و انکار در از شود زیرا که خود را ازین جهلکه یاران میباید که نگاه دارند بمیت
 جسم این قوم که برورد و کشان میکنند بر سر کار خرابات کنند ایمان را
 و هم میفرمودند که روزه این راه را از بدگونی و رنجاننده هار نیست که حال تنبلی نیز جمال ازی
 است ولیکن این ملاحظه را رنجاننده و بدگونی نقصی اصلان رسد بلکه کمال رسد گوش تا
 این رنجاننده و بدگونی و عاصد تو نباشی چه هر که در راه ایثار روزه نشاند و اراغذای
 آن روزه گردانند روزه به شکل ازی سوسه علیین میرود و سوزی به سبب ایثار سوسه بین

ف
 این قول حضرت خلیفای
 مقصود از سلوک
 دو چیز است نه امر دیگر
 مطابق کلام امام ربانی
 در جدول اول از مکتوبات
 در مکتوبات در صدر دوم
 محمد حسن

حضرت سلطان المارغین ابویزید بطامی رضی اللہ عنہ فرمودہ اند کہ ہر کرا درین درگاہ برگزیند
فرعونی را بدو گمارند تا او را پیوستہ می رسجانیدہ باشد محرم

خدا از دست دشمن کار متاجان برون آرد

و ہم میفرمودند کہ سالک میباید کہ ہمیشہ خود را از ہمہ چیز برتر می دانستہ باشد حتی کہ از قادر است
و کافر و ننگ میباید کہ خود را بدتر می داند تا عجب و کبر بدور او نیاید و در چیزی کہ بہ حقارت می
نگردد کہ یا کہ با فریہ کار آن بختارت می بخورد لاجرم از جمیع سعادت نامحرزم می ماند بیت

بر خود بین ہمہ نیک و بد را در دو نیک و بد انگن خود را

سرد آسنا کہ ہمہ پاس نہند بوسه زن پاکہ ہر جا نہند

و ہم می فرمودند کہ چون اندیشکے با خدا باشد ہرگز اسواراہ خاطر نیارد و می باید کہ اشیاء ہمہ

آئینہ دل سالک باشند تا جمال معنی را ہمیشہ در انہا سیدیدہ باشد بیت

بدونیک کہ بہت در علم ہمت آئینہ خدا نما است

بیت

این است کمال مردوانا بہ پھتین در ہر چہ نظر کنند خدا را ببیند

و ہم میفرمودند کہ ہر کہ بروستی از دوستان خدائی قتلے انکار کند کمترین عقوبت دہی آن

است کہ ازان عالی کہ وی دارد بی ہرہ ماند و باومی ازان حال بیج جانہ ہند کہ مرد و ولی

مرد و ہمہ اولیا بوجہ حق مقبول یک ولی مقبول ہمہ اولیا باشد لہذا گفتہ اند کہ بیت

جان گرگان و سگان ہر یک جداست متحد جانہای شیران خداست

و ہم میفرمودند کہ در کلام اہل اللہ ہرگز حیل نباید کرد و زبان نباید کشود بلکہ اگرے تواند توجہ

نیک کند و الا خاشش باشد و بظاہر حکم نہ کند کہ بیت

آن بی جام شوق نوشیدہ توبہ دیوانگی خود شیدہ

البتہ ثبوت ضرر غالب است و نفع امکان ندارد چہ را کہ کلام اکثر اولیا اسد کلمات امرار

الہی انذبل شانہ در فہم ہر کس کی درمی آید و اگر در کلام بعضی از ایشان عبارتہی کہ شتر عیب
و مخرب باشد البتہ قابل تاویل و توجیہ خواهد بود مثل قول سبحانی و ما اعظم شانی و انا الحق

و غیر ہا بیت

چو بشنوی سخن اہل دل گو کہ خطا است سخن شناس نہ دلبر اخطا اینجا است
و ہم می فرمودند کہ اگر محبت خدای تعالی با متابعت صاحب شریعت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
موافق و مطابق افتد آن محبت صحیح و مقبول بود و الابی متابعت حضرت رسالت صلی اللہ
تعالی علیہ وآلہ وسلم آن محبت مردود و مطرود بود و در حق صاحب آن محبت استدراج محض
خواستہ باشند زیرا کہ جو گین و در میان و یهود و نصاری بہرہ محبت خدای تعالی دانند از بسکہ
متابعت رسول ما علیہ السلام نمانند ہمہ کافر و بدعت اند بیت
تا بر اند نیافت رہ راست سوی دوست ہر کہ از کلب تو واپس قدم بر نہاد

۴

با خدا دیوانگی کن بانی شہ بار باش

و ہم میفرمودند کہ ہم عمل باید کرد و ہم استغفار از ان عمل چہ آدمی در حقیقت کار نمیداند کہ کدام عمل
اورا مقبول خواہند کرد و کدام را ر و پس استغفار درین صورت ضروری است چنین گوید کہ
اللہم اغفر لی و تب علی انک انت التواب الرحیم و نہ گوید کہ استغفر اللہ
و التوب الیہ تا دروغ نہ گفته باشد زیرا کہ تا ما و امی کہ داد و بندگی را نداده است و از نفاق
حقیقی خلاص نشدہ طلب استغفار در جوع بحضرت غفار از سر گفتاری کندہ از راه کردار
پس در نزد اہل اللہ دروغ گفته باشد چنانکہ گفته اند بیت

در دل ہوس گناہ و بر لب توبہ زین توبہ تا درست یارب توبہ

ہوش دار کہ این نکتہ فامختہ است و ہر کس بفہم آن نرسد و ہم می فرمودند کہ سالک تمام
الاستعداد موافق استعداد و حوصلہ خود بہ فناء اتم مشرف خواهد شد و در ہر اسمی از اسماء اللہ

سیر خواہد کرد و ازان اور افتاد و بقاء حاصل خواهد شد چون در اسم المتکبر فنا و محویت یافت
و بقاء اور اروئی داده شد مقتضای قلبه حال متکبر خواهد شد و موجب خبر تخلق باطلاق
المدتعالی اور نوعی از سلطنت و ریاست و سخوی از عزت و نفاست دانگیر خواهد شد
آیا این تکر ازین سالک درین مقام محمود است نہ مذموم چنانکہ حضرت خواجہ بزرگ بہاولدین
لغشند قدس سرہ سگفته اند کہ شما متکبر اید ایشان در جواب فرمودند کہ بجز ما از جهت
غلبہ کبریای صفات اوست تعالی و تقدس نہ از جهت غلبہ و سرکشی نفس امارہ چنانکہ
شما گمان سیرید قطعہ

ابن منصور حسین وہم فرعون ہر دو گفتند انا ہوا الحق
یکے خود را ندید مسلم رفت دید و بجز رفت بہ مطلق
خوش بین بین کہ در ہستم رفت مرد حق بین نہ خویش بین با حق

و ہم میفرمودند کہ این غایت کے رائد رکن بنامیہ ام و از کسی نیز نہ بنمیدہ ام و با وجود آن
سیر اسم کہ فرود قیامت مبادا کسی خصم من میشدہ باشد چرا کہ دل کے رار بنامین
سنت بہ است کہ جہاز کفر برتر ازین عمل بد علی مذمومی بنخواہد بود چنانکہ خواجہ حافظ شیرازی
علیہ الرحمۃ فرمودہ اند کہ بیت

ببائش و رپی آزار و ہر چہ خواہی کن کہ در شریعت ما غیر ازین گناہی نیست
و ہم میفرمودہ اند کہ گانا بخاطرے رسد کہ اللہم انص من نص الدین گوئیم و احذل
من حذل الدین نگویم کہ مبادا کہ خود بہ نفرین و اخل شوم و خود را خود نفرین کردہ باشم
زیرا کہ دین را بہ تمام نفرت و اذن و از حذلان آن گاہ پرہیز کردن درین مساو زمان
مستتر است کہ آما از جہتے کہ شرع ما را بگفتن این دعا کر کردہ است و عورت و نفرت حسب
المقدور سوزا ہم وہاں سیکوشم تا چار این دعا را میخوانیم و بر زبان جاری کے کنیم و
عزیز کردن و نفرت دین را بہ کابل و تمام خواستن مرا بر المؤمنین عمر خطاب رضی اللہ تعالی

عنه صفتی میباشد تا کاروین بر او و وزیرین سلاطین عالم و خواستین کابل و ابراهیم بن
و فاسقین چه بر آید که بر ایشان خود هم دین تنین می نمایند

بیت

شرع و تقوی را فکند سوئی پشت کو عمر کو امر و من درشت

و هم میفرمودند که در خاطر بعضی از یاران ما میرسد که در طریقت کار ما از ایشان چند آن خوب
نمیشود و از کجا دانسته اند که کار ایشان در نزد فقیر خوب نخواهد شد و هر گاه که ایشان چیزی را
که فقیر ماییم آزار به تمام بجا بیارند و سلوک به کمال و رزق هر کار ایشان خوب نخواهد و چون
ایشان ما مورات فقیر را به تمام بجان می آرند و بی پریشانی می کنند و مرید هوای می خوانند
تا چار کار ما را ایشان لعکس نتیجه من میدهند و امکان ضرر و رحمت نسبت با حوال ایشان
غالب می کرد و بزرگان گفته اند رحمهم الله تعالی که بار دین بارگاه بمقدار کار است بیت
نار و رنج گنج مسیته منی شود مزد آن گرفت جان برادر که کار کرد
و مردم در طلب دنیا می دینند چه در بنجها که نمی کشند و چه سعی و کوشش تا که نمی کشد که ام کس
دین راه عشرت شیر آزار و فتنه نمود که کار ما بر او و نشد از سبکه بنده کار و دنیا را از کار نوبی
اولی می دانند و آزار این بر سبکیند ازین جهت غیرت الهی جل جلاله سلطان دست و در پستان
وی میزند و وی را از ولایت دوستی موزول میگردد و نعوذ بالله سبحانه من
ذلت و هم می فرمودند که فقیر هیچ کاری را به استخاره و بی اذن شرع شریف و بی
الهام عنسی نخواهد کرد و هر گاه هر کار را که بی استخاره و بی اذن شرع و الهام میگردد باشد
و مع ذلک مرید میگرفته باشد امور او خالی از خطر و مکاره محض نخواهد بود و هم میفرمودند
که در هر دیار اهل امد کمتر باشند استعدا و سالک فیض از اسبابی ترمی یا بد از جهت
نقصان قبول اهل آن دیار ازین جهت است که کار دو از ده سال شمارد شریف به کار
شش ساله کابل و پشاور و کار شش ساله کابل و پشاور به کار شش ساله سرهند و پشاور

برابری خواہ کر دو ہم میفرمودند کہ قدر مر از بریدان دو کس سید استند یکی شیخ چو رحومے
 و دیگر انوند ملا قوزی علیہ الرحمۃ و از مشائخ دو کس قدر مر اسے دانند یکی ملا فیض خان کالی
 و دیگر خدمت ملا تیمور خان افغان سلمہ اللہ تعالیٰ وہم میفرمودند کہ خدمت سید موسے
 خان خواجہ وہ بیدی علیہ الرحمۃ بسیار بزرگ بودہ اند فقیر ایشانرا ندیدہ و ام و اما بعض
 از خلفا ایشان را دیدہ ام مثل خلیفہ صدیق و خلیفہ محمود و خلیفہ قیوم و خلیفہ میر احمد و غیر ہم
 کہ ہر کدام از ایشان بدرجہ کمال بودند و بزرگی شیخ مراد بزرگی مرید میثاقان شناخت وہم
 میفرمود کہ خدمت میان محمد آفاق سلمہ اللہ تعالیٰ با وجود آنکہ فنا کوئے کشند چنان صاحب
 نسبت و کمال اند کہ در بیان تاید ظاہر ازین بہت عذری باشد و یا اگر بہرت ذکر و فکر حق
 سبحانہ فصل کرده و ناپسند باعث منع کمال اہل اللہ نمیشدہ باشد و اللہ سبحانہ علم بہ
 حقائق الامور وہم میفرمودند کہ خدمت جد بزرگوار فقیر المشرف بمقام رضا حضرت شاہ محمد
 رفاقہ کس سرہ میفرمودند کہ از برائی سلوک این راہ دروشی تحصیل علوم ضروریہ کفایت میکند
 و زیادت ازان تحصیل کردن بالنظر بمقام شاہد و ویران مشغول بودن توضیح اوقات است
 بلکہ نفاق پیدا میکند و ازان غرور و مستی می افزاید و حضرت مولانا اجام قدس سرہ می

فرمایید بیت

علم کثیر آمد و عمرت نصیب
 آچہ ضروری است بدان مشغول گیر
 مراد از علم ضروری تحصیل علم فقہ و حدیث و تفسیر است چنانکہ حضرت مولانا مولوی روم رحمۃ اللہ
 علیہ در مشنوی فرمودہ اند مشنوی
 علم دین فقہ است و تفسیر و حدیث
 ہر کہ خواہد فیر این گردد خبیث
 وہم میفرمودند کہ وقتی بہ فقیر و ولایت پشاور الہام شد کہ عزیز می از دوستان اور بخارا وقت
 یافت مناسب احوال ادین آیت است اولیٰک یدل اللہ سیاستہم حسنات
 فقیر حیران بود کہ این عزیز کہ باشد تہجد از چند روز الہام شد کہ آن عزیز حضرت امیر المسلمین

تذکرہ شیخ از بزرگان
 سید مراد بزرگ

علم بسیار توضیح وقت است
 و واجب است

معصوم غازی الملقب بر ایبر شاه مراد بن امیر دانیال مرحومی علیه الرحمۃ بود اندک فقیر این واقعه را
 به یاران گفت و تاریخ آن روز و آن ماه را به خاطر نگه داشت بعد از چند ماه حضرت امیر المومنین
 امیر حمید سلطان حسن داند ملکه که ولد جانشین ایشان اندک فقیر کتابت کرده از بخارا به شاپور
 فرستادند که حضرت قبله گاهی مرحوم وفات یافتند و وفات در روز جمعه وقت چاشت گاه در
 پانزدهم ماه رجب المرجب در سال هزار و دویست و پانزده از هجرت در موسم قوس و پروانه
 پرو و سپر برید و حلقه بگوش جناب شان بودند و سال حمد و نه بوده و هم میفرمودند که خدمت پر
 کیه حضرت معصوم غازی انا الله بر نامه با وجود آن با و شاهی و دولت سخت مرتاض و مستقر
 پر پیزگار بودند و ریاست و عدل و اجها و شریعت را از ایشان بن روزگار سلاطین و حکام
 تقلید کردند هر چند که از صدیکه رانمی تواند که سبب آمدن روزی در ایام و ادای فرزند میمان
 غلام فضل الله سلمه الله تعالی که حضرت امیر مرحوم عاجزه نمود و آن مخدوم زاده در عقد نکاح
 داده بودند فقیر که حلوان که آنرا مردم هند ستوره گویند نبات دروغن زر و مغز بادام و
 پسته و دیگر چیزها طیار کنند پزنده در خانه فرزند می روان کرده شد از آن حلوان فرزند می
 چیزی جدا کرده حضرت امیر فرستاده اند و حضرت امیر بخوبی آن سکتین کرده از آن خورده اند
 فقیر این را شنیده از آن خوب طیار کرده با ایشان فرستاده فرموده اند که حضرت ایشان
 تصدق بسیار کشیده اند و هندگان را نوازش فرادان نموده در آن آشنا میخواستند اندک
 چیزی از آن حلوان تناول کنند در حال گریه و ندامت و اندوه به خاطر مبارک ایشان فرود
 کرده به خود گفته اند که امی نفس مکاره می خواهی که تبرک حضرت ایشان است گفته به بهانه
 آن تمام این حلوان از سرش بهوت و شراب خوری این را نمیدانی که از اثر لقمه پر ب و
 شیرین نخل و حسد بر آدمی افزاید و از آن کبر و نخوت پیدا شود چو نتواند لے امر بر دمان و
 این اخلاق زویمه داشته باشی کار رعیت و احوال ایشان چون خواهد شد و فردا سے
 قیامت حساب با عدل تمام کن چون خواهی داد چون ظلم مفر با ایشان کن و خلافت شرع

در می و این گنجینه اند و بادم فقیر علو او پس داد و فرموده اند که به حضرت ایشان عرض این
 پر غلام دار ساند و گوئید که به حضرت ایشان عرض این پر غلام معذور و اند که من مریم
 و این علو مناسب حال مریم نیست این را به کسانی بدهند که ایشان مریم نداشتند تا
 بخورند یعنی بمقام نماز سپیده باشد و چند روز خود را گسسته کرده اند و بعد از آن نان جو
 سخت که از سفر خراسان کجیت غواشیمه خذلم المد سجان و پس مانده بود و داشته اند
 و آزاریزه کرده به آب تر کرده ام و فرموده که ای نفس آماره از برای نفع تو این قدر کار ما
 آنتیله کرده ام که طاقت عذاب خداست قحطی روان امیر کبیر و ششمنه از جانب خدای
 کبیر نزار و هزاران هزار رحمت بعیلت بر روح پرستوح و روان شریف و لطیف حضرت
 ایشان علیه الرحمه و الرضوان من الله المتان ما و که بلایق و وکت آنچنان با و شاد این چنین
 شیخ و معتد است آگاه بودند پر را به بین و مرید را نگر بیت
 شاه چنین طبع و شیمی چنان طماع ویری است کین زمانه و داد و چه کس علم

باب دوازدهم

در بیان بعضی از واقعات و اشرفات و خرق عاداتیکه از حضرت

ایشان علیه الرحمه و الرضوان و بیوه و کشیده شده است

باید داشت که از آن جناب ولایت تاب قدس سر و آنقدر کرامات و خرق عادات و واقعات
 و حالات و اشرفات و کشفات و الهامات از اول تا آخر شرحین به قصد جستجو یا
 به قصد بی جستجو با آن ملک بسیار خند کرده است و به وقوع آمده است که احوالی آن مستر

و مستحضر و از حد و محضرت خارج است بلکہ جو خدا سبحانہ و من شاء اللہ تعالیٰ کے را
اطلاع بان مجموع کثیر الانتفاع نیست و از اہم و بزرگترین کرامات و اعلیٰ ترین مقامات
و صحیح ترین حالات آن جناب بلند خطاب چنانکہ بر جہان بیان طاہر بل اظہر است آن بود
کہ از اول تا آخر عمر شریف استقامت بر جاہ شریعت و متابعت سنت کہ بزرگترین کرامتی
و عظیم ترین سعادت پیش محققان این طائفہ علیہ آن است یافتہ بودند و در مقام رضا بلکہ
مقام عبودیت کہ فوق مقام رضا است و ازین بالاتر مقامی نیست نزد این اکابر مشرف
بودند و ہرگز ترک مستحبی از مستحبات شرعیہ بہ قصد و احتیاج بہ وقوع نیامدہ و غیبت و غیب
کے راضی و یابرد و ایمانہ کردہ اند و معلوم ممکنان است کہ در این روزگار عصیت بدگیت
کہ از غیبت و غیب جوئی کے خلاص باشند و کدام است کہ از ارتکاب این اہم و اہم بہ سلامت
در تحت ظل شریعت بود الا من شاء اللہ پس کدام کرامات ازین مقامات و معانی رفیع
الدرجات بالاتر بود و کدام احوالات و مقامات و الہامات و کشفات از ایتان اور شریعت
عز او طریقیت ملت بیضا بہر باشد کہ گفتہ اند عبودیت

یا ربم ملک استقامت وہ کا استقامت ز صد کرامت بہ

حضرت مجدد و موزالفت ثانی قدس اللہ سرہ آسامی در جلد اول کتب و کتب دوم
فرمایند کہ مقصود از سلوک طریقہ صوفیہ کفیل از وی یاقین است و محققات شرعیہ تا از
مصنوق استدلال بفضاء کشف آید و از اجمال تفصیل گراہند مثلاً وجود واجب الوجود تھا کہ
و تقدس و وحدت او سبحانہ اول بہ طریق استدلال و یا بہ تقلید معلوم شدہ بود و باند ازہ او یقین
بہم رسیدہ چون سلوک طریقہ صوفیہ پیشتر شود آن استدلال و تقلید کجفت و شہود سہل میگردد
و یقین کمال حاصل میشود علیٰ ہذا التقیاس سائر الاعتقادیات و الیہ مقصود
از ان کفیل سیر است و راوامی احکام فقہیہ و ازالہ عسر کہ از امار کی نفس میخورد و ایضا و کتب
دو سیت و شصت و ششم از جلد اول کتب فرمودہ اند کہ مقصود از سلوک طریقہ صوفیہ نہایت

کہ صورت و اشکال عینی را شاہد و نمایند و انوار و الوان را ممانند کنند کہ این خود و اصل الہود العیب
 است صورت و انوار حسی چہ نقصان وارد کہ کسی این را گذار شستہ بر ریاضات و مجاہدات تنہائی
 صورت و انوار عینی نماید چہ این صورت و انوار و این انوار و آن انوار ہمہ مخلوق حق اند و
 جل و علا از آیات و البر و جود و تعالی و ہم در مکتوب سی و ششم از جلد اول مکتوبات فرمودہ
 اند کہ شریعت مائتہ جزو است علم و عمل و اخلاص تا این ہرہ جزوہ متحقق نشوند و چون شریعت
 متحقق شد رضای حق سبحانہ و تعالی حاصل گشت کہ فوق جمیع سعادت و نیویہ و اغرویہ
 است و رضوان من اللہ اکبر پس شریعت تکفل جمیع سعادت و نیویہ و اغرویہ آمد
 مطلقہ نماز کہ باوراء شریعت در آن مطلب استیاج افتد طریقت و حقیقت کہ صوفیہ بان
 متاز گشتہ اند و دو خادم شریعت اند و تکمیل ہر دو مالک کہ اخلاص است پس مقصود
 از تکمیل آن ہر دو تکمیل شریعت است نہ امر و نہ شریعت احوال و مواجید و علوم و معارف
 کہ صوفیہ را در انوار راہ دست میدہند نہ از مقاصد مدبل اوہام و خیالات شرپے
 بہا اطفال الطریقۃ از جمیع اینہا گذار شستہ بہ مقام رضا بایر رسید کہ نہایت
 سعادت سلوک و جذبہ است چہ مقصود از طی منازل طریقت و حقیقت ماوراء تکمیل اخلاص
 نسبت کہ مستلزم مقام رضا است از تجلیات سہ گانہ و مشاہدات عارفانہ گذرانید و از ہزاران
 یکے راہ دولت و مقاصد رضا کے رسانند کوتہ اندیشان احوال و مواجید را از مقاصد
 شروہ اند و مشاہدات و تجلیات را از مطالب می انگارند لاہوم گرفتار زندان و ہم و خیال می
 مانند از کمالات شریعت محروم می گردند کہ کہیں علی المشرکین ما تدعوہم الیہا
 محبتی الیہ من بیثاء و بیہدی من بیثاء و بیہدی الیہ من بیثیب آر
 حصول مقام اخلاص و وصول بہ ترتیب رضا ستر و لطیفی اجمال و مواجید است و ہر دو تکمیل
 آن علوم و معارف پس اینہا سعادت مطلوب باشند و مقدمات مقصود الخ پس الحمد
 تقدوسہ کہ آن قدر رعایت احکام شریعت و آن ہمہ ملاحظہ ارکان دینیہ کہ از آن جنبہ ولایت

تاب شریعت اکتساب در جمیع اوقات و از زمان خیر امتساب بد وقوع آمده است و قبل
انجامیده کم کسی را از مشائخ و درویشان زمان این معنی دست داده باشد و این کار
بد وقوع کمالاً یحیی علی من راه رضی اللہ تعالی عنہ و صحبہ بالغد و مال الصالح
و تامل فی امرہ قدس سرہ رباعی

ای صورت تو آئینہ کس وجود روشن ز رخسار تو انوار شہود
مجموعہ ہر دو کوئی کس چو توفیق در ملکیت صورت و معنی موجود
را تم این حرف عجز امد لہ با وجود آن مبتدیرا بیان می نماید اول دوستان ازین داستان
و نظر متبصر ایشان از سر آن باغ و بوستان غری چندان شود مصراع
کہ از ہر چہ میرود سخن دوست خوشتر است

از آن جملہ آنست کہ سالی حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان

گرامت

از بخارامی شریف بہ پشاور میرفتند روزی در ولایت تاش

قورغان در حویلی فصیلت پناہ قاضی عزیز شاہ مرحومی نشسته

بودند و وقت نیم روز قریب بود کہ این محقر و سیادت

پناہ استاذی ایشان امان بن میر بادشاہ خواجہ مزاری علیہما الرحمۃ و سبحان قل خواجہ
خادم در نزد ایشان حاضر بودیم و گریکے نبود کہ ناگاہ دران اثنا جوانی بلند قامت و قوی کل
کہ بے لاغر و چون ہلال شدہ بود از اثر ریاضت و چشمان ارزق بود و سیکون
واند و ہنک و لباس تہ دہر و دستار بر وفق سنت بر سر از در آمد و با ایشان سلام

کہ دو ایشان جو اب سلام داد و گفت تعظیم او برخاستند و بجا نیت عزت و تعظیم دادند و
 او را در کنار خود گرفته حکم میفرمودند و مخالفت دراز کردند که گاهی عادت نمیشدند و احوال پر
 و دل جوی کردند بعد از آن از همه او را بالانشانیدند و بروی ایشان پیوسته نظر میکرد و
 ایشان مراقب میبودند و ساعتی بر این بگذشت ایشان سرسارک الا گرد و از وی
 پرسیدند که والده صالحه شما بجا نیت هستند وی گفت الحمد لله و البته در دعای ششما
 باشد و دیگر مرتبه از وی پرسیدند که از ولایت کولاب که در قدیم ختلان می گفته اند که
 بیرون شدید آن جوان بمرض ایشان رسانید که چاشت گاه کلان در همین روز بیرون
 شد و بودم ایشان گفتند دریا بی چون که عرف دریا سے امور به گویند چون گذشتیم وی
 گفت امروز تنها لب دریا رسیدیم و در جہا کہ من بودم کشتی و کسے در آنجا حاضر نبود آنگاه
 پانہا خود را بر بند کرد و در آب شدم و آب دریا از زانو من بالا رسید و خدا
 تعالی آنرا بر من پیست گردانید و در آن داد تا باسانی گذشتیم و اینجا بندت شما
 آمد آنگاه ایشان چار ط خوب کہ در صبح می پوشیدند و دستار خود را بان چارہ بان
 جوان پوشانیدند و زیاد کار کرد و مرض گذرد و وی به تعظیم تمام از آن مقام بیرون
 رفت و این فقیر نیز از پی وی بلا واسطہ بیرون رفت و دید کہ تا پیدا شد و از نظر غائب
 گردید و از سبحان گل خواجہ خادم دیاران و گجر پرسیدیم کہ آن جوان کجا رفت ہمہ
 گفتند نہ استم کہ کجا رفت و وی کہ بود و از رومانی کہ بدر و ازہ بودند پرسید و شد گفتند
 مادہ تھا است کہ این جایی سے با شیم ہرگز کسی را با این صفت ندیدیم کہ آمدہ باشد و یا
 رفتہ باشد و بعد از سالہا فقیر روزی در سہارے عواست کہ در خلوت از حضرت ایشان
 پرسد کہ وی بود و فقیر ہنوز صری ظاہر نہ کرد و فرمودند کہ آن جوان کہ در عین رفتن فقیر
 از بللا در پشاور بندت فقیر از ولایت کولاب بکلم آمدہ بودی کی از اہل الان بود و ما در او نیز
 از سہارے عواست و صالحات بود فقیر را براسے دیدن و ملاقات آمدہ بود و از یاران فقیر

بود و در ہر جای این قسم یاران داریم و ہم از آن جملہ آنست کہ گرت آخر کہ حضرت ایشان از
 بخدا بہ پشاور میرفتند در ملک حصار آمدہ بودند و یکی از قری روزی بہ یاران توجہی
 دادہ اند کہ سید شاہ برمان الدین چناری علیہ الرحمۃ کہ یکے از عزیزان بود بہ زیارت
 ایشان نامعلوم آمدہ بود و کہے آمدن اورا با ایشان خبر نہ دادہ در آثار تو بود و راجہ
 از ہا جز خواستہ فرمود اند کہ معذور وارید کہ شمارا در اول شناختیم و بعد از ان لطیفان کردہ
 ایشان از رخس کردہ اند و ہمہ حیران شدہ اند کہ ایشان سید را نہ دیدہ بودند و منی شناختند
 کہے خبر آمدن ایشان ندانہ بود چگونہ اورا شناختند ایشان در حال قبسم کردہ
 فرمودند کہ بنانی العلیم انجنیس آری این طائفہ علیہ کسی را نا دیدہ ہستنا سند و ناگفتہ
 باذن خدای تعالی مے دانند بیت

گر ز دورش نام اورا بشنوند تا بہ قہر تار و پودش در روند
 وہم از آن جملہ آن است کہ حضرت مخدوم زاوہ میانہ غلام فضل اللہ صاحب نقل
 فرمودند کہ در آن ایام کہ حضرت ایشان در پشاور تشریف داشتند روزی بہ فقیر بعد
 از او ای نماز ظہر نہ فرمودند کہ شمارا اینجا منتظر باشید کہ ہر گاہ کہ شخصی چنین شکل و شمال
 و چنین لباس بیاید جز او بہ فقیر رسانید و خود آن جناب بخواندن دو گانہ کلان مشغول شدہ
 و من استمالا للام منظر بہر روزہ نشستہ بودم کہ باگاہ قریب العصر جوانی گندم گون شامی
 سیاہ کہ آزاد و عرب کنبل گویند بر سر انداختہ و در بر کردہ حاضر شد من کہ اصلا گاہ نہ دیدہ
 بودم گفنت بہ قبلہ خود را و خبر را رسانید من اورا شناختہ فی العصور رفتہ بہ عرض رسانیدم
 زود از دو گانہ خود را فارغ ساختہ فرمودند کہ بیاید چون آن جوان بزویک آنحضرت رسید
 بادشاشت تمام ملاقات کرد استفسار احوال او نمودند آمد یہ گفنت کہ امروز باوندک
 خلوت فرمودہ اجازت و رخصت فرمودند بعد از چند وقت من بمرض استفسار آن جوان
 شرم غیر نمودند کہ او از جملہ یکے اہل الان بود کہ سہ کار خور از ہر دور با حضرت تیار کردہ

۴ روز در دکان خود ز قانع ساختہ فرمودند کہ بیاید چون آن بزرگ بخدمت رسید بادشاشت تمام ملاقات کردہ استفسار احوال او نمودند کہ آمد یہ گفنت کہ اصلا گاہ نہ دیدہ
 بودم گفنت بہ قبلہ خود را و خبر را رسانید من اورا شناختہ فی العصور رفتہ بہ عرض رسانیدم
 زود از دو گانہ خود را فارغ ساختہ فرمودند کہ بیاید چون آن جوان بزویک آنحضرت رسید
 بادشاشت تمام ملاقات کردہ استفسار احوال او نمودند آمد یہ گفنت کہ امروز باوندک
 خلوت فرمودہ اجازت و رخصت فرمودند بعد از چند وقت من بمرض استفسار آن جوان
 شرم غیر نمودند کہ او از جملہ یکے اہل الان بود کہ سہ کار خور از ہر دور با حضرت تیار کردہ
 فرمودند کہ او از جملہ یکے اہل الان بود کہ سہ کار خور از ہر دور با حضرت تیار کردہ

ہمیں روز از طمان کے تصحیح احوال نیز و فقیر آمد و بود کار او انجام شدہ چون حاجت با حاجت داشت لہذا اجازت دادیم و ہمیں روز بہ طمان باز رسید و ہم از آن جملہ آنست کہ روزی در بخارا حضرت ایشان از اندیدیم و آن روز جمعہ بود و فقیر در حویلی و خانقاہ و دیگر جائے مارا کہ گمان داشت ایشان را حسب وجوئے کرد و امانیافت و از ہر کہ نام یاران کہ می پرسید گفتند خبر نداریم کہ کجا باشند ناگاہ فقیر را بہ خاطر رسید کہ چلہ خانہ ایشان از نیز باید دید القصد در چلہ خانہ ایشان کہ در مسجد بود رفتہ از شگاف نظر کردم کہ در را محکم از درون بستہ اند و رو بہ قبلہ مستوجب نشستہ اند و سہ جوان بر ہنہ رو کہ بنایت صاحب جمال بودند و جائے گمال و دستار ماہ سعید بروقی سنت داشتند از ایشان توجہ میکردند و این محقر لحظہ نظر کردہ بودم کہ بہ ناگاہ نظر ایشان بہ فقیر افتاد و بدست خود اشارت کردند کہ از این جا بروید و بعد از نماز خصان سخلوت سے خواستم کہ ایشان را شناسم کہ آنہا کہ بودند در حال فرمودہ کہ ایشان را دیدیم فقیر عرض کردم کہ آری دیدیم فرمودند کہ آنہا پر یان بودند کہ مریدان ما بودند و از ما توجہ میکردند زینہار این واقعہ را پوشیدہ دارید تا ما از ندوایم کہ بس گوئید

بیت

آنکسین کہ جام سے نوشیدہ اند
 راز ما دانستہ و پوشیدہ اند
 و از آن باز دانستم کہ ایشان شیخ الشقلین بود و اندر رحمتہ اللہ علیہ وہم از آن جملہ آنست
 کہ علمایر فیض اللہ مفتی علیہ الرحمۃ کہ ربیب و خلیفہ و از یاران مقبول حضرت ایشان علیہ الرحمۃ
 و الرضوان بودند و یکی از علما کہ بار ولایت تماشش فورغان بلخ بودند و سیفر سووہ اند کہ ابن
 حیراوقتی حضرت ایشان بہ نماز فرض بجماعت امام کردند و بعد از نماز و تحوڑ و تسبیح الحمد لہ
 گفتند و دیگر هیچ چیز بیگناہ رسید و محو شد القصد آن نماز را ویران کردہ ام حضرت
 فرمودند کہ با امام شوید این محقر سے خواست کہ خود را از محال متعب کشد و این امر مقبول
 نکند فرمودند کہ بیجا واقعہ نیست چہن گزیرید و امام شوید و چون امام شدم این نوبت

سریت

نماز را به کمال و تمام اداء کردم در خلوت فرمودند که فقیر از ابتدای بلافت تا این غایت
 مقارنت بجزیر تحریریه را با امام ترک نه کرده بود و متصل بجزیر خود را بکبیر با امام میراث
 و از وی این امر جلیل القدر و عظیم المقدر هرگز فوت نشد و چون شما به سرعت نیت
 کردید فقیر ازین عمل غافل ماندم و از جواب بجزیر اولی که بهتر اند دنیا و مافیهاست و در
 افتادوم ازین جهت پریشان و حیران شدم و حسرت در دل فقیر پیدا شد و چون شما که
 نماز از سر گرفته بجد آمد سبانه و المنه جواب بجزیر تحریریه را به کمال و تمام یا فتم بیت
 مرا بندگی باشد این بس بود جز این کار جوئنده تا کس بود
 و هم از آن جمله است که جناب فضائل آباء حضرت اخوند ملا معلم شاه یعنی علیه الرحمة کیحی
 از علماء کبار بخلامی شریف و از مریدان قدیمی حضرت ایشان علیه الرحمة و الرضوان بودند
 میفرمودند که این کمبینه بنده در گاه آن عالیجابه ولایت پناه در ابتداء کار روزی که
 حضرت ایشان از پشاور به بشار آمده بودند میخواست که با ایشان مناظره کند و چیزی
 در اقوال و افعال ایشان ایراد گیرد و در حلقه ایشان حاضر شدم و ایشان کتاب
 مکتوبات جدید بزرگوار خود را می خواندند و معنی میدادند این محقر هیچ چیز گفته نتوانستم
 و همه مباحث و گفتگو و مناظره از خاطر محوش ایشان در حال تبسم کرد و فرمودند که و الله اشما
 چرا چیزی نمی گوئید و خاموش نشسته ای فقیر در جواب ایشان گفتم مراد از ای آن نیست
 که به شما چیزی گوئیم و در مقابل شما سخن کنم فرمودند که در راه به خاطر شما می رسید که
 با وی بحث و مناظره از خاطر محوش ایشان در حال تبسم کرده فرمودند خواهیم کرد و در اقوال
 و افعال وی دخل خواهیم نمود اکنون از چه سبب خاموش میباشید میباید که نقصان و خطای
 ما اطلاع بخشید که آدمی خالی از خطا و نقصان در هیچ زمان و مکان نمی باشد

ف کرامت

بیت

یار آنست که یار جوئی بود یار چون یافت یار شوئی بود

فقر از جنات سرور پیش آمدند و قواضیح و فروتنی نمودم و وزیران و دل استغفار و
نکسار بسیار کردم آنگاه ایشان سکوت کردند و مراقب شدند و چون ساعتی برین رفت
سرالاکرده این بیت بردمان مبارک را اندک که بیت

پوشش در من معنوی بذلت من است که آبروی شش بعبت با این قدر نه رود

بهمان آن از جابر خواسته بخاند رفته و فقیر همراه ایشان در خلوت رفته به بیت کردم و از
دل و جان رید و بنده ایشان شدم بیت

چه بیعتی که در روز معرفت پیدا است چه دولتی که در آن فیض عافیت بر جاست

بزار شکر که از جهل سوی مسلم شدم زمان به ذکر الهی و دل چنین گویاست

هم از آن جمله است که جناب حضرت آبا غلیضه ز سلیم بخاری نور احمد تعلقه مرقد

که یکی از کبار خلقا حضرت ایشان علیه الرحمه و الرضوان بودند و سالها مثل بوریاء و روریاء

فیض بار آنحضرت قدس سره اقتاد بودند میفرمودند که حضرت ایشان در امتداد کار که

از پشاور به بنار آمده بودند نشو و نما یافته روزی در حلقه نماز پیشین بعد از ادای نماز کتبت

قدس آیات حضرت امام ربانی راقده سره میخواندند که به ناگاه و الماشاکر جان صابونی

که یکی از علماء نام دار بنجار بودند و در حلقه نشستند تنه شده بکلام مکتوبات شریف و دخل

کردند و بهیر فیه چیزها گفتند و هر چند که حضرت ایشان جواب کافی و شافی گفتند ایشان

مطانی کرده هرگز قبول نکردند و بر سر اعتراض و عناد آمدند بالاخر حضرت ایشان را غضب

مستولی شده و بار بار بر مبارک کشیدند و به سکوت رفتند ملائی مذکور از جابر خواسته هنوز

از مدینه سیر کان که منزل گاه آنحضرت بود در سه ملائم شریف سو و اگر سیریه بودند

که فیض عظیم شده آن از دنیا رفتند چنانکه طبع این واقعه در تمام بنجار شهرت عظیم دارد

بیت

بر آن کبوتر که با همت استیزد چنان افتمه که هرگز بر سخنیند

کرامت

و چون این خبر وحشت اثر را به حضرت ایشان رسانیدند فرمودند که ما چه کنیم که ششیری که در سو
 داشته باشد و به غایت تیز و برنده بود و دشته آن را در زمین محکم کرده باشند و سر تیغ
 را بالا گذاشته ناگهان اگر جاملی از روی شیر عریان بیاید و سینه خود را بر آن سیف قطع
 کند و هر قوتی که داشته باشد زور کرده خود را هلاک سازد و گناه ششیر چه باشد و هم از آن سگله
 آنست که روزی این محقر بخدمت داماد عادل ابن ملا محمد طهیر خوجه می علیه الرحمۃ که
 یکی از خلفای کبار حضرت ایشان علیه الرحمۃ و الرضوان بودند عرض کرد که سبب چیست
 که در ایام سابق حضرت ایشان از روی غیرت بعضی از اربابشان و بی ادبانه را تنبیه
 می دادند و بعضی را سبب هلاک بوده الحال نه چنین اند و اگر این امر است قلیل بل
 اقل است در جواب فرمودند که حضرت ایشان الحال عارف شده اند و عارف را عنایت و
 محبت کمتر باشد چون بنزد حضرت ایشان آدمی در خلوت قسم کرده فرمودند که ما را ملاقات
 گفته است که ایشان عارف اند و در عارف غیرت و محبت نبیند مگر قلیل آن کجا دانسته
 است که عارف را غیرت نیست همه نسبت به همه الصلوات و التسلیمات و البرکات اعرف
 العارفين بالمد بوند حضرت نوح بنی الله علی نبینا و علی الصلوة والسلام قوم را در آب
 عذاب غرق کردند و حضرت موسی کلیم الله علی نبینا و علی الصلوة والسلام فرعون را با جنود
 معدود در آب نیل غرق کردند و قارون را با همه اموال و متاع او و علی بن ابی طالب
 این همه امور واقعه ما از سر محبت و غیرت است و یا از چیز دیگری این قدر است که بر ما
 پیشتر صفت جلال و فخریه غالب بود ازان سبب آن نوع کارها اذما به وقوع می
 آمد و اکنون صفت جمال و لطف بلکه دیگر چیزها بر ما غالب است لهذا بکسی کاری نداریم و این
 ما عجب ملایانه سخن مسکین و بیچارگان گفتند و بستم کرده خاموش شدند شعر
 آنکه در مدح تو اندیشم مقال ناطقه میران باز محفل لال
 و هم از آن سگله آنست که داماد اعواند جان نام یاری از یاران ایشان سلمه الله علیه السلام

ن
کرامت

ن
کرامت

در ولایت تماش کنده از خلفاء ایشان می باشد کیفیت که چون من به حضرت ایشان
 روم که بر پیش قدم مرا از کربلای معلوم کرد و چند گاه بر آن موافقت نمودم وقتی فرمود
 که شما به سلوک و کار خود خوب مشغول شوید و همان قدر نسبت بومی هر بانی خواهم کرد و
 هر قدر که بے پروائی مدین ایب می کرده باشد همان قدر از آن کار و می در تمام این
 صنیعت این سخن ایشان را بنحیض نگاه داشت و در سلوک طریق نقشبندی خوب
 مشغول شد و گاه روزی که کم سے دلی پروائی می کردم چون در آن اثنا سلام می
 کردند بر من غضب آورد و میگفتند و بیح التفاتی نمی کردند و چون در سلوک خوب
 متوجه می شدم در عین ملاقات علامات التفات و عنایات بنیایات ظاهری می یافتند
 بارها این منی را از آن سید اهل مسانی آزموده بودم با وجود آن روزی از یاران
 خویشان من چند می از تماش کنده به منسار آمده بودند و من ایشان را در حجره مدرسه
 طلبیده صیافت کردم و آن شب بمجموع بود و در آن شب بربح و طیفه از وظائف خود را به
 عمل آورد و نتوانستم و در مابین ما طبیعت او شوخی می نماید نیز چندان به کار رفته
 بود صبح آن در وقت توجه به خدمت ایشان حاضر بودم آن سینه فرمودند بیت
 کم گریز از شیر و اثر در ناسه ز
 ز آشنایان و ز خویشان کن حذر
 شما شب از به کار اول خود منسید و بار شمار ما افتاد این را منی دانید که اگر کسی در تحت
 و بی چندان سیزم گذارد که وفا کند و با وجود آن طعام طمع می دارد و سیزم به مدعا
 گذاشته میاید بماند و حال آنکه شما در سلوک مانع میکنید و کمالات انسانی طمع
 می وارید این چه طور به ظهور خواهد پیوست مگر این را منید ایند که فقیر از کارهای شما
 واقف است و آنچه در شب گذشته بود همه را یک یک بیان کردند بعد از آن فقیر تائب
 و مستغفر شده برگزیده پروائی در کار خود کردم و بتم از آن جمله آنست که در سال هزار و
 دو صد و بیست و یک از هجرت بود که راقم انجیروف با همراه شیخ الاسلام سلطان خان

احراری سمرقندی و حاجی قمرالدین خواجہ سعید ابادی و ملا طغتمای مراد قاری طنجی که پیش
 امام حضرت امیر شاه مراد معصوم بن امیر دانیال مرحومی انارالند برمانه بودند در حجره مدرسہ بیکان
 بخارا نشسته بودند شب جمعه قریب به سحر بود که حاجی نعمت اللہ بخاری که خلیفہ خادم
 حضرت ایشان علیہ الرحمۃ و الرضوان بود از نزد ایشان در ان اثنا بنزد این مجمع
 مذکور آمد و گفت کہ حضرت ایشان تا الحال در طلب و مناہات بودند فرمودند کہ ما مدت ما
 بود کہ از خدا تعالی سنجواستم تا محمود شاه در کابل بادشہ شود و لیکن این امر تا بہ این وقت
 موقوف مانده بود شب در بارہ محمود شاه و عمار مستجاب شد امید است کہ بہ زودی
 بادشہ شود این تاریخ را بہ خاطر نگاہ داشتیم بقریب چنان شد کہ ایشان فرمودہ بودند
 این بود کہ حضرت بادشاه مذکور بہ نسبت بہ جناب حضرت ایشان و عقیدہ و ارادہ تمام
 بجا آورده نذر نامی نسر او ان و ہدایا و تحفہ با نہایتی دودہ ما و مرعہ گذرانیدہ صرف
 بارگاہ عالیجناب ایشان گردانیدند کذا و کذا و بعد از وفات ایشان بنام آبادانی
 روضہ ایشان را نیز مقصد کردہ بود کہ تا یک لکہ روپیہ خرچ شدن بہ آبادانی آن
 ساعی خواہم بود و آنرا حسنہ خرچ خواہم کرد از بسکہ فرستادہ مل ویرانی است کہ منہ
 آبادی است بنا بر وقوع حوادث یعنی از سبب غلبہ کلد بہ کردار سیکہ کہ در آن وقت
 غلبہ آورده بودند یک مرتبہ در حیات حضرت ایشان کہ آنحضرت از بسکہ آرزو بہ شہادت
 داشتند نیز ارادہ بہاد فرمودہ بود کہ حضرت بادشاه و پناہ مذکور مانع شدند و فرمود کہ مثل
 جناب شما روز عزیز الوجود و کبریت امر برای مسلمانان آید و نفع و فیض شما بکافہ
 نام میرسد از ان جہاد این ثواب بہتر است و معروفات او باز جناب آنحضرت مخدوم
 را آن سنج فضل حق قدس سرہ بہاد با کفار نابکار فرمودند چند ہزار کس در مرتبہ ثانی قریب
 بیک لک مردان و مخلصان خوردانہ مردم بسعت ذمی و صاد و بنیر جمع فرمود کار و
 جنگ عظیم کردند کہ این چنین کردند کہ اینچنین جنگ بہ اصحاب کہ بہ رفاقت سید علیہ

والصلاة والسلام شده باشد که غازیان به همراه کفار بتونک و شیر و نیزه و آخر الامر
 سنگ و چوب و کشتی گرفتند و جنگ کردند و قریب چهارصد پانزده هزار کفار قتل شدند
 و قریب بیست و شش هزار مسلمانان شهید شدند تاریخ غازیان هم الشهداء و لهم الدرجات
 العلی آن امر انجام نیافت و بقدر حال جناب و مخدوم زاده صاحب سجاوه حضرت
 شیخ فضل حق قدس سره آبا و کردند چنانچه هم گمان ظاهر است و هم از آنجمله آنست
 که یکی از یاران ایشان می گفت که من بعد از بیعت کردن به ایشان بیک زن فاحشه
 که قبل از آن بوی متبلا بودم باز میخواستم که پروازم و نکار به مصرف شوم آن زن
 شبی به نزد من آمد و در کن من آمد خواستم که کام دل حاصل کنم دیدم که ایشان بالائی
 بر من نشسته اند و انگشت بر مان مبارک کرده اند فقیر از محالیت آب شده بخود افتادم
 چون به پیش آمد آن زن گفت مگر تو من صرع و یا اثر جن وازی که چنین بخود و شکی
 گفتم هیچکدام از آنها ندارم و پیکار و یگر پیش افتاد و این بختم و از نزد آن زن خود را
 دور افکندم و تائب و مستغفر شدم چون نزد ایشان آمدم و میخواستم که توجه بکرم آید
 بگوش من گفتند که شب توبه را شکسته توبه به توبه نفع خواهد کرد و اول خود را پاک کن و
 توبه از سر باز گیر بعد از آن بتز و فقیر بیا و تا کمال و تمام از آن خیالات فرجام بیرون نیامد
 القصد توجه نمود و سخن هرگز نکرده بلی این درگاه اهل اله است جباران و
 معندان و شکبران بوالهوس نیست بیت

کبریا بگذار بیرون رو آنکه درای جامی پاکان است رخا منزل مغز نیست
 و هم از آنجمله آنست که فضیلت پناه قاصی محمدت بعین بن قاصی لابل آدمی یکی سله اله
 قاعی روزی گفتند که حضرت ایشان در آن اثنا که از بخارا به پشاور میرفتند در آبی بیک
 نزول کردند این دایمی برای ملاقات و زیارت ایشان در صحبت حاضر شدند و بالاخر
 گفت و گویا لامی لغتی افتاد که فهم آن به اسانی نیست یعنی آمد ایشان فرمودند که عطا اله

این متن در کتاب
 شرح معانی
 کرامت

کرامت

خواجہ بن محمد یوسف خواجہ جیہ نویسیں این لعنت را خوب معنی می دانند که فوق آن تصور نیست و آنرا تقریر کردند و اما داعی تقریر ایشان را خوب نفهمیدیم از جهت آنکه ایشان فارسی زبان نبودند و به لفظ ہندی اصح تکلم کردند ما خود گفتیم کہ ایشان تقریر خود را خود نفہمیدند و نفہمیدیم کہ چه گفتند و در حال ایشان را اشراقی شدہ فرمودند کہ دانایین لعنت مذکورہ این است آنکاد چنان بہ فارسی اصح ما فوق آن تصور نبود تقریر کردند و معنی آنرا بہ فقیر ہنما ندند کہ اصلاً محل تردد و خاطر نامند و آنکاد تہتم کرد و دست بردوش کن ہنما وہ گفتند اکنون خوب فہمیدہ اند و کرت ادلی بہ شما فہم نامند و ماندہ بود و ہم از این جملہ آنست کہ فضیلت پناہ کلمات دستگاہ حضرت اخوند مولانا سید علیہ الرحمۃ کہ سالہا در بخارا می نشست مدرسہ کلابا دو از اعیان علماء سب سارا و از جملہ خلفاء ایشان علیہ الرحمۃ و الرضوان و استاذ مخدوم زادہ حضرت شاہ میان غلام محفل السید صاحب سلمہ الدقالی و البقاہ بودند ہمیفرمودند کہ چون حضرت ایشان در ابتدای کہ از پشاور بہ بخارا آمدہ بودند و نشا و نما یافتہ پیوستہ قراءت شاگردان حضرت اخوند مانند باقی قاری را شنیدہ می فرمودند کہ این طائفہ را ہمہ را غلط می خوانند و این نسبتہ از قاعدہ بیرون است و ہتہا با این گفتگو بودند و لیکن قراء بخارا این سخن ایشان پسند نیکو فرمودی گفتند کہ استاذان ما ہا ہمچنین تعلیم کردہ اند البتہ قراءت را ہمہ ما بجز است و صواب نخواہد بود و ایشان کلان اند ہرچہ گویند گفتہ باشند روزی حضرت امیر برومی انار السید بر کاتبہ بہ عبارت ایشان آمد و بودند ایشان فرمودند کہ بہ فقیر الہام شدہ است کہ این قوم را ہمہ غلط میخوانند شمار لازم است کہ از براس خدا و حفظ عبارت کلام الدقالی قاریان و علماء طلبیہ خوب تحقیق کنیم و در مقابلہ و مباحثہ اندازیم کہ این کار است تا است شود چرا کہ این کار و مذہب شماست حضرت امیر علیہ الرحمۃ قبول نمودہ ہمہ را جمع کردہ بہ تحقیق این کار شدہ اند و شرح شاطبی و دیگر قواعد را نیز ملاحظہ کردہ ہمیدہ اند کہ ہمہ غلط

کرامت

تحقیق خواندن

یگانہ اندوختی مرکز سخن ایشان بود و بعد از آن راه ہملہ را عمل گزاشته موافق طبع ایشان
صحیح خواندہ اند رباعی

آنی تو کہ طبع تو صفای بخشد چشمان تو بر دیدہ حیا می بخشد

ہر کس کہ گدائی آستان بود است ہر مہم کہ او کلاہ صرا می بخشد

و ہم از آن بگمگہ آست کہ روزی فضیلت پناہ مرحومی و املای عومن باقی طے علیہ الرحمۃ کہ

از علماء دین و از روزگار و مستور ع بودند کہ فرمودند کہ فقیر بسیار ہ حضرت ایشان

ملاقات کردم و گفت و گوئی مسائل دینی در بیان می افتاد و از مریدان خود مرا بہتر

می دیدند و قریب خودی نشانیدند فاما مرید شدن ہرگز در خاطر من نبود کہ ہر سہ طریقت

نداشتم و کتاب فروش بودم و در کتابہای مستقیمین بسیار نظر میکردم و زندہ گانی مشائخ

روزگار را نسبت بان طائفہ مذکورہ برابر تصور نمی کردم لہذا کم اخلاص بودم بلکہ زندگانی

این طائفہ را دیدہ بان طائفہ مذکورہ نیز قریب بود کہ بی اخلاص شوم مصرع

بسکہ دیدم من بری از حال با

ہر گمان از مردم ماضی شدم

و نیز بطور گمان خود چند ترک سکتب را ایشان مشاہدہ نمودم و با خود میگفتم کہ بہتر ازین

کس در زمان شیخی در ہمہ بوجہ نبود ہر گاہ کہ چنین باشد و در غیر ان چہ خواہند بود بالاخیر

حضرت ایشان در خلوت بہ فقیر گفتند کہ عمر ما و شما باخیر رسیدہ است و شما سلوک طایفہ

در ایشان نکرده اید این را سید انم کہ در خاطر شما از چند وجہ از جانب این فقیر شب

است ہر دیدہ و شب فلان و فلان کتاب کہ در خانہ دارید این مسئلہ را بہ بنیید و تفتیش

نمائید ہ استخارہ ہم کہ بنید انشا اللہ تعالی کار شماروشن خواہد شد و از چندین سالہا

شہر برون خواہید برآمد مرا حیض سے آید کہ باین خوبی بی سلوک زندہ گانی نمایند القصدہ

چنان کردم و آن کتابہا را دیدم و خوب ملاحظہ نمودم و اعظم کہ کردار ایشان بی عزیت

کرہمت

اور نبوده بلکه از حرکات و سکنات ایشان چندین سلسله منظم می آید که در کتابها یافتن آن
 به آسانی بدست نمی آید و نیز استخاره کرده شد و حقیقت کار از آن روشن گشت و خدا
 تعالی چندان فتوحات عظیمه و علم لدنیه را در آنوقت ارزانی داشت که بیان آن بطلب
 می کشد و ما مورب بیان آن نیز نیستیم علی الصبح تمام آن دفعه از خاطر من دفع شد و
 آمد و به ایشان بیعت کردم و در سبک مریان مقبول ایشان شدم بحمد الله سبحانه

بیعت

آنکه به تبریز یافت یک نظر شمس دین طعنه زند بر وجه دست کند بر چپ
 دم از آن سجد است که حضرت ملا عادل علیه الرحمه بی فرمودند که این داعی در اول مرید حافظ
 ضلایار بود و ایشان بعد از وفات مراب حضرت داملا قوزی که هم پیر ایشان بودند سپرد
 و سالها مرا ایشان تربیت میکردند روزی فرمودند که حضرت ایشان از پشاور به بخارا آمد
 اندر آورده به ایشان خواهم سپارید که از روحانیت حافظ ضلایار نیز امر چنین شده است
 و اما این داعی قبول این محسنی نه نمودم و گفتم که مرید شما ام و مراب دیگر جا ما برده گردان
 می کند روزی به زیارت حضرت شاه نقش بند قدس سره همراه ایشان رفته بودم و آنوقت
 ملا نفس بخاری که مرید حضرت ^{نقده} ملا صفر علیه الرحمه و شریک در سکن بود وی هم با من
 همراه بود و حضرت ایشان نیز به زیارت مزار تشریف برده اند و در حجره مسجد مزار
 نشسته ما هر دو ملا آنجناب را زیارت کرده از حجره بیرون شدیم و حضرت داملا قوزی
 علیه الرحمه نزد حضرت ایشان همچنان نشسته ماندند و ما هر دو به هدیه مصلحت کردیم که
 به ایشان مرید شویم یا نه شب هر دو وضو کامل کردیم استخاره شروع کرده در خواب
 شمیم فقیر و واقعه دیدم که حضرت حافظ ضلایار علیه الرحمه ابن محقر و حضرت اخوند
 ملا صفر علیه الرحمه و ملا نفس و شمس و شمس تمام کرده می گویند که ای نادان عزیزان همه یکجور
 و یکجور بود بر خیزید که شمار آورده به حضرت ایشان بسپارم القصد دست هر دو را

کرامت

این دو بزرگ گرفته در روبروی قبر حضرت خواجه بزرگ را بر دوش دست حضرت ایشان
 سپردند و گفتند که ما این دو فرزند مصنوعی خود را به غلامی شما دادیم امید است که
 بندگان در گاه عالیجاه شمارا نظر قبول افتد و تربیت و ارشاد فرمایند چون از خواب
 بیدار شدم و املا نفس هم مثل خواب من خواب دیده بود باز گفتم بعد از فراغ نماز
 اشراق و نماز چاشت ما هر دو یار به اطراف و نواحی روضه حضرت خواجه قدس
 سره میگردیم که شخصی آمده گفت که شمارا حضرت ایشان می طلبند باید رفت چه مجرور بود
 شدن و سلام دادون حضرت ولایت پناه تبسم کرده فرمودند که ملا عادل را خلیفه
 ضایار و ملا نفس را اخوند ملا با سپردند و خواب ما هر دو را ناگفته خود تقریر کردند
 و حضرت داماد قوزی علیه الرحمة نیز به عرض مقدس ایشان رسانیدند که این غلام
 را نیز مثل این واقعه رو داده بود و فقیر هم در وقت سپردن این دو نفر حاضر
 بود و نگاه بعیت کردیم و در سلک یاران ایشان در آمدیم و نیز خدمت داملا عادل
 نورالهدی قدمی گفتند که با وجود آن گاه به گاه از جهت مقتضای بشری به خاطر من
 از جانب حضرت ایشان شب و شب راه می یافت روزی در اثناء و صنوسواک
 میگردیدیم که نوزده مرتبه آن را استمال کردند و نیز صنوسواک را از میان گرفتند با خود
 گفتم که از سینه و پاها نوزده زیادت استمال کردن آن کرده خواهد بود و از میان
 صنوسواک اخذ کردن نیز مکروه است که شیطان بزرگ آن می نشیند کسیکه ترک سجده
 از سجده شریعی نماید و یا ارتکاب امر مکروهی میکند وی شیخ مسلمانان چگونه بود از اینجا
 کماش کاران آدم و دیگر نزد حضرت ایشان نه رفتم در حال حضرت داملا قوزی را
 دیدم فرمودند که خاطر تو از حضرت ایشان پریشان شده است استغفار کن من خود را به تعالی
 نزه از راه دل عرض کردم که در اول هم مرید شما بودم مرا چه دیگران چه حاجت بهست
 رفتی و در کس خانه استاوی حضرت مولوی عاشور محمد بخشی علیه الرحمة حاضر بودم که در

کیفیت استعمال سواک ذکر یافت چنان ظاهر شد که طاق طاق کرده شود و اگر از استعمال
سیزده و پانزده و نوزده زیاده شود و بیشتر راه یا بد از حد استجاب نه بر آید چه مقصود
طاق طاقت و حصر در سیزده و پانزده نیست و نیز ظاهر شد که سواک را زیاده از بیست
اگر نگردد اند شیطان بر آن زیاده نمی نشیند و اگر از بیست کم باشد اگر چه از میان آن گزیده
شیطان از آن محل نبود و باین مقدار فرج از حد ادب لازم نیاید و چون این دو مسئله
را خوب نامهمیده بشیر کرده بودم از آن روز باز مراد روشن شد که کار ایشان تبرک مستحب
عائد نمیگردد چه جائے کرده را یافتن بعد از آن در دل من آتشی افتاد و با خود می گفتم که
چه کاری بود که مردم هم غلط فهمیده بودم و هم خود را از صحبت حضرت ایشان دور نگندم
بیت

یک سو فراق یار و گرسو وصال نادر
درین فراق و وصل چگونه قرین شوم
القصه بطور محو و تائب و مستغفر شده عقیده و اخلاص به حضرت ایشان باز از سر گرفته ام و اما
از شرمندگی به حضرت ایشان ملاقات نمی کردم و چون از دور می دیدم میگفتم و این واقعه
را از خاص و عام پنهان می داشتم و کسی اصلاً ظاهر نمی کردم روزی حضرت دعا قوی
علیه الرحمه فرمودند که ملاعا دل تو هنوز هم در صحبت حضرت ایشان میزوی من به عرض ایشان
رسانیدم که از محالیت ملاقات من با ایشان مستر است فرمودند که هیچ واقعه نیست مابان
در آشنای ناه ازین قسم چیزها بسیار به وقوع می آید جناب حضرت بسیار بزرگ اندازن
واقعه را به شما ظاهر نخواهند کرد و بروید و در ذیل باران توجه گرفته باشید لقصه به
و سخاری تمام خود را به بشری زود در صحبت شریف ایشان حاضر شدم و توجه میگفتم چون
چند گاه بگذشت می خواستم که عذری گویم و عنون تقصیرات در طلبها هست به گوش من بگفتند
که فرزند شما هیچ غصه مندی با شما این را بدانند که فقیر از شمار اصنی ام این قسم شکوایات
و شبهات به طالبان در آشنای راه نماند کار نمیشود و اختصاص و غربی و دین داری شما بفقیر

کرامت

خوب معلوم است ازان روز باز دستم کہ شان ایشان عظیم است بعد ازان چند سال
خالص خدمت آتش خانہ ایشان کردم کہ نمک ازان نمی چسبیدم و طعام از خود
می خوردم و ہم ازان جملہ آنست کہ در اوائل بار ما سخا طرا این دور از کار راه می
یافت کہ آی حضرت ایشان ولی خدا بشند یانی در حال استخفاری کردم و بہ تکلف
این خطہ را دور می کردم شبے حضرت پنیر صاحب علیہ الصلوٰۃ والسلام را در خواب
دیدم کہ بصورت حضرت ایشان بمن ظاہر شدند با خود گفتم کہ شمال شریفہ آنحضرت
را علیہ و علی آلہ و ازواجہ و اول بیتہ و بارک وسلم در شمال البنی و ساثر شمال نامہ
ما کمال علو و حسن وجہ بیان میکنند کہ عقول و افہام تقلین از در یافت خوبی
جمال آن سید کونین عاجز اند و ہر چند کہ ایشان ہم صورت خوب و مہربان دارند کہ اما
ما فوق آن تصور نیست آہ صورت مبارک آنحضرت ہم بلندتر از آنست کہ بحس تصور
کرده شود و ہرگز آن کہ بجز می گمان راہ یابد در آنجا حضرت صدیق اکبر رضی اللہ عنہ نیز حاضر
بودند فرمودند کہ بے چنان است کہ تو فهم کردی اما میان فضل احمد ازین سبب کہ در
ظاہر و باطن پیروی و متابعت آن سرور می نماید دوست داشتند کہ خود را بر صورت
وی بر تو نمایند تا تو صورت را دیدہ از سیرت و بزرگی کشف خود واقف شوی و قدر او را
دانی و بعد از گذشتن چند سال ازان واقعہ ملاقات من بہ حضرت ایشان افتاد و
می خواستم کہ آن واقعہ را بہ عرض رسانم فرمودند کہ کسی سالما برو می گذرد کہ او را مرا
بجز مراد حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و رسول نباشد و غیر متابعت آنجناب و ظاہر
و باطن کاری نداشته باشد و ہستی خود را در باختہ و ہمہ عمر فنانے الرسول المصقول چه در
اقوال و چه در افعال و احوال باشد چہ آنحضرت حد خود را بر صورت وی ظاہر رسانند
و ہر او دوست نہ دارند و بعد ازان این دو بیت را خوانند ہمیت

حقا کہ بے متابعت سید رسول ہرگز کہ بہ منزل مقصود نیافت

از سحر و جادو و سحر وری راه نماند و هندی
 و هم از آن جمله آنست که در ابتدا بار بار بخاطر فائز این کمینہ میرسد کہ حضرت ایشان معلوم
 میشود کہ علم تصوف را کمتر میداند از سیمت مدام خاموشی اند و معرفت و گفتگوی لسانی
 کم دارند مقرر است کہ کسی مدام بزرگ و منکر در راقبہ و نوافل و دیگر عبادات مشغول باشد
 کتاب خوانی و معرفت رانی و پراچه کار باشد بعد از چند وقت شبی بود کہ نماز خفتن را گذارده
 از خانقاہ بہ خانہ آمدند و داب ایشان آن بود کہ یاران شان از مسجد خانہ بہرہ مے
 آمدند و خانہ ایشان متصل بود و ہر یک جدا جدا عرض می کردند و آنحضرت ہمہ را علمندہ
 علمندہ جواب می فرمودند اندکی استاودہ و بعد از آن سلام و دواعی گفتہ یاران را رخص
 مے کردند اسب سلام و دواعی ناگفتہ بعضا تکیہ کردہ باوجود صفت و پیری چندان معرفت
 و تصوف گوئی مشغول شدند کہ مافوق آن در اقران از دواعی انس و جن تصور نبود
 شب با وجود آنکہ زمستان بود سخن و گفتار بہ سحر قریب کشید و بی سخن مطلوب ناگفتہ
 همانند این کمینہ آنست کہ کار از کجا بہ کجا کشید و بعد از آن گفتند کہ یاران سعی کنید و جان
 کنید کہ علم از سینہ شما جوش زند و خود کتاب شوید و علم را از عالم زندہ لایموت باید کہ آموید
 تا آن علم دستگیری نماید و نفع بخشد میت

علم در جلد خویش مے باید نے کہ در جلد پیش مے باید

دل پر از معرفت ولی اظہار ناکردن بحسب این خموش را بہایا کتاب مضمون بعد از آن اسب بیت بردان
 مبارک آوردہ یاران را رخص کردند مبتت

بفکرم در خموشی غریب بستن مئی آید

خموشی عالمی دارو کہ در گفتن مئی آید

و چون ہمہ یاران رفتند انگارہ این مختصر انگاہ داشتہ و در دروازہ حرم محترم برودہ خلوت
 کردہ فرمودند کہ اسب فقیر برائی خاطر شما چیزی قلیلیہ بیان کردہ اما باید دانست کہ سالک

ظهور در تجلی صفات صاحب معرفت و علم است لهذا مناسب آن مقام من عرف الله طلال
لسانه و در ظهور تجلی ذاتی سالک صاحب جمل و حیرت است لهذا مناسب آن مقام
من عرف الله کلا لسانه این فقیر علی الدرهم مستغرق تجلی ذاتی بود بگرشبت گذشته
انکه طعام شبیه وار خورده شده است که از تجلی ذاتی بعضی نزل افتاد مقرر است که
برگاه سالک طعام شبیه وار بخورد یا بمصاحب بدو اختلاط نماید و یا خلافت شرعی بکنندرج
العهقهری نماید و چون تائب و مستغفر نشود و سر آن راه بگیرد و رفته رفته بازم صفات بطریقت
مرد کند و خواب و ابر شود لهذا عرف خاتمه بر بره عنی سر از انبیاء علیهم الصلوات و التسلیمات
و غیر از عشره مبشره دال بیت رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اگر چه محفوظ باشند باز
است ازان روز باز معلوم کردم که کار ایشان بلند و شان ایشان عالیت

بیت

در نیاب حال پنجه بیسج حشام پس سخن کوتاه باید و السلام
و هم ازان جمله آنست که آن هنگام که حضرت ایشان علیه الرحمة و الرضوان
این محقر را اجازت داده و شخص نموده اند و اجازت عاصه دادند در خاطر مگاه گاه می
رسید که اکثر چیزهایی که به بزرگان زود داده شده به فقیر ازان جمله هنوز یکی نشود
و از حضرت خواجہ بزرگ رخصت نیافته ام و از جانب حضرت رسالت پناهی صلے الله
تعالی علیہ و علی آله و سلم هنوز اشارتی درین باب نمیشده درین خطرات غرق بودم که
ایشان بناگاه از تجار باه قصد زیارت روضه حضرت خواجہ بزرگ قدس سره برآمدند
و فقیر را براه بردند و بعد از فراغ زیارت شب در محبره مزار بودند و فقیر در مسجد بود در
واقع دیدم که حضرت خواجہ بزرگ رخصت دادند و فرزند خواندند و در ولایت علیا سیر
می نمایند علی الصبح بعد از فراغ توجه به خلوت بفقیر گفتند که استقامت شما بسیار بلند است
کسان چیزهای فرود می آید شب را در واقع نمودند که شمارا در ولایت علیا برودند

حضرت خواجہ بزرگ قدس سرہ نیز شمارا اشب مخص کردند کہ از روی شما این برود فرزند
گفتند و آنحضرت صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم امید است کہ ہر بانی نماز انشاء اللہ تعالیٰ
بعد از چند گاہ ماہ رمضان المبارک و شب جمعہ بود کہ خواب می بینم کہ در جای سخت
زیبا می ام کہ حضرت رسالت پناہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم بہ حضرت شیخین رضی
اللہ تعالیٰ عنہما کیتمی آیند و معنی از اصحاب کرام رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین بزرگ
اند این محقر پیش باز شدہ سلام و تحیت گفت و آنجناب قہتم کردہ فرمودند کہ این از
صدیقان است من است بعد از ملاقات کحضرت ایشان میخواستم کہ این واقعہ را بہ
عوض رسالت ہنوز بیچ حرف ظاہر نہا کردہ فرمودند کہ مبارک باد و در حال این
حدیث را خوانند کہ الشیطان لا یتمثل بی باید دانست بعضی کہ از کبراء رحمہم اللہ
تعالیٰ گفتہ اند کہ صحیح اقوال این است کہ کس کہ دید آنحضرت را در خواب بہ درستی
کہ دید اورا حقیقتہ برابر است کہ باشد آن دیدن بر صفت معروفہ او یا بغیر آن

بیت

نشان سخت بیدار میت آن خواب کہ در روی بسیم آن ماہ جہان تاب
و ہم از اجملہ است کہ چون وقتی کہ بہ ایشان بعیت کردم در را بہ خدمی خود قبول کردند
فرمودند کہ فقیر بعد ازانی کہ در پشاور رفت شمارا گفت کہ در بخارا روید و کتبیل علوم
دینی نمایند و در نزد فرزند میمان غلام فضل اللہ در سلوک نیز مشغول باشید

بیت

از خداوند خویش اگر کسی گیر از ہر دو علم او درسی
بعضی ایشان رسانیدم کہ چون خوانم فرمودند کہ الحال شرح و قایہ کفایہ است
و چون در بخارا می شریعت رقم ہر در س کہ شروع کردم بنواد و فقہانہا پیش آمد کہ
بیان آن باطناب یکیشہ بالضرورت بہ نزد حضرت اخوند مولوی عاشور محمد بخش علیار

و حضرت استاذی مولانا عبدالرحیم بن ملا محمد رحیم علمی سلمہ اللہ تعالیٰ و البقاوہہ شرح و قایہ
 شروع نمودم ازین جهت کہ نفس مبارک ایشان رفتہ بود بہ شش ماہ بہ خوبی با تمام
 رسانیدم کہ ہمہ نخستین کردند و در نزد حضرت مخدوم مذکور سلمہ اللہ تعالیٰ و البقاوہہ نیز سلوک
 معززیدم و آنجناب اصالت نام التفات بنیایات در ظاہر و باطن نسبت بفقیر
 داشتند و از اکثر خواص خود مخصوص و مستثنیٰ میداشتند روزی در آن زمان ملا ابوالقاسم
 نام یاری دروازی کہ از علماء صالح بود بہ فقیر انفتی و محبت بنیایت داشت و از باران
 حضرت ایشان برو گفت کہ اشب در میان خواب و بیداری بودم کہ واقعہ می بینم کہ
 من در تور لب دریای بودیم حضرت ایشان با جمعی از عزیزان بران لب دیگر در قبه
 نشسته اند و من ہر چند کہ سعی کردم کہ بد آنجا رسم نتوانستم و باز از دریای بر آدم و پیش
 تو آدم و توبی پروداشسته و از گذشتن و ناگذشتن باک نداری و مان اثنا حضرت
 ایشان تخته سنگی را فرستادند کہ ترا تا بد آنجا بر بندہر گاہ من سوار شدم آن تخته سنگ
 فرق شد و ہر گاہ کہ تو قصد سواری می کردی باز آن تخته سنگ بر و شل چوبی برآمد عاقبت
 تو آنرا سوار شدہ در آن قبه بنزد آن جماعت رفتی و من در آنجا تنہا ماندم ازین واقعہ
 مرا خواب روشن شد کہ تو خلیفہ و مقبول ایشان شدی و من بہنہان بر یک حال خواہم ماند
 این گفت و در گریہ شدہ بعد از چند سال کہ ملاقات من بہ حضرت ایشان افتاد و در
 ابوالقاسم بہ ولایت خود رفتہ بود آن هنگام کہ حضرت ایشان فقیر را رخص کردند و اجازت
 تعلیم طریقہ علیہ نقشبندیہ دادند فرمودند کہ فقیر شمارا الحال از دریا با تخته سنگ سوار کردہ
 در قبه جماعت داخل کرد و از بسکہ خواب ملا ابوالقاسم بہ یاد این محقر نماندہ بود کہ سالہا
 گذشتہ بود حیران ماندم کہ چہ می گویند در حال فرمودند کہ مگر خواب ملا ابوالقاسم
 را فراموش کردہ ایر بعد از آن بیامون آمد کہ ایشان از کجا بہ کجا سخن گویند بیت
 پس ز صد سال ہر چہ آید برو پیرے داند آزا مو بہ مو

گر سیر و دید او باقی بود ز آنکه پیش دید حسناقی بود
رحمة اللہ تعالیٰ علیہ رحمۃً واسعۃً دہم از آنجمله آن است کہ در او اول این محقر جذبہ تویہ
داشت و بہ نوجوانی متبلابود و در کوچہا بہ طور مردم بیباک گشت و لبا سہامی بیباکانہ
در برداشت روزی مہمان بیباکی بہرہ آن نوجوان بہ سلام حضرت ایشان رفتہ
و سن فقیر و آن وقت بہ بیت و مہفت ساگی رسیدہ بود و چون از دور مرا آن
ہیئت دیدند در حال قسم کردہ فرمودند کہ مبارک باد و این بیت را بر زبان مبارک

راغذ بیت

تو بعد نماز زہر کوچہ بروں می آئی من بہ یک چشم کہ امین سر بہت گیرم
و بعد از آن بان کو جوان فطرس کردہ فرمودند کہ ترا می باید کہ بر زای ما مہفت بسیار
کنی و ہر چہ فرمائید قبول کنی کہ سعادت تو مان است آن نوجوان از کمال حیا سر در پیش
افکنندہ بود و هیچ نمی گفتن چون چند گاہ گزشت بعد از شمس شب ششی بود کہ فقیر را
از مدرسہ طلبیدہ بہ خانہ بروند و ساعتی خاموش بودند و بعد از ساعتی یک خر بوزہ خوب را
بہ فقیر دادند و باز آنرا از دست فقیر گرفتہ یک مغز از آن حساب کردند و آن مغز را بہ بان
مبارک خود بردند و آب و می را کید و باقی را بہ فقیر دادند کہ بخورد و چون آنرا بخورد فرمودند
کہ اکنون بروید و چون صبح شد آن ذوق کہ بان نوجوان داشتیم بہ تمام از دل من بیرون
رفتہ بود و من ذوق وی عدل من مستانندہ بانہ فروداشت ہمان وقت مرا طلبیدہ
تہنیم کردند و فرمودند کہ چو از آن جوان دل مرد شدی من ایچ نہ گفتم چو سید استم
کہ این سخن را با مستخان میگویی بنید بیداران ہمان خر بوزہ را دار ز کہ بخورد فقیر ہنوز ایشان
نشستہ تمام آنرا با پوست و مغز و تخم بخوردم ایشان را ازین کردار من شکفت آمدہ
فرمودند کہ کار ما تمام کردہ بہرہ را تمام و کمال یا مستند چون از زوا ایشان بیرون آدم
آن بنید بنظر من بہ تمام ہنوز نال شدند و بعد از آن سخت بیچارہ شدم ایامات

و یک نگاه تو چنه آدوداه بر خیزد
 گداز مضطبات بادشاه بر نیند
 یا شهنشه عالم الا توفی آن کس
 که پرده گیری زردیت نگاه بر نیند
 بیک کر شده دل عاشقان خراب کنی
 کجا مجال تو از مردمان بر نیند
 بروده تو خود از سر نظام الدین
 خیال خال تو کرد انت سباه بر نیند
 و هم از آن جمله آن است که در او اول کار به سمع این محقر رسانیدند که شما سیر قلیج علیجان
 تا لایق را در نزد حضرت امیر المومنین میر حسید سلطان به گفته آید و مردم این راه به سمع
 مذکور رسانیده اند و جناب میر از شما درین وجه در ازار بسیار اند بلکه شما را خوف مزر
 پیدا شده است فقیر حیران شدم که اینچه افترا است که مردم گفته اند مرا به میر و وزیر
 کار و امثال این سخنان فضول چه حاجت است با خود گفتم درین حکمتی خواهد بود آن
 حکام که از نزد ایشان رخصت شده می خواستم که به وطن آیم به خاطر رسانیده ام که حضرت
 ایشان عرض کنم که میر از فقیر در ازار است و ایشان چه فرمایند از بسکه خلوت نیافتم که
 عرض کنم چه ایشان سر رشته راه پسر کلان خود حضرت شاه بیان فضل قاری را سلسله
 تقالی و البقاء میگردند که از بخارا به پشاور میفرستادند و مردم فوج فوج از وضع و شریف
 و امراء و فقرا برای او و او ایشان می آمدند این عرض را موقوف به وقت گذارشته
 بودم فردا بعد از فراغ اشراق و توجه از مسجد به خانه میر رفتم و فقیر سلام کرد و جواب
 به تبسم گفته و سر موز حسبی الله چه باب ایشان که بجزای وحشت انجیز حسبی الله
 می گفتند باین مختار خاطر من تسلی نیافت باز تبسم کرد فرمودند که ناله خست خفاصا
 و هو ارحم الراحمین این هم خوب تسلی خاطر نشد در حال فرمودند که
 دشمن اگر قومی ست گوسان قومی تراست
 این هم تسلی خاطر من نشد باز فرمودند که بیشتر آینه نگاه آهسته به گوش من گفتند که
 میر قلیج علی روی صالح است انشاء الله تقالی به سخن مغتربان و کنایان عمل نخله کرد

و به شما پیزی نخواهر گفتم البته استخاره کنید گفتند خوب شده است چون ازین
 دوز و زنگبشت هر نزد ایشان بودم با خود گفتم که ایشان سرگردان فرزند خودند و چه
 پروائی کن دارند که استخاره کنند حال تبسم کرده فرمودند که شما هم فرزند من میباشید
 و شما را از فرزندان خود کم نمیدانم خود شما می دانید که اقبال قلب کامل کمیل نیز قائم
 استخاره است مصرع

در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست

و چون شما براه خدا افتاده اید کدام کس را با شما کار است و با وجود آن از بسکه بسیار گستاخ
 بودم و مرا بسیار دوست می داشتند و میرزا سمارف و میرزا مختار و میرزا همبک هندی
 مننه به فارس خنده رومی و میرزا بیباک و دیوانه ما خطاب دادند عرض کردم که البته استخاره
 کنید در حال با وجود اشتغال سرگردانی از جابر خواسته دور گشت نماز استخاره خوانده و
 در مراقبه شدم و بعد از آن سرسپارک خود را بالا کرده فرمودند که ای فرزندی این را بدانید که
 یک قلیج علی است اگر اهل زمین همه به یکبارگی به دشمن شما از هر جا رخا رند اسید از خدا
 دارم که یک موئی شما را کاستن نتوانند و هر یک قبل از بر می رسانیدن خراب و ابرو
 خائب و خاسر گردند انشاء الله تعالی تا جناب شما باقی باشد هیچ آسیب از اهل روزگار رسد
 و این مصرع را خواندند که مصرع

با درویشان هر که در افتاد و بر افتاد

چون در ولایت بلخ آدم و با میرزا کور ملاقات اتفاق واقع افتاد هیچ نگفتم بیت

اگر چه افتاده به خاک رهم از صد خار

چشم دارم که به دست کرم برداری

گر چه سپانده و درگاه اسیرم هم آنست

که به یک جاوید لطف هم پیش آری

آه هزار آه که از چنان مهربان چه شدم و از چنان جگر گوشه گوشت افشام پاران
 و مهربان این مازمن بدانند که همه احوال این سوخته فراق و دل شده مشتاق دیزیر
 این گسسته رداق آن است که کسیکه پروانه وار گرد شمع وجود ذمی جو دعایت محمود
 آسختاب ولایت تاب قدس سره نکتة و نشانه وار هفت تیر توجہ یگانہ و آن دلبر فرزانه
 نه شده و شکار رفتار و ادای می محسوبان آن ذات بابرکات نگر دیده و لبه فزاک
 نزاکت قدر نما و قامت زیبای آن نازک ادا محکمه و کشته چشمان سیاه و سگین آبرنگاه
 معشوقان آن دلبران نشده و عاشق قسم دلبران آن ماه لقانگر دیده و چنین مبین
 نازنین خود را بر آستانه علیا آن بادشاه عالم چاه بر کمال شوق و ذوق و نهایت آرزو
 تگ و پوچست و نسائیده و خاک پاتی سکان آستان راستان و تراب درگاه و
 چاه بندگان آن عالیجاه رنج جانکاه و سلام الله علیه تو تیمی چشمان محمود ز صفا
 چنان نه ساخته و نشان خط بندگی آن حضرت را رضی الله تعالی عنه بر حبه دل نقش نه
 کرده و سلسله نظامی ایشان را رحمت الله تم علیه در گردن جان و تن نه بسته می با
 دوست خوار و بلکه با وی نه نشیند و آشنای نه کند بلکه رد می بر موی وی رانه بیند چه دیوان
 و مهربان هر جا بوی از محبوب یا بند جانفدای نامیند و هر جا که از معشوق نشانی نیابند
 از آسجابه صد ز سنگ بگریزند و هر آنجا که بوی مطلوب در دماغ جان ایشان آید مکان

کنند بیت

وصلت چو عمر زت میسر نمیشود یکبار شد میسر و دلخیز نمی شود

این عزیز صاحب تیز اگر سخن از اوصاف خمیده حضرت ایشان علیه الرحمت و الرضوان کنم
 مجلس افترا کرده باشم اوصاف حمیده آن ذات بابرکات برتر از آن است که زبان زود
 مثل کن هرزه گوئی و دریا نه نوی گرد این قدر است که مرا صاف کرده بودند و مختار ساخته

بیت

از سر کرده من پر خرابات گذشت
 زین سبب نام سمانی به نظام الدین است
 و مرا نیز دیوانه خود خوانده بودند لهذا دیوانچه‌ها کردم و حسنون مانده بر فنون ما بکار سپردیم
 و گرنه من بوالهوس پریشان روزگار را چه حد و آرا که درین کار کثیرا اعتبار اقدام نمایم
 که کلانان هر یک از علما و فضلا کبار و بزرگان نامدار عالی تبار و شیخان زیان بی زنجیر
 بر در مآدان ذات عالی تبار هزاران هزار افتاده اند که کس را در نزد ایشان زهره گفت گو
 و آراشی بیان مخصوص ازین قسم سخنان نیست و نخواهد بود و در چه گوید بهره نثار و دوزدیک چه
 گوید زهره نثار و محبت

غیرت عشق زبان همه خاصان سببید
 از کجا بر غمش در دهن عام افتاد
 این مقدار است که این چند حرف که ثبت یافت از برای تسلی خاطر فاتر خود و دوستان نادان
 خود که از عوام اند کرده ام و الا خواص را باین سخنان احتیاج نیست و مقربان در گاه آن
 عالیجاه را که روز و شب غرق مشاهده و انوار ایشان بود چه در کار محبت
 عن غن قشیت که ز مایا و مساند
 که هستی را نمی بینم بستانی
 بر صاحب ولی روزی به رحمت
 کند در حق این مسکین رعافی
 وباللہ التوفیق

باب سیزدهم

در بیان کیفیت وفات حضرت ایشان علیه الرحمۃ والرضوان

باید دانست که حضرت ایشان قدس سره العزیز و دو سال یکما پیش پیش از وفات خود
 بیشتر شبخنی گری و تربیت عامه چندان تعلیمی زداشته اند و متوجه توفیق اعلیٰ بودند

بیت

انہرچ پس از مرگ جہا خواہی شد بزرگچہ زندگنی بہ ابا شے از و
 و خانقاہ و مسویا تراحوالہ مخدوم زرد صاحب حضرت میان فخل حق صاحب کردہ بودند
 بلکہ در حال صحت ہم یک وقت توجہ یاران بعد از شام بہ حوالہ حضرت حسدوم زادہ کردہ
 بودند وقت سبغ خور آنحضرت توجہ معینہ بودند تا بوقت وفات و قلندر وار و لایا ہا ہا
 بودند اندو بہ تکلف ہمردم ملاقات و زندگانی کرد اند بعضی از مہربان و مقربان سر این
 واقعہ را بہ عرض ایشان رسانیدہ اند فرمودہ اند کہ ہمہ عزیزان و بزرگواران خصوصاً جناب
 حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی قدس سرہ قبل از مرگ چند گاہ چنین کردہ اند و سلب
 اختیار و ترک شیخی کردہ اند نیز سلب اختیار و ترک الفت اہل روزگار بر آن اختیار
 کردہ ایم کہ وقت رحلت مانزدیک است و امرایم و کارنامہ ضرور تردادیم کہ بان مشغول

عہ ہاشیم بیت

کن ہرچہ خواندہ ام ہمہ از یارین بر رفت غیر از حدیث ربانہ کہ تخرارے کہ نسیم
 گویند کہ کسی در آن روز کا نصہای بہ ایشان آوردہ داد کہ عقد نامے بسیار داشت
 فرمودند کہ گرہ آنرا بایہ شمر دیو چون شمر نہ ہستاد و ہمار عقد و برآمد فرودند کہ این
 قول را است کہ بہشت تار و چار سال و اہل شریعہ ہم چنانکہ عشق نامی این عصا از ہشتاد
 و چہار تہ تہیت این چنین عمرانیہ ہستاد و چہار سانگی زیارت نہ نماہد بود چنان شکر
 کہ ایشان فرمودہ بودند چکی از یاران ایشان نے گفت کہ روزی این عطر بہ باغچہ
 ایشان نشستہ بودم و تلاوت قرآن مجید سے کر دم و چند گاہ برو کہ باشش من ان
 مکان بود و بہ خود دران جا صورت قبری ہم ساختہ بودم کہ حضرت ایشان را بہ
 نگاہ نظر مبارک بر من افتاد و پرسیدند کہ اشجا چہ سکینی و چہ کار داری بہ عرض
 اقدس ایشان رسانیدم کہ این جا بنگاہ را بہ خود مکان کردہ ام و بخود صورتی قبری ہم

ساخته ام و اکثر وقت ما درین سودا می باشم ایشان قسمی کرده به مراقبه رفتند و
 نگاه سرسارک بالا کرده فرمودند که زود است که ما اینجا بیائیم و به شما همسایه شویم
 و این گفتند و فرستادند چون چند گاه گذشت بعضی از فرزندان ایشان به عرض ایشان
 رسانیدند که حضرت ام عمر کم فرمایند تا با آنچه را آما کسبیم ایشان قسمی کرده فرمودند
 که به قریب خود بخود آما خواهد شد چون بعد از چند روز وفات کرده اند ایشان در گور
 خانه برده در آن با آنچه دفن کرده اند و در خندان و عمارت بنا کرده که کسی هیچ باغ را چنان سراغ
 نخواهد کرد و هیچ بوستانی را چنان جامی دوستانه نخواهد یافت بمیت
 از هزاران هزار باغ بهشت به را خاک کوشی یار بود
 خاک او بهتر از مشک و یگران

و چون وقت رحلت ایشان نزدیک رسیده است همه فرزندان و یاران خود را طلبیدند
 و وصیت به حق و صبر و تقوی و سائر حدود الهی کرده و اکثر چیزهای که تعلق با راهم
 داشته به ایشان تعیین فرموده و بعد از آن به هیچ کس التفات نکرده متوجه
 رفیق اعلی شده اند و به فکر و فکر و کلمه توحید رطب اللسان شده با گاهی و خوبی از عالم
 رفته اند بمیت

آن شاه باز عرضش بین سو خاک رفت پاک همچنان آمده بود باز پاک رفت
 یاران و فرزندان هر کدام به قدر محبت و احوال ناله افغان به آسمان رسانیده اند
 و جزع و فزع و بیستابی با کرده و هر یک به زبان حال مترنم شده که بمیت
 بگذر تا بریز خون تاب دل ز دیده
 آن دیده که مرکز این قفسه دیده
 پیوسته زندگانی مرگ است گریه
 کینه ماند آن تن که جان شو بر دیده

حضرت منعم زاده فضل
 بیوت تاریخ واقعات حضرت
 ازین روز و روزی درین
 ۱۲۲۲
 بیضا آورده در وقت
 ۱۲۲۲
 شرح خود کسب کند
 الا در طیفه در این
 ۱۲۲۲
 این بیتی در مقام مصوم
 زود رفت مشتاق
 ایضا در تاریخ
 ۱۲۲۲

دہر کہ ام از بیان مرثیہ ما و تار کینہا کر در اند کہ بیان آنها اطناب میکش گریند کہ ابتدا
 رخصت ایشان در روز عجم بعد از نماز جمعہ بود و وفات ایشان در روز چهار شنبہ وقت
 چاشت گاہ سلخ محرم الحرام در سال ہزار و دویست و سی و دو از ہجرت در بلدہ قاضیہ
 پشاور بود در ابتدائی روز یک آفتاب در برج اول قوس منزل داشته است و
 سال ہوش بحساب ترکان بودہ و مرقد عطر افشانان ایشان در بلدہ منورہ پشاور
 مشہور و معروف اہل روزگار است یزار و تبرک بہ رحمتہ المد علیہ رحمۃ واسعتہ و رضی

المدتعالی و انما و اجد او کسرہا

باب چہار و ہم

در بیان سہ زندان و بنا تر پسر حضرت ایشان علیہ الرحمۃ

والرضوان

باید دانست کہ حضرت ایشان قدس المد سرہ پنج زن در اول تاجہ عمر شریف گرفتہ اند
 کہ الحال بجز والدہ حضرت شاہ میان فضل حق جوہر سلمہ المد تعالی و ابغاثہ بیح کہ ام زندہ
 مئی باشد و اولاد پسری و دو دختری ایشان فراوان بودہ اند کہ احصاء آن بیح از مردہ
 مانندہ بہ فقیر معلوم نیست و نہ لفر ازان جملہ نبات کرامات ایشانند و حسن بلاغت و سخا
 قوت کردہ الحال بہت نظر از آن جملہ در بلدہ پشاور و یک نفر در بخارا در سلک حیات
 مے باشند کہ ہمہ از جملہ صالحات و عبادات و قاننات اند و در علوم دینی صاحب برہ
 و در تقوی و زہد با قوت و صاحب استقامت بیت

اولیا زادہ اولیا باشد اشقیاجبت اشقیاباش

بایچ عمر شریف اہل
 ...

و ہمہ ایشان از خوردی تا کلامی بر پا صفت و عبادت و سلوک و تلاوت قرآن
 مجید و فرقان حمید بس برزند بیت

بچہ بطل اگر چه باشد خورد آب دریا کش کی تو اندر

بیت

بچہ بطل اگر چه آدینہ بود آب دریا کش تا بسینہ بود

و سپران ایشان وہ نظر بودند کہ الحال بہت نفرد و ملک حیوۃ اندازان جملہ این
 محقر اکنون اولاد سپر را خواہم بیان نمود کہ اکثر ایشان بالغفل صاحب کمال
 اند و الحال بہمان صرافت و لطافت و بزرگی و کمال و جمال سہند کہ دیگران را
 عشر عشر آن سو جو ذہبت اکنون ہر یک را بیان کنیم تا مخلصان را خوب معلوم شود
 انشا اللہ تعالیٰ

حضرت شاہ میان فاضل قادر علی المدعا

شانہ فی الدارین

ایشان سپر کلان تر و مرید و خلیفہ والد بزرگوار شہ و حضرت ایشان علیہ الرحمہ والرضوان
 و الحال جانشین پدر بزرگوار و سر حلقہ یاران آن ذات عالی تبار اند عقل و ادب و صاف
 حمید و ایشان عاجز است و زبان از شہ نامی مدحت ایشان قاصر

صد ہزاران دل بہ عشق ہم گاہ مشہ تاکہ آن سلطان فرمان شاہ شد
 آنجناب مستغنی الاتقاب عالم و فاضل و حافظ کلام اللہ رب العالمین اند و در باب
 اسرار و مہنی منکر و رعایت شریعت و محافظت سنت و احادیث و تقوی و ریاضت و
 عبادت و توفیق و محبت و جہاد و تواضع و منی و عیونہ ملک گوئی از میدان قرآن برود و نہ

بیت

آنچه اسباب جمال است رخ خوب ترا همه بر وجه کمال است کمالا بی مخفی
 من از حضرت ایشان بارها شنیده‌ام که میفرمودند به طریق افتخار و مہمانت که بجمہ احد
 سبحانہ والہندہ کہ نور چشمی میان غلام قادر از فقیرم قابل تراست بہمہ وجوہ این ترخیص
 ایشان قدس سرہ را بر کمالات آنجناب سیادت ملب کافی است کہ زیادہ از آن
 جرات است و گستاخی تا آنجا کہ عیان است چہ حاجت بہ بیان است و در ایشان سلامی
 فی الدارین فرزندان اند کہ الحال در قیصر حیوۃ میباشند و ہر کدام از آنہا در کمال بزرگی و
 کمال و تقوی اند حضرت عالی درجات میان فضل الہی و میان فضل عمر و میان فضل
 قادر و میان فضل غفار و میان فضل فاروق و میان فضل مجید و میان فضل مہدی و میان
 فضل عظیم سلمہم اللہ تعالی فی الخونین و سہ سپہ ایشان دیگر وفات یافتند کہ این عزیزان
 بودند گلان تر آنہا حضرت مہمان فضل غنی نام داشتند کہ بسیار قابل و درست طالب علم
 و حافظ کلام اللہ و صاحب کمالات بودند قطب العالم حضرت ایشان عالیہ الرحمۃ عالمون
 بہت خط مبارک خود نوشته بودند کہ وفات نور چشمی میان فضل غنی در شب چارشنبہ
 بہا از یک پاس شب و سیوم ماہ ربیع الثانی در سال ہزار و صد و سی از ہجرت مقدم
 بود ہر کدام از یاران ما کہ با گفتہ بودند کہ بعضی آنہا این است

نزلش صبت نزدیکس پیوستہ بر دست الہی دانا

سیوم ربیع الآخر سنہ ماہ ربیع خورشید چہان بود

توبہ و ایشان چہل و چہار روز بیشتر از ایشان شب سہشنبہ بیت و سیوم ماہ صفر در ہجرت
 شد کردہ تھا کہ زندہ فتھی کلام قدس مس و فرزند و دیگر ایشان میان میر احمد نام است
 کہ در او از قوم قاضی خانی بزرگی در سن محمدی در پشاور وفات کرد و در نزد
 حضرت عیان فضل غنی علیہ الرحمۃ و جد و جد گواروی رحمۃ اللہ تعالی علیہم و در دفن

کردند و فرزند دیگر ایشان حضرت میان فضل رب علیه الرحمة نام داشتند که ایشان نیز حافظ کلام
و طالب علم بودند و همراه پدر بزرگوار خود از سجن رابع پشاور می آمدند که در اواخر ماه شوال در سال
هزار و صد و شصتی و چهار از سحرت در بلده حصار شادمان وفات کردند و آنجناب فقید
الاقطاب را علیه الرحمة در غنچه در خطیره روضه مبارکه امام بهام حضرت مولانا یعقوب چرخ
قدس سره دفن کردند و عمر ایشان هفتاد و سه سالگی رسیده بود بیت

هنگام آنکه گل و دماز صحن بوستان رفت آن گل شکفته و در خاک شد بهمان
هنگام آنکه شاخ شجر نم کشد ز ابر بے آب ماند ز کس و آن تازه بوستان

حضرت شاه میان صاحب فضل الدعا

درجه فی الکونین

ایشان نیز مرید و خلیفه والد ماجد خود حضرت ایشان علی الرحمة و الرضوان و برادر عینی
حضرت شاه میان فضل قادر اند سلمه الله تعالی و ابعثنا هم و ایشان نیز عالم و فاضل و
حافظ کلام الهام و ورزید و تقوی بیگانه آفاق اند و در دیانت و حفظ شریعت و حفاظت
سنت و امر معروف و نهی منکر و زیرکی و فطانت و سزانه بالاتفاق زهره کسی نیست
که گستاخانه نام مبارک ایشان بر زبان آرد و صفت بی صفتی و بی کیفیت است آنجناب ولایت

آب بیان نماید بیت

من هم از شوق می کنم سخنی	و نه در پیش نه صد هم چو منی
هم چو او می نهد معرفت او	این زمان در جهان چو او بے کو
قرینا و دما سمان گردد	تا چو او از قری عیان گردد
سایه اش کم سها و از سبها	سپه از منله ابر

اور بان مہارک حضرت ایشان قدس را چند بار شنیده ام کہ می فرمودند نور چشمی میان غلام
 فضل اللہ در دیانت و تقویٰ و علم و حیا و رعایت حدود و شرع ازین فقیر چندان زیادہ
 است و ہر چند کہ این سخن حضرت ایشان قدس سرہ از روی تواضع و کسوف نفس نسبت
 آن جناب بودہ و لیکن امید است کہ کمالات حضرت ایشان آن جناب را بہ تمام سمیہ
 کرد کہ بر زبان ایشان چنان رفتہ است و ہم حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان
 سے فرمودند کہ نسبت فرزند می میان غلام فضل اللہ بہ عبد بزرگوار فقیر حضرت خواجہ محمد
 نقشبند بن حضرت عروۃ اللقنی قدس سرہا مناسبت و مشابہت تمام دارد و ہم سے
 فرمودند کہ صفت قبض بہ فرزند می غالب است و الا عالم عالم مردم از ایشان بہرہ ور سے
 گردیدند سبحان اللہ و مجدہ اگر فرزند می بہ کسے قدر کند آن کس چنان غراب و ابر
 کرد کہ دیگر بہ صلاح نیاید زیرا کہ صفت قریہ و جلالیہ بر ایشان غالب است الحال آنکہ
 ہزار و صیقل است سن این ایشان از چہاہ و سہ ساکنی تجاوز کردہ است و در تجارت سے شراعت بجگے پور
 بزرگوار بینداشت اند۔

بیت

یارب پناہ اہل جہانش تو کردم اندر پناہ خویش جبار این سپاہ را
 و ترا ایشان را نیز فرزندان اند کہ الحال ہمہ حیوۃ و باسلامت فرزند باشند کلان تر
 حضرت میان فضل حامد جیہ صاحب اند کہ آن جناب سلمہ اللہ تعالیٰ صاحب کمالات
 صوری و مستوی اند و ہر باب ماشل و بی نظیر بیت

زلف اندر اچون سہرتنہ است در دور قمر بارخ او عشق و بیزیدن نہایت خوشتر است
 و دیگر حضرت میان فضل خالق و حضرت میان فضل باقی کہ این ہر دو برابر اند جانب مادر
 بنیرہ امیر سلیمین حضرت امیر مصوم غازی بن امیر عالی مرحوم اند انار اللہ بر ماہ و اما
 حضرت میان فضل حمیم علیہ الرحمۃ کہ از ہمہ این فرزندان ایشان کلان تر بودند ہر دو
 یعنی حضرت میان فضل حامد جیہ سلمہ اللہ تعالیٰ بودند از پشاور ہر قصد زیارت بزرگان پختا

رفته بودند در بخارا و نسبت و پنجم ماه رمضان المبارک در سال ہزار و دو صد و سی از ہجرت
وفات کردند و قبر مبارک ایشان در بخارا می شریف در جوار مزار فائض الابرار حضرت خواجہ
شیخ حبیب الدین بخاری است کہ می از خلفاء حضرت عروۃ الوثقی شیخ محمد مصوم بن حضرت
امام ربانی قدس اللہ تعالی ارواحہم بودہ اند

حضرت میان بزرگ سلمہ اللہ تعالی

ایشان نیز مرید و خلیفہ والد ماجد خود حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان و برادر چینی حضرت
سید بیان فضل اللہ سلمہ اللہ تعالی و نام خجستہ فرجام انوار المقام حضرت شاد میان فضل احد
است کہ والد شریف ایشان بالعمام ربانی و القاسم ربانی میان بزرگ خطاب دادہ اند الحق
آجناب والا خطاب باسم کسی بزرگ می باشد و در کیم و غنیمت بودن ایشان کسی را سخن
نیست کہ تخلق با خلاق حضرت صمدیت بیغلی با طوار شریع شریعت و آثار دین لطیف و مست
عیف پیوستہ میباشند و از خوردی تا کلان سالی بازی در غمہرگز دست نہ بردند و بلا طائل
و بالاینہ اعداء و قلعاعار زرنیاورد و صحت و سکوت و ناشی را ہمیشہ پیشہ اندیشہ نور ساقی
و حریت نفس من صحت فنجی را مقتدای خود گردانید . آجناب ربیت آب با حلا و قلعاب جزیت
و حاجت کام میفرمایند و آستی اخلاص و آمیزش نمی نمایند کما زنگان صواصل العزیزان
و حاجم انفسک ولد اسوۃ حسنہ سلمہ اللہ تعالی و ابقا . آجناب نیز حافظ کلام اللہ
رب العالمین اند پیوستہ ملادت با ملادت می نمایند تا و صالح و متقی و پرہیزگار میباشند
و نفس ایشان پاک و سزگی و نفس ایشان در قایت تاثیر و حق میدان و مخلصان در وقتہ توبہ
صحبت می باشند چرا کہ آجناب را نفس قدس میباشند زیادترین بیان نمودن عالی از عیون نور
بود آنچه فرمان داد بود از هر وجود با نگارنا زمین من بود و حال ایشان ہم در شمار شریف شاد
می فرمایند و ایشان این نیز نزد ان انکہ نادہای بعض از انہا این است حضرت میان فضل ربانی

حضرت میان فضل قدیر که ایشان را میان فضل قدوس نیز گویند سلمه الله تبارک و تعالی فی الدارین

حضرت میان اولیا علی الله تعالی شانہ العظیم

فی الکونین و سلمه الله تعالی ربہ الکریم فی الدارین

آنجناب سیادت آب تنغنی الالقاب نیز مرید و خلیفہ و الدماحب خود حضرت ایشان
علیہ الرحمۃ والرضوان اند و نام نخست فرجام آن و الامقام و الاحترام حضرت شاه
میان فضل حق است سلمه الله تعالی و ابقا کہ والد شریف ایشان بزبان الهام ترجمان
آنجناب را میان اولیا خطاب داده بودند باین اسمی موسوم گردانیدہ الحق آن
عالی حضرت رفیع نزلت بچنان اند کہ والد شریف ایشان فرمودہ اند زبانتا از بیان
اوصاف حمیدہ ایشان لال است چرا کہ دریا را در قدح انداختن مجال بیت

آنکرمح وی اندیش معتال
ناطقه حیران بسا نہ عقل لال
اگر سخن از بزرگی ایشان گویم محض خطا و افترا کرده باشم چه اوصاف شریفی ایشان از
برتر است کہ زبان زودہ مثل من هر زود گوئی و جنون خوشی گرد و بین مقدر است کہ من
مخاف و حضرات عالی درجات مراعات الاولیا و مخاف اکل خطاب و اذہ و ذند و الایین
نوع گستاخها ما جزا منی و حشت انجیز و اجر منی و حشت گایز امیر از غیب العیب از جهت
بزرگان نقصان و عیب بالنسبہ بحال این احقر لازم بود علی التوالی جزاء وفاق از آن
وفاق رسید بیت

از سر کرده من پر خرابات گذشت
دین سبب نام حسانی بزظام الدین است
اسیر دارم کہ از کمال کرم معنوفرمانند ملک چه جائے عفو کہ لطف نمایند از بسکہ بسکہ کرگین در گناه
عالیجاہ ایشانم اگر چه گناه کار و پریشان روزگار و بکار و نادان و پلشتی نام - بیت

جرم تو نسبت زون راہ غنایت
سگ از ورغاء صاحب ستوان راند
آنجناب ولایت ماب عالم و عالم و فاضل کامل و عارف با لمد و سالک مسالک الی اللہ و
فانی از خود باقی بحق سبحانہ می باشند و الحال با نشین حضرت ایشان غیہ الرحمہ الرضوان
آن عالی شان اندر چه حضرت ایشان قدس اللہ تعالیٰ سرور العزیز در وقت فتن ازین
عالم فانی بر یک باقی جاودانی نسبت خاصہ خود را با ایشان عطا کرده با نشین مطلق و
و خلیفہ بر حق گردانیدہ بودند دستور بزرگان است کہ ہر کہ وقت وفات ایشان حاضر
باشند نسبت خاصہ ایشان را او خواهد اخذ نمود از بسکہ از اولاد کبار آنحضرت سرور مجرب
آنجناب کسی در آنوقت اعطاء دولت سرمد حاضر نمود ناچار ہمہ را ایشان متصن شدند و چون
نہنگ کلان این دریائی پایا نرا غواص نمودند لہذا تمام علما و امرار و فقراء و سلاطین
و صاحب زادہ با ایشان رجوع و امانت آوردند بیت

ز جوی خورد ماے خورد خمیسند
نہنگ است آنکہ بادریا ستیزند
چنانکہ بر مگہنان و صاحبان انصاف از مردمان جهان این معنی یعنی بزرگی و ہنری آنحضرت
اعلیٰ علی اللہ تعالیٰ شانہ من الاول الی الآخر کا شمس نے الصبحی و کالبد نے اللہ
ظاہر و باہر و آشکارا و پیراستہ بیت

تا ابد این سلسلہ پیوستہ باد
گردن ایام بوی بستہ باد
ذات فضل اللہ یؤتیہ من یشاء واللہ مخیض برحمتہ من یشاء

بیت

ہمتری بر تو زیباے ہمت
کس نہ بسیند شہی ز تو بہتر
ہمہر حاکمی و سلطانی
دیگران جسم و تو کل جانی
این دولت ابد با تست
پایہ رفعت خود با تست
ہر کہ از لطف تو شود سرشار
او نہ بسیند ز قمر و مگر بار

بر جمال تو صد جلال بجاست از سبلال تو صد جمال بجاست
 با ولطفت باگست گاران تا به روز جزا چو ششم خواران
 و آن بر آثار برکات و فتوحات و فیوضات و عبارات و ریاضات و اتیان او امر
 اجتناب از مناسبات و لواہی و رعایت حدود و محافظت فرمانہای حضرت الہ و پاس
 داشت شریعت فراوان ملاحظیات طریقت برینا و کشف حقیقت الحقائق و بیان حقیقت
 الطرائق الراقیہ از آنحضرت علیہ السلام اللہ تعالیٰ نے الدارین و الملویین دلستہ و نمیدہ
 و شادہ و ملاحظہ نمودہ ہے شود اگر عشرت شیراز کسی محفل بیان نماید در رفتار ایام در کتب
 خواص و عوام از طائفہ نام انجام نخواہد یافت از بسکہ حیا و مسطوت و شکوہ آنغالی
 حضرت دامن گریبان این حقیر گردید و مانع این کار کم برابر این بیچارہ دعا گوئی شد
 ناچار عثمان قلم را بہ دیگر سو کشیدہ زیادت بر این قدر اجرات دانستہ و از طنباب آن
 امر بلبل القدر تقاعد فرمود و بہتر ازین فصل دبابہ اور قباب آیاب ہمراہ نمود تا در اندر
 دانہ و ندانندہ نداند و لله عاقبت الامور کالہا و لعبہا و اخلق عن ادراکہا

مجاہدین بیت

سلامت باذوات بے مشالت زہر آفات تا روز قیامت
 تونی شائستہ ارباب دولت نظام الدین بی کلین غلامت
 و آنجناب سادات آب را نیز فرزندان اند از آنجملہ کلان ترانہا حضرت میان فصل
 مادی و حضرت میان محمد فضل اند سلمہا اللہ تعالیٰ امیداری از حضرت باری است
 عواسمہ کہ این دو فرزند از زمین توجہات آن ذات بابرکات بہ عنقریب پدید خلایق
 گردانند اللہ تعالیٰ بیت
 آتش تا صبح دوشش برمد کین سہنوز از نمانج سحر است

حضرت حسین بیان غلام
 میان کین سہنوز از نمانج
 فضل لطیف

حضرت میان ولی سلمہ اللہ تعالیٰ بقاہ

ایشان نیز مرید و خلیفہ والد بزرگوار خود حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان اند و برادر
عینی حضرت شاہ میان فضل حق جیو صاحب اند نام مبارک ایشان فضل محمود است
و حضرت ایشان قدس سرہ آنجناب سیادت آب رابہ العام آسمانی میان ولی
خطاب دادہ بودند ایشان نیز متقی و صالح و پرہیزگار و بزرگ اندامید واری از حضرت
باری است کہ ایشان از فردیت بہ نحو شیت فرود آرد و کارخانہ اعظم را بان عظیم
ایشان سپارند بیت

مے تواند کہ وہد اشک مرا حسن قبول آنکہ در ساختہ است قطرہ بارانی را
و حضرت شاہ میان ولی سلمہ رہ برادر خورد می داشتند عینی کہ حضرت شاہ میان فضل
غفور نام داشتند و بعد از وفات حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بقریب وفات
کردند و آنجناب سیادت آب آخرین فرزندان حضرت ایشان قدس سرہ بودند کہ بعد
از آن جناب دیگر فرزندی از ایشان متولد نشد و در وقت کہ سن آنجناب بہ وقوع
آمدہ بودند بیت

آمد وقت نور و پدہ من ہم چو خورشید از آسمان بہ زمین

حضرت میان فضل صدیق سلمہ اللہ تعالیٰ

ایشان نیز مرید و الدماحب شریف خود حضرت ایشان اند قدس سرہ دو برادر
عینی دارند کہ کلان تر حضرت میان فضل حکیم نام دارند و خوردتر حضرت میان فضل باب
سلمہ اللہ تم درین ہر سہ برادر بخارا تولد یافتہ اند والدہ آنها دختر فضیلت پناہ کالات
دستگاہ قاضی مرزا یعقوب است کہ از میان کالات بخارا بود و حضرت ایشان

قدس سرہ اور خلیفہ کردہ بودند و وی صالح و عالم و فاضل بود و فقیر و بی را بارها
 دیده بودم و آشنائی من بود و در خانہ وی نیز رفته بودم و وی بہ دربار حضرت ایشیان
 قدس سرہ بسیار می آمد و میرفت و چند سال شد کہ وفات کرد و است بہت
 بہر گاہ شہما بودند شامان و گدا حاضر کنون ہر کس بہ ہما در فتاویٰ و تہذیب از خویش

حضرت شاہ میان فضل کریم نور اللہ تقی مرتدہ العظیم

آسجناب ولایت آب نیز مرید و خلیفہ والد ماجد شہ لعل خود حضرت ایشیانند علیہما الرحمۃ
 والرضوان و ایشیان حافظ کلام اللہ رب العالمین و عالم و فاضل و صالح و مستحق و
 پرہیزگار و بزرگ بودند و آسجناب ولایت آب اویسی اولیا بودند و در خورد سالی کشف
 ہفتے و دوزخی را جدائے کردند چنانکہ بر مملکتان این مسکنے روشن است و آثار جذب
 قومی و احوال و آثار و ولایت از خوردی باز بر جمہین سہین ایشیان آشکارا و ہر میدا
 بود و کشف صحیح در الہام صحیح از اول تا بہ حسنہ از آن ذات بابرکات بہ وقوع
 مے آمد حضرت شیخ الاسلام عطار اللہ خواجہ بن حضرت استاذ الاستاذ محمد باقری خواجہ
 علیہما الرحمۃ بارہا فرمودہ اند کہ این فرزند حضرت ایشیان شیخ و استاذ اول بنجارا مے
 گر وید اگر عمر او وفا مے کرد و لکن در جوانی نقل خواجہ فرمود و اللہ اعلم بحقیقۃ الامر
 فقیر این سخن را از بعضی ثقات شنیدہ ام و ما در ایشیان از اولاد حضرت خواجہ
 شیخ حبیب اللہ بنجاری قدس سرہ بودند کہ ایشیان خلیفہ حضرت عروۃ الوثقی قدس سرہ
 بودند و از اولاد حضرت امام بہام مولانا یعقوب چرنی قدس سرہ بودہ کہ ایشیان
 از اولاد حضرت شہاس بن عبد المطلب رضی اللہ عنہم حضرت رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم بودہ اند آسجناب ولایت آب در آخر عمر از بنساراہ قصد زیارت و ملاقات
 والد ماجد خود حضرت ایشیان قدس سرہ بہ پشاور رفته بودند و چند مدت آنجا بودند

از آنجا مجاز ترخص کامل شده و میر سلوک را نیک تمام کرده به ولایت ختلان که غایت
 کولاب میامند رسیدند و رسم زیارت روضه منوره حضرت امیر کبیر امیر سید علی مهدانی
 را قدس سره به تقدیم رسانیدند از آنجا بیچار شده با وجود شدت به سرمازستان از آن
 مکان بیرون شدند و چون اندک مسافت راه رفته اند فرموده که ما را اهل اکنون گریبان
 شده است و از حضرت امیر نیز اشارت شده که فرزند شما با ما همسایه خواهد شد انقدر
 ایشان از راه بازگشته به ختلان آمدند و آنجا وفات کرده وفات ایشان در روز
 جمعه وقت چاشت گاه در بیت و دریم ماد ذوالحجّه در سال هزار و صد و بیست و هفت
 از هجرت بود در سال صد و نوبه حساب ترکان در روزی که آفتاب در برج چهارم جدی
 منزل داشت و جز ایشان در پیش دروازه روضه منوره حضرت امیر سید علی مهدانی است
 قدس سره بیرون کنیز طرف قبای متصل دیوار به شکل آتیه حبه است در ولایت ختلان و
 سن مبارک ایشان به بیت ساگی رسیده بود و از ایشان اولاد نماند و لیکن دعاگو
 بسیارند خصوصاً این آوازه دیدار بر انوار که تا زنده ام دعای ایشان خصوصاً بموجب
 وصیت ایشان میکنم انشاء الله تعالی بآید دانست که آنجناب روزی که از بخارا به پشاور
 میفرستند در خانه فقیر ۱۰ روز بودند حضرت میان بزرگ سلمه الله تعالی
 نیز در آنوقت همراه بودند و ایشان شی به راه این دعاگو می به زیارت روضه منوره
 حضرت شاه ولایت علی مرتضی کرم الله وجهه الحکیم فرستند و در مراقبه شدند و در نهایت سکوت
 فرو رفتند و بعد از آن اشک از چشمان ایشان جاری شده فرمودند که ای برادر دست
 من در این ششماست که مرا از دعا بیچ گاه فراموش نکنید که من غریب و کس ندارم اگر چه
 حضرت ایشان پد من اند و رعایت علوانه رایا و کسند انور برادران من نیز از کبر اند من
 غریب رایا و نه خواهند کرد و فراموش خواهند ساخت و به دیگر محبان اعتمادی ندارم اعتماد
 و چشمداشت از شاه دارم که سالهاست که ما بین ما کسند اسرار ما است و محبت و

و دوستهای مفرط باید که مرا هیچ با فراموشی بکنند که اجل من تزیب رسیده است
 و حضرت غایبۃ الراجح کرم الصدوق به الکریم نیز برین معنی واقف گردانیدند از آن
 حضرت علم غیبی و علامت بیت

فراموشی من مقصودم آن است
 فراموشی نه شرط بود و داستان است
 و این گفته و جامه مبارک را از تن خود بیرون کرد و به فقیر از برای نشان دادند
 یاوت حکم که نماند فراموشی منی

و چون ایشان وفات کردند این مختصر بعد از اجتماع این خبر و حشمت اثر عرضند
 بحسب فرزند ایشان به شاپور به جناب حضرت ایشان علیه الرحمۃ و از صنایع
 نوشته فرستاد آنحضرت قدس سره بجاوب این محقر به دست خط مبارک نوشته
 فرستادند که مکتوب در غروب شد از فرزند می رسید - ۴

ای وقت تو خوشی که وقت مانوشش کردی

سبب غم آن نور چشمی ام چنان فضل کریم رحمتی نوشتند بودند فرزند من رضای موی
 از همه اولی اقالله و انا الییرا چون ما و شما را بندگی باید کرد و فرزند را
 بموجب وصیت ایشان شما دعا کرده باشید تا فردوس ۲ بیت اورا کرامت
 کند بیت

شب بجز آنچه دیدم ز غمش که دیده باشد
 سرخ ناله من به فلک سیده باشد
 در دمنده از کوی یار می آسیم ما
 آه که دارا الشفا بپار می آسیم ما
 از بسکه احیاء انا ت صفت حق است سجانه ما و شما را صبر می باید کرد بلکه شکر می باید
 بنزد که کل ما لفیعا المحبوب فهو عجوب عند العجیب والسلام علیکم و علیکم
 علی من اتبع الهدی انتهى کلام قدس سره بیت

و صلت پو عمر زنده میسر نمی شود
 یکبار شد میسر دیگر نمی شود

ای عزیز اگر تمام احوال و واقعات حضرت شاہ میان فضل کریم راقدس سرہ را
 بیان نمایم کتاب بزرگ علاحدے باید شد اینجا بقدر حضرت چیزی بہ طریق اجمال
 بیان کرو شد القلیل يدل على الكثير والقطرة ينبي عن البحر العذير يت
 از قیوم کثیر دانستن کار بسیار عاقلان باشد

باب پانزوم

در ذکر بعضی از خلفائے یاران حضرت ایشان

علیہم الرحمۃ والرضوان

بطریق اجمال باید دانست کہ اعدا و خلفاء و مریدان ایشان حضرت قدس سرہ از
 عدد و صر خارج است کہ کسی را معلوم نیست کہ مرید چند لکھ باشد و خلیفہ چند صد ہزار تکلمہ
 معلوم فی الذہن تخمیناً چار صد خلیفہ باشد در شرق و غرب عالم و المد اعلم روزی
 حضرت امیر المؤمنین ظل المد فی الارضین سید امیر حیدر سلطان غازی بن حضرت
 امیر معصوم غازی مدظلہ العالی کہ از اکابر خلفا حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان اند
 و اسماں کہ سنہ ہزار و دو صد و چہلم از ہجرت است سن مبارک آن عالی حضرت پهل
 و صفت سائگی رسیدہ است و بیت و شش سال است کہ در شہر بخارا او مرقم و سف
 و بلخ و غیرہ بادشاہی کنند و داد عدل و فقر پروری کما فیغنی و ہند بہ عرض حضرت
 ایشان قدس سرہ رسانیدند کہ خلفا حضرت شما چند نفر باشند حضرت ایشان قدس
 سرہ کہ آنچه معلوم فی الذہن بود قریب بہت صد نفر گشتہ بہ حضرت امیر المؤمنین

این کتاب از قلم
 حضرت ذوقیات
 بود و در وقت
 ازین شہر
 شعبان ۱۱

معصوم و حضرت میان نور محمدی و حضرت شاه میان قاضی که نام مبارک ایشان میان
 محمد ادریس است سلمہ الدتقالے و البقاعہ و حضرت میان عابد رسا و حضرت میان رضا
 و برادر ایشان حضرت میان وجیہ احمد و میان وزیر احمد بن حضرت میان وجیہ احمد و
 میان فرخ شاہ موبد بن میان رضا الد و حضرت میان احمد بخش بن حضرت میان
 عبدالقدوس و میان غلام شاہ قادری کہ در سال ہزار و دوصد و بیست و چہار از ہجرت
 وفات کردہ است و خلیفہ مرزا سلیم بخاری و ایشان عطاء الد خواجه بن محمد یوسف خواجه
 الملقب بچہ نویس و داماد عولین اولم ترکان کہ در دہ آفرماہ رمضان در سال ہزار و دوصد
 و سی و سہ از ہجرت در کتبش را وفات کردند و داماد ملاحق نظر ترکان و داماد المد بردی و داماد نور محمد
 و حضرت داماد المد مدرس مدرسہ کلابا و بخارا و حضرت داماد میرزا گل ظلمی اعلم و داماد عبدالزنا
 مالولی لمخنی کہ در سال ہزار و دوصد و بیست و ہفت از ہجرت وفات کردند در سال حمد و نہ
 و قبر ایشان در ولایت ناکش قورغان است و خلیفہ امیر و روش بیگ بن امیر دانیال
 مرحوم علیہ الرحمۃ و حضرت خلیفہ مولوی عبدالرحیم لمخنی مفتی و حضرت خلیفہ عبدالرحیم الفضل
 بن خان محمد پشوری الملقب بہ حافظ جیو صاحب سلمہ الدتقالی و اخوند خلیفہ ملا قلندر قبادا
 کہ الحال در ولایت ناکش قورغان خلیفہ اند سلمہ الدتقالے و داماد مرزا غیبی مرحومی مفتی بن
 داماد میرزا گل ظلمی مرحومی کہ در ماہ ربیع الاول در سال ہزار و صد و سی و ہشت از ہجرت وفات
 کردہ اند و حضرت خلیفہ مولانا کریم کل سمرقندی و حضرت اخوند ملا نیاز محمد مفتی بخاری
 فتان زئی و خلیفہ مولانا ادینہ کریمینے و خلیفہ حاجی محمد ظریف حصارمی ثم رومی و ملا خان محمد
 بخاری و حاجی نعمت الد بخاری و محمد امین خواجه باغ کلانی و محمد طاہر مخدوم بن حضرت
 خلیفہ حاجی یوسف مرحوم سلمہ الدتقالی و خلیفہ ملا محمد پشوری کہ ساکن قریہ کاکرہ بن
 توالیع دوابہ بودہ و ایشان موسی خواجه نوقندی و حضرت خلیفہ مولانا ایوب خندی رومی
 خلیفہ برہہ رقاری و خلیفہ میر حاجہ و داماد اخوند جان ناکش کندی و خلیفہ خیر محمد پشوری

داماد بردی
 غلام معصوم سید کاشغری
 میان نور محمدی و میان
 محمد بن وزیر احمد میان
 غلام معصوم میان معصوم
 احمد میان محمد اسد
 میان وزیر احمد و
 حافظ خورغان پشوری
 و ملا حاجی احمد استاد
 و ملا صاحب زادہ میان
 محمد مراد مخدوم و ملا
 بزرگ پادشہ آقانی حافظ
 محمد سعید کن پشور کہ در
 شانیہ حضرت جیو صاحب
 سید ابوالفضل نوردہ خلیفہ
 خلیفہ بخاری و ملا عبدال
 مراد بن زاریت کاشی و
 خلیفہ نوردہ پشوری و
 موسی خواجه ناکش کاشی
 بخاری و عبد الدائم
 خاندان خلیفہ عبد الدائم
 خاندان

و خلیفہ حاجی عبدالصمد کہ در سال ہزار و دویست و چہارم از ہجرت در دو نوبت وفات کردہ
 و حضرت داماد عبد الاحد ہروی و حضرت داماد عبد الحق ہروی و حضرت داماد عبد المد ہروی کہ
 حافظ کلام اللہ اند و اعوانہ ملا عثمان ہروی و انوند ملا شکور ہروی کہ بنیادیت مسن
 بودہ و ملا حسین علیپور بی سلسلہ اللہ تعالیٰ و خلیفہ حافظ خدا بخش کہ ہر روز یک ختم قرآن
 می کردہ است و خلیفہ ملا مرید شبان کہ عالم علم لدنی بودہ است و مخدوم ملا عبد القادر
 افغان کہ الحال در قبادیان خلیفہ است و خلیفہ محمود کہ الحال در حصار خلیفہ است و ایشان
 عزیز خواجہ حساری و خلیفہ محمد شریف سید ابادی مرحومی و ایشان حاجی قمر الدین خواجہ سید
 آبادی مرحومی کہ در روز پنجشنبہ ماہ شوال در سال ہزار و دویست و پنج ہزار ہجرت سر ہند
 وفات کرد و قبر وی آنجا است و حاجی محمد و غستانی ہومی و حاجی ملا علی بن ترکمان و ملا محمد
 صالح عطار سجاری و داماد لعل بن سجاری و خلیفہ فاضل بیگ سجاری و ملا غلام قادر بن خلیفہ
 لعل بیگ مرحومی و حضرت انوند ملا احمد مرحومی قناری ثم کابلے کہ شب شنبہ شانزدہم
 ماہ صفر در سال ہزار و دویست و چہلم از ہجرت در ہندوہم میزان در سال صد و نہ در قرش وفات
 کرد و قبر او ایشان در آنجا است در جوار مزار حضرت یولوم شیخ عزیزان قدس سرہ و خلیفہ
 اہل مراد بیان کالی و ایشان عبد الصمد خواجہ سجاری مرحومی و میر کلان خواجہ عثمانی و داماد
 باقی محمد در وازی و منصور خواجہ سجاری و داماد حسیم بابا کہ در بیان کال خلیفہ بود و قاضی
 مرزا یعقوب بیان کالی و داماد دولت و سبحان قل خواجہ مرحومی و خواجہ جان خواجہ
 بیری مرحومی و صوفی خواجہ صدیقی مرحومی و فیریم علیہم الرحمۃ و الغفران

باب شانزدہم

در بیان بعضی از خلفائے حضرت ایشان علیہ الرحمۃ

والرضوان

اکنوں شروع در بیان احوال بعضی از خلفاء آنحضرت قدس سرہ کردہ شود تا سبب مزید دعا و فاتحہ دوستان گرد کہ اینجا مقصود ہمین است نہ چیز دیگر بیت

دعای دوستان در حق ایشان بود بہتر ملک ہر دو عالم
منی مینی کہ از ہمین مقدار عزیزان کہ گذشتہ اند بجز نام در کاغذ ایام نماندہ است و اگر کہ
در قبر ایشان رود بجز خاک عبرت دیگر خبرت نیاید پس بیان حال ایشان در صفحہ نصف
ملاقات خواہد بود کہ الخط نصف الملاقات کلام شہور گذشتگان است بیت
بجز بیان تو برین و گر عیان نبود ز خاک مردہ صدای کس نہ شنود

۴
بلا بودے اگر این ہم نبودے

حضرت شیخ جنید علیہ الرحمۃ

نام وی شیخ محمد مقصود است کہ از ولایت سیالکوٹ بودہ و حضرت ایشان قدس سرہ
را وی را شیخ جو خطاب دادہ بودند و سن وی از حضرت ایشان کلان بودہ و وی فصل
و کمال و اسبق خلفاء حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بودہ است و جامع بودہ و بیان
علم و معرفت و کمال و بے حد غنیور بودہ و زاہد و عابد و متقی و متوسل و پارسا بودہ و وی در
اہل از بزرگ زادگان ملک بودہ کہ ہمہ را ترک کردہ بہ صحبت عزیزان بسیار رسیدہ آخیر کار
صحبت با سادات حضرت ایشان از قدس سرہ را دریافتہ تا عین وفات و حضرت ایشان
بودہ گویند کہ وی در علم حکمت و طب و دعوت اسماء اللہ میں پیر بود اکثر مردمانی را کہ گستاخی
و بے ادبی بجنب حضرت ایشان قدس سرہ کزدہ اند وی مع آنہا کردہ تیسے دادہ است

وگاہ گاہ از زبان الامام ترجمان حضرت ایشان قدس سرہ شنیدہ میشد کہ مے فرمودند کہ
 قدس سرہ شیخ جیومی داشت موی فرمودند کہ مقصود از وجود من مظهر او بود موی شاہ بازی
 بود کہ در عالم چون موی دیگر نخواهد پیدایشد بہین کلام نسبتہ فرہام آنحضرت قدس سرہ در
 بزرگی وے کافی است وفات شیخ جنید علیہ الرحمۃ در نوزدہم ماہ شعبان بعد از سال ہزار و
 دصد و شصت از ہجرت است و قبر موی در محاذے قبلہ روضہ منورہ حضرت شاہ نقشبند
 است قدس سرہ در پردن شہر بخارا یزار و تبرک بہ

حضرت خلیفہ مستقیم رحمہ اللہ تعالیٰ

نام مبارک ایشان ملا قوزی بن ملا خواجہ قلی است موی در اول از خلفا و مریدان حضرت
 قدوۃ المتقین سید موسی خان خواجہ وہ پیدی قدس سرہ بودہ است و در او اواخر کالہ
 ہجرت ایشان قدس سرہ را مرید شدہ از مقبولان ایشان گریدہ و آن عالی حضرت
 اورا خلیفہ مستقیم خطاب دادہ اند از ہجت استقامت اور در شریعت و طریقت و مردم
 بخارا و سرتاپاے ماوراء النہر بزرگی او مقرا نہ و بگلانی او اقرار موی قدس سرہ اویسی
 بودہ است و از روحانیت حضرت امام ابو بکر قفال شاشی رحمت اللہ علیہ تربیت یافتہ
 و دیگر بزرگان نیز اورا تربیت نمودہ اند گویند کہ موی بحقیقت صلوات رسیدہ بود و مرتبہ قطب
 ابدال داشت خدمت و املا عادل علیہ الرحمۃ مے فرمودند کہ حضرت دامادنی ما قطب ابدال
 بود و من علامات آنرا شاہد وے کروم و ابدالان ہر شب جمعہ بہ زیارت ایشان می
 آمدند کہے از ایشان پرسیدہ است کہ بزرگان گذشتہ اگر آب روان را مے گفتہ اند کہ
 واپس رود مے رفتہ ایشان فرمودہ اند کہ الحال ہم بزرگے اگر گویند کہ ای آب پس رو
 خواہ رفت بجز روان سخن آب ریح اللہ تعالیٰ منورہ و کسانیکہ حاضر بودہ اند گمان برودہ اند کہ
 بنزدقہ است و چون خبر کردہ اند بنبرابجلے خود است فاما آب با وجود آن عقب مے رود

ایشان انگاہ تبسم کردہ فرمودہ اند کہ امی آب من ترانہ گفتم کہ عقب رو بلکہ بہ توضیب لشل
 زوم بجزو این سخن آب باز بہ حال اول رسیدہ است گویند کہ روزی جوی بودہ کہ آنرا
 مے کند اند مردم بہ عرض ایشان رسانید کہ در دوروز کندہ سخا بہ شد الحال قریب
 نماز و گجراست این جوی چگونہ کندہ میشود ایشان فرمودہ اند ہرچہ باشد باید کند شاید ہاتھ
 رسید انگاہ بعضا کجہ استاودہ اند مردم جوے می کندہ اند مدت ما دور گذشتہ قان جوے
 کند شدہ انگاہ سر بر آوردہ اند و روان شدہ ہمہ را معلوم شدہ کہ آفتاب را نگاہ شدہ
 اند تا انگاہ کہ آن جوی کندہ شدہ تا الحال این کرامت ایشان را مردم ماش کاران
 بخارا زبان گوے اندو کے سنکر و متر و نیت خدمت و الما نیاز محمد عاشق بن بابا نظر محمد بلخی
 علیہ الرحمۃ مے گفتند کہ روزی کے از حضرت دانا مقدس سرہ رسید کہ آن وقت ہم قطعی
 باشد کہ قدم بہ قدم حضرت شاہ نقشبند قدس سرہ ہماوہ بود ایشان فرمودند کہ شاید آنکس
 کہ تو مے جوی در ورون بہین خانہ باشد بجز فقیر و سائل و ایشان در ان خانہ و گجرا
 کے بنو مانا کہ اشارات بہ ذات شریف خود کردند و الد عالم و ہم خدمت و الما نیاز عاشق
 نور الد قبرہ مے فرمودند کہ وقتے این محقر در راقبہ نشستہ بودم کہ ناگادہ مرا استخراق
 تمام فرود گرفت کہ ما فوق آن متصور نبود و بعد از مدتی سر بالا کردہ نظر کردم کہ حضرت و الما
 در عقب من نماز نفل مے خواندہ اند و سہنوز در نماز بودند و انستم کہ مرا فائدہ از نماز بر قاعدہ
 ایشان بودہ است و سہنوز لذت آن راقبہ از کام جان من نہ رقتہ است با آنکہ سالہا

شدہ بہ بیت

یا دو وقتے کہ وقت من خوش بود دو لہم سوی من عمان کش بود

خدمت عالم عادل علیہ الرحمۃ فرمودند کہ حضرت امیر معصوم غازی بن امیر دانیال مرحومی انکس
 بر لہ روزی بخدمت دالمای ماتدس سرہ گفتند کہ نان ما طلال طیب است چیزی نمان
 بخورید ایشان در خواب فرمودند کہ از دوازده سال بلند تر شدہ است کہ از نان کشتا لقتہ

رافرو برود بودم سہ روز کہ وقت آن از طبیعت من نرفتہ است باز میخواہید کہ بلار بر من حوالہ
 کنید آن لقمہ را بجز ششما مضمم کردہ نخواہد توانست دہم سے فرمودند کہ وقتی حضرت امیر
 مرومی علیہ الرحمۃ قصد کردند کہ مرابہ سجد جامع بخارا خطیب کنند و من آنرا کار و بودم اما
 علاج کردہ نمی توانستم ناچار حضرت داماد قدس سرہ عرض کردم کہ حضرت امیر خواہد نخواہد مرا
 خطیب جامع سے کنند علاج این کہ بنید فرمودند کہ دل جمع باشید کہ انشاء اللہ تعالیٰ این سنی
 راز خاطر امیر توجہ بہ جناب اقدس الہی جل سلطانہ کردہ و مخو خواہم نمود چنان شد کہ ایشان
 فرمودہ بودند دہم سے فرمودند کہ عمدۃ الامراء العظام سلطان مراد بیگ بن امیر و انبال مرومی
 کہ برادر عطانی حضرت امیر مرومی و برادر مینے امیر و رویش بیک علیہ الرحمۃ بودند روز
 بہ زیارت داماد قدس سرہ آمدہ بودند و می خواستند کہ بعد از زیارت مساعت باز کردند
 حضرت داماد فرمودند کہ چہ می شود کہ اسب اینجا باشند کہ فقیر آب طہارت شمارا بہ ہم
 امیر زادہ مذکور بہ عرض ایشان رسانیدند کہ بزرگوارم ششما نام مرا کہ بر زبان مبارک سے
 آریہ ہمین سعادت بر من و رود عالم بسندہ خواہد بود القصد بہ توضیح تمام از آن مقام
 ذوالاحترام بیرون شد نہ رحمت اللہ علیہما و ہسم سے فرمودند کہ در سالی حضرت بادشاہ
 درانی تیمور شاہ صاحب قرآن انار اللہ برمانہ بہ بالای بوک آتچہ بلخ نزول اظہال فرمود
 حضرت امیر بہ حضرت داماد قدس سرہ عرض کردند کہ دشمن قومی بہ قصد ما آمدہ است
 و ما کنید کہ دفع شود ایشان در جواب فرمودہ اند کہ ہمارا چہار باغچہ بزرگان ماست انشاء
 اللہ کے مابروی ظفر خواہد بود و در دل جمع و آریہ کہ نقصان دی بہ ششما نخواہد رسید
 بلکہ صلح و دوستی در میان خواہد افتاد چہ باید کرد کہ بادشاہ مذکور بادشاہ مسلمان است و با کفایت
 مگو سارہ پوستہ فرامی کند و دم کفار ہند را گرفتہ است و است و الا یک نفر او زندہ در
 دیار خودی توانست رفت تا بالآخر چنان شد کہ ایشان فرمودہ بودند و گریند کہ حضرت داماد
 علیہ الرحمۃ در وقت وفات خود حضرت ایشان و شیخ حیو اقدس سرہما بسیار یاد سے کردہ اند

مے گریستہ خداوند که سبب آنچه باشد و اگر واقعات احوال ایشان را به تمام بنویسیم کتاب
 دراز شود و از مقصود بازمانم چه احوال ایشان طویل الذیل است که کتاب غلامی بیاید
 کرد اینجا مقصود ایراد اجمال است نه تفصیل بنا برین ازین زیادہ الطاب را راه فرام
 وفات حضرت داملا قوزمی علیہ الرحمۃ برسال ہزار و دو صد و نہ از ہجرت بلوہ است
 و قبر مبارک ایشان در بخارای شریف در بیرون قلعه در قرب آفتاب برآمد قبر مبارک
 حضرت مخاجہ اسحاق کلابادی بخارای رحمت اللہ علیہ مشہور و معروف است یزار و نیرک بہ

حضرت داملا عیاد اول نور اللہ مرقدہ

وی نیز زید و خلیفہ حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بودہ وی شش سالہ بودہ کہ پدر
 ملا محمد ظہیر مرحومے ویرا بردہ بہ خدمت حافظ خدا یا علیہ الرحمۃ کہ از اکابر خلفا حضرت سید
 موسی خان خواجہ وہ بیدمی قدس سرہ است سپردہ مرید کردہ است و وی تعلیم علوم
 دینی و سلوک طریقت بوسے فی نمودہ و اورا فرزند خواندہ حق تربیت خلیفہ خدا یا علیہ الرحمۃ
 تم برقت با خور سید حضرت داملا قوزمی را علیہ الرحمۃ طلبیدہ این فقیر با ایشان سپارش
 کردند گفتند کہ حسب شمار ادوی را بجا آورده عادل را تربیت کنیہ و در استہام حال
 وی اہمال نور زید کہ وی فرزند ماوشما است ایشان این سنی را بہ جان و دل قبول
 کردہ سالہا در ورستی کار این بمقتدار کوشیدند و منی گذاشتند کہ یک قدم دور روم مخ
 بعد از وفات ایشان اگر گاہے بجای حضور بروم بر من ظاہر شدہ بعینے گوید کہ از مسجد
 من دور و ازین بہت بجائی رفتہ غیر انم آیش از کشف و اشرف قلبی مستر بود روز
 کاتب این حروف اصباح اللہ بالہا ہر اہی داملا نیاز محمد عاشق مرحومی و عطا ہر زاوہ خود قاضی
 میرزا احمد انصاری سلسلہ اللہ تم از سر بخارای ہاش کالان سکونت ایشان در ان و بیہ بود
 رقم تازیارت ایشان نمایم در راہ قاضی میرزا احمد مطابہ کردہ گفتند کہ اگر داملا عادل دلی

باشند من اشش شیر که حاضر کنند گفتیم مرا شفقتا لوسے باید و الملائیکہ از محمد مرحومی از بسکه
 مرید و از ابله یاران ایشان بود و شرح گفتند بالآخر فرمودند که مرا و خدمت در خاطر نیست
 اگر از حوض آب و سندیانند ایشان منتظرند چون ملاقات کردیم و ساعتی گزشت فرمود
 که طعام بیارند چون طعام حاضر کردند شفقتا لوسے شیر کرد و کاسه آب بود پرس چیز بگورد
 و بر سر شند ایشان قسم کرده به قاصی مرزا احمد فرمودند که شما به طعام شیر کرد و ذوق
 دارید خوب بخورید فقیر گفتند شما به شفقتا لوسے ذوق دارید خوب بخورید آنرا به دست خود چیده
 به فقیر پوست باز کرده و دادند و باز فرمودند که به ملائیکہ ازین مانند و سپید که آب
 حوض ابوی بسند است این محقر به خاطر گذرانید که ایشان عجب صاحب کشف اند
 در حال بروی فقیر نگاه کرده فرمودند که امی مخدوم بالاحمال فلا کنی شدیم که بیچ چیزی
 را خبر شدیم بشیر کسیکه از شهر بخارا بقصد زیارت ما می آمد هنوز از شهر بیرون شده تمام
 احوال وی با سلام میشد باز به خاطر آدروم که در اجبار آمده است که گفته اند من زار حیا دم
 یزد ششیا فکانا در میتا اهل المد این حدیث را چنین منی داده اند که کسیکه زیارت کند
 زنده دلی را که بختاند از نسبت خود بروی گوینا مرده را زیارت کرده است چگونه است
 که به زیارت ایشان آمدیم در حال آنکه از نسبت خود بمائنی چشاند در حال فرمودند که
 کسی که زیارت دوستان خدا تم بیاید ایشان بروی یک نوع چاشنی می چشانند که
 موافق حدیث شریفی است افتد در کار نیست که زائر آنرا داند بلکه در استن او بهتر که عجب راه
 نمی یابد ما و شمارا دریم البته از حال یک و غیر با خبر خواسیم بود روزی بخاطر آدم
 که حضرت و الما عادل به فقیر و ام و عدو می گفتند که فردا آشنائی ما و شما ظاهر خواهد شد
 سلام نیست که لردا چه خواهد شد در حال بروی فقیر قسم کرده فرمودند که مخدوم ما بے همت
 نسیم آشنائیها امروز محض براسه فائده فردا است انشاء الله تبارک از فردا شما البته غافل
 نخواهیم بود در جمع دارید ایشان را عادت بود که در مجلس سخن بر جاتی می گفتند ایشان

حیران مے شدند کہ این سخن سوزناشت چرا گفتند و لیکن اصل کار این بود کہ یکی از اہل مجلس
 را خطرہ در ول مے گذشت ایشان ازان واقف بنزد برتر جواب او سید او ندو سے فی نمید
 و دیگران از بہت آنکہ ازان واقف نبودند نے نمیدند و اکثر سخنان ایشان در مجلس
 ازین قبیل بود روزی سر بہ نہ کردہ در میان مجمع و حوض مدرسہ میرکان بجا با ہمراہ اہل
 وضو گردند و آب استعمال آن در حوض میر سخت در قبل ازان ایشان ہرگز این مادہ نشنند
 صوفی خواجہ صدیقی کہ یکے از خلفا حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بر دین کار را دید و با
 بانکار ایشان دراز کرد و گفت ملا عامل خیلے دلیل میکنند بایت کہ در فادت طہارت
 مے کرد و فضلاء آب مستعمل را در حوض میر سخت فقیر میچند گفتیم و چون نزدیک ایشان شدم فرمود
 کہ چاہم خورد را بہ ہمد کہ بالائی آن نماز شکر وضو گزارم بعد از فراغ نماز آہستہ باین مقرر گفتند کہ
 حضرت خواجہ اعراف قدس اللہ سرہم قطب ارشاد بودہ اند و ہم قطب ابدال روزی ایشان اللہ شہ
 کہ و با در سر قند خواهد آمد بسیار کہ آب مستعمل وضوی خورد در حوض کان کہ مردمان اکثر ازان
 آب می برند بزرگ کہ ہر کہ ازان خورد بجات یا بچنان کردہ اند ہر کہ ازان خوردہ است بجات
 یافتہ است و الا فلا حضرت و الامای ما نیز قدس سرہ قطب ابدال بودند و از ایشان این نوع
 کار بسیار بہ وقوع مے آمد این کمینہم گدای و بگاہ آن سلطانان میباشند کہ ببلد مصلحتے آب
 مستعمل را بر حوض ریختیم خالی از حکمتی نخواہد بود و ایشان صوفی خواجہ این را منی دانند کہ مردمان
 در دیش علی اکثر درین زمان لافک و خورہین مے باشند اگر از مخطای رفت سوز و خورہ
 داشت ہر کہ ایشان دعلے طلبہ میگفتند کہ اللہم اھل نابہد ایتہ القصبات و
 دعائیکردند و ایشان اکثر اوقات در پس کوئی داشتند و بہ تربیت اہل سلوک کتر مے کشیدند
 و میفرمودند کہ قبا ب الملائی ما افتادہ است روزی مے فرمودند کہ دو از وہ سال فقیر بر بار
 فیض بار حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان خدمت خالص کردہ ام و چند سال خدمت
 آتش خانہ بدست من بود کہ از نمک آن بخشیدہ ام ہاز خود مے خوردم و الحال ہم از خود بخورم

داند آنجا نماند فرم تمام احوال آن عالی مال را اگر بیان مسایم کتاب علاحدی باید کرد اینجا
 اسما از مختصا و مطلوب است و اصل ایشان از ولایت، خوقند است در بخارا از برای تحصیل
 علوم دینی آمد و که خدا شد داند و الحال در بخارا فرزندان دارند و حضرت داماد ایاز علیہ الرحمہ برآمد
 خورد ایشان بودند که در بخارا نشوونما یافته بودند و از یاران قدیم حضرت ایشان قدس سره
 بودند و سالها در کس در شہ حضرت خواجه محمد پارسا قدس سره بودند و از حضرت امیر روحی نامی
 برآمد چند مدت ایشان را زمین بخارا گردانیده بودند و آنجا در باب حق گوئی و دیناری
 و تقوی و رعایت حدود و امثال و ضرب امثال از بخارا بودند و باین فقیر در دو برابر
 محبت تمام و مالاکا بود و استند و وفات حضرت داماد - عادل قدس سره در ماه اواخر جمادی
 الاول در سال هزار و دویست و شصت و هشت از هجرت بود در موسم جواد سال
 پنج و قبر ایشان در بخارا در پہلوی قبر حضرت اخوند ملا قوزی است علیہما الرحمۃ و قبر
 ایشان را نیز زیارت می کنند و وفات حضرت داماد ایاز علیہ الرحمۃ در ماه محرم در سال
 هزار و دویست و شصت از هجرت بود در سال گو سفند حساب ترکان و قبر ایشان نیز در
 پہلوی قبر حضرت داماد قوزی است علیہم الرحمۃ و المرصیان بیت

مسافران اقلیم ملک لم یزلی	چو آمدند درین کہنہ چار و دیوار سے
گذشتند متاع جهان و بگذشتند	تو نیز چون و گران گذری و بگذاری
براه فقر قدم نہ کزین رہ تار یک	امید بست کہ آب بقا بہ کف آری
مباش غرہ چکی بخند رشخند فلک	فراز شیب فزون تر بود ز ہمواری
ستارہ را چہ بود پیشہ کہ سینہ اندوزی	سپہ را چہ بود شیبہ مردم آزاری
بغیر دوست بہر نام دشمنان بہ زبان	چہ نیم قطرہ دوران بخوز کس یاری
مذاق لذت ازادگان برولشناس	ز بارنت و دوان بجو سبک باری
بقا تقای خدای است و ملک ملک خدا	بجز رضا کے خدا نیست و نفع بمیاری

خلیفہ لعل بیگ رحمۃ اللہ علیہ

وہی نیز از اکابر خلفاء حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بود و وہی را آنجناب ولایت
 ناک خلیفہ جبر خلیفہ جبر وادہ بورند و وہی حافظ کلام اللہ و عالم و مستقی و صالح بود و سن و
 عمر و جہانگیر و کار کردہ بود و سالہا بہ خدمت حضرت ایشان بودہ و ہم صحبت و صاحب
 سرا ایشان بود و ویرا از منہ زندان خود مستقیم پیدا شتند و حرمت سے کردند و آری
 بیچ خلیفہ نبود کہ از وہی بالانشیند و بی رغبت وہی کشمی کند وہی از قبضہ درویش از ملک پنجاب
 است بودہ و خلیفہ خیر محمد مرحومی کہ قبر وہی در پشاور است و وفات وہی بعد از سال ہزار
 و دو صد و بیست و چہار از ہجرت است نیز از قبضہ درویش بودہ و حضرت ایشان
 قدس سرہ خلیفہ جبر الافر در سمرقند خلیفہ کردہ بودند و وہی آنجا نشو و نمای فراغان
 یافتہ بود و یاران را تربیت مے کرد و فقیر وہی کر را دیدہ بودم و مرا دوست میداشت و فرزند
 خواندہ بود و وفات خلیفہ لعل بیگ مرحومی در سمرقند در سال ہزار و دو صد و ہجندہ و یا
 ہزردہ از ہجرت است و وفات فرزند وہی ملا علی قاسم قاسم کہ بعد از پندر سالہا شیخ بودہ
 سال ہزار و دو صد و سی پنج از ہجرت بود و قبر وہی در پہلوی قبر پراہ است در سمرقند کہ ہر
 راز زیارت مے کنند و من قبر خلیفہ جوہ را در سمرقند زیارت کردہ ام و در وہی جہی پر
 فیض است رحمۃ اللہ علیہ رحمۃ واسئ

حضرت میان قاسمی علیہ السلام

نام مبارک وہی شیخ محمد ادریس است بن حضرت قدرۃ العسا برین شاہ میان غلام حسین
 بن حضرت زبدۃ الاولیاء حضرت شاہ غلام محمد بن قطب الاقطاب حضرت شاہ غلام مصدوم
 ابن حضرت شیخ محمد اسماعیل بن قیوم زمان حضرت صبغتہ اللہ بن حضرت عروۃ الصمد خواجہ محمد

بنام ربانی مجدد الف ثانی ولی قدس اسد تعالی اسرار ہم آنجناب مرید حضرت ایشان
 شہدہ بودند و از آنجناب کمالت بی نہایت حاصل کرده آنجناب ستنے الالقاب عالم و فضل
 و پارسا و متقی و مکر و صالح و کامل و کمال میباشند و کسے را در بزرگی و بزرگی زادگی ایشان
 سخن نیست و در شہادت تمام دارند و در باب سخاوت و کرامت و محبت و انصاف و وفا
 و مروت و شجاعت و حسم و وقار و مجاہدہ فکین و غیر ذلک بی نظیر اند گوئیاد جو در شریف ایشان
 خام اولاد و حضرت مجدد الف ثانی است قدس سرہ حضرت حق سبحانہ و تم آن ذرات
 شریف را بآن شرافت و سلامت و سیادت و دین و ریانت کہ با استقامت بنیانت
 و کف عافیت دارند تا ابد برین دولت سرمد سلامت دارا و پر ب العباد و بیت

یار بپناه اہل جہانشش تو کردہ
 ای باد صہا سلام ما مستماکان
 اندر پناہ خویش بدار این پناہ را
 باید کہ رسائی بر در سکانش

حضرت میان احمد معصوم قدس سرہ

بن حضرت میان عزیز القدر بن حضرت میان محمد عیسی بن حضرت شیخ سیف الدین بن
 حضرت عروۃ الوثقیہ شیخ محمد معصوم بن حضرت مجدد الف ثانی قدس الدتملکے
 اردو ہم خدمت میان احمد معصوم رحمۃ اللہ علیہ مرید و خلیفہ حضرت ایشان علیہ الرحمۃ و انوار
 بودند و چندت آنجناب را حضرت ایشان بہ ولایت اچھے بلخ خلیفہ کردہ بودند و ایشان
 و نام حضرت ایشان قدس سرہ بودند و خواہر بیٹی حضرت شہاد میان فضل قادر و مدظلہ
 العالی ایشان وادہ بودند و آن صالحہ محترکہ از جمیع اولاد حضرت ایشان و رسال کلان
 اند و الحال در پشاور و رقیہ حیرتہ میباشند و از ان بغضیہ دو سپہ و یک دختر الحال و رقیہ
 انعام سپہ کلانے ایشان حضرت میان سیف احمد است کہ حضرت ایشان آنجناب رقیہ
 خلیفہ کردہ اند و سپہ خورسے ایشان حضرت میان فضل عزیز نام دارند کہ ایشان حافظ کلام

ایشان توفیق سوزند
 اندر اندیشان غلام حسین
 در بیان غلام احمد و میان
 قدس سرہ

دوست طالب علم و دریندار و صالح و متقی باشند و فرزند دیگری دارند که ازین دو برادر
در سال کلان تراند و مادر ایشان و غیر است نام ایشان میان عبدالعزیز است که الحال
در قید حیوة باشد و وفات حضرت میان احمد معصوم علیه الرحمۃ در ماه ذوی القعد و در سال
هزار و دویصد و پانزده از هجرت بوده است و شصت و سه سال عمر داشته اند و قبر
ایشان در ولایت پشاور است بمیت

آنکه از خاک پاک بیرون شد باز در خاک پاک منزل کرد

رحمت اللطیف و البرکات

حضرت میان وجیه احمد نور الدین عالی مرقدہ الامجد

بن حضرت شیخ میان غلام احمد بن حضرت شیخ میان محمد بن شمسزیز بن حضرت شیخ فقیر
بن حضرت شیخ محمد یحیی بن حضرت محمد الف ثانی قدس اللہ تعالی اسرارہم خدمت
میان وجیه احمد نیز مرید و خلیفہ حضرت ایشان بودند و فقیر ایشان را دیده بودم و مرا
فرزند خوانده بودند بسیار بزرگ و تبرک بودند و ذرا استقامت شریعت و طریقت لائل
بودند و حقائق و معارف بسی از ایشان ظہور میکرد حضرت حاجی الحرمین الشرفین میان
وزیر احمد سلمہ اللہ تمنی الدارین که ولدار شد ایشان اند الحال در قید حیوة می باشند
و عالم و متقی و شاعر بالادست اند و دیوان غزل نیز دارند که تخلص ایشان وزیر است
وفات حضرت میان وجیه احمد در پشاور در شب هشتم ماه شعبان در سال هزار و دویصد
و بیست و یک از هجرت بوده است بمیت

در سال فوت او بیستم من از عقل خرد گفتن با خواب راحت

با خواب راحت تلمیح طریقت ایشان است و در قد مبارک ایشان در پشاور است و در

مقبره والده حضرت ایشان رحمة اللہ و برکات

حضرت میان حامد رسا علیه الرحمة والشفقة

بن حضرت میان غلام ابراهیم بن حضرت محمد حق رسا بن حضرت خواجہ محمد ہارسا بن حضرت روح
الشریفة عبید اللہ بن حضرت ابو القاسم خواجه محمد مصوم علیہ الرحمة نیز برید و خلیفہ حضرت
ایشان علیہ الرحمة والرضوان بودند و سپہ سالار آذربایجان و ولایت آذربایجان بودند حضرت ایشان
سودی صادق القول و سادہ لوح و راست اعتقاد و کثیر الطاعات و العبادات بودند
و عم ایشان میان غلام قاسم نام داشته اند کہ از والد ماجد ایشان در سال خورد بودند و
یک پسر از ایشان مانده بود کہ میان صدیقی احمد نام داشته و میرا حضرت ایشان قدس سرہ
و اما کردہ بودند و عمر دی کوتاہ بود و از ایشان احوال پسرے مانده و یک دختر از ایشان
مانده است کہ الحال در عقد میان ولی است سلم اللہ تعالی و ابقاہ خدمت میان حامد رسا
نور اللہ قدس صحبت بعضی عزیزان زمان خود را نیز صدیافتہ و حضرت خواجہ میر در اقدس سرہ
کہ صاحب کتاب سستاب است و چندین تصانیف نیز دارد و دعای بکت از آذربایجان قبلہ
اہل سعادت گرفتہ این مقرر ایشان فرزند خود خواندہ بودند و اجازت تعلیم طریقہ عالیہ
نقشبندیہ و قادریہ و شتیہ نیز داده بودند و دعای خیر در ضامنہ کردہ امیدوارم کہ
آن دعوات ایشان بہ روز قیامت باذن حضرت مالک یرم الدین جل جلالہ بمن مخلص بہ کار
لضع کند و کار گرفتار قلای و تقدس ولی الاجاہہ و فوات حضرت میان حامد رسا قدس
سرہ بعد از سہ ہزار و دو صد مسیت و چہار ہزار ہجرت بودہ است و قبر ایشان در بلبرہ پشاور
است اندرون مقبرہ صاحب حضرت میان سراج الاسلام رحمۃ اللہ علیہ و برکاتہ

حضرت میان نور مہدی قدس سرہ

یزید و خلیفہ حضرت ایشان علیہ الرحمة والرضوان بودند و خواہر زادہ آذربایجان ولایت

سحاب حضرت نور مہدی
این حضرت نور مہدی
محمد حسین بن حضرت
ابو القاسم خواجه میر
در اقدس سرہ
سہ

Marfat.com

آب اند خدمت ایشان عالم ودانا و نچتہ کار کرد و وراہ دیدہ بودند اکثر اوقات در صحبت
خاص حضرت ایشان و مجلس شریف آن عالی شان حاضر می شد و روز ہر گونہ نقل و
حکایات خصوصاً از بزرگان ماضی کے کردند و آنجناب سخنان ایشان را بر غایت تمام
استماع کے نمودند خدمت ایشان و رعایت و عبادت و استقامت شروع شریف و سوزگ
طریقیت پہلوان بودند و بزرگ بزرگ زاوہ بودند و در خوبی و مرغوبی درجات رفیع و
مکانات منبع داشتند ایشان نیز این محقر را فرزند خواندہ بودند و بہ طریقہ نقشبندیہ قادریہ
و چشتیہ مجاز و مخلص کرد و حضرت میان فضل محمد سلمہ المدنی از سائر فرزندان ایشان
در خوبی ممتازند و فرزند و گچہ ایشان میان نیاز مجدد نام داشتند کہ حضرت ایشان تکرار
سمرہ ایشان را دادا کرد و بودند و ایشان را در سجاد اوقات کردند و اوقات حضرت
میان نور مہدی علیہ الرحمہ در پشاور بعد از سنہ ہزار و دو صد و بیست و چہار است
از ہجرت وی مرقد ایشان نیز در پشاور است اقدون مقبرہ والدہ حضرت ایشان
علیہ الرحمۃ و لعنف ان من اللک النمان

حضرت میان احمد بخش سلمہ المدنی و البتہ

بن حضرت میان عبدالقدوس بن حضرت میان عبدالقادر بن حضرت بلکہ عالم میان محمد
ذہیر بن حضرت شیخ محمد ابوالعلا بن حضرت خواجہ نقشبند الملقب بہ قبہ اسد بن ہرقل
حضرت شیخ محمد معصوم بن حضرت مجدد الف ثانی قدس المدنی ارواحہم خلیفہ و مرید
حضرت ایشان میان احمد بخش سلمہ المدنی مروی است جہان کرم و کریم جہان کے
از والد شریف خود و از جناب حضرت ایشان قدس ترہمایز خصمت یافته کہ خواہر زاوہ
آنجناب اندا حال کسن شدہ اند و ایشان در سال ہزار و دو صد و بیست و نہ از ہجرت از
ولایت خود بہ زیارت روضہ منورہ حضرت شاہ ولایت امیر المومنین علی کرم المدنی و جہہ

سیدنا محمد مصطفیٰ مجاز
کریم اللہ علیہ و آلہ و صحابہ
بزرگواران از کیا غنای
حضرت ایشان بودند
مانند کلام اسرار عالم بودند
در سن جوانی در کمال وقار
باقتدرت اسرار علیہ

الحکیم در بلخ آمد و بودند فقیرانش از زیارت کرم و بفقیران هر باب مهربانها و در عالم کس
 و غیر کوند ایشان میفرمودند که در میان خلفاے جد بزرگوار ما حضرت قبله عالم قدس
 سره هیچ کس از خواجہ محمد نام علیہ الرحمہ بزرگتر نبود و ایشان صاحب ستر جد شریف
 ما بودند و بعد از آن خدمت میان محمد آفاق سلمہ سلمہ و من از میان محمد آفاق سلمہ سلمہ
 تم و البقاء نیز مجاز در خص شدہ ام در طریقہ نقشبندیہ و قادریہ و چشتیہ و غیر ما رحمتہ
 تم علی اربابہا و برکاتہ

حضرت میان رضاء اللہ نور اللہ مرقدہ

بن حضرت شیخ میان غلام احمد بن حضرت شیخ میان محمد روشن ضمیر ابن شیخ فیض اللہ
 ابن شاه محمد یحیی بن امام ربانی مجدد الف ثانی قدس اللہ سرار ہم نیز مرید و خلیفہ حضرت
 ایشان علیہ الرحمہ و الرضوان بودند و برابر حضرت میان وجہ احمد علیہ الرحمہ بودند
 آنجناب زاهد و عابد و متواضع و تسلیم بودند و در سلوک سنجہ و کار کرده و حضرت ایشان
 قدس سرہ را آنجناب را در اواخر کار بولایت آقچہ بلخ خلیفہ کرده بودند و آنجناب فقیر
 بسیار مهربان بودند و فرزند خواندہ بودند و کر و رحیمی این محقر آمدہ بودند و وفات ایشان
 در ولایت آقچہ در یازدہم ماہ جمادی الثانی در سال ہزار و صد و بیست از ہجرت
 بود و قبر ایشان در آقچہ در پہلوی قبر مبارک حضرت خواجہ کفیش گران است علیا رحمۃ
 یزار و تبرک بہ خدمت حاجی میان وزیر احمد سلمہ سلمہ و البقاء کہ برادر زادہ ایشان اند
 محمد رضاء اللہ ولی بود کار شیخ یافته اند و وفات ایشان رحمتہ اللہ علیہ حجتہ و اسما و از ایشان
 میان فرخ شاہ نام پسر باو کاری ماند و بود کہ بسیار قابل و دانا و جوان صالح و طالب علم
 و وفات وی در سال ہزار و صد و بیست و شش از ہجرت در پشاور بود و قبر وی اینجا
 رحمتہ اللہ تعالی علیہ

خلیفہ مرزا سلیم نور العدمرقده

نیز مرید و خلیفہ حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بود و از یاران کهنه و قدیمی و سچتہ و کار
 کرده و قدر شناس و ناموس کن بود و حضرت ایشان قدس سرہ دومی را نیز خلیفہ جیو
 خطاب داده بودند و وی از اہل بخارا بود و در زہد و پارسائی و قناعت و دیانت و
 خلوص عقیدت و صدق نیت بنیظیر بود و سال ہا مثل بویا بدگاد عالم پناہ حضرت
 ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان افتادہ بود و کلہم باس طقس اعیہ بالوصید
 شرح حال خیر مال او معنی فنا و رومی صادق بود و سر بقا و رومی مطابق وی آیتی
 بود از آیات ربانی و علامتی از علامات عنایات صمدانی بالجملہ کمالات محبتہ بود و علامت
 منظر این کتبہ را وی فرزند خود خواندہ بود و اسرار خود را پنہاں نمیداد تمام بیان احوال و لطایف زار و آن کتاب علامتہ میباید کرد
 ہمیشہ دعائے خیر بحق این شتر شہار بدکار میکرد و دست رحمت بر سرین و اہل طالت می مالید امیدواری از عنایات
 حضرت ہاری است عز اسمہ کہ فروامی یوم الحشر نفع آنرا بمن طاہر کند و مرا اما امید از زہرہ
 در و ایشان صاحب حسنی نگردانندہ فانت دومی در سال ہزار و دو صد و سی و سہ از ہجرت
 در بخارا بود و قبر دومی در آنجا است رحمۃ اللہ علیہ

خلیفہ عبد الرحیم خوقندی علیہ الرحمۃ

دومی نیز از اجداد خلفاء حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بود و آنحضرت قدس سرہ دیا
 از سایر خلفا متمایز گردانیدہ بودند و سطر کل و جان عالم و روح قدس خطاب داده بودند
 دومی دو دختر خود را بہ دو سپہر حضرت ایشان قدس سرہ کہ یکے حضرت میان بزرگ سلمہ
 و البقاہ اند و دیگرے حضرت میان فضل کریم علیہ الرحمۃ بودند ہر نے وادہ بود و حضرت
 ایشان قدس سرہ بہت مبارک خود بوسے مکتوبے نوشته بودند کہ امی فرزند زیادہ از

اخلاص شده چه باشد که دو پسر فقیر را دانا کرده این روی عالم و فاضل و مستحق و صالح
 و متشرع و صاحب کرامات و آیات بود و وجودش شریف است او بسی منتقم و در هر روز یازده
 هزار قطره ارجال بوده و فوات وی در سال هزار و دویست و سی و دو هزار هجرت بود
 ایشان که حضرت ایشان قدس سره از علم رفتند و قبر وی در ولایت مرعینان است
 که از ائمهال نوقد است گویند که وی مستجاب الدعوه بود چون شنید که حضرت ایشان
 قدس سره از عالم فانی به ملک جاودانی شتافتند در حال سناجات کرد و گفت خلفند
 اکنون زندگی مرا مینمایید که روح من از بدن رفت در حال عابثی او قبول شده نزدیک
 فوات کرده است رحمة الله علیه و برکاته

صوفی خواجسته لقمی بر داند مصحح

وی نیز از خلفای ارباب قدیمی حضرت ایشان قدس سره بود و کتوبات و مراسلات آنجناب را
 می نوشت و کتابت شجره اسماء شایخ کرام علیم السلام نیز بومی تفویض داشت و لماً
 بر درگاه عالم پناه حضرت ایشان قدس سره در بخارا افتاده بود و از لنگه ایشان طعام
 می خورد و سن وی قریب بعد سالگی رسید بود و فوات وی در ماه محرم در سال هزار
 و دویست و سی و هشت از هجرت بود و قبر وی در بخارا است رحمت الله علیه

داملا نفس بخاری علیه الرحمة

یکی اندر پناه نیز از خلفاء حضرت ایشان قدس سره بوده و عالم عالم و فاضل کامل و مستحق و پارسا بود
 شمه از احوال وی بالا گذارنده است و فوات وی در اوایل ماه جمادی الثانی در سال هزار
 و دویست و سی و یک از هجرت در بخارا بود و قبر وی آنجا است رحمة الله علیه و برکاته

خلیفہ فاضل بیگ نور الدین مرقدہ

وی نیز از مریدان و خلفا حضرت ایشان قدس سرہ بود وی در اول حال سپاگری مے
 کرده است و در آخر کار توفیق رفیق حاصل کرده ہمراہ و گذارشتہ با ایشان خلیفہ صریقی
 رحمۃ اللہ کہ از کبار خلفاء حضرت سید موسی خان خواجہ وہ پیری قدس سرہ بوده است
 مرید شدہ و از ایشان نصیحت یافته بالآخر باذن حضرت اخوند ملا قوزی علیہ الرحمۃ مرید
 حضرت ایشان شدہ کی از خلفائنام دارالایشان گردید و حضرات عالی درجات وی را
 دوست میداشتند و حضرت امیر المومنین میر حمید سلطان غازی در طلعہ العالی نسبت
 بوی محبت و عقیدہ تمام داشتند و در او افکار حاسہ بصر از وی زائل شدہ بود گویند
 کہ وی مستجاب الدعوتہ بود بنا بر مصلحتی از خدا تعالی در خواست نمود کہ از وی نور بصر
 زائل گردد و روزی این محقر در صحبت ایشان حاضر بودہ و حکایات و التفات البصیر
 مے کردند کہ ناگاہ در مراقبہ فرو رفتند و بعد از مدتی بسر بالا کرده این فقیر را دوست دار
 کرده و سرور وی مراسم اس کرده این بیت خوانند بیت

بمچو نامی نامبر ہر سوی دست با تو در زیر گلیم است ہر چ ہست
 این فقیر را فرزند خواندہ بودند و پیوستہ دعای خیر مے کردند و بشارت و تسلی مے

بے غایات مے داوند بیت

لطفش مین کم نیست بی غایت بود شاید کہ در آن روز جزا کار آید
 وفات ایشان در بخارا بعد از کسب ہزار و دو صد و بیست و سہ از ہجرت است و قبر
 ایشان نیز در آن بلدہ مبارک است رحمۃ اللہ و برکاتہ

علامہ محمد صالح عطار سلمہ اللہ تعالیٰ

دی نیز از مریدان و خلفاء حضرت ایشان است قدس سره و آآن در قید حیوانی باشد
 و با سم و سکه صالح است و سی در صرافان بخارا و کان عطاری داشت و هرگاه که این
 محقر در صرافان واقف شد نسبت دی بے اختیار این محقر را فروی گرفت و در علم قرابت
 بسی ماہر است و در سلوک سنجت و کار کرد دی در اول مرید و خلیفہ خلیفہ قیوم بود که وی
 از خلفاء حضرت سید موسی خان غواجہ دم بیدی است قدس سره و بعد از وفات وی
 حضرت ایشان قدس سره مرید شد و آنجناب بوی رحمت و التفات بسیار میکردند
 و در یاد طریقہ نقشبندیہ مجاز و مخلص کرده بودند و ایشان عطا اللہ خواجہ مرحومی بن عباد اللہ
 خواجہ بن نعمت اللہ خواجہ بن رحمت اللہ خواجہ لمبئی الحسینی علیہم الرحمۃ مرید و خلیفہ ملا محمد صالح
 بودند شنود و میشود کہ الحال ملا محمد صالح بعلت فالج مہتا است کہ گرفتارند

خوابم بشداز دیده ازین فکر جگر مسوز

کافوشش کہ شد منزل و آسائش خوابت

اصح اللہ تعالیٰ احوالہ فی الدارین آمین رب العالمین

انخوند ملا نیاز محمد مفتی بخاری علیہ الرحمۃ

دی نیز از مریدان و خلفاء حضرت ایشان علیہ الرحمۃ و الرضوان بود و از تصبہ فغان زلی
 بید فغانہ بخارا است بسیار مروی استی و متورع و زاهد و پارسا و متواضع بود و از علمات
 و نیر از فضلار نام دارد و در دی مرا تصنیفات کثیرہ است از آن جلد دو و بیز در کتاب
 بر علم دین تصدیق کرده است مثل کتاب عجائب المهمات و حسنہ ان العبادات و در
 التزیل در علم لغت و سیرۃ الاتقیاء و علم صوفیہ و غیر نادری از مشرک و در سان جانب بڑہ
 الفکر و المالیاز و عمدة البحار و المایع علیہ الرحمۃ بوده است و در ہر فن از علوم دریا تراج
 بود و وفات وی بعد از سنہ ہزار و دو صد و سی از ہجرت است و قبر وی در قصبہ فغان زلی

بخارا است رحمت اللہ علیہ وبرکاتہ

خلیفہ عبد الرحیم فضلی پشاورمی سلمہ اللہ والبقا

المملکت بہ حافظ جیو صاحب بن ملا خان محمد پشاورمی مرحومی وی نیز از مریدان ^{معتبرین} و لا
حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان است و حضرت ایشان قدس سرہ در مکتوب
خود پیرا فرزند می فری فرستند و وی استاذ حضرت میان شاہ غلام قادر سلمہ اللہ قدم برد
است وی عالم و فاضل و فقیہ و محدث و مفسر است و در علم عربی بسیار با قوت است
و در زہد و تقوی و استقامت بنیطیر رسال کثیرہ دارد و در ہر فن چیزی گفته و اکثر
اوقات بہ زہد و انقطاع و وحدت و عزلت و سکوت عمر بسر میبرد حضرت ایشان
قدس سرہ در سال ہزار و دو صد و بیست و دو از ہجرت و پیرا در ولایت اچچن بلخ خلیفہ
گروہ بودند و وی ہر روزہ سال است کہ آنجا خلیفہ است و پیران را کہ تعلیم شراعیہ حکام
و طریقت و سلوک مے نماید و از آشنایان فقیر است و چند مرتبہ در ولایت مزار فیض
آمار و منزل این فقیر آمدہ است سلمہ اللہ تالی و البقا

والمامرزا گل خلمی نور اللہ مرقدہ

نیز از مریدان محبول و خلفائے حضرت ایشان علیہ الرحمۃ والرضوان بودند و حضرت
ایشان قدس سرہ آنجناب را مہر کل صفات خطاب دادہ بودند مولانا در علم و
فضل و کمال و حال و حال تو سنیق و استقامت و کرامت و فراست و جہاد و روت
و سخارت گوی از میدان اقران بودہ بودند و ایشان را تصنیفات بہترہ است و
دیوان غزل نیز دارند و تخلص خود را طیب بناوہ بودند سخن را شوریدہ و بلند مے گفتند

بیت

صاحب در شاہ قلیہ حضرت
جیو صاحب پشاورمی
نقوہ

